5/

German, about 1450

47

Manuscript

Canticus Canticorum

c/

Walter Raglan Hubbard

1890.

No 19

281.

Osculetur me osculo oris sui / Quia meliora
sunt ubera tua vino fragrantia unguentis
optimis / Ad evidentiam huius libri qui
[illegible] intitulatur canticorum nuncupatur Notandum ad sensum
litteralem est sciendum quod ipse Salomon qui fuit rex poten
tissimus et sapientissimus ut patet in libris / misit literas
per nuncios solempnes ad pharaonem regem egypti / ut
desponsaret sibi filiam suam Et tunc rex egypti deberet hoc
facere / tamen hoc noluit facere nisi ad consensum virginis /
Que consuluit consensum suum / super isto facto ipsa deliberavit
quod factum esset / et quesivit de statu illius / de potentia .
et de persona regis / utrum esset pulcher et delicatus / quod cum
didicisset eum esse sapientissimum / et potentissimum Et
formosum / tamen non volebat credere nuntiis ergo dixit Osculetur
me osculo oris sui / hoc dicit veniat ad me ipse in propria
persona / ut possim eum videre facie ad faciem / Et si ipse
placuerit michi / tunc libenter consentiam in eum Cum tunc
venisset / dixit filia pharaonis . Quia ubera tua id est
amores tui sunt meliora et dulciora / quam optimum vinum
quod flagrat ex optimis unguentis / Oleum effusum
nomen tuum ideo adolescentule dilexerunt te nimis
Et cum [struck] ille filia pharaonis quesivit de nomine suo .
et audisset nomen eius / dixit ista verba / tuum nomen est
quasi oleum effusum / quod appositum semper supereminet /
ita etiam nomen tuum magis placet mihi / quia melius
sonat in auribus meis / quam omnia nomina mundi / et
plus delector audire illud / ideo adolescentule que au
dierunt a me / quod ita dilectus sis mihi factus / magnum

affimd dilectionis accesserit ad te / Trahe me post
te curremus in odore vngentorum tuorum / Et quia du
duxisti quod non tuum sponso amore totius mundi io non
tardas non moreris sed festinate trahe me post te
hoc est festinanter duc me ad terram tuam et nos curremus
in odore vnguentorum tuorum hoc est in terra tua ubi sunt optima
vngenta bene redolencia ubi morabor tecum
Introduxit me rex in cellaria sua / hic gloriatur
ipsa sponsa de familiaritate quam habuit ad eam
Salomon siue sponsus dicens quod salomon introduxit
eam ad secreta loca et ad cellaria ubi sunt omnes thesauri
absconditi aurum et argentum et lapides preciosi ut per hoc
consideraret affectum quem habuit ad ipsam et ideo intulit
Exultabimus et letabimur in te memores vberum
tuorum super vinum / Ex quo tu diligis me quod omnia secreta
tua et thesauros preciosos tuos mihi ostendis / Ideo amor tuus
vincit me quod magis gloria mea et meum solacium
est in te quia amor tuus excellit omne vinum preciosum
Ex quo ergo amor tuus tantus est et sapiencia potencia tua
tam magna ideo plus delector tecum hic manere in terra aliena
quam in terra propria et propter excellenciam tue sapiencie et potencie
recti diligunt te / Sequitur in textu
insito omnes boni et recti diligunt te
Nigra sum sed formosa filie iherusalem
sicut tabernacula cedar / Sicut pelles
salemonis / Nolite me considerare quod fusca
sim quia decoloravit me sol / Ad intellectum istius textus
sciendum quod ista filia pharaonis que venerat de egipto
in iherusalem fuit in parte maculata per ventum et

et puluerem in via et decolorata per ardorem solis et ad
uidissent eam filie regionis illius mirmurabat inter se
dicentes / Est ista puella de qua salomon fecit tantam vim
ista non est adeo pulcra sicut nobis dicebatur / bene in venisset
hic in terris adeo pulcram ymo pulcriorem / Non oportuisset
quod retulisset eam de longinquis partibus / Et ideo dixisset
filia pharaonis murmurantibus dixit ista verba Nigra sum sed for
mosa q. d. / O filie iherusalem non debetis hic de hoc mirari
quod facta sum nigra / Intemperies aeris puluis et ventus
que omnia decolorauerunt me / et quia per tam longam viam tamen
sum de egipto vsque huc / non est mirabile quod sum denigrata /
sed tamen sum valde formosa / et hoc apparebit bene quando balneata
et ornata fuero / tunc videbitis quod non sum ita deformis sicut
modo videtur vobis / sed bene pulcra sicut tabernacula cedar
sicut pelles salomonis / quia tabernacula illius cedar fuerunt
valde bene depicta ab intra et ornata / tamen ab extra fuerant
denigrata per ardorem solis / et tentorium illius salomonis
quod factum fuit de pellibus capitalium animalium / que pelles licet
fuerunt valde nigre / et per ardorem solis aduste tamen ab intra
fuerunt de licentia / et pulcritudine depicte variis figuris
et chimeriis / Et ideo nolite me considerare quod fusca sim
quia sum decolorata per ardorem solis / quia per longum tempus
ambulaui in aere et in sole / et est quasi tractum quod huc
in via et horem / et varia pericula sum deformata /
sed tunc videbitis pulcritudinem meam /

Filii matris mee pugnauerunt contra me posuerunt
me custodem in vineis vineam meam
non custodiui / Ad sensum litteralem istorum verborum
est sciendum quod fratres illius puelle non fuerunt in terra sua
quando pater desponsauit filiam suam regi salamoni et

quod salomon deduxit eam secum eius fuit cognati / Et cum
ei notum erat eius fratres doluerunt valde quia pater eorum de
sponsavit sororem eorum salomoni quia salomon fuit iudeus
et ipsi gentiles et congregato exercitu insequebantur salo
monem et voluerunt potenter et cum indignatione a salomone
eripere sororem suam et eam desponsare viro gentili / Et cum
ita eum persequebantur / nescientes qualiter obtinerent
puellam / transierunt unam vineam ubi multe ancille sede
bant / tenentes flabella in manibus / et amoventes muscas
de botris / et cum iminens vergeret / deposuit eam ad illas
ut sederet / et celaret se coram una ancilla / et dederunt
ei flabellum ad manum ad expellendum muscas de vineis
/ et pro cautela de luxerunt fratres suos qui eam sequebantur sequentes potentiores
exercitu salomonis / Et venerunt cum vinea illa ubi ipsa
sedebat / Et cum congressi fuissent ad pugnandum / ex fuit rogo
teneram et delicatam et perterrita pro multis perplexis nutriet de eo
loco ad aliud locum / ut effugeret manus bellancium / et caveret
sibi ne aliquid mali sibi eveniret // Isto prenotato est
sciendum / quod cum filia pharaonis venisset in iherusalem / venerunt
sorores et filie principum illius regionis / et receperunt eam cum magna
gloria / et cum quesivissent qualiter sustinuisset in via / narravit
eis singula / et inter alia dixit eis ita unde / Unde fugam
in via filii matris mee persequebantur me / Et pugnaverunt
contra me / quia non fuit de voluntate eorum / Et cum
non possem bono modo effugere manus eorum / tunc fecerunt
istam cautelam / posuerunt me ad vineam pro modo et unius
ancille / ut non notarent me / et quando vidi congressum
belli inter eos fui perterrita / et dedi fugam de illo loco ad
aliud locum / et non custodivi vineam mihi commissam
/ Et dicitur nomine mee / quia ita fuit ita coadunata anime
salomonis / quod magis concupivit fieri vicinius malum

qua salomon et quecumque mali ipsi salomi euenisset
ad accept quod sibi audiuisset &c —

Indica michi quem diligit anima mea vbi pascas
vbi cubas in meridie ne vagari incipiam
post greges sodalium tuorum // Ad intelligendum
hec notandum est quod rex salomon solebat tempore estiuali
morari in tentoriis extra iherusalem et de die equitauit in ve
nationibus per loca amena vbi fuerunt varia genera florum
Et noctu iacuit in tentoriis quod videns filia pharaonis timuit
quod gratia quam habuit apud eum esset diminuta et volens hoc ex
primi misit nuncios in hec verba // O dilecte quem ex toto corde
et ex tota anima diligo te Indica mihi vbi soles tu morari propter
ardorem solis ut possim peruenire ad te quia mihi videtur
quod tu non uales venire ad me et timeo quod amor tuus
sit elapsus a me quia sic relinquis me sic desolatam non
veniendo ad me

Si ignoras te o pulcherrima mulierum egredere et
abi post vestigia gregum tuorum et pasce greges
tuos iuxta thabernacula pastorum // Hic consolatur
ipse salomon amicam suam super omnibus prius dictis dicens O
pulcherrima mulierum Si tu nescis quali amore te diligo
Surge et accipe potestatem super gregem meas et sis coequalis
mihi in regno et habeas potestatem super pastores meos Sapien
do quicquid placuit et omnia statuit ad nutum tuum Et ad
voluntatem tuam et non attendas potius affectum et dilectionem quam
habeo ad te quia diligo te super omnes mulieres // Equitatui meo
in curribus pharaonis assimilaui te amica mea // Hic
iam ex alio audit dilectam suam ad eam dicit Sicud ex ictu
curruum meorum et equitatuum meorum excellit exitus partis
tui ita tu quasi aliis mulieribus excellis omnes in pul
critudine et decore Pulchre sunt gene tue sicut turturis

collum tuum sicut monilia. Hic iterum commendat eam ad alias
partes corporis dicens Gene tue hoc est superior pars corporis
supra maxille que est inter oculos et maxillam. Et ita notatur
gena. Ergo dicit quod gene tue sunt ita delicate et pulcre ad
inspiciendum sicud ipsius turturis quia gene turturis
sicut apparet in motibus earum sunt valde pulcre quia ad aspectum
solis apparent rubei coloris. Sic gene ipsius sponse erant
valde pulcre et bene colorate decenti colore. Et collum tuum
sicut monilia que magno artificio sunt bene polita vel sculpta
et quia talia monilia multum ornant mulieres. Sic collum tuum
ornat corpus tuum quia collum tuum est erectum et planum.
Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas
argento. Et quia tu es ita delicata et pulcra et amor
tuus tam afficit nos faciam ergo per aurifabros murenulas
aureas que sunt quoddam genus monilium et faciam illos vermi
culatas argento hoc est variatas esse delicata ad ornandum et pulcra
omnia ea dedi tu poteris per eundem quem sit inclinatus t
Cum esset rex in accubitu suo nardus mea ~~dedit~~ dedit
odorem suum. Hic filia pharaonis certificata de amore salo
monis instigat ad magis diligendum et ponit fortitudinem
suam dicens Cum rex esset in accubitu suo hoc est cum recessisset
fuit de campis et comederet mecum tunc mea nardus que
est valde nobile unguentum dedit odorem suum. Et cum illum odorem
sensisset rex propter hoc incepit me plus amare et delectabatur fere
semper esse mecum. Fasciculus mirre dilectus meus michi
inter ubera mea commorabitur. Hic ipsa filia pharaonis que
cupit in commendacione sui sponsi dicit quod dilectus meus est michi
quasi fasciculus mirre quia videlicet est multum odoriferum sicut
mirra. Ita sua presentia est michi delectabilis et amena et commo
rabitur inter ubera mea hoc est numquam separabitur ab amore
meo quia diligo eum super omnem mundum. Botrus cypri
dilectus meus in vineis engadi. Hic consequitur
commendacionem sui sponsi dicens Similiter botrus cypri est amenus
ad videndum quoniam cyprus est optimum vinum totius mundi

Item a murena que est quoddam genus piscis dicitur hec murenula et est quoddam torques seu cathenula ex auro vel argento facta collum ipsum circumdans ad similitudinem ipsius piscis murene. Item vero ordine flexuoso fabricata. Item vermiculatus ta tum id est distinctus et adornatus vario.

et in vineis engadi | ita suauis est michi gracia dilecti mei | et
ita dilectus uide eum | sicut homo magis possit delectari in pom
illig vini | sed in gustu botri de vino cypres.

Ecce tu pulchra es amica mea | Ecce tu pulchra oculi
tui columbarum | Salomon commendat suam sponsam primo
in generali | 2º in speciali in aliquibus partibus corporis puta in
oculis dicens | O speciosa mea formosa tu es in oculis
meis valde pulchra | Et hoc dicit bis pulchra | quia duplicem
pulchritudinem scilicet quantum ad pulchritudinem corporis et personæ
2º quantum ad pulchritudinem morum | et hoc sic declarat | quia dicit
oculi tui sicut columbarum | quia sunt clari et directi non ex obliquo
respicientes | et sunt ex recidinum ad statum perfectum recu
si et sunt amoris conceptivi

Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus lectulus noster
floridus tigna domorum nostrarum cedrina laquearia
cypressina | hic sponsa commendat sponsum suum dicens | O dilecte mi
tu es multum pulcher et decorus | quia gentilis et formosus
et potentia et sapientia excellens omnes homines | et lectulus noster
floridus | quia cortine lecti mei sunt bene ornate | et depicte variis
figuris rosis et liliis | et etiam de aliis speciebus florum | et tigna domus
mee sunt bene cedolinata | quia sunt cedrina | laquearia mea sunt
cypressina et ita ligna multum redolent | ergo tu multo sapiens
diceris quia commoda tu fecisti de tam nobili materia

Ego flos campi et lilium convallium | hic salomon incipit
se ipsum commendare dicens ego flos campi i. ego sum flos campi
quia sicut flos est rubeus purus et amenus | ita ego sum
pulcher rubicundus delicatus gentilis affabilis et totus delectabilis
et desiderabilis | et sicut lilium convallium est candidum et album
et longe floridum et speciosum | tunc crescit in quolibet statu suo
candidus in corpore | et albus in colore | et quibus sum multum
pulcher et formosus dux et sapiens | sed ad hoc regnat
in me humilitas que multum ornat me | Sicut lilium inter
spinas sic amica mea inter filias | hic iterum incipit
commendare sponsam suam dicens sicut enim lilium comparatum ad
spinas | quia lilium est album et habet intrinsecus colorem gla(u)cum

sic dilecta mea est inter alias dilicata et albedo tua est intermixta
rubicunditate Et sicut iste glaucus flos decorat spinam lilium sic
verecundia decorat te et sicut lilium excedit spinas in lenita-
te et odore in comparatione sic tu excedis omnes mulieres in leni-
tate morum in odore bone fame in aspectus pulchritudine
**Sicut malus inter ligna silvarum sic dilectus meus inter
filios** Ad intellectum istius hoc est quod malus est arbor in medio na-
vis vel ita eadem arbor adhuc stans in navibus id est
arbor filia pharaonis comparat dilectum suum. dicit Arbor quae portat velum in
tota navis regitur et optime dirigitur ad competens locum sic per
sapientiam tuam que mitis est in toto regimine optime gubernatur et
regitur et sic ista arbor excellit omnes alias arbores in pulchritudine
in longitudine sic tu excellis omnes homines in pulchritudine et
decore **Sub umbra illius quem desideraveram sedi et fructus
eius dulcis gutturi meo** Hic ponitur primum per fructum. hoc dicit
quem tantum diligo eius tempore eius umbraculum Et dicit sensio mea et
stabo sub protectione eius omni tempore et fructus eius hoc est amor eius
est multum dulcis et suavis gutturi meo et secundum ubique
ponitur guttur in sensu intelligitur cor quasi dicit Amor suus est meo cordi
ac si comedens fructum suavissimum in sapore **Introduxit me
rex in cellam vinariam ordinavit in me caritatem**
Hic ipsa filia pharaonis gratiatur rem de precipua prerogativa
dilectionis dicit dilectus meus non solum ostendit michi thesauros suos
sed etiam me introduxit me ad illam cellam vel ad cellariam
ubi sunt meliora vina sua ita quod nichil remansit michi ipse
ostendit michi et plus ordinavit in me caritatem hoc est valde
ordinate ostendit michi amorem suum quod prius ostendit michi the-
sauros suos modo vina vel paulatim et ordinate ostendit
dilectionem suam ad me

**Fulcite me floribus stipate me malis quia
amore langueo leva eius sub capite meo et
dextera illius amplexabitur me** Sed quod est intelligendum
est secundum quod ipse salomon propter varia negocia regni
sui aliquando recessit de syon ubi commorabatur sponsa sua

et sic accidit quod uno tempore rex salomon nimis se absen
tauit a presencia sue sponse / et ipsa fatigata tedio / et
afflicta de absencia et tremebunda / et amens in
parte effecta / quia de die in diem de hora in horam sperauit
aduentum sui dilecti / Et ipse non veniat forte propter ardua negotia / que
tractare habuit / et ipsa tam anxia effecta ex uigiliis et tedio
quod habebat / de tristauit se in lecto . dicens . fulcite me floribus / hoc est
ferte mihi diuersas species florum / et aspectu et odore eorum possum
recreari et confortari / stipate me malis / hoc est circumstate me
malis granatis / et talibus pomis et aliis fructibus / quia
amens sum effecta / de tam longa absencia dilecti mei / ut
ad huc veniret / et poneret suam leuam / hoc est sinistram ma
nuum sub capite meo / et sustentaret me / et dextera
sua amplecteretur me / illud esset maius solacium meum
quod michi ita in infirmitate et debilitate possem inuenire
Adiuro vos filie iherusalem per ~~capreas~~ capreas ceruosque cam
porum ne suscitetis neque euigilare faciatis di
lectam meam donec ipsa uelit / hic est aduertendum
quod tunc ipsa filia pharaonis tunc sicut fatigata tedio de
absencia sui dilecti / posuit se ad lectum et tandem ex fatigatione
obdormiuit / et interim tunc sic dormiuit salomon expeditis
negociis suis venit in syon / ut suam dilectam uisitaret
Et tunc uenisset in ueniret ad dormientem / et ad adolescentule
narrabat salomonem de tedio quod habuisset de sua absencia
ita quod nec comedere nec dormire nec bibere potuisset et quemadmodum
illis dixit salomon / O uos filie iherusalem / Adiuro uos et
districte precipio uobis / per capreas seu uos et tempore / ut non
excitetis eam / sed permittatis eam dormire ad libitum suum
et ad sufficientiam suam / quia tamen fatigata est / quia sompnus
interdum recreabit eam / et ad mittat eas pro uos tempore
quia talia animalia solebant reges offerre quemque aliquid

edixerunt per oblacionem talem volebat quod mitius fieret
teneatur Vox dilecti mei En ipse venit saliens de mon-
tibus transiliens colles similis est dilectus meus capree
hynnuloque cervorum Nota quod adolescentule sic loquerentur
cum salomone ut exposuisset ei omnia tedia et afflictiones
quas habuisset ipsa interim pro eo et sic ipse eas adnichilasset
ne ipsam expectaret ipsa filia pharaonis evigilat a se ipsa
et cum ipsa audisset dilectum suum advenisse confabulantem
adolescentulis suis dixit ad ipsas En ne ipsa vox dilecti mei
est non eum poterat clare respicere quia oculi eius erant obnu-
bilati pro sompno sicut patet in vero quod homo qui de sompno
evigilat non potest bene respicere ergo dicitur Nunquid vere dilectus meus
quod cum audivisset eum advenisse dixit Velociter veniet non
credidissem quod posset tam cito redire Vere ipse tam cito de ista
longinqua via venit ac si nunquam ivisset cum pede sed sal=
tasset in montibus et saliendo acceleravisset et celeravit et magis
in pectu transilivit omnes colliculos etc. Dilectus meus
est similis capree et comparatur capree hynnuloque cervorum que sunt ani-
malia velocissima quia tale animal aliquod vix potuisset ita
viam ita cito terminasse En ipse stat post parietem nostrum
respiciens per fenestras prospiciens per cancellos
Ad intellectum huius est sciendum quod illa domus in syon ubi
habitabat filia pharaonis habet fenestram unam ad unius poste
et quod una parte erat cancellata et alia parte non erat qua
prospexit salomon qui sic loquebatur cum adolescentulis suis et ipsa
tunc sponsa evigilavit et quesivit ab adolescentulis utrum
venisset dilectus suus et cum sic concederent eam ipse salomon
astabat iuxta fenestram et auscultabat verba eius tunc dixerunt
adolescentule ad eam quid loqueris de eo tamquam sit absens
Ecce ipse stat post parietem nostrum hoc est domus nostre
et respicit per fenestram et prospicit per cancellos ita quod tu non
potes eum videre sed ipse optime videt te et audit omnia

uerba tua et ideo noli loqui mecum absenti sed loquere tamquam
presenti En dilectus meus loquitur mihi surge amica mea
formosa mea et veni iam hyemps transiyt ymber
abyt et recessit flores apparuerunt vox turturis
audita est in terra mea tempus putacionis aduenit
ficus protulit fructus grossos suos vinee florentes o
dorem dederunt hic est ad intendendum quod rex salomon edificauit
unam domum speciosam pulchram et magnam in ierusalem pro filia
pharaonis in qua ipsa sedebat debat [illegible] et edificauit
eam nobilissima materia de lignis et lapidibus valde preciosis
Et mutabat eam ad hoc ut in habitaret illam solempniter
domum quod ad hunc rosa nascatur in syon et posuit multa
argumenta ita quod bono modo non posset sibi denegare peticionem
suam ergo ipsa dixit ad adolescentulas suas Videte et audite
quam amabiliter dilectus meus supplicat mihi ut descendam in ierusalem
et vocat me suam sponsam seu amicam ex singulari dilectione
quam habet ad me et vocat me columbam suam propter amorem ergo me in
uitat Et vocat me formosam propter excellentem pulchritudinem
quam inuenit in me et non possum me excusare propter frigus quia
hyemps transiyt iam sol appropinquat et iam aura est bene disposita
temperata et bona et bona ad ambulandum quia ymbres iam
non sunt et terra iam germinat et producit omnia genera florum ita quod
iam terra est amena in aspectu turtures iam cantant propter calorem
solis et nidificant et est tempus putacionis hoc incisionis
quia iam rami vinearum debent incidi ut germinent sicut protulit
grossos suos Notandum quod ficus est arbor ista que bis in anno
producit fructum et prius fructus non est ita bonus sicut secundus
ergo dicit grossos suos et vinee redolent Et dat bonum odorem
quia iam florent vel floruerunt ergo merito debes quod audire me
et peticionem meam adimplere quia tamen nullum obuiat obstaculum
per quod poteris te excusare

Surge speciosa mea columba in foraminibus petre
in cauernis macerie Ostende michi faciem tuam Sonat
vox tua in auribus meis Vox enim tua dulcis et facies

tua decora / Sic ſalomon invitando ſponſam aſſignat plures voces
et argumenta ut de ſyon in iherusalem veniret ad inhabitandum
illam domum quam edificavit ſibi in iherusalem. d. e. / O dilecta ſpo
ſa mea deſcendas in iherusalem Non enim decet te ſic modo
habitare in iſtis humilibus edificiis quia parata ad domum illam in iherusalem
vel per dicta foramina in quibus ſolent columbe habitare et nidificare
ergo debes merito exaudire peticionem meam ut deſcendas in iherusalem
Oſtende michi faciem tuam hilarem et iocundam ut per hoc ſpondere
valeam quod velis me exaudire peticionem aliquis hilariter et iocunde
et amicabiliter loquitur ut petens videat quod graciam benivole
et libenter exaudiat eum et ſic idem eciam petit ſalomon ut oſtendet
faciem ſuam hilarem et iocundam quia qui non vult aliquem ex
audire ſolet eum reſpicere torvo vultu Ita non facias michi ſed
aſpicias me letanter / Sonet enim vox tua in auribus meis
hoc eſt da michi reſponſum amicabile et leticie ſonans me eſſe
exauditum quia vox tua eſt dulcis quod ſi exaudieris me hoc
erit ita dulce et amenum audire auribus meis et facies
tua decora et plena gracia ſcilicet et melliflua et plena cum
ſuavitate oculis meis ergo merito pre ſum exaudiendus
Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vine
as / nam vinea mea floruit / Sic eſt advertendum quod iuxta
iſtam domum quam edificavit in iherusalem filie pharaonis ſpo
ſe ſue erat unus ortus magnus ad modum nemoris qui
vocabatur ſaltus quia ibi erant arbores eminentiſſime et
in tanta copia quod diverſa animalia regalia poterant habere paſcua
ſua / Et includebantur ibi animalia ſaltuaria et propter hoc ſaltus nun
cupatus eſt / Et fecit rex ſalomon unum tranſitum de iſta domo
ad iſtum ortum iuxta quem ortum ſalomon fecit unum ortum ſeu
vineam quam plantavit de optimis vitibus quas ſibi de ter
minis partibus univerſe hic apportare fecit ſed quia in iſta ſilva
erant vulpecule que deſcendebant ad vineam illam / Et de
ſtruxerunt vineam illam quia libenter corrodebant et demo
liuntur vineta ergo rex ſalomon iuſſit iſtas capi et occidi

vt non destruerent istam et quando sponsa sua dilectum descenderet ad inhabitandum illam domum in ierusalem nichil esset quod sibi displiceret sed quod omnia essent bene disposita et ordinata pro commodo suo ad placitum suum ut cum omni commoditate et dilectione ibi habitaret et nichil esset quod retraheret eam ad aliud remanendum

Dilectus meus michi et ego illi qui pascit inter lilia donec aspiret dies et inclinentur vmbre Reuertere similis esto dilecte mi capree hinnuloque ceruorum super montes bethel / Hic filia pharaonis loquitur ancillis suis de dilecto suo / dicit, Vos audistis quomodo amicabiliter dilectus meus supplicauit michi ut descendam in ierusalem et tamen tantum diligat me et ego multum eum quid videtur vobis quid faciendum sit. Certe non possum sibi bono modo denegare voluntatem suam vltimam non veniet et libenter consentiam sibi primo timeo quod sit michi offensus quod non consensi et hoc iudico et suspicor ex hoc quod tam diu absens est et non reuertitur sed manet ibi in tentoriis et recreatur in odore liliorum quod subiungit qui innuerit sibi tantum pro nutrimento dicit. O dilecte mi Noli esse absens tam diu a me sed reuertere cito quia multo affligor tedio propter et estu in recessu et in via similis capree hinnuloque ceruorum quia ista animalia sunt velociora et dicit specialiter super montes bethel quia in illo monte sunt velociora quam in alio loco forte propter meliora pascua illius loci |

Capitulum tertium

In lectulo meo per noctem quesiui quem diligit anima mea / Quesiui illum et non inueni. Hic filia pharaonis exprimit amorem quem habuit ad dilectum suum dicit ancillis / Ego tantum affligor tedio et tanto desiderio reditus dilecti mei quod etiam nocturno tempore in sompnis occupor cum eo et quero eum palpando hinc inde ad lectum in sompnis / Et non inuenio ipsum et sic illudor in sompnis / Surgam et circuibo ciuitatem per vicos et plateas querens quem diligit anima mea / Quesiui illum

et nō inveni Invenerunt me custodes ~~ciuit~~ qui
custodiunt ciuitatem Num quem diligit anima mea vidistis
Paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit
anima mea Tenui eum et nō dimittam donec in-
ducam eum in domum matris mee et in cubiculum geni-
tricis mee | Et hic sicud filia ~~babilonis~~ pharaonis narratur ado-
lescentulis suis quanto tedio affligatur propter dilectum suum dicens nā
prescripta | Ego quo dilectus meus non venit et tam diu tardat
venire ad me et quod timeo eum indefensum quod nō exaudiui
peticionem eius quid restat | Certe ego vadam ad tentoria
et queram eum per totum exercitum et forte eum querendo nō in-
veniam postea [illegible] per [illegible] propter maiorem fortitudinem et cum
invenerunt me custodes qui custodiunt tentoria et cum
vidissem illos quesivi ab eis vbi inveniam et cum invenio
nō dimittam donec introducam illum in domum matris mee
et in cubiculum mee genitricis | Et hic intelligitur per domum
matris thoraces que pendebant ante lectum filie pharaonis
que cortine pendebant circa lectum suum ad modum domus in maior-
ibus et vna cortina erat protensa super lectum ad modum tecti
quod dixit in domum matris mee quia et alias cortinas duxit
secum quas mater sua dedit ei quando fuit desponsata regi
salomon et cubiculum vocavit totos illos quos eciam duxit
de domo matris secum quod nō est dubium quin adduxit de
talibus clenodiis in magna copia secum

Adiuro vos filie ierusalem per capreas ceruosque
camporum ne suscitetis neque euigilare faciatis
dilectam meam donec ipsa velit | hic littera est intelligenda
sicut superius dictum est. quia sponsa sua sunt nimis fatigata
dicendo propter amorem salomonis ut supra dictum est quod ipsa posuit se
ad lectum et obdormiuit Interim venit salomon

Q ꝙ Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula
fumi ex aromatibus mirre et thuris | Et

vniuersi pulueris pigmentarij || Hic adolescentule filie pha
ronis loquebantur ad salomonem pro tunc quod ipsa dormiuit
propter quod ipsa diligeret eum et quoniam ipsa fuit affligata tedio propter eum
d. Ecce sponsa sua tua mea domina multum desiderauit ad
aduentum tuum et sepius fuit in proposito veniendi ad te sed quod vix
fuit ausa pro nobis Quae ad ipsa sit multum delicata et tenera
sicud fumus qui oritur de preciosis aromatibus sic talis
fumus est delicatus et ascendit ad modum virgule sic ipsa
tenera est et delicata ergo non potuit bene ire ad te propter multa
incomoda que sunt in vijs de quibus est magis suspecta ergo sub
iungit in textu En lectulum salomonis sexaginta fortes
ambiunt ex fortissimis israhel omnes tenentes gladios et
ad bella doctissimi vniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos | Ecce dicunt quod tu sub dio in ten
torijs et sub maxima custodia et habuisti maximum apparatum
Et lx fortissimi custodiebant qui sub se habuerunt multos
qui ultra ad circuitum corporis et in fortiores istorum custodiebant
tentorium tuum armati omni tempore | et tenentes gladios in ma
nibus nocturno tempore propter timores quos debuisset eum custodisse
cum familia sua magna si iter arripuisset quod fuit multum
periculosum ambulare per campos et specialiter nocturno tempore etc.
Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani co
lumpnas eius fecit argenteas reclinatorium
aureum ascensum purpureum media autem caritate
constrauit propter filias ierusalem | Hic non reddit causa
quare filia pharaonis tantum diligit salomonem et causa fuit ista
fecit ferculum id est solium vel thronum de materia nobilissima
non est intelligendum de magno throno eburneo | quem fecerat
sed alium fecit vnum adeo magnum et illud fecit de lignis
libani cuius throni columpnas fecit argenteas | et illam partem
ad quam solet inclinare dorsum vel pes quod vocatur reclinatorium istam
fecit de auro purissimo et fecit ascensum eius cum sex gradibus
per quos ascendebatur de lapidibus preciosis | et illud thronum

decoravit ymaginibus valde delicatis quas fecerat in
cedri in illis ymaginibus posuit lapides nobilissimos ha-
bentes virtutem attractivam quos appellat media caritate
et hoc propter filias Jherusalem et ideo appellari media caritatis
quia sicud medium inter duo extrema sic iste ymagines
racione lapidum in eis positorum virtutem attractivam habencium
inclinavit omnes mulieres ad amorem Salomonis ad ipse se-
dent in illo throno // Et quia ita filia pharaonis corpore
istius throni fuit ipsum fecerat in preparando quod tamen fuit in-
clinata ad amorem ipsius Salomonis // Egredimini filie Syon
et videte regem Salomonem in dyademate quo coronavit
eum mater sua in die desponsationis illius et in die leticie
cordis eius // hic ipsa filia pharaonis extollit gloriam Salomonis
ipsis filiabus Jherusalem dicens // O filie Jherusalem videte in qua gloria
Salomon sit constitutus approbatione sue matris sicud legitur iii° Regum i
ubi legitur quod Adonyas sibi imposuit et usurpavit dyadema et
voluit regnare quod audiens // Bersabee mater Salomonis ivit
ad regem cum Nathan propheta // et supplicat pro filio suo quod rex
iussit poni super mulam suam // et imposito eius dyademate consti-
tuit eum regem super Israhel et de leticia cordis eius scilicet huius Salo-
mon sponsa sua ~~gratulatur~~ exultando gratulatur dicit // hec verba
apposita inducit quantam gloriam Salomon habebat dilectus meus
et ita dies sibi maior fuit leticie quam umquam habuit prec-
edentibus omnibus diebus vite sue cum totum regnum Israhel subiugatum
suo imperio et sic diadem subiectum

Incipit quartum capitulum

Quam pulchra es amica mea oculi tui columbarum
absque eo quod intrinsecus latet // Capilli tui sicut greges
caprarum que ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus
et sterilis non erat inter eas sicut vitta coccinea labia
tua et eloquium tuum dulce sicut fragmen mali
punici ita gene tue absque eo quod intrinsecus latet sicut
turris David collum tuum que edificata est cum propugnaculis mille
clipei pendent ex ea omnis armatura fortium duo
ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pa-
scuntur in lyliis donec aspiret dies et inclinentur umbre

vadam ad montem mirre et ad collem turris
hic salomon commendat sponsam ad omnes partes corporis
d. O amica mea predilecta tu sicut modicum es delicata
Et formosa oculi tui sicut oculi columbarum Ita enim sunt
qui mundi et clari et amoris receptiui ita enim oculi tui
pugnantes in se amore ex munditia et claritate corporis
absque amore tuo quod latet in corde tuo qui inexplica-
bilis est capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt
de galaad sic iste caper vadit cumatim in illo monte
et quod hoc est delectabile ad inspiciendum Sic capilli tui
multum delectant ad uidendum propter pulcherimum corporis quia sunt
bene redemiti et bene dispositi unus capillus ad aliud
Et propter amplitudinem quia sunt in magno numero sed multum
ornat te Et prouocant me ad amorem dentes tui
sunt dispositi sicut greges que tempore tansionis sunt lote
et sic talis alba et delicata est et amena ad uiden-
dum ita et dentes tui sunt albi et mundi et delicati
et non est in eis sterilis quia stridunt uel maculati sed
omnes sunt recentes et in recto ordine dispositi Et hoc est
multum incitat me ad amorem et dilectionem tuam Sicut
vitta coccinea labia tua sic sunt rubea sicut ad modum
vitte coccinee quod etiam multum adornat faciem tuam et verba
tua sunt melliflua et in omni amore sunt plena Et
gene tue sunt de licate sic cum malum frangitur tunc pars ab
intra est malum album et rubeum ab extra per exemplum rubedinis
absque pulchritudine tua que latet ab intra sub vestimentis
tuis Et collum tuum turris dauid que stat erecta Et est
ordinata ~~et est ordinata~~ cum propugnaculis ita collum
tuum stat bene erectum et non curuum et sicut ista turris sunt
ad ornata cum propugnaculis ita capilli capitis tui
collum tuum adornat et torques et alia monilia
adornat te sic clipei et arma turris dauid a-
dornabant et duo ~~verba~~ tua id est duo amores tui
ubera

sunt sicud duo hynnuli gemelli sic illa animalia
sunt delectabilia ad videndum ita et amores tui et amor
tuus quem habes ad me et amor meus quem habeo ad te ita suauis
est et tantum delectat me sicut homines delectat videre illa
animalia que pascuntur in pascuis, vbi sunt flores liliorum et hoc
inductiuum allicit me ad amorem tuum mea

Tota pulchra es amica mea et macula non est in te
Veni de libano veni coronaberis / de capite
Sanir Amana de vertice Sanir et hermon de cubilibus
leonum et de montibus pardorum / hic salamo commendat
sponsam suam in generali et tunc porrigit vltimam peticionem
suam ad eam ut descendat de syon in ierusalem ad illam
domum quam sibi edificauerat. d. O amica mea dilecta dilecti
ssima super omnes mulieres totius mundi quia tu es tota
pulchra et delicata / et non est [illegible] in te corporis tam mo
dica vel magna quod habeat aliquam maculam in se et ideo
eciam tu placens oculis meis quia ego tantum afficior ad te tu
mito deus exaudire peticionem meam et descende in ierusalem
ad inhabitandum illam domum solempnem quam pro te sola edifi
caui propter magnum amorem quem habeo ad te et dicat tribus
vicibus veni ut eo citius inclinet et reddit eam inde
negabilem / descende in ierusalem quia cum veneris in ierusalem
ego statim coronabo te / et faciam te dominam et reginam
totius regni / quia hoc intendo facere ita te ergo tu non debes
excusationem amplius excusando te / et quia volo te
coronare super omnes mulieres ergo non decet quod tu amplius
moreris / Scriptum descende / quia non decet te amplius in
istis humilimis edificiis commorari in quibus non homines
sed bestie decent habitare / et annuit peticionem suam et
descendit cum eo in ierusalem

Vulnerasti cor meum soror mea sponsa mea vulnera
sti cor meum in vno oculorum tuorum in vno crine colli
tui Quam pulchre sunt mamme tue soror mea sponsa
mea pulchiora sunt vbera tua vino et odor vngentorum

Super omnia aromata fauus distillans labia tua
sponsa mel et lac sub lingua tua odor vestimentorum
tuorum sicut odor thuris / hic salomon iterum commendat
sponsam suam secundum aliquas partes corporis et vocat eam sororem
propter secretorum revelationem quia fuit conscia omnium secretorum suorum
dicat ergo o sponsa mea tu vulnerasti me quidem propter amorem
tuum et pulchritudinem tuam quia tu es monocula ad hoc tu uno
oculo places michi super omnes alias mulieres Et unus de
crinibus tuis excellit omnes crines omnium mulierum Item Et
mamme hic comparantur pectorum mulierum bene disposita et pulchra
et amores tui delectant me plusquam optimum vinum odor autem
unguentorum tuorum plus redolet quam omnia aromata mundi
et labia tua sunt suavia sicut fauus distillans et re
dolet homines sub lingua tua mel et lac et odor
vestimentorum tuorum sicut quando adoletur deus in sacrificiis

Ortus conclusus soror mea sponsa ortus conclusus
fons signatus Emissiones tue paradisus malorum
punicorum cum pomorum fructibus Cypri cum nardo nardus
et crocus fistula et cynamomum cum universis lignis
libani Mirra et aloe cum omnibus unguentis primis
fons hortorum puteus aquarum viventium que fluunt
impetu de libano Surge aquilo et veni auster
perfla ortum meum et fluent aromata illius / hic
iterum salomon commendat sponsam suam dicens O soror mea sponsa
mea tu es sicut ortus conclusus et bene custoditus / sicut talis
ortus non patitur ingressum bestiarum et bene irrigatur sic talis ortus
est amenus et deliciosus / Ita tu es bene custodita per adole
scentulas tuas / quod tu in mundo custodia tua non poteris defendi
ergo sic homo libenter videt talem ortum / ita libenter
te video et non solum es sic ortus conclusus / verum etiam es
sic fons signatus in quem nulla cadit immundicia / sic aqua
talis fontis est munda et clara / ita tu es tenera et delicata
sic fructus paradisi / ita fructus tuus et sic fructus malorum
punicorum cum fructibus omnium generum pomorum hoc potiorum
et etiam sic fructus istius mirre et aloe et omnium unguentorum

^ scil.

Incipit quintum capitulum

Dein super est sicud fons ipse per quem irrigant omnes orti / Et puteus
de quo nunquam cessat manare aqua viva et sit talis fons
irrigat ortos ita pulchritudo tua et gesta tua ornat et
honorat omnem sexum mulierum / Surge aquilo hic est
ad intendendum quod quando duo venti simul flant aromata solent
copiosius emanare de arboribus ergo ipse comparat pulchritudinem
eius istis ventis quasi dicat / Surge aquilo id est pulchritudo eius
actualis / Et veni auster hoc est pulchritudo naturalis eius / Et
ornate eam et tunc fluent aromata illius hoc est tunc apparebit
eminentia et excellentia pulchritudo eius / Veniet dilectus meus
in ortum suum ut comedat fructum pomorum suorum / Hic
ipsa filia pharaonis invitat sponsum suum ut veniat ad eam
inferendo exponit dicens quia tu dixisti me esse ortum conclusum ergo ad
sinum tua et tu dilectissime mi venias in ortum tuum et vere
amorem meo quod habeo ad te quia stabo ad nutum tuum ad omnia
que desideras / Veni in ortum meum sponsa mea messui mir-
ram meam cum aromatibus meis / Comedi favum cum melle
meo et bibi vinum cum lacte meo / Comedite amici et
inebriamini karissimi / Hic salomon invitat sponsam suam dicens
Soror mea veni in ortum meum hoc est considera quod omnem amorem
meum solum ad te habeo et plantavi in amorem tui et messui
mirram id est omnem gloriam et honorem habeo ad te / Et amor tuus
excellit omnem favum mellis et quod cogito de amore tuo tunc
apparet michi quod biberam vinum cum lacte / O omnes consodales mei
bibite hoc est considerate decorem sponse quia non est ei similis
in omni terra in pulchritudine et more honestate

Ego dormio et cor meum vigilat / Vox dilecti mei
pulsantis aperi michi soror mea sponsa mea amica
mea columba mea immaculata mea quia caput
meum plenum est rore et cincinni mei pleni guttis noctium
Et hic est ad intendendum quod ipse expedit / Salomon absentat se
a dilecta sua et ivit ad aliam civitatem propter negotia forte sui
regni et interim ipsa filia pharaonis magno tedio afficie-
batur propter absentiam dilecti sui et frequenter [illegible] sompnia de ipso
salomone et illa sompnia narrat adolescentulis suis
dicens hic ego corporaliter dormiam tamen cor meum vigilat hoc
est propter sompnia fantasiat in lecto meo / at si vigilarem hoc est

ẽtudinalit̃ m̃ videbã q̃ ipse venisset et pulsass̃ ad
hostiũ ut eũ intromitt̃ tuc̃ Et supplicat m̃ intimũ ami-
cabilit̃ vocando me amicã suã p̃ spalẽ dilcõem eius
ad me et sororẽ p̃ ↄsortia scõrũ nr̃o et columbã p̃
mundiciã corporis mei et d̃r caput suũ ẽe plenũ rore p̃
expressima dilcõem ↄ tĩnt inimi mei pleni guttis noctiũ
hoc ẽ omes inimici corporis mei anhelant p̃ te quia intẽdũ
liberũ esse apud te ut possem ↄfabulari tibi Expo-
liavi me tunica mea quo induar illa lavi pedes
meos quõ inquinabo illos Hic filia phãõnis ↄdicit
petitiõi sue dicens Videbã m̃ q̃ vellem eũ intromittere
et ↄpaciscarem me tali mõ O dilce mi nõ possũ te
intromittere quia eã denudata et expoliata fine vesti-
mentis meis iacco iniquitate mea in lecto meo etẽnã au-
fim tota pedibꝫ et si nõ surgerẽ ego maculacerẽ pe-
des meos ergo nõ possũ te intromittere Dilectus meus
misit manũ suam p̃ foramen et venter meus ↄ-
tremuit ad tactũ eius Surrexi ut aperirem dilcõ meo
manus mee distillaverũt mirrã et digiti mei
pleni mirrã pbatissima Vide ↄcede m̃ q̃ expo
denegavi petitiõem seu volendo intromittere q̃ ipse tũc
magis accensus ĩ amore mei violent volunt aperire
hostiũ ut veniret ad me et misit manũ p̃ foramen q̃
forte fuit in hostio ut aperiret p̃ se et hõ audiens fui
intimũ pterita et venter meus ↄtremuit ad tactũ eius hoc
ẽ quã audivi strepitũ et m̃ apparuit ↄdam ingrata mea
fuisset ↄmota ex timore et tumore et videbã m̃ q̃ sur-
rexissem et aperuissem dilcõ meo hostiũ et manus mee
distillaverũt mirrã hoc ẽ fui accensa in amore eius
et digiti mei pleni mirra pbatissima hoc ẽ omes
inimici corporis mei fuerũt ↄmutate p̃ nimiã dilcõem
qua fui accensa in amore eius Pessulũ hostii aperui
dilcõ meo at ille declinaverat atq̃ transierat Anima
mea liquefacta ẽ ut dilectus locutus ẽ quesivi et illũ
nõ inveni Vocavi et nõ respondit michi Invenerũt
me custodes qui circuiũt civitatẽ p̃cusserũt me

Et vulneraverunt me tulerunt pallium meum custodes
murorum / Vel sic eram in lecto meo postquam audivissem strepi
tum pulsantis quam festinanter surrexi et aperui hostium pulsan
ti erat in magno hostio sicut solet esse in portis religiosorum
per quod aspiciatur quis ibi sit extra in limine et cum aperuissem
hostium dilectus meus ex indignatione transierat quia per me
non fuerat intromissus et cum loqueretur michi / Anima mea facta
liquefacta et resoluta ex amicitia magne dilectionis sicut
glacies liquefit per ardorem solis / Et inde eram in quo quesiverim
eum sed non inveni et cum vocassem eum non respondit michi
ex magna indignatione / Et inde eram michi cum sic circuissem
per vicos et plateas nocturno tempore querendo dilectum meum
invenerunt me custodes qui custodiebant civitatem
apprehenderunt me et percusserunt me tamquam vagabundam
vulneraverunt me et rapuerunt pallium meum quo eram a-
micta illi qui custodiebant muros civitatis tempore tenebroso

Adiuro vos filie Jerusalem si inveneritis // nocturnos
dilectum meum nuntietis ei quia amore langueo
Hic ipsa filia pharaonis supplicat adolescentulis suis ut in-
dicent sibi ubi sit dilectus suus / quasi diceret O filie Jerusalem ex quo
auditis me taliter anhelare post dilectum meum ita ut eadem tempore
noctis non quiescam sed frequenter accipio eum in sompniis
ex propriis cogitationibus quare supplico vobis instantissime
ut si percipitis eum esse in aliquo loco ut demandetis ei quia
tanto affligor tedio propter ipsum quod sum languida effecta propter
diuturnam absentiam suam / Qualis est dilectus tuus ex
dilecto o pulcherrima mulierum qualis est dilectus tuus
ex dilecto quia sic adiurasti nos / Hic adolescentule videlicet
ad petitionem filie pharaonis dicunt Qualis est dilectus tuus quasi
diceret / Quid est quod tu tantum ponderas in dilecto tuo quod est tanto oper-
lentis amoris tui / quod propter hoc ad eum cum tu sis pulcherrima
mulierum multos vidi debes anhelare post ipsum quam post alios
debes anhelare post te / Et quid est quod tu tantum diligis
eum quod ita instantissime supplicasti nobis quod deberemus
sibi indicare amorem tuum validum

Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex
milibus Caput eius aurum optimum Come eius elate
sicut palmarum rami nigre sicut corvus oculi eius
sicut columbe super rivulos aquarum que lacte sunt lote et re-
sident iuxta fluenta plenissima Gene illius sunt areole
aromatum consite a pigmentariis labia eius sicut labia
distillancia mirram primam Manus illius tornatiles
auree plene iacinctis venter eius eburneus distinctus
saphiris Crura illius columpne marmoree que sunt fundate
super bases argenteas Species ut libani electus ut cedri
Guttur eius suavissimum et delectabile Talis est dilectus
meus et iste est amicus meus filie iherusalem | Hic ipsa filia
pharaonis vertit ad peccatum adolescentularum suarum dicens pos-
sitis mirari quod tam affligor tedio ad dilectum meum et libenter
facitis quod tam quem diligat ipsum Certe ego modo assignabo vobis
multas raciones Ego dico ad eam multo maxime eum diligo hec quia
dilectus meus candidus et rubicundus quod latet in ipsius sanguine et
electus ex milibus hoc est mille alii homines non haberent tantum de
pulchritudine sicut ipse solus Caput eius est quod aurum optimum
hoc est sicut caput eius preciosissimum est et preciosum sic non est
caput suum Et coma capitis eius hoc est crines sunt elati quod
rami palmarum ita crines eius sunt in longum extensi et sunt
ipsum ornantes sic magis decorat eum Et describit ipsum cum
crines nigros quia hoc est signum bone complexionis Et oculi
eius sunt sicut oculi columbarum que sedent super rivulos aquarum
hoc ipsa addit super commendacionem oculorum quos ipse fecit prius de
sponsa sua et que lacte sunt lote et resident iuxta fluenta
plenissima et tales columbe que solent sedere et nidificare super
rivulos aquarum ut frequentius sunt albe quasi essent lacte
lote et oculi talium columbarum sunt pulchriores quam aliarum columbarum
et puriores et competentiores amoris Gene illius sicut areole aro-
matum vel huiusmodi coloris rubeus in tempore albedini co-
siti a pigmentariis Et gene illius sunt ita delicate quod non est
talis pulchritudinis ymaginacio labia illius sunt distillancia

mirra prima .i. omnia uerba labiorum suorum sunt plena amore
et omni suauitate que intelligitur per mirram // Manus eius tor
natiles .i. rotunde albe et delicate auree non quod fuerint
auree sed aureis monilibus adornate et distincte Venter
eius eburneus .i. albus ad modum eboris et adornatus pre
ciosissimis gemmis et aureis monilibus // Crura illius sunt que
que voluptate mandorum bene disposita quod sunt erecte et
quando quasi solidissimum fundamentum quia fundate sunt super bases au
reas et argenteas Species eius ut libani quia sicut illa
arbor est amena ad uidendum ita dilectus meus est nobilis
in natura // Guttur eius suauissimum et ipse totus est desiderabilis quoniam
ad omnem conditionem // Quos filie iherusalem talis est dilectus meus
Modo audiuistis omnes causas mei amoris et dilectio
nis mee et quare sum affectio ad dilectum meum et ad sponsum
meum dilectissimum |

Capitulum sextum

.6. capitulum

Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum quo
declinauit dilectus tuus et querimus eum tecum
Cum istis igitur hec est sciendum quod cum ipsa filia pharaonis
sic commendaret dilectum suum salomon rex cursus uenit ad dilectam
suam uisitandam et stans post tergum auscultabat omnia
uerba eius ergo adolescentule que presentes erant dixerunt O pulcherrima
mulierum quo abiit dilectus tuus etc. Nos querimus eum tecum
quasi dicerent Non oportet te solicitam esse de dilecto tuo et tu loqueris tamquam
absenti cum tamen ipse sit presens et stat apud te et audit omnia
uerba tua ergo non est utile ut queramus eum tecum sed respice post tergum
et inuenies dilectum tuum // Dilectus meus descendit in ortum
suum ad areolam aromatis ut pascatur in ortis et li
lia colligat Ego dilecto meo et dilectus meus michi qui
pascitur inter lilia // Hic ipsa filia pharaonis uidet adolescen
tulas suas super querentem secum ad eam dicentes Vos queritis quo abiit di
lectus meus etc. quia hora adhuc nesciui nobis unde est super
illa questione quod nesciui ubi fuit dilectus meus sed modo uideo
quod dilectus meus uenit et uenit in ortum suum .i. ad me que sum ortus

sunt quia oculi pulchritudinis et contemplentur pulchritudinem
meam et sanat me et delectat in amore meo

Pulchra es amica mea suavis et decora sicut
Ierusalem terribilis ut castrorum acies ordinata. Averte
oculos tuos a me quia ipsi me avolare fecerunt
Hic salomon commendat sponsam suam in generali dicens O dilecta mea
tu es pulchra suavis ad confabulandum decora ad videndum
sicut Jerusalem que est civitas regalis magna et pulchra et in
terribilis hostibus speciosa. Et ipsam sicut tempore cum alacritate
et illud ornat mores tuos sicut acies castrorum solet adornare
Et tunc subdit yronice quod est modus amantium quo solent
loqui ad suas amicas recede a me quia tu non es pulchra
quia es deformis non possum tecum confabulari cum tu in omnibus
intendit oppositum. Ita salomon etiam loquitur ad sponsam suam
Averte oculos tuos quia ipsi me faciunt avolare de formi
tate tua cum tu videbaris esse valde pulchra. Et excellis
omnes mulieres in pulchritudine et sic dicit ista non vera
oppositum intendens. Capilli tui sicut greges caprarum
que ascenderunt de galaad dentes tui sicut greges
ovium que ascenderunt de lavacro omnes gemellis
fetibus et sterilis non est inter eas. Sicut cortex mali punici
sic gene tue absque occultis tuis. Hic salomon commendat
sponsam suam iterum descendendo ad aliquas partes corporis sui
dicens sibi O dilecta mea tu habes valde pulchros crines
et amenos ad videndum quia capilli tui sicut grex caprarum
est valde speciosus propter variam colorem eorum qui ibi videntur magis
Et dentes tui sunt albi sicut lana ovium que recentes sunt
lote et omnes sunt boni et valentes ad officium suum et
eorum nullus est sterilis et infructuosus et fetidus gene tue
et mamille tue in medio disposite sunt sicut cortex mali punica
et pomi illius cortex que sunt valde pulchra et varii coloris
in cortice et gene tue sunt albe intermixto colore rubeo
absque occultis tuis quod dicitur tu es valde pulchra in illis
membris que videri possunt. Et hoc est in indicium quod sine dubio in illis
partibus corporis que tecte sunt vestibus sis valde pulchra

Sexaginta regine sunt et octuaginta concubine
et adolescentularum non est numerus. Una est columba
mea perfecta mea una est matri sue electa genitrici
sue viderunt eam filie syon et beatissimam predicaverunt et
regine laudaverunt eam / Hic commendat ipse salomon sponsam
suam super omnes mulierum dicens adolescentulis suis O dilecta mea
et vos adolescentule attendite quam pulchra sit sponsa
in oculis meis cum sit maximus numerus quasi infinitus adolescen-
tularum mearum que essent ordinate ad obsequium / Et secundum
sponse mee tamen mihi valeat specialiter sunt sexaginta que racione
pulchritudinis et dignitatis omnes possent esse regine. Et post
hec sexaginta in ordine post vos octuaginta quarum sunt pulchriores
Et excellunt omnes alias in / pulchritudine Et post hoc in-
finitus est numerus adolescentularum que etiam sunt satis pulchre et
delicate tamen comparando istas omnes ad dilectam meam que non
sunt sed tu sola es columba et perfecta in omni pulchritudine et
decore et non solum es ita pulchra in oculis meis Unde etiam
in oculis tue matris que propter pulchritudinem tuam plus elegit
et diligit te pre omnibus filiabus suis et quia filie iherusalem id est
mulieres et virgines consideraverunt tantam / pulchritudinem tuam
dixerunt te esse beatiorem cunctis gentibus et omnes adoles-
centule tue tam regine non pulchriores quam concubine id est minus
pulchre que sunt in obsequiis superiorum omnes laudaverunt te et
sunt te commendatam / Que est ista que progreditur quasi aurora
consurgens pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut castrorum
acies ordinata / Hic ipse adolescentule commendant dominam
suam volentes loqui placentia ad favorem regis dicentes / Que est
ista tam ex admiracione que progreditur rubicunda in facie ad
aspectum aurore et fulget in decore suo ad modum lune et pre-
clara ut sit pre aliis mulieribus in pulchritudine et aspectu sicut
sol pre aliis planetis quia sicut homo desiderat videre solem sic te videre
delectantur / Super hoc est etiam terribilis id est gravis in moribus
et seriosa que etiam multum ornat propriam personam tuam sic ornat
propriam castrorum acies propter contra impugnantes cum clipeis
adornata et ergo non est mirum quod sponsus et dilectus tuus tam
afficit ad te quia sis a deo pulchra et delicata

Descendi in ortum nucum ut viderem poma con
vallium et inspicerem si floruissent vinee et
germinassent mala punica Nescivi anima mea
conturbavit me propter quadrigas aminadab Revertere
revertere sunamitis revertere revertere ut intueamur te
hic salomon loquitur ad adolescentulas suas de pulchritudine
sue sponse dicens Ego descendi in ortum nucum per nuces in
telligitur omnem fructum montis hoc est ego descendi ad ecclesiam
meam que est in ortus amenissimus ut viderem poma con
vallium id est ut experirer quam fecunditatem pulchritudinis omnis et
inspicerem si floruissent vinee hoc est si aliquid nove
pulchritudinis in ea floruit et si mala punica germinassent
hoc est si illa nova pulchritudo habuit tantum ut me ad amorem
eius incitaret et ad aspiciendum nescivi quod non credidissem
in ea tantam pulchritudinem et decorem et anima mea contur
bavit me propter quadrigas aminadab hic est advertendum
quod aminadab in libro judith fuit princeps qui sequebatur
moysen in mare rubrum cum exercitu suo et currus illa
nobilis et magna ecclesia est in israhel et etiam reges omnes
de genere eius fuit omni ... dicit hic quod anima mea conturbavit
me hoc est quod in israhel postquam fuit in admiratione et stupore
cum viderent aminadab transire mare rubrum sic ergo nunc
postquam sum in admiratione et stupore quia video quod electa
sponsa mea excellit omnes mulieres in pulchritudine et
decore sicut aminadab excellebat omnes alios currus in
quadrigis et exercitu quando ergo fuit sub ... Tu suna
mitis quod interpretatur captiva vel despecta corrigitur dicens quod debet dici suna
mitis a monte syon dicitur cum qua revertere propter ardens
desiderium quod habebat ad videndum sponsam qua fuit in aspectu
mutua graciosa Quid videbis in sunamite nisi choros Septuaginta
castrorum hic unus adolescentulus commendat sponsam suam
salomonis dicens Quid interius videbis in ea nisi non poteris
ymaginari pulchritudinem que in ipsa apparet Quid

go queris in paradiso tu ecce videbis mea choros castrorum
veluti cerne intra castra posita in prelio ita ut sicut cerne
omnia bene ordinata ad expugnandum sic reperies in ea
scilicet gratiosam et mores dispositos in omni pulchritudine
et decore

Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis
filia principis iuncture femorum tuorum sicut moni
lia que fabricata sunt manu artificis umbilicus tuus sicut
crater tornatilis numquam indigens poculis venter
tuus sicut acervus tritici vallatus liliis duo ubera tua sicut
hynnuli gemelli capree Collum tuum sicut turris ebur
nea Oculi tui sicut piscine in esebon que sunt in porta
filie scilicet multitudinis Nasus tuus sicut turris libani
que respicit contra damascum caput tuum ut carmelus et
come capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus
hic salomon in speciali commendat sponsam suam quantum ad aliquas
partes corporis eius d O tu filia pharaonis regis et omnis corporis
principis quam pulchri sunt incessus tui tu incedis
valde morigerate et ordinate et calciamenta pedum tuorum
mirum adornant te et iuncture femorum tuorum hoc commendat
angelica et dicit quod habet sicut dicit femora tua sunt
bene disposita sed non nimis elevata sed sicut bene propor
tionata corpori tuo ut si essent fabricata manu artificis
umbilicus tuus est fructuosus et non sterilis Et etiam tor
natilis ad modum crateris qui semper est plenus vino
suavissimo venter tuus est elevatus in modico quasi ad
modum acervus tritici et vallatus non ornatus liliis et
variis floribus ornatus et duo verba tua ex amore
tui sunt sicut duo hynnuli gemelli capree sic talia
sunt delectabilia ad nutriendum sicut amor tuus est michi
mirum delectabilis Collum tuum est album et erectum et
non curvatum ad modum turris facte de ebore oculi
clari et puri sicut aque piscinarum in esebon que est in thebe

q civitas ꝑ multitudine ꝑplo d͡r filia multitudinis
Nasus tuus sicut turris sicut turris david q respicit
cont͡ra damascum quia ista turris fuit multu alta / Et solep
nis caput tuum c dispositum sicut mons carmeli qui
e multum floridus ita caput tuum aucolis et ceteris flori
bus c ornatum et come capitis tui pendet sup collum
decorant te sic cortine purpure thronum regis in uictis tortinis
Quam pulchra es amica mea karissima
in delicijs statura tua assimilata e palme et
ubera tua sicut botri Dixi et ascendam in pal
mam et apprehendam fructus eius et erunt ubera tua sic
botri vinee et odor oris tui sic odor malorum / Guttur
tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad po
tandum labijsque et dentibus illius ad ruminandum
Hic salomon commendat sponsam suam in generali d͡r o tu karissima
sponsa mea quam pulchra es tu et multum decora et affluens
de licijs statura corporis tui e erecta / Et in nullo curuata
ad modum palme et ubera tua .i. amores tui sunt michi
suauis sicut botrus suauissimus / Dixi ergo intra me ascendam
in palmam h͡c e hanc e commorabor tibi et apprehendam
fructus eius Et capere ꝑ amorem et ꝑ dulces collo
cuciones tuas et tunc amores tui quos habes ad me
erunt michi ita dulces / ac si suggerem vinum de botris suauissimis
et odor oris tui hoc e verba oris tui erunt in corde meo /
ac si comederem poma suauissima et guttur tuum hoc e
affectus cordis tui q͡ biberem optimum vinum et ipsa sta
tim et ex quo tam delectaris in me ecce tu es dignus
q tu potes frui corporis mei ad libitum tuum et ad uoluntatem
tuam stabo omni tempore / Ego dilecto meo et ad me conuersio
eius hic glorificatur filia / pharaonis de amore sponsi eius d͡r
ex quo eum ego diligo ipse tamen afficietur ad me quare nunc
volo sequi omne appetitum meum ad eum

Veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur
in villis mane surgamus ad vineas videamus
si floruerit vinea si flores fructus parturiunt
si floruerunt mala punica dabo tibi ubera mea man
dragore dederunt odorem suum in portis nostris / Omnia
poma nova et vetera servavi tibi / Hic filia pharaonis
invitat sponsum suum ad egrediendum secum volens in
dicare ulteriorem petitionem et quae tamen diligit explicare. Di
cit o dilecte mi tu habes hic multa incommoda de plantis et
variis occupationibus quod non habes tempus et locum ubi possem
exponere petitionem meam / Egrediamur ergo in agrum et commo
remur ad tempus in villis ut possimus commode simul solaciari
et confabulari et deinde mane surgamus et perambulemus vinea[s]
et reficiamur nos illo suavi odore et videamus si floruerit
si parturiunt fructus et etiam si mala punica floruerint Et
sic erimus refecti illo odore delectabili / Et tunc mutuo
confabulamur / Et tunc tibi dabo ubera mea hoc est aperiam
tibi omnem intentionem animi mei quid sit quod cupiam a te
/ Et quod tamen afficiar ad te mandragore dederunt odorem in por
tis nostris hoc est affectus meus videtur quod iam in maxima parte
est ad me inclinatus ita ut michi videtur quod nichil possit esse
quod cupiam a te nec non valeam apud te obtinere quia video
quod tu summe diligis me et omnem amorem tuum ad me inclina
sti / Omnia omnia poma nova et vetera servavi tibi / hoc est summam
et ultimam intentionem hucusque detinui et quod non reclamare
et nunc tempus desiderium meum tibi explicabo

michi

·octavo·

Quis det te fratrem sugentem ubera matris mee ut
inveniam te foris et deosculer te et ducam te
in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee
ibi me docebis et dabo tibi poculum ex vino condito
et mustum malorum granatorum leva eius sub capite meo
et dextera illius amplexabitur me / Hic ipsa filia pharao
nis innuit petitionem suam a sponso suo et est sciendum quod ipsa
filia scilicet pharaonis fuit gentilis et egipciaca et multum fove
bat illam fidem licet hucusque occultaret sed nunc dat intellige[re]

salomon dicit O dilecte mi dimidium anime mee et frater meus quis
michi det hoc est quis potest hoc facere vel efficere apud te fratrem
meum mellitum dilectum sugentem ubera id est fidem matris mee
hoc est fidem egipciacam ut inveniam te foris hoc est ut
videam te recessisse a fide tua et fidem meam imitatum et
deosculer hoc est diligam te ex intimis cordis quia di
lecto quod hucusque omnino fuit separata et tunc nullus qui modo de toto
regno tuo audet michi nec genti mee fidei egipciace que dicit
nec ipsam fidem meam despiciet Et si tu vis in hoc exaudire
me tunc ducam te in domum matris mee hoc est in forma
bone fidei mee Et in cubiculum matris mee genitricis mee
Et instruam te in illa fide quam ego didici a matre mea Et parentibus
meis quia tu es nunc michi sapiencior tu statim ut audieris ritum
illius fidei incipies in ea perfectus esse Et tunc docebis me
de illis que ego adhuc non novi et ego hoc est in illa fide
propinabo poculum ex vino condito et mustum malorum
hoc est tam audieris et cognoveris fidem meam perfecto videbitur
esse melior fide tua et erit tunc expellens fidem tuam sicut
vinum conditum expellit alia vina Et tunc leva eius x. g
minus populus erit sub capite meo et dextera illius hoc est
principes et totius regni potestates amplexabitur me hoc
est diligant me et sequantur eandem fidem
Adiuro vos filie iherusalem ut non suscitetis neque
evigilare faciatis dilectam meam donec ipsa velit
Hic ipse salomon convertit peticionem suam dicit O filie iherusalem
adiuro vos id est constringo vos sub iuramento de posse mea ut
eam non suscitetis ad fidem vestram Sed magis confirmetis
illi in fide sua quia tam diligo eam quia etsi ipsam volo
ydola adorare quare volo quod illi aliqui molestiam faciatis
in fide sua si admittere voluerit a nobis fieri Que est ista
que ascendit per desertum delicijs affluens innixa
super dilectum Hic salomon ex admiracione loquitur de sponsa
sua quod tanta possit apud ipsum dicit Que est ista tam pulchra
tam formosa tam delicata veniens de terra filii quia illa

terra non est adeo fructuosa sicut israhel affluens delicijs
hoc est omnibus bonis et tamen sit cupida super dilectum suum ut
sibi consenciat in omnibus sed recedat a deo suo ad deos Et adeo
adorare ydola cum tamen optime nouit quod deus israhel verus
deus sit hoc nichil operatur in corde illorum de fide eorum Et
dilectus ipse loquens ad te Sub arbore malo suscitaui te ibi
corrupta est mater tua ibi violata est genitrix tua
sic applaudit filia pharaonis sponso suo de hoc quod de
clinauit ad fidem dicens O dilecte mi cum gaudio quod
vis consequi propositum meum et istam arborem habeo pro me
uali et signo quod sub hac arbore suscitaui et excitaui te
ad fidem egipciacam Et sub ista arbore corrupta est mater tua
mater tua et fides tua annichilata est Et genitrix tua vio
lata hoc est lex et fides maioris tue desunt ec

Pone me sicut signaculum super cor tuum ut signa
culum super brachia tua quia fortis ut mors est dilectio
tua dura sicut infernus emulacio lampades eius
lampades ignis atque flammarum aque multe non po
tuerunt extinguere caritatem nec flumina obruent eam si
dederit homo omnem substanciam domus sue pro dilectione quasi nichil
despiciet eam Hic amonet sponsam suam et gratiam
de tanto beneficio quod vult adherere fidei sue dicens O spon
sa sancta mea dilectissima tu debes me honorare omni tempore
Et hoc in corde tuo et pone me sicut signaculum super
brachia tua quia dilectio quam habeo ad te est fortis sicut
mors quia non timeo mortem subire propter dilectionem tuam
quia quilibet periculis in pectoribus Et hoc patet quia dilectio
tua trahit me ad te tantum et et recedam a cultu dei
mei et adorabo ydola Et si puenero fieri ero filius
gehenne ignis propter dilectionem tuam quia ipsa dilectio ex
cellit omne quod in mundo est Et emulacio dilectionis dura
est ut infernus quia quemcumque rapit non recedit sic
quos rapit ista dilectio propter eam ipsum omnia derelinquunt Et lam
pades eius quasi lampades ignis atque flammarum quia
sicut flamma consumit materiam sic ipsa dilectio quasi nichil

omnia perimit et combustat et est adeo ardens quod totum
mare nec omnes aque possent extinguere et quamvis illa
preter est thesaurus adeo preciosus quem dabit ipsa dilecto
Et hoc patet nunc quia pro toto mundo non dereliquissem
deum meum sed propter solam dilectionem quam habeo ad te dere-
liquisti eum Et hoc dicit michi est cordi et in corde
tuo indelebile signaculum quod tantum diligam te Soror mea
parvula et ubera non habet quid faciemus sorori mee In die
qua alloquenda est Si murus est edificemus super eum
propugnacula argentea Si hostium compingamus illud
tabulis cedrinis hic salomon loquitur principibus suis dicens
Videte nos sumus quasi ad illam fidem Et soror mea dilecta
ad huc pro durat fide sua non habet ad huc ubera hoc est ydola
que possit adorare Si murus est hoc est si firma est in
appositione sua tunc edificemus super eum propugnacula hoc est faciamus
si vult unum magnum ydolum et sic ipsa faciat ipsum adorando
sic et nos faciemus Si si est hostium hoc est una ad instar
eundem compingamus istud tabulis cedrinis hoc est faciamus
ei paruas tabulas cedrinas et parua ydola que possit
adorare Ego murus et ubera mea sicut turris Ex quo
facta sum coram eo quasi pacem reperiens / hic filia
pharaonis tendet ad dominum salomonem dicens Ego sum murus
hoc est firma sum in proposito et ubera et dii mei sunt fortes
quasi turris firmissima et non erunt omnia stabilita in fide mea
ex quo cepi pacem coram te hoc est ex quo totum regnum
pacificum et sum quasi dominus est consensit sibi in hoc Et est sciendum
quod ipse salomon fecit magnum ydolum et posuit magna
turris Et ad similitudinem illius turris fecit ydolum ut a
longe respicientes possent ipsum adorare ex ceperis ydolis
paruis et ydolum fuit factum de multis materiis nobilibus
argento et auro et lapidibus preciosis Vinea mea fuit
pacifica que habet populos et tradidit eam in custodibus
Vir affert pro fructu eius mille argenteos Vinea
mea coram me est Mille tui pacifica et ducenta

hys qui custodiunt fructus eius | Hic ipsa filia pharao-
nis gloriatur de hoc quod tantum fecerat circa dilectum suum quod sic vin-
cerit eum dicens vna vinea fuit pacifica | Hoc est iste
dilectus meus habuit vnum magnum regnum in sua fide
stabilitum et istud tradidit custodibus hoc est michi | Et pastori
mee | Et ergo non curaui fidem illam ordinaui ut dixi supra
| Et feci non spiritum | Et stabiliui ipsum in mea fide | Et sum
est vna vinea et ego sum custos illius fidei Et michi crediti
in illa sequuntur et custodiunt alios et informant
*Que habitas in ortis amici auscultant te fac me au-
dire vocem tuam* | Hic ipse salomon loquitur sponse sue dicens
| O dilecta ego annui omnibus petitionibus tuis recedendo a
vero deo et adorando ydola feci omnia que cupiebas
quando amore mei quod faciam est En omnes amici auscultant
te hoc est omnes parati sumus obedire tibi tamen fac me audire
vocem tuam tuam hoc intima quod tu velis quod possum
vel debeam facere nichil enim est quod extunc tibi denegemus
*En dilecte mi | Surge et assimulare capree hynnulo
que ceruorum super montes aromatum* | Hic filia pharaonis
fatetur sibi esse conclusum per salomonem dicens | O dilecte mi maiorem
delectationem ad me habuisti quam ego ad te quia tu consensisti michi
in omni facto tuo ideo postea debere sequi quare fuge | Et
recede a me quia ego nescio quomodo possum rendere quia sum
uicta pre quod dilectio tua est fortissima quia non valeam
tibi in hoc equare | Et sic est finis | Sit laus deo meo

Credo deum omnia posse et nichil est tibi credere impossibile
Deus enim in virtute sua virgam in serpentem
hominem in lapidem petram in aquam / Costam
viri in mulierem / Sic potest mutare panem in gloriosissimum
corpus suum / Quod ex puro nichilo cepit / in ligno etiam
pependit / Immo deus per suam omnipotenciam potest mutare quodlibet
cum quibus / Ergo pane in corpus suum / Etiam deus secundum fidem
ex nichilo fecit aliquid / puta celum et terram / et omnia que in
eis sunt / Ergo est a forciori ipse multomagis potest et potest aliquid
facere ex aliquo / sic altissimum corpus suum / ex pane / Et ideo quilibet
christianus fidelis debet credere firmiter quod si quis non crederet
mortem eternam moritur

Pro quo advertendum quod aliquis Si panis mutatur in corpus
christi / quo ad accidentia panis manet sine subiecto / sed tamen accidentibus
est esse in subiecto / Ut volt articulus concilii constanciensis / ubi dicit
accidentibus non est esse sed inesse / Dicit sanctus Thomas / Augustinus quod deus
plus potest / quam intellectus noster potest intelligere / Modo intellectus
non potest intelligere accidens sine subiecto / ergo multoplus deus
potest separare accidentia a subiecto / Sic colorem panis et cetera ab
ipso pane transsubstanciato in corpus suum / Et accidentia in hostia
consecrata stant sine subiecto / et hoc miraculose seu supernaturaliter
Et [illegible] libro lo de accidentibus naturaliter / quorum nullum est sine subiecto

Item diligenter est advertendum / quod quilibet fidelis christianus
volens digne communicare / seu manducare hoc excellentissimum sacramentum
scilicet corpus christi / ille debet credere firmiter / et sine hesitatione quatuor
intuere / quatuor sub specie panis / Primo quod ibi sit corpus
christi / ex vi verborum / Quia verba consecrationis de solo cor-
pore faciunt mentionem / Secundo quod ibi sit sanguis christi / ex con-
comitancia immediata / quia sanguis disponit corpus in materia ad
vitam / Tercio quod ibi sit anima christi ex concomitancia
propinqua / seu mediata tamen / licet anima non vivificet corpus

nisi sanguine mediante / tamen pertinet ad eandem naturam / Quarto q
credendum q ibi sit deitas hys uncta / ex concomitancia remota
Unde licet deitas cum tribus precedentibus faciat unum sacramentum /
quicumque hoc non credit indigne manducat et facit contra
fidem christianam / et tamen debet esse fides vera

Quatuor optat quilibet christianus fidelis credere

Item notandum est quilibet christianus bonus debet credere hec
quatuor omnia contineri sub specie vini et aque in calice
Po licet alio ordine · Primo q ibi sit sanguis ex virtute verborum
pro eo q natura consecrationis calicis de solo sanguine fa
2o cit mencionem / Secundo q ibi sit corpus christi ex concomitancia
immediata / quia corpus est immediatum sanguinis receptaculum /
3o Tercio q ibi sit anima christi ex concomitancia propinqua / quia per
4o tinet ad eandem naturam humanam / Quarto q ibi sit
deitas ex concomitancia remota / quia non pertinet ad eandem
naturam humanam / licet ad idem sacramentum concurrat / et quicumque non vult
credere indigne manducat

Que sunt in hoc sacratissimo sacramento

Item notandum q illa quatuor sunt in hoc divinissimo sacramento puta
in hostia consecrata / et in calice / hoc patet per beatum Ambrosium
in libro de sacramentis qui dicit / Illa que fuerunt in utero
virginis inveniuntur in hoc sacramento / Etiam salvator
noster signat illa quatuor ibi esse Jo vi dicens / Ego sum
panis vivus qui de celo descendi / Per hoc enim q dicit
panis / dat intelligere corpus / Per hoc q dicit vivus dat intelligere
animam per quam corpus vivificatur / et anima corpus sine sanguine
vivificare non potest / Ideo subintelligitur hic sanguis / Et per hoc
q dicit qui de celo descendi / dat intelligere deitatem

Notandum ex istis iam dictis capiunt duo documenta katholica
Primum est q sanguis christi non est solum in calice sicut aliqui
simplices ymaginantur / nec corpus christi tantum in hostia / ymmo totus
sanguis est vere in hostia / quia ex quo corpus est incorrup

sanguis eius non fuit nisi intra corpus suum / etiam totum corpus
vere est in calice / Secundum documentum est quod racionabiliter
est institutum ecclesie moderne / cum enim in primeva ecclesia / sacramentum
hoc sub utraque specie toti populo ministraretur / Ex quo in eius specie
vini et aque / multa pericula effusionis acciderunt / institutum
est / ut tantum sub specie panis / populus communicetur et sub
qualibet specie / tam corpus quam sanguis sumeretur et quicumque
hoc non crederet a fide katholica erraret
Nondum ex istis capiuntur alia documenta utilia / primum
est ex quo aliud est quod ~~cernitur~~ creditur / et aliud
quod cernitur / et vult hoc Gregorius in omelia paschali
dicens / In hoc sacramento est aliud quam quod cernitur / et aliud
cernit quam quod credit / Illud quod cernitur est species panis
Illud quod credit est verum corpus / Ergo oportet a laicis fides
non est sola dirigenda ad illud quod cernitur / sed ad illud
quod creditur / Secundum documentum est ex quo vel confessionis
secrete profecerunt a sacerdote / quod hostia non est adoranda
nisi donec levetur vel adoratur a sacerdote / quia non constat
ibi esse corpus Christi / simile dicat de calice
Item nondum ex istis eliciuntur due veritates katholice
Prima est quod in hoc sacramento proprie non videtur corpus oculo
corporali / quia aliud est quod cernitur / aliud est quod videtur / aliud
paruit super per legem eius / Et si videretur oculo corporali tunc
idem esset quod cerneretur et crederetur / quod non est dicendum
racio humana et fides non habent in medium / Unde Augustinus
Fides non habet meritum ubi racio humana prebet experimentum
Alia est racio humana certa quod ibi cernuntur non sunt in
corpore Christi / ut in subiecto / sed omnino sunt separata a sacramento
Tercia veritas est quod licet ibi proprie non videtur corpus Christi
sed dictum est / tamen non errant plurimi homines / qui dicunt se
vidisse dominum in manibus sacerdotum / Racio nullus errat

tunc verba pnt verificari eo mo quo verificat̃ diuia scriptura in qua dicit̃ quo aliqui viderunt oculo corporali
dnm sc̃ moyses dicit se vidē dnm corporalr cernendo
rubum ꝑ eccl̃ 2° no ꝙ videt deitatē ꝑ quia deitas
assistebat rubo ibi et ita corpus xpi assistit suo mo
speciebus q in hᵗ sacramento cernunt̃ et videntur.

Notandum ꝙ cum sacerdos deferens corpus xpi pro hostia
Quid credi optaat circa h° sacramentu — ad quemdam fidelem pauꝑe dicat credis hic corpus
xpi esse natum d̃ virgine et passum i cruce vtiꝫ tunc
sacerdos interrogas qua fidelis pauꝑ credens debet
intentionē suam dirigere ad illud qd̃ credit̃ ē no ad illud
qd̃ cernitur exterius vtiꝫ ꝑ ma illud qd̃ cernit̃ no ē
corpus xpi vt patuit supra Tamen aduertendu ē qm
plures homines sunt precum nisi instruant̃ ad dirigendū
intentionē sua ad illud qd̃ cernunt et io tunc videt
dicē credis hic corpus xpi sub spē panis Qn̄ siquis dirigit
fidem suam seu intentionē sua ad fidem ecclē cum qua
Exemplum — tunc nullu videt̃ esse periculum Vnde le° ꝙ quedam matrona
singulis diebus dnicis offerebat ꝙ panes ꝑ ꝑo qui
cum post missarum solempnia corpus xpi sibi offerret et
diceret corpus dni nri ihu xpi custodiat te in vita eterna
illa lascivia subrisit Ipse vero ab eius dextera ab ore eius
vertens ꝑtem illam dni corporis super altare posuit Deinde
coram populo matrona interrogauit ob quā causam risisset
ꝑsumpsisset Et illa inquit pane quem propriis manibus
fecerant tu corpus domini appellabas Tunc ꝑ ꝑo ꝑ pane
dulitate mulieris se in oracionem prostrauit et surgens ꝑticulam
illam panis ad instar digiti recepit et se matrona ad fidē
conuertit Orauit iterum et carnem illam in pane illam
conuersam vidit et matrone sumendam tradidit

Notandum istud gloriosissimum sacramentu a solo domino nro

Quatuor sunt cause institucionis huius sacramenti

illud a christo institutum est in cena ultima in qua cenavit et cum
discipulis suis testibus quatuor ewangelistis. Et dicunt hic
doctores sacre scripture quod quatuor sunt cause institu-
cionis huius sacramenti. Prima est propter fidem katholicam prima
extollendam cum virtus sit de bono et de difficili quanto
de difficiliori tanto laudabilior. Secunda quod istud est datum 2a
ad recolendum et rememorandum ut non obliviscamur tantorum be-
neficiorum quorum istud sacramentum est signum rememorativum
Tercia racio est propter spem de futuro confirmandam quia 3a
spes promissi boni maxime confirmatur per arram. Istud autem
sacramentum est signum pignus et arra future beatitudinis
qua expectamus. Quarta racio est propter caritatem in nobis 4a
incendendam quia nichil quilibet inclinat ad diligendum
diligentem et ideo ut prius nos voluit donare in quo
non sua sed semetipsum nobis dedit et per istud sacramentum
homines excellunt angelos. Ergo maxime debet ab ecclesia teneri
in sanctitate et puritate.
Item nondum dicunt hic heretici quod ille panis qui consecratur
a sacerdote in ecclesia non sit corpus christi. Primo panis primo
manet ad sensum visus. Aliter probant sic corpus 2o
christi non corrumpitur sed panis ille corrumpitur ergo videtur
quod non sit corpus christi. Tercio sic quod corpus christi pependit in ligno 3o
crucis sed iste panis a sacerdote consecratus non pependit
in ligno crucis ergo non est corpus christi. Quarto sic corpus 4o
christi est in diversis locis simul et semel sed panis iste
non ergo etc. Respondetur ad primum quod ille panis consecratus est Responsio ad primum
verum corpus christi et non potest videri oculis corporalibus sed
solum oculis mentis et fidei. Unde in percepcione illius
sacramenti omnes sensus decipiuntur sed sola fides reclamat
Unde gustus nichil aliud percipit quam saporem panis
Oculus videt colorem panis auris audit fracturam
cuius sensibus etc.

Sed sola fides Dicit | vos omnes false iudicastis | et omnes de-
cepti estis | quia ibi in hostia verum corpus Christi | et sanguis
sic natus est ex Maria virgine | et sic pependit in cruce
et sic ascendit ad dexteram patris dei omnipotentis
Ad 2m arg. | Ad secundum dicitur quod corpus Christi non corrumpitur | sed species panis
dividitur ~~dividitur~~ bene a sacerdote in tres partes | sed corpus
Christi non dividitur | sed manet integrum et in qualibet particula
est corpus Christi | concomitante etiam sic ipsa anima est in qualibet
parte corporis | Et ideo de anima similiter corpus Christi est in qualibet
parte hostie integrum et totum | Etiam similitudo huius
est in speculo | quia si dividitur in tres partes vel in
plures | tunc adhuc in qualibet parte videbis integram tuam
faciem sic etiam est hic | ymmo si hostia divideretur in mille
partes adhuc in qualibet particula esset verum corpus Christi
Ad 3m arg. | Ad 3m dicitur quod panis iste ante consecrationem non pependit in ligno
crucis | et tunc non est corpus Christi | sed purus panis | Sed post
consecrationem est verum corpus Christi quod pependit in ligno crucis
| Et tunc non est panis sed totus transformatus in corpus Christi
Et in ipsa hostia est solum apparencia et non existencia
quia apparet ibi esse panis | et tamen non secundum fidem est panis
ibi | Sed accidentia ipsius panis sunt sine subiecto | Eodem modo
dicitur de vino et aqua in calice | Similitudo huius patet
in speculo in quo facies hominis apparet et tamen in rei veritate
Ad ultimum arg. non est in speculo sic etiam est hic | Ad ultimum dicitur eodem modo quod
panis ille ante consecrationem non est indivisis locis simul
et semel | sed post consecrationem tunc non est panis ut patuit
| ymmo potest esse simul et semel in infinitis locis ut ipse
est in aliquo loco comprehensibilis | Et similitudo huius habetur
in corona cuius signum est unum | et tamen semel et simul a di-
versis percipitur sic est hic. Secundum dicet aliquis quare
Quare non manducamus corpus Christi sub propria forma. Respondetur. non manducamus corpus Christi sub propria forma sicut
non sub forma panis | Ad hoc dicunt doctores assignantes

multas raciones quarum due principaliter sunt racio .i.a pa ro
est ut fides nostra inde habeat meritum per Augustinum ubi supra
fides non habet meritum. Item idem dicit: Simile quid parva
sentire et punctas dentes crede et manducasti. Item
in ewangelio Beati qui non viderunt et crediderunt. Secunda 2a racio
racio est quia homo est fragilis nature quod si videret cruda
carne ob horreret eam sumere quare sumitur sub specie panis
et non sub forma propria et hoc quo ad primum

Item pro sanctitatibus probet seipsum homo an digne de pane
edat et de calice bibat. Hec verba scribit apostolus prima
Cor xi. per quod quilibet christianus ad dignam corporis christi susce-
ptionem in quibus verbis apostolus vult innuere quod quilibet
bonus et fidelis christianus debet valde caute disponere
et examinare conscienciam suam qui digne vult manducare
corpus christi, sicut ad illud altissimum sacramentum cum summa cor-
diligencia sicut se facit avicula que dicitur singrit de nido
Sic bonus christianus a peccati consuetudine. Primo pennas ponit 2o
sic bonus christianus debet colligere in corde suo omnem vitam suam
2o excutit se sic bonus christianus debet se excutere a macula peccati 3o
3o respicit ad omnes vias suas ut lagos evadat 4o
sic bonus christianus debet se circumquaque respicere ut lagos
dyaboli evadat. 4o alte volat super ramos sic bonus 5o
christianus per meditacionem super lignum crucis. 5o cantat sic 6o
bonus christianus postquam confessatus fuit dicit deo referre
gratiarum actiones. Circa secundum notandum sic vult apostolus duplicatur contingit corpus christi manducari
ubi supra, quod dupliciter contingit hoc sacramentum manducare
scilicet digne et indigne. Unde digne manducat qui
bonus christianus qui accedit cum vera contricione et absolucione
quisitus ad veram penitentiam sicut sunt confessio et satisfactio
de quibus Jo. vi loquitur: Qui manducat carnem meam
et bibit sanguinem meum in me manet et ego in eo
Sed indigne manducant mali christiani qui non accedunt ut iam dictum

Quot modis contingit corpus christi manducare

p°

2°

3°

Et sic triplex modus. Primo qui aliquis accedit ad eukaristiam cum mortali peccato, i. qui aliquis scienter sicut sciret se peccata mortalia de quibus non est confessus. Secundo qui aliquis accedit contra excommunicacionem ut qui est excommunicatus ab ecclesia. Tercio qui aliquis sine reverencia accedit, non diiudicans inter cibum corporalem et cibum spiritualem, qui cibus anime consistit etc. De aliis modis de quibus loquitur apostolus ad Cor. xi. Qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Ex quibus patet quod tam boni quam mali manducant corpus domini, sed boni ad salutem, mali ad eternam dampnacionem.

Item Bonaventura doctor ponit alios modos manducandi corpus domini et subdividunt. Primo ut ipsi dicunt quod tribus modis contingit manducare corpus christi scilicet sacramentaliter tantum, spiritualiter tantum, sacramentaliter et spiritualiter simul. Pro cuius intellectu Bonaventura dicit: in eukaristia seu hostia sunt duo, puta sacramentum et virtus sacramenti. Unde

Isti manducant sacramentaliter

isti manducant sacramentaliter tantum qui manducant sacramentum et non virtutem sacramenti. Sic manducant mali presbiteri de quibus dictum est qui indigne manducant, de quibus loquitur apostolus ubi supra: Qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat etc. Unde Bonaventura: Et quamvis in peccatoribus indigne sumentibus verum corpus christi et verus sanguis continetur non tamen salubri efficiencia.

Isti manducant spiritualiter

Sed isti manducant spiritualiter tantum qui manducant virtutem sacramenti et non sacramentum. Et sic manducant eum boni pani quottidie per fidem et amorem, sic homines stantes circa missam existentes in bono statu ut puta sine mortali peccato vel boni homines qui in agone mortis desiderarent corpus christi, quibus propter brevitatem temporis sacramentaliter non potest porrigi a sacerdote, de quibus loquitur beatus Augustinus: Qui credit in eum manducat eum. Idem: Quid paras ventrem et dentes? Crede et manducasti. Et alibi: Crede et manducasti.

Sed isti manducant sacramentaliter et spiritualiter simul. Qui manducat sacratum et ad hoc virtute sacramenti. Et manducant eum omnes boni christiani de quibus dictum est qui manducat digne. Et Jo. vj. Qui manducat meam carnem et bibit etc. Et est modus manducandi corpus christi excellentissimus et maxime felices sunt isti modo manducantes de quibus dicitur Ecclesiastes iiij. laudavi ergo leticiam quod non esset homini bonum sub sole nisi quod comederet biberet et gauderet. Quia ego expertus sum plura gaudiorum et delectationum genera temporis et mundi. Horum omnium finis vanitas meror et luctus. Unde laudavi pre omnibus leticiam veram puram testimonii iustitie bone et quod non esset homini bonum vel melius sub sole homini nisi quod comederet panem de celo descendentem. Et biberet vinum quod letificat cor hominis id est sanguinem domini mei ihesu christi. | Isti manducant sacramentaliter et spiritualiter simul

Notandum aliqui addunt iam preter modos iam dictos ponunt alium modum manducandi corpus christi qui nec est sacramentalis nec spiritualis. Et manducantes isto modo sibi mortem eternam sumunt. Jo. vj. nisi manducaveritis carnem filii et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam eternam in vobis. Et isti vero tria sunt genera. Primi sunt infideles qui pre malicia dyaboli fallente veritati non credunt divina sacramenta pro salute mundi mirabili dei sapientia instituta. Secundi sunt negligentes qui temporalibus lucris et secularibus negociis tamen se occupant quod sacramentum communicare debito tempore summe negligunt. Tercii sunt contemnentes qui secularibus tantum eternam vitam miserit quod gustare prosequendum negotium omnium modicum eternale. | Alius modus manducandi

Item notandum digna corporis susceptio valet ad multa secundum quod multos delectabiles fructus affert. Primo valet ad remissionem peccatorum venialium. Secundo valet ad memoriam dominice passionis. Tercio ad confirmationem divinorum. Quarto ad cognitionem humilitatis quid homo sit ut hoc intelligit. Quinto multiplicat merita bone vite. Item dicitur ad vitam eterne patrie perducit preterea corpus ad eternam vitam resuscitat. | Digna corporis susceptio valet ad multa | 1o 2o 3o 4o

multis fructibus de quibus supra scribitur causa brevitatis
Item nota quod propter has probabilitates et utilitates et fructus
saluberrimos communicare omnibus hominibus expedit / Immo omnibus
tenetur adminus se in anno semel ad hoc preparare / et communicare
remittere et confiteri quod multum peccaret / nisi propter legittimam
causam sui confessoris ad aliquod tempus differret et
qui quis hoc contempnit gravius peccaret / declaratur sic / Lincolniensis trans-
greditur preceptum quod sancti canones et mater ecclesia statuit
instituit ille multum peccaret / Est ab ipsis institutum quod
quilibet homo utriusque sexus adminus semel in anno omnia peccata
sua tenetur confiteri proprio sacerdoti et sumere corpus Christi / Et si
hoc non fecerit a communitate omnium fidelium expellitur vivus et si
moritur / Et sepultura christiana sibi in cymiterio denegetur
Secundo probat seipsum homo an digne accedat
Quomodo quis noscere debet an digne accedat / Notandum est aliquis / Quomodo debeat cognoscere an digne accedat an
indigne / Hic quod advertendum / Licet nullus homo sciat se nisi revelatione dignum
ad suscipiendum hoc excellentissimum sacramentum / quia est infinite
dignitatis / Et dicunt doctores sacre scripture quatuor quibus debet
se probare si est in bono statu et digne potest accedere ad hoc
sacramentum / Unde cognoscit hominem meum / Primo si aliquis
primo libenter audit sermones de deo tunc signum est quod sit in bono statu
2o si aliquis cognoscit se esse plus inclinatum ad bona
3o quam ad mala / 3o si quis dolet de peccatis preteritis commissis
4o 4to Et habet firmum propositum numquam amplius aliquod peccatum mortale
committere / Qui enim hec in se consideraverit iste per viam bonam digne
communicando accedit / Ergo probat seipsum homo an digne de
pane edat et de calice bibat etc. quo ad secundum
Omnes igitur digne communicare volentes debent dilectissime no-
tare quod sicut ad istum panem de quo conficitur corpus Christi re-
quiruntur septem quorum si unum defuerit non conficitur / Sic ad istum
Septem requiruntur communicanti ad illum qui digne vult communicare / digne communicare volentes requiruntur septem quo si uno ca-
ruerit a communione cedit

Primo requirit q ille panis sit candidus et mundus sic accedens 1o
dz esse mundus ita q no habeat aliquod pctm mortale qui
ergo no pmittit et ppomit q velit esse mundus et castus
no debz accedere qualiscu sit condicionis Unde ysa. Mun
damini qui fertis vasa domini Si go portans dnt esse mdi
multomagis accipientes Ofa qui reuerent tetigit
archam domini mortuus e Quaqs cum peccat qui indigne
accedit ad istud sacramentum quam qui dnm cultello pene
traret Unde dt Apls ubi Pbet autem seip homo.
Sicut ille qui liquorem preciosum vult infundere alicui
vasi prius probat an vas sit mundum an no sic homo
dz se probare qui hoc sacramentum suscepturus e Unde
Sicut Jo. bapta fuit in utero mris sctificatus et
tn timuit tangere verticem domini Quo go nudus ausus
e sume hoc altissimum sacramentum. Legit eciam primo regum q
bethsamite percussi sunt a dno L hoim viri et milia plebis
eo q vidissent archam dni nuda Si go mortui illi qui
acceperunt indigne corpus dni qd sume nequint e q possibil
prauis seipm. Scdo requiritur q ille panis sit bonus 2o
i. dulcis tont racam Triticum enim e dulce sic eciam hoc
volens accede dz esse dulcis in amore xpi et mutuo Un
dt paulus homo iratus gestat secum scm et etiam venenum
de hospicio cordis sui. Homo iracundus e velud aper
in gladio seip impugnans et quasi vindicat se Sic iracu
vindicat se cum pctis corporis et aie Ideo puenitur
grauiter in inferno q pena excedit penas ceteris mdi
Unde quicumque hz iram in corde suo q quouisq mo pueni
entem quinta est deo qui dicit Mia in vindictam et
ego retribuam quamdiu go hoc no fecerit ille no acce
dit digne Tercio requirit q sit tenuis qr gulosi 3o
qui semp sunt in taberna vespe et mane et blasphe
mant et no curant dei mei officium sed semp ludunt
taxillis et tunc male dicunt deum et matrem
eius illi no dnt accede quia no sunt digni hui sacramenti

Unde quidam proh dolor sunt ita gulosi quod obliviscuntur dei
et omnium bonorum operum que ipsis ad salutem anime deberent pro-
ficere. Illos eciam interimunt et ipsos duplici morte temporali
et eterna. Effugite igitur gulam abstinenciam prosequendo.
4o Quarto requiritur quod iste panis non sit magnus per superbiam
et tumidus in vestibus, in corde et verbis. Superbia enim
infatuat cor hominis sicut vinum ebrium. Unde vinum ingre-
ditur blande postquam vero receptum est dominatur in homine
et facit eum fatue loqui et credere. Sic similiter qui ho-
recipit in se superbiam tunc fatue loquitur. Loquitur enim per super-
biam quod alios despicit et credit quod sit talis qualis nunquam
5o erit. Istud enim peccatum inducit stultos ad hoc. Quinto requiritur
quod iste panis sit rotundus. Sic accedens debet esse rotun-
dus id est non accidiosus. Rotunditas enim currit. Sic homo debet
currere de una virtute ad aliam. In omni enim accidioso reg-
nat dyabolus. Et tales eciam non dignum accedere nisi exerceant se
6o bonis operibus. Sexto requiritur quod Ille panis sit sine
fermento scilicet invidie. Unde quando invidia cor occupat tunc
homo nullum scelus abhorret propter invidiam. Cayn occi-
dit ~~filium~~ fratrem suum Abel. Et filii Jacob vendiderunt
Joseph. Judei propter invidiam noluerunt Christo parcere. Luce
Sciebat enim Pylatus quod propter invidiam tradidissent illum
Judei sunt adeo infelices quod ipsi amittunt quod alii lucrantur
7o Septimo requiritur quod iste panis non sit crudus nec decoctus
sed igne assatus. Sic omnes volentes eucharistiam illi debent
accedere similiter non quo in veteri testamento filii Israel accesserunt
ad agnum paschalem. Unde illis preceptum fuit comedere
agnum paschalem igne assatum sed non crudum nec decoctum.
Sic quilibet bonus christianus volens digne accedere ad hoc sacramentum
non debet ipsum manducare crudum non decoctum in aqua
sed debet eum manducare igne assatum.

Ille manducat corpus Christi crudum

Pro quo advertendum Ille manducat corpus Christi crudum

Qui credit in hostia humanitatem non deitatem Et ille manducat | Ille manducat crudum
eum decoctum qui solum credit in hostia diuinitatem sine humanitate
vel qui credit ipsum ex virili semine Et ille manducat | Ille manducat assatum
eum igne assatum Qui credit in hostia firmiter esse
verum corpus christi quod sic exiuit de vtero virginis et sic ipse pe
pendit in ligno crucis Et qui sic debet accedere cum vera
karitate et cum vera contricione et confessione cordis quod debet
esse amara dolendo quod ita benignum potentem et miseri
cordem dominum vnquam ita sepius offenderimus

Ultimo Notandum est Si aliquis ab aliquibus peccatis est oblitus | Una bona cautela
que non potest memorie reducere Ille debet firmam fidem in corde suo
gerere de corpore christi et in ipso doctrinas predicatoribus credendo fir
miter quod ibi sit verum corpus christi virtute omnipotentis dei per misericordiam
suam que excellit omnia ipsius opera misereri sui Et dimit
tit sibi talia peccata que libenter ibi diceret ad memoriam et
non potest Unde lex Nullus ad impossibile obligatur Et probet
seipsum homo an digne despensando etc.

Principaliter hortor vos et quemlibet virum digne communicare
volentem ut abstineat et fugiat a peccato zodomitico
quia deus illud peccatum odit super omnia Unde legitur Genesis Homines
zodomitici pessimi erant peccatores coram domino nimis de
quibus loquitur dominus Clamor zodomorum et gomorre multi
plicatus est et peccatum eorum aggrauatum est nimis Descendam
inquit et videbo quasi dicat incredibile videtur hoc peccatum
hominis perpetrasse Unde beatus Augustinus Peius enim est cum matre
in alia vice dormire hoc enim pessimum est quod sit contra
naturam. Item deus nullum peccatum vindicauit ita magnifice
sicut zodomiticum Primo vindicauit per diluuium Unde legitur in
sacra scriptura quod causa diluuii fuit peccatum zodomiticum Secunda vin
dicta fuit submersio quinque ciuitatum et dominus non solum puniuit

nocent^b q̄ est innocentes Etiam no solum homines sed
etiam animalia bruta Nota antiqui deputaue͂t ad
ulterium pro nichilo esse pcc͂ᵐ huius pcti Unde le^r de
loth Cum uideo hic abhominale pctm dixit zodomit^s
Nolite fr̄es mei nolite hoc pctm face habeo eni duas
filias q̄ nondum cognouerut uirum adduca eas uob
et abutimi eis Unde le^r de lib^o decitalium q̄ deus
distulit incarnacoẽ sua ꝓpter istud pctm et ne incarnai
desinit Etiam le^r in sacra scriptura q̄ illo tpe quo deus
fuit incarnatus inꝑ omes zodomit^a fuit subitanea morte
mortui Et dr̄ eo sodomitico quia hoc uile pctm non
dz nominari et facit homine mutum in die iudicij sic q̄ ꝑ
ignorācia no pt se excusare ·
Item no uter corpus x̄ᵈ solum sumitur sub spe panis sic
sanguis et corpus xpi simul tn̄ corpus xpi solum Sed
q̄ sit uerum corpus xpi et eciam hic sanguis e uerum quia
hec quatuor omia sunt confecta in hostia que bn̄ dicitur
Sz quare ꝑbr̄ sūte sub spe panis et uini et aque
sunt multe cause uel rōes de quibus sup̄ scd̄o Sz quare layci
sumunt sub spe panis Resp^o ꝓpt^r a^us sendalas et ꝓpt^r
periculum euitandum q̄ layci alique sunt grossi ign̄o ic
Item ꝓpt^r hereticos q̄ forma panis seu spes diuit^r a sacd^o
in 3^s ptes et tn̄ corpus x̄ᵈ manet integrum et no diuit^r
et in qualibz ꝑticla z uⁿ corpus x̄ᵈ et qumq̄ hoc
no credet hereticus esse ꝓbatur Et talis indigne
acciderz Et similitudo huius e in speculo Etiam si
diuit^r in tres ptes tn̄ in qualibz pte uidet^r tota facies
sic e etiam hic ymo si in mille diuideretur hostia
ptes tn̄ in qualibz pte est uni et integrum corpus x̄ᵈ
Item no corpus x̄ᵈ sumitur a mal^s non maculatur sicut radius
huius pcti i sole Ille ꝑtransit loca immūda no tn̄ in taedi inmūd

Et corpus christi sumitur a malis secundum doctores nostros capitur
in celum et non permaneat in eis et hoc non est incredibile
Sunt dixerunt quidam quod corpus christi non possit sumi a malis
sed solum a bonis sed hoc non est verum ut ibi Sumunt boni
sumunt mali etc. Nota aliqui heretici dixerunt quod corpus christi
non posset consecrari in diversis locis simul et semel quia
non posset esse in diversis locis quia non est in illo altari integrum
non potest esse in alio altari. Nos dicimus hoc est heresis Quia deus potest
esse in diversis locis ymmo in infinitis nec tamen est in aliquo
loco comprehensibilis etc. Et sic dixerunt quod diversi simul et
semel non possunt sumere corpus christi Sed unum est lectio et pli-
tudo huius habetur in campana quia sonus eius est unus et
tamen simul et semel percipitur a diversis sic hic
Nota premitti credere debemus quod in altari sive in hostia sit
verum corpus christi et sanguis verus licet non appareat quia sensus
ibi decipiuntur ut patuit supra. Unde versus: Vere tu
es deus absconditus etc. Etiam ibi in hostia quedam apparent
et non sunt quia apparet ibi esse panis et tamen
in veritate non est panis ibi secundum fidem sed verum corpus
christi Similiter dicitur de vino et aqua Similitudo huius habetur
in speculo in quo facies hominis apparet et tamen in veritate
non est in speculo Sed est ibi probatum ante supra homo etc.

Mendemus in melius penitendo quod gnissimus vile
peccando p li verba ꝓposita specialit hortam̄
ꝓtinaz p agendo et sic inmito ipa naqȝ pnīa
c peccatorum maculam aufert cor mundificans animam
sanctificans uitam reparans Corpus consolans ꝯsciam emendans
Dans Virtute roborans Vicia respuens · languores
sanans affectus mundans · ligatos soluens aduersa
mitigans Coram deo rutilans Deo reconcilians
angelos letifficans meritum multiplicans demones
fugans Carnem domifficans Spm roborans Vitam
impetrans sempiternam Ecce quanta bona profert
et confert ipa pnīa ꝓpt q merito hortam̄ ad ipam
Diceret aliquis frustra hortam̄ ad ipam pnīaȝ quia ipa
no e auferens qd hz petm qr melius pt se seruare
a pcto vt wlt Salomon dicens Quis inquid potest
dicere mundum cor habeo et allibi Si dixerimus petm no
habemus nosmetipsos seducimus et veritas i nob no est
Vn et ꝓpha dicit Ecce em iniquitatibus ꝯceptus sum
Ubi dicitur q pnīa ipa aufferet qd hz petm voluntarium
actuale sed tpale qd quis ꝯmittit · Pro quo sciendum
petm e dupl scz originale et temporale siue actuale
Originale dr quod trahit a primis parentibus Vnde
Theologi dicunt adhuc proles quod ꝯmisere parentes
Et sine isto pcto nemo pt esse Sz petm actuale dr
id qd e additum sup petm originale Et id e dupl
scz mortale et veniale Veniale dr faciliter veniam
ret dele facile sic p aquam benedictam Et id petm no
ꝯcludit nos a uita etna Sz petm actuale mortale
dr qd mortifficat aiaȝ eternaliter et separat nos a
regno celorum sic q Si decesserimus i tali pcto sine pnīa
Et a tali pcto possumus nos bn finare p gratiam dei
Sz a veniali pcto no possumus nos bn finare vt wlt beg...

Et cont ista duo pcta scz originale et actuale sut duo
remedia Cont originale e baptismus in quo illud
petm hz tolli sic q si aliquis decederet imediate post baptisum
ille esset filius dei Scz cont petm actuale e ipa pnia
de qua hic intendimus. Pro quo Nota pnia capi
tripliciter Primo ca' quia pro qualibz displicencia cordis
ex affectu ac dolentis puericus et accipi ibi penitet
me fecisse hominem Secdo ca' p pena aliqui p aliquo
delicto comisso imposita de quo quis confessus e et
actu in qua usu ipius ecclie qu dic' Iniungo tibi ut ieiu
nas p septem annos intendo solum terciaista et pre
Tercio accipi p sacramento quod delz petm mortale et confert
spualem grm in sacramento Et de illa pnia hic intendimus
Et exponens de laudibus pnie sic dicit de ea O pnia
quid de te referam omnia ligata solvis omnia clausa
reseras omnia adversa mitigas omnia confusa elucidas
et omnia desperata ornas Et perfecta pnia cogit peccatorem
omnia libenter sufferre
Item nota qd istis verbis unus doctor qui dicit et dicit q si
aliquis vere penitet nunq potest p amplius mortale peccare
Et si contingit ipm postea peccare tunc signum e q primo male pe
nituit Cui hoc dicit maledictus Cuia quomodo bo
num facit bonum opus e dic quo q ad veram pniam sufficit
q aliquis plangat preterita mala et proponat i suo pro
plangenda ultius non comittere Et idem vult magister quo sniarum
describens sic pniam. Pnia e vnctus sine gemitus q mala
comissa cum emendacionis proposito deplangimus et ad minus
plangenda amplius facere nolumus. Ibi eciam tanguntur omnia
ad pniam requisita Et vide bn stat q pnia q deplangit
preterita mala et nunquam in posterum ea facit nec
proponit ea facere plus meretur qua pnia q solum proponit
i aio plangenda ultius non comittere Et postea cpleta sit pnia

contingit ipsum iterum talia commissa perpetrare etc. Et hoc quo
ad primum scilicet ipsa pena in generali

Item notandum quod tres sunt species penitentie de necessitate requisite
ad veram penitentiam scilicet contritio confessio et satisfactio. Et racio
huius est quia sicut tribus modis deum offendimus scilicet corde
ore et opere ita tribus modis deo tenemur satisfacere aliter
non dimittitur peccatum scilicet corde in quo consistit contritio Ore in quo
consistit confessio Opere in quo consistit satisfactio Cordis vel
contritio aufert culpam Oris confessio delet maculam Operis
satisfactio tollit penam mortalis peccati Et hec tria necessario
requiruntur ad veram penitentiam nisi necessitatis articulo impediente
confessionem et satisfactionem tunc per solam contritionem veram in
caritate dimittitur culpa et peccatum et commutatur pena
eterna in penam temporalem ut in penam purgatorii Nota
Ad contritionem veram requiritur intencio cavendi malum
Unde Iohannes Vade et noli amplius peccare Gregorius et Augustinus
ubi scribitur penitenciam agere est mala preterita plangere et plan-
genda ulterius non committere Nam qui mala sic deplorat
ut alia mala committat penitenciam agere ignorat aut simulat
ut si peccator dolet de uno peccato et vult committere aliud
peccatum debet non petere veniam sed plus subsannat quam
veniam petet Unde Ysidorus Irrisor est dei et non penitens
qui adhuc agit quod penitens deflet vel unde deum poscit ut
subditus sed subsannat ut superbus. Item aliud quod
requiritur ad veram penitentiam est propositum confitendi Unde
si aliquis peccatorum toto corde dolet et sanguineas
lacrimas effunderet si non haberet propositum confitendi nunquam
veniam posset invenire Et sacerdos peccatori non valet
absolvere nisi confiteatur quia peccator et sacerdos talia peccata cog-
noscat Aliud quod requiritur ad veram contritionem est spes
venie impetrande Causa si unus veram haberet contritionem
nec est ut habeat spem sic contritio vera esse non potest

bruq o ho casida dacionis inet digni. tem velit tenc
i dacionis sine gusionis prim tenc i depcionis fermia
tenc i inuidcionis

angeli d' una di tangit scintilla in mari marl s' ubi malicia ad misericordiam dei. Vero d' una di desperet quod maior est di
una quam mea malicia

Nolite dicere sicut Caym dixit maior est iniquitas mea quam
ut veniam consequi possim. Etiam iudas desperans laqueo
suspendit se et ille plus deum offendit desperando quam
xpm tradendo. Noli quod desperare Verum pro misericordia
tua magna est super me. Etiam audi unum exemplum. Si
mille peccata mortalia perpetrasses si xpm crucifixisses
omnes apostolos et martires occidisses et si non habueris copiam
sacerdotum et loqui non posses et tu cogitares in corde
tuo deus propicius esto michi peccatori. Ego toto corde doleo quod
unquam te offendi. Si sic decederes moriendo anima tua nunquam
descenderet ad infernum. Ecce exemplum respice maria mag-
dalenam petrum et paulum latronem longinum qui transfixit
latus domini qui de multis peccatis et magnis invenerunt
veniam.

Confessio est.

Consequenter dicendum est de confessione. Unde Confessio est per sacerdote
peccatoris declaracio .i. expressio peccatorum et debet fieri
coram sacerdote propter hereticos dicentes quod homini layco sit
confitendum. Et debet esse confessio simplex et fassio quia tota
simul fassio vel undique fassio. Non ille confitetur
qui totum fatetur. Et peccator tenetur peccata sua noticio confiteri
Ceterum sine confessione non est salus etc. Item Jacob. Confite-
mini alterutrum peccata vestra. Pro quo nota Bedam exponens hec
verba alterutrum dicit quod peccata levia sicut sunt peccata venialia
que non dampnant animam ut patuit supra etc. Sed tamen advertendum
quod hereticis vel scismaticis non potest homo katholicus nullus
debet confiteri quia tales facile deponerent hominem in errorem
et desperacionem. Sed si ita diu distulit confessionem confiteatur
in corde bene deo et sufficiat ei quo ad salutem anime.
Unde sanctus petrus commendans sacerdotes inquit O
vos sacerdotes vos estis genus regale sacerdocium gens
sancta et populus acquisicionis. Augustinus O sacerdotes

Verbum me-
ritis Caym
maior est
iniquitas quam
sunt ma-
delicta

Agg' commen-
dacio quod
Whng de-
tegat

ptate vita et privilegio vero stupet celum miratur terra
et tremescit dyabolus et horret infernus veret homo et
angelica celsitudo quia nullis ordinibus tam ordine angelorum
nullus ex patribus concessum est quod nobis a deo largissime con-
cessum est. Nunc dicendum qualiter homo debeat accedere
ad confessionem et quid debeat confiteri De primo Nota peccator debet
accedere cum diligentia et diligenti precogitatione cum satisfaciendi
satisfaciendi intentione cum fervidi devotione Multi
confessorum accedunt qui nunquam de peccatis cogitant et vellent
quod peccata pauca in memoria haberent credentes quod sic ignorantia
excusaret Unde sanctus augustinus Nullum peccatum manebit in-
punitum Unde si peccator hic non penitet punietur autem
in futuro Stultus esset advocatus qui reddere racionem deo
et non cogitaret ut se de illo expediret Sic stulti
sunt qui confessorum cum de omnibus factis eorum est reddenda
accedunt sine precogitatione sicut multi accedunt et non pre-
cogitant quid confiteri velint nisi quod ponunt se ante sa-
cerdotem Si vis ergo bene confiteri debes premeditari et
cogitare quod ultimo confessus fuisti in quibus locis et ubi
medio tempore fuisti in tali festo commisisti et peccata
ad memoriam revocare Secundo debet accedere cum intentione satis-
faciendi sicut quod penitens debet subire satisfactionis laborem pro
mercede eterna 3o debet accedere cum devocione sed quidam accedunt
cum dissolucione et presumptione et illi modicum gratie percipiunt
illius sacramenti. Secundo Nota quod peccator debeat confiteri
si vult bene confiteri debet primo cogitare de 7 mortalibus
peccatis si aliquod commisisset 2o de decem preceptis domini si ea
transgressus fuit 3o de quinque sensibus 4to de sex operibus
misericordie 5to de 7 sacramentis ecclesie Et primo de mortalibus
peccatis septem sunt scilicet Superbia avaricia luxuria invidia
Gula yra accidia Primo igitur dicendum est de superbia que
sic diffinitur Superbia est libido dominandi vel appetitus
proprie excellencie De qua quidem superbia dicit Ytha

iiij° Superbiam nunquam in sensu tuo dominari permittas ab
ipsa enim sumpsit initium omnis perdicio. Et quia horrendum
peccatum est superbia. Ideo Luce xviij Omnis qui se exaltat
humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Estote ergo
humiles superbiam contemnendo

Secundo de Avaricia quam sanctus augustinus sic diffinit Avaricia est
amor pecunie vel alterius rei acquirende. Unde avaricia est
maius peccatum peccato iude quo ad hoc quia iudeus tradidit
dominum pro xxx denarijs. Sed proh dolor avarus quilibet daret eum
pro uno denario. Item Avaricia reddit hominem sicut ydropicus qui
quanto plus bibit tanto plus sitit etiam avarus non implebitur
pecunia. Et avarus dicitur super pecuniarum et est tenax in lar-
giendo et cupidus in accipiendo. Tercio de ira que sic de-
scribitur. Ira est libido seu appetitus vindicte. Unde ira lites
hominum suscitat et amicicias dissolvit dies minuit
senectutem inducit. Quarto sic de invidia que sic describitur
Invidia est dolor felicitatis aliene. Unde ysidorus Invidia
est tinea anime sensum comedit pectus urit mentem afficit
cor hominis sicut quedam pestis sumit et depascit. Etiam
per invidiam crucifixus est christus quemadmodum ergo invidus pro-
sus deum crucifigit. Etiam invidia facit hominem in miseri-
cordem sic patet in Cayn qui ex invidia non pepercit abel
fratri suo innocenti. Etiam patet in iudeis qui non pepercerunt
christo innocentissimo. Ipsa enim invidia facit hominem peccatis
infelicem. Fugite igitur invidiam. Ibi dicit Si doleas de pro-
speritate proximi tui et gaudes de adversitate ipsius de-
lectare proximi et si optas alicui malum vel habes voluntatem
sibi nocendi verbis vel facto vel consilio vel de consensu

Quinto de accidia que sic describitur. Accidia est pigricia
per quam negligimus facienda. Unde in multis viciis
duplex accepit hominem pigrum et tepidum in quibus

no possunt attemptare hoiem ferventem et velocem Unde
piscatores multo velociores sunt ad querendum divicias
Accidiam enim deus multum displicet Unde si accidia hominem
aliud nisi quod admittere satis damnificatur quia sunt
membra arida pedes impotentes ad ambulandum manus
ad operandum. Unde Job breves enim dies hominis sunt
etc. Respice vite eterne Unde In novissimo die oportet
nos reddere racionem de conservare temporis
Sexto de gula que sic describitur Gula est immoderatus
appetitus cibi et potus Unde Bernardus ea sumenda sunt que
necessitas querit et non que libido optat Ubi dicit si in debita
hora comedisti bibisti et ieiunium institutum a sancta
ecclesia fregisti vel propter necessitatem cibum sumpsisti et appe
tivisti usque ad nauseam et aliquem usque ad vomitum et
alios ad sumendum provocasti
Septimo de luxuria luxuria est incontinencia corporis
ex prurucita libidinis nascens Item luxuria non tantum
corpus sed eciam animam contaminat Unde fugite luxuriam
castitatem ymitando dicit ego si vultis servare castitatem
fugite consorcia mulierum Unde Ecclesiasticus Cum mala
muliere ne sedeas Item non solum debemus esse casti in
corpore sed eciam in mente Item tertio sic ex duobus lapidibus
durius exit ignis sic ex nimia familiaritate duarum
personarum exit ignis luxurie Eodem modo manus posita
super candelam non comburitur tamen denigratur sic homo
ex nimia familiaritate mulieris non cadit in peccatum carnis
tamen aliquantulum inquinat eum a cogitacione Unde Bernardus
Clamor Sodomorum et Gomorre multiplicatus est et
peccatum eorum aggravatum est scilicet peccatum sodomiticum
Pro quo advertendum peccatum illud deus super omnia alia
odit Unde Loth videns hoc magnum peccatum dixit Sodomi

Nolite fr̃es mei hoc malū facē hēo duas filias q
nuquam cognouint viros adducā vobis eas abutimi
eis –
Solū crede deum nec vana iura p ipm Sabbta scti
fices hēas in honore parētes Non sis occisoz fure
mechus testis iniqus Alteri nupta nec rem cupias
aliena.   Visus auditus gustus tactus odoratus

Nota pctm mortale hz fieri s̃m Bn̄. qn post cogitacoz
uel delectacoz aliquis procedit in opꝰ Sz veniale
pctm qn homo cogitacoz ul delectacoz no ꝯsens ꝯsentit
Et tl homo faciliter invenit graciam seu veniam

Pauci admodum sunt dies ex quo sancti ex urbe fratres cuiusdam
in Iovinianum commentariolos transmiserunt rogantes ut
eorum ineptiis responderem et Epicurum christianorum evangelico atque
apostolico rigore contererem. Quos cum legissem et omnino
non intelligerem cepi revolvere crebrius et non verba modo atque
sententias sed singulas pene sillabas discutere volens prius scire quid
diceret et sic vel probare vel redarguere quid dixisset. Verum scriptorum tanta
barbaries est et tantis vitiis spurcissimus sermo confusus ut nec
quid loquatur nec quibus argumentis velit probare quod loquitur potuerim
intelligere. Totus enim tumet totus iacet. Attollit se per singula et
quasi debilitatus coluber in ipso conatu frangitur. Non est contentus nostro
id est humano more loqui. Altius quiddam aggreditur. Parturiunt
montes nascetur ridiculus mus. Quod ipse non sanum esse hominis non
sanguineret Orestes. Preterea sic involvit omnia et quibusdam inextri-
cabilibus nodis universa perturbat ut illud plautinarum fratrum
possit ei aptari: has preter sillas leget nemo. Sibillina divinandi
est furiosas Apollinis vates legimus et illud Virgilianum dat
sinite sonum Heraclitum quoque cognomento Scotinon sudantes
philosophi vix intelligunt sed quid admirer
cuius libros multo est difficilius nosse quam vincere quod quod et victo-
ria non prima sit difficultas. Quis enim eum superare queat cuius
assertionem penitus ignoret. Et ne lectorem longius traham cuius
in eloquentie sit et quibus verborum floribus ornatus incedat et libri eius mo-
ferunt exordium quod hesterna crapula ructas ita evomuit satisfac-
tio in vitalis non ut claro curruum nomine sed arumore purgatus
innia nano obsecro agro novella plantato arbusta teneri-
tudinis excerpta de vitiorum gurgitibus audientia communitas
agminibus scimus etiam ecclesiam spe fide et caritate inaccessibiles
inexpugnabiles. Non est in ea immaturus omnis docibiles in-
petu recumpe nisi arte illude potest malleus. Rogo quis hec por-
tenta verborum quod descriptionis dedecus non nec vel per febres eum
sompniare putes vel arreptum morbo frenetico ypocratis
vinculis alligandum. Quotiens eum legero ubi me defecerit spiritus

Primus

ibi destinctio est totum pendet totum incipit ex altero ut nes-
ciatur quid cui cohereat et exceptis testimoniis scripturarum que ille
venustissimo eloquio ac suo flore mutare non ausus est re-
liquus sermo omni materiei que venit Unceros in aliquam sus-
picionem intelligentie dedit velle eum ita nuptias predicare
ut virginitati detraheat. Cum enim minor maiori comparatur inferioris
comparatio superioris iniuria est. Neque vero nos Marcionis et Mani-
chei dogmata sectantes nuptiis detrahimus nec Taciani prin-
cipis et encratitarum errore decepti omnem coitum spurcum
putamus qui non solum nuptias sed cibos quos deus cre-
avit ad utendum dampnat et reprobat. Scimus in domo magna
non solum vasa esse aurea et argentea sed et lignea et fictilia
et super fundamentum Christi quod Paulus architectus posuit alios
edificare aurum argentum lapides preciosos alios e contrario fenum
ligna et stipulam. Non ignoramus honorabiles nuptias et cubi-
bile immaculatum. Legimus primam dei sententiam Crescite et multip-
licamini et replete terram. Sed ita nuptias recipimus ut virginitatem
que de nuptiis nascitur /// Jeronimus contra Jovinianum
preferamus. Numquid argentum non erit argentum si aurum argento
preciosius est aut arboris aut segetis contumelia est si radici
et foliis culmo et aristis poma preferantur et fructus ut pomum
ex arbore frumentum ex stipula ita virginitas ex nuptiis.
Centesimus et sexagesimus et tricesimus fructus quamquam de una
terra et de una semente nascatur tamen multum differt in numero.
Triginta referuntur ad nuptias nam et ipsa digitorum coniunctio
et quasi molli osculo se complexans maritum pingit
et coniugem. Sexaginta vero ad viduas eo quod in angustia
et tribulatione sunt posite unde et superiore digito deprimuntur.
Quantoque maior est difficultas experte quondam voluptatis
illecebris abstinere tanto maius est premium. Porro centesimus
numerus diligenter queso lector attende de sinistra transfertur
ad dextram et ysdem quidem digitis sed non eadem manu quibus
in leva nupte significantur et vidue circulum faciens ex-

premit virginitati secundam coronam habet de in pacientia magis quam in or-
dine disputacionis dixerimus. Sed cum adhuc de portu
egrediar et rudentibus vela sustolla me mei dominum contestor in
pelagus subitus loquendi cursus arripuerint unde tohiteto
Christum et pauli superius contham / nec in dulseto multorum iac
nunc pro virginitate ferre cupiet. Valida quanto plus retinetur
tanto fortius mittitur / Non est dampni dilacio ubi cercior fit
ex dilatacione victoria / Proponam breviter adversarii sentencias et
de tenebrosis libris eius quasi de foveis serpentes protraham
nec sinam venenosum caput speris maculosi corporis
protegi. pateat quod noxium est ut possit conteri cum patuerit
Dicit virgines viduas et maritatas que semel in Christo lote sunt
si non discrepent ceteris operibus eiusdem esse meriti. Nititur approbare
eos qui plena fide in baptismate renati sunt / a diabolo non
posse subverti. Tercium proponit inter abstinenciam ciborum et cum
graciarum actione percepcionem eorum nullam esse distanciam. Quartum
quod extremum est omnium qui suum baptisma servaverint unam
in regno celorum remuneracionem habere. Iste sibilus serpentis anti-
qui / hiis consiliis draco de paradiso hominem expulit. Ita et sacru-
ritatem ieiuniis preferendo repromisit eos in mortales futuros
qui nunquam possent corruere. Et dum divinitatem equalem pollicetur ex-
pulit eos de paradiso ut qui nudi et expediti et absque ulla
macula virgines domino conversando fruebantur deiecti in vallem lacrimarum
tunicis consutis et pelliceis vestirentur. Sed ne lectorem diucius
morer sequar vestigia proposicionis exposite / et adversus sing-
ulas proposiciones eius scripturarum maxime nitar testimoniis
ne garrulus murmuret se eloquencia magis quam veritate superatum.
Quod si explicuero et utriusque instrumenti multa opposuero
assumam exempla de secularibus literis ad quam et ipse provocat docens
quod eciam philosophos egregios in re publica viros virtutes vol-
uptatibus pretulisse Pitagoram et Platonem et Aristidem Aristippo
et Epicuro et Alcibiadi ab omnibus soles preferri vos qui scio utriusque

fere virgines et continentes maritis quam digami ut com-
paratus meos // Tractatulus Jeronimi contra Jovinianum qui
prefert matrimonium virginitati //

orationibus adiuncti victor in que Jovinianus hostis e pa-
gina equalia omnia asserit initiata tam virginitati facit iniuriam
dum eam nuptiis comparat quam nuptiis / sic eas liberatas
asserens ut secunda et tertia matrimonia digamis et digamus et trigamus
adversarius est ibi ponens scortatores quosdam et libi-
dinosissimos post penitentiam ubi duplicata et triplicata
matrimonia non quoque eo digami dolere non debent cum etiam
scortatores et penitentes in regno celorum virginibus adequantur. Pro-
ponam igitur manifestioribus verbis et sententiis aliqua consequentiam
argumenta eius ac tertia de nuptiis eodemque ordine omnia
que ab eo dicta sunt disseram. Et ne molestum sit lectori si nauseam
eius et vomitum legere compellar libet eius antidotum christi liberan-
tis ea que venena protulerunt. Audite patientes virgines. Au-
dite queso voluptuosissimum concionatorem ymo quasi syre-
narum cantus et fabulas clausa aure transite veras ferte
paulisper iniurias / putate vos cum domino crucifixorum pub-
licorum audire blasphemias. Prima inquit dei sententia est propter
quod dimittet homo patrem et matrem suam et adherebit uxori sue et
erunt duo in carne una. Ac ne forsitan hoc scripturam veteris
testamenti asserit a domino quoque idipsum in evangelio confirmari. Quod deus
coniunxit homo non separet. Statimque subnectit. Crescite et multiplicamini
et replete terram et per ordinem replicat Seth Enos Caynan Mala-
leel Jareth Enoch Matusalem Lamech Noe omnes habuisse
uxores et ex dei sententia filios procreasse et generationis ordo et hi-
storia per ordines texitur quoniam sine coniugibus et liberis potuerit
enarrari. Ecce est inquit Enoch qui ambulavit cum deo
et in partus est. Ecce Noe qui cum essent multe utique virgines
propter etatem solus cum filiis et uxoribus naufragio evasit
et tertius post diluvium quasi alterius principio generis humani
virorum et uxorum iungit et ex integro generationis miscet

benedictio. Crescite et multiplicamini et replete terram. Insuper co//
ncedebatur carnium licentia relaxata et omne quod movetur vobis erit
sicut olera herbarum dedi vobis universa. Currit Abraham, Isaac
et Iacob tercius. Ex quibus prior trigamus, secundus monogamus, tercius
quatuor uxorum est hic Rachel, Bale et Zelphe. Et asserit Abraham
ob fidei meritum benedictionem in senecte filii suscepisse. Saram i-
tis post etatem cui desierat muliebria maledictionem sterilitatis
partus benedictione mutasse. Rebecca quam prophetissa interrogavit
dominum et audivit a Deo due gentes et duo populi sunt in utero tuo.
Iacob in uxore fuerit et exprimit mater Rachel viri esse dare
liberos ac dicere da michi filios, sin autem moriar, respondit
nunquid pro Deo ego sum qui te conclusit. Interim migrant sciebat sc-
ientius nuptiarum dominum esse non mariti. Ioseph vir sanctus atque casti//
ssimus et omnes patriarche uxores habuerint quibus equantur primorum
benedicat dominus quidam quod preponit et Thamar et occisum Onam
perstringit a domino quod fratris in vides semini nuptiarum opera perdebat.
Cur preponit et Marie lepra quod fratris uxori de Ethiopia illico
dei vlacione percussa est. Laudat Sampson et uxorem narrat eu-
mulieris effert pronius dextera quod replicat a Barach quod absque
virginitate bonus Sizaram et Iabin et currus ferreos bellaret Ia//
hel uxorem Abertinei adducit in medium et palo armatam
predicat manum. Inter Iepte precium et virgine filia que ymmolata
sit domino dicit nullam fuisse distantiam quam potius fidem patris
prefert ei que cesa sit ingenus. Venit ad Samuelem alterum naza//
reum qui ab infancia nutritus in tabernaculo est et vestitus ephod
quod interpretatur vestis linea dicitque eum filios procreasse non sat//
dotaleque ~~pudiciciam~~ pudiciciam uxoris esse viciata tam//
plexum Booz cum sua Ruth in archa collocat et Iesse at-
David in de producat ipsum quod David decentes prepucios centum
cum vite periculo refert regis filie quesisse connubium.
Quid dicam de Salomone quem ponendum in cathalogo

maritorum ymagine asserit salvatoris et de illo vult esse scriptum
dominus iudicium tuum regi da et iusticiam tuam filio regis Et dabi-
tur ei de auro arabie et adorabunt pro eo semper. Et repete trans-
cedit ad helyam et Elyzeum et narrat quasi ystoria de mysterio
quod requievit spiritus helye in Elyzeum Et cum hec dixerit
tatem nisi forte helyam quoque et helyzeum habuisse arbitratur
uxores Transit ad Ezechiam et cum in eius laudibus
moratur miror cur oblitus sit dicere amodo filios faciam
Josiam vero iustissimum sub quo in templo deuteronomii liber
repertus est Ab olda uxore sellum instructum refert Da-
nielem quoque et tres pueros inter maritos numerat et ad Evangelium
repete transcedit Zacharia et Elyzabeth petrum pariter
socrum eius ceterosque apostolos et quasi in fine infert / Si autem voluerint
assumere vanam defensionem et obtendere quod [illegible]
erit momento Audiant autem paulum loquentem eis Adolescencio-
res viduas volo nubere et honorabiles nupcias et cubile
immaculatum et mulier alligata est viro quamdiu vir eius vivit
Si autem vir mortuus fuerit nubat cui vult tantum in domino
Et adam non est seductus / mulier autem seducta est in prevari-
cacione salva autem fiet per filiorum generacionem si permanserit
in fide et dilectione et sanctificacione cum sobrietate Certe cessat hic
illud apostolicum Et qui habent uxores sic sint quasi non
habeant / Nisi forte dicat propterea vult eas nubere Et nova iam
quedam conversa sunt retro post sathanam quoniam ex virginibus nulla cadat
et non sit certa maior ruina Et neque cum manicheorum
dogma sectatur manifestum est prohibeat nubere abstinere a ci-
bis quos deus creavit ad utendum et cauteriatam habentem conscienciam
et post multa que nunc ociosum est revolvere Excitat se quasi
in more rhetorum et facit apostropham ad virginem dicens Non
tibi facio virgo iniuriam elegisti pudiciciam propter presentem

Jeronimus contra Jovinianum

necessitatem placuit tibi ut esses sancta et corpore et spiritu, ne super-
bias, eius ecclesie membra es cuius et nupte sunt. Nimis fortasse
fuerim in expositione propositionum eius et legenti fastidium
fecerim. Sed utile erat sic (?) cuncta molimina eius que
instructa acie contra me ponit et totum hostilem exercitum
cum suis turmis ac cuneis congregare, ne post primam victo-
riam alia mihi de integro pugna nasceretur. Congrediar contra
singula. Nunc ~~de integro~~ paucorum ero passim congressione
contentus. Toto in tandem est agmine et in oppositi hostium cuneos (?)
et latronum more pugnantes instructa et ordinata acie
repellendi. Opponam in prima fronte apostolum Paulum
et quasi fortissimum ducem suis telis suis armabo. Hostis (?)
castitatibus cum super hac questione Corinthiis plenissime scri-
bens doctor gentium et magister ecclesie cunctis (?) rescripserit. Et quia
in illo loquitur legem putemus (?) simul ne lectoris tanta tanta (?)
cum singula que opposita sunt diluere ad apostolum
se referet et studio validissima ... negligens
ad extrema festinet. Inter cetera Corinthii per litteras quesi-
erant utrum post fidem Christi celibes esse deberent et continen-
tie causa quas habebant uxores dimitterent, an si virgines credidi-
ssent inirent matrimonia. Et cum e nobis ethnicus (?) credidi-
sset in Christum, uxor non credens, vel e regione non credentem. Et
si essent ducende uxores Christianas ne tamen accipi valet
an ethnicas. Videamus igitur quid ad hec Paulus rescripsit:
De his autem que scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere,
propter fornicationem autem unusquisque uxorem suam habeat. Uxori
vir debitum reddat. Similiter et vir sui corporis potestatem
non habeat sed uxor. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu
ad tempus ut vacetis orationi. Et iterum ad idipsum revertimini ne
temptet vos Sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem
dico secundum indulgentiam non secundum imperium. Volo enim

oms homines ee sicut me ipm / Sz unusquisque ppriu hz
donu ex deo Alius quidem sic alius sic dico aut innuptis
et viduis Bonu e eis si sic pmaneat ut ego / Si aut
no se continet nubat / Melius est eni nubere q uri Reuersa
mur ad caput testimonij bonu e inquit hoi mulierem no tangere
Si bonu est mulierem no tangere malu ergo est tangere nichil
eni bono contrariu e nisi malu Si aut malu e et ignoscitur
ideo conceditur ne malo deterius quid fiat Quale
aut illud bonu e qd condicione deterius conceditur Nunquam eni
subiecisset unusquisque uxore sua heat nisi et pmisisset
ppter fornicatione Tolle fornicationem et no dicet unusquisque
uxore sua heat / Vel si quis diffiniat Bonu est triticeo
vesci pane et edere purissima simila / Tamen ne quis compulsus
fame comedat stercus bubalu concedo ei ut vescatur
et ordeo Num ideo frumentu habebit puritatem suam si
fimo ordeu pferatur Bonu illud est naturaliter qd comparationem
no hz mali qd platione alterius no obumbratur Simulque ad
uertendu e apostoli prudentiam no dixit bonu e uxorem
no habere sed bonu e mulierem no tangere quasi et in ~~tan~~ tactu periculum
sit qd qui illam tetigerit no evadat que urentes sagittas
rapit que facit adolescentem evolare corda Alligabit
quis in sinu ignem et no comburet Aut ambulabit ali
quis super carbones et non ardebit Quomodo qui ignem tetigerit
statim aduritur ita viri tactus et femine sentit naturam suam et diversitatem
sexus intelligit Narrat gentilium fabule Mitram et Therictonium
vel in lapide vel in terra de solo estu libidinis esse genitos Vnde et vir Ioseph quia tangere eum volebat egipciaca
fugit e manibus eius et quasi ad morsum rabidi canis ne pa
ulatim serperet virus pallium quod tetigerat abiecit ppter
fornicationes aut unusquisque suam uxorem heat non dixit ppter
fornicationes unusquisque ducat uxorem Alioquin hac excusatione

Jeronimus contra Jouinianum

libidinis frena laxasset vt quociens cumque vxor moritur tociens
ducenda sit alia nec fornicatio ~~[illegible]~~ vlla in coniugio habeat, sua vita
quam habebat angelus crederet. Item bonum erat non tangere et
per consequens tantummodo nosse non coniuges nisi fornicatio tantum homines
excusabiles facit. Vxor proprii corporis non habet potestatem sed vir.
Similiter et vir sui corporis potestatem non habet sed vxor. Omnis habet
quod dictus est qui in matrimonio sunt. Item si eis liceat vxores dimittere
quod et dominus in euangelio prohibuit verum et apostolus. Bonum est homini mulierem
non tangere. Et quia qui semel duxit vxorem nisi ex consensu
se non valet abstinere neque dare repudium non peccanti, reddat coniugii
debitum quia sua sponte se alligauit vt reddere cogeretur. Nolite
fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus vt vacetis
orationi. Oro te quale illud bonum est quod orare prohibet quod corpus
Christi accipere non permittit. Quam diu impleo mariti officium non im
pleo continentis. Iubet idem apostolus in alio loco vt semper oremus. Si
semper orandum est numquam ergo coniugio seruiendum, quoniam quotiens cumque
vxori debitum reddo orare non possum. Petrus apostolus exprimit
tamen huius coniugalis vinculorum vide quomodo informet etiam
quod doceat christianos. Similiter viri cohabitantes secundum scientiam
quasi infirmiori vasculo mulieri tribuentes honorem et sicut
coheredes multiplicis gratie vt non impediantur orationes vestre.
Ecce eodem sensu quia eodem spiritu impediri dicat orationes officio co
niugali. Quod autem ait similiter admonitatione prouocat viros
quia iam de vxoribus preceperat dicens vt videant viri in timore
castam conuersationem vestram. Quarum sit non extrinsecus compositio
crinium et circumdatio auri et indumenti vestium ornatus sed ab
sconditus cordis homo in incorruptione mitis et silentis spiritus
hic est coram deo placens. Cernis quale coniugium inter viros
vxoresque precipiat cohabitantes iuxta scientiam vt nouerit quid
velint quid desiderat ~~[illegible]~~ deus et tribuat honorem va
sculo muliebri. Si abstinemus nos a coitu honorem tribuimus

vxoribus si vos non abstinete quod perspicuum est hieronimi contrariam esse
continenciam ad vxores ut videat inquit vniuersitas
conuersacionem vestram et ornatum in abscondito cordis hominis in
corrupcione mitis et silentis spiritus quodammodo sicut dicens castum
exteriorem hominem incorruptum esse et beatitudinem interioris que perfecte
virginum est hec deficit sed castitatem incorruptorum spiritus saltem
perseueram abstinencia et corpore non potest interpretate
has enim christus diuicias et hos vere (?) virginitatis et erit ornatus vester
ne quis putet est. Eo quod sequitur ut vacetis oracioni. Et item
ad idipsum reuertimini apostolum sicut velle et non propter maiorem virtutem
concedere. Statim infert ne temptet vos sathanas
propter incontinenciam vestram pulchram inmixtam in dulcedine
item ad idipsum reuertimini quod erubescat suo vocare nomine apostolus
obscenum discernere tamen exposuit ipse qui scripsit sicut autem
inquit dico mixtam in dulcedine non mixtam inpium. Et misitatus
adsequit nupcias non vocare mixtam in dulcedinem. Et propterea
si non eodem et secunda et tercia matrimonia concedat qui non et fornicatoribus
post primam fores aperiant etiam. Quod hic est magis
in tempore paulum viola torem nouerite quod in prima ad corin
thios tradiderat sathane in interitum carnis ut spiritus sal
uus fieret eum secunda recepit et ne habundanciori tristicia ab
sorbeatur supplaborat Aliud est velle quod apostolum aliud
ignoscere volumus pena promere sed in venia abutimini vos
scire quid velit apostolus quintum quod sequitur. Volo autem omnes homines
esse sicut me ipsum et beatus qui pauli similis fuit felix qui
audit apostolum precipientem non ignoscentem sicut inquit volo
sicut desidero ut imitatores mei sitis sicut et ego christi ille
virgo de virgine de incorrupta in corruptus. Nos quia
homines sumus et natiuitatem saluatoris non possumus imitari
imitemur saltem conuersacionem illius diuinitatis et beatitu
dinis sicut humane condicionis et laboris volo omnes

homines si milites mei esse, ut dum mei similes sunt similes
fiat et xpi cuius ego prius sum Qui enim in xpo credit
debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare Sed unusquisque
proprium habet donum ex deo sic quidem alius, sic alius quem
quidem velim perspicimus Sed quoniam in ecclesia diversa sunt dona
concedo et nuptias ne videar dampnare naturam Simul quoque
considera quod aliud donum virginitatis sit aliud nuptiarum
Si enim esset una merces nuptiarum et virginum nunquam dixisset
post preceptum continencie Sed unusquisque proprium habet donum
ex deo Alius quidem sic alius autem sic ubi proprietas
singulorum est ibi altera sexus diversitas Concedo et nuptias
esse dei donum, et donum magna diversitas est denique apostolus
de eodem post incestum penitente corinthio inquit donate ei, et con-
solari Et si cui quid donastis, et ego Ac ne putaremus
donum hominis contempnendum addit Nam ego quod donavi si
quid donavi propter vos coram xpo diversa sunt dona xpi unde
et joseph in typo eius varia habebat tunicam Et in psalmo xliiii°
legimus Astitit regina a dextris tuis in veste deaurata
Et petrus apostolus sic coheredes ait multiplicis gratie Quod
significantius grece dicitur   id est varie Sequitur
autem dicto innuptis et viduis Bonum est illis si sic permanserint
ut ego Si autem non se continent, nubant Melius enim est nubere
quam uri, postquam nuptias concessit usum coniugum et ostenderat
se quid vellet quidve concederet, transit ad innuptas et viduas
et sui proponit exemplum et felices vocat si sic permanserint, si autem
non se continent, nubant Idipsum habet repetit quod supra propter forni-
cationem autem, et ne temptet vos sathanas propter incontinenciam
vestram Reddidit quoque tamen causam cur dixerit Si non se continent

nubat. Melius est enim nubere quam uri. Tolle ardorem libidinis
et non dicit melius est nubere. Melius semper ad comparationem de-
terioris respicit non ad simplicitatem incomparabilis per se boni,
ut si diceret: Melius est unum oculum habere quam nullum, melius
est uno niti pede et alteram corporis partem baculo susten-
tare quam fractis cruribus repere. Quid agis apostole? non tibi
credo dicenti, etsi imperitus sermone non tamen scientia. Numquid illud
de spiritu sancto descendit? Qui non sum dignus vocari apostolus
et minimus omnium apostolorum et tamquam abortivus. Sic et hoc humi-
liter dictum puto non sermonis proprietate. Nam ob hoc
et de Epymenide et de Menandro et de Aratho quedam
sumpsisti testimonia, ubi autem de continentia loqueris et virginita-
te: Bonum est, ait, si sic permaneat ut ego. Si autem
non se continet nubat. Et puto hoc bonum esse eis propter
instantem necessitatem. Et quia bonum est homini sic esse, ubi ad nup-
tias venimus non dicis bonum est nubere, quia non potes in-
gerere quia uri, sed dicis melius est nubere quam uri. Si per se nu-
ptie bone sunt noli illas incendio comparare, sed dic simpliciter
bonum est nubere. Suspecta est mihi bonitas eius rei quam mag-
nitudo alterius mali malum esse cogit inferius. Ego autem non
levius malum sed simpliciter per se bonum volo. Sicut usque pri-
mum capitulum dictum est veniamus ad sequentia. His autem qui
in matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus uxorem a viro
non discedere, quod si discesserit manere innuptam aut viro
suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam ceteris
ego dico non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem et
hec consentit habitare cum illo non dimittat illam et cetera
usque ad eum locum ubi ait: unusquisque autem sicut vocavit
eum dominus ita ambulet. Et sic in omnibus ecclesiis doceo.

hic locus ad presentem controversiam non pertinet docet enim
iuxta sententiam domini uxorem excepta fornicationis causa non re
pudiandam et repudiatam vivo marito alteri non nube
at certe suo reconciliari hos autem quos in matrimonio dephendisset
fideles hec est si unus credidisset e duobus percipit ne credens re
pudiet non credentem / Causis quoque expositis quod candidatus
fidei sit infideli si noluit a credente discedere Igitur nobis
Si infidelis repudiat fidelem propter fidem Christi discedere
debet fidelem credentem non coniugem preferre Christo cui etiam
anima post ponenda est At nunc plerique quod apostoli concesserunt
misso iugo gentilibus templum Christi ydolis prostituunt
nec intelligunt se eius corporis partem esse cuius et costa sit Ignoscit
apostolus infidelium coniunctioni que habentes maritos post ea
crediderunt non his que cum Christiane essent nupserunt gentilibus ad
quos alibi loquitur nolite iugum ducere cum infidelibus Que enim
participatio iusticie cum iniquitate aut que societas luci
ad tenebras Que autem conventio Christi ad belial aut que
pars fideli cum infideli qui autem consensus templo dei cum
ydolis Vos enim estis templum dei vivi licet in me scriptura
sciam plurimas matronarum licet eadem in prudenti quadam
contempserunt in temporum et examini minimi debacchaturas / tamen
dicam quod sentio loquar quod me apostolus docuit non illas
iusticie esse sed iniquitatis non lucis sed tenebrarum non Christi sed belial
non templa dei vivi sed phana ydola mortuorum /
Vis apertius discere quod Christiane omnino non liceat ethnico nubere Audi
eundem apostolum Mulier inquit alligata est viro quanto
tempore vir eius vivit Si dormierit vir eius liberata
est a lege viri Cui vult nubat in domino ergo domino Qui in aliis
nuptias tradas quod concedit in domino per nuptias cum ethnico

Pluribus. Vnde et abraham adiurat seruum in femore suo
hoc est in christo qui de eius erat semine nasciturus ut filio
suo ysaac alienigenam non ducat vxorem. Sed et esdras off-
ensam dei hoc est vxores repudiando compescit. Et malachias
propheta preuaricatus est inquit iudas et abhominacio facta
in israel et in ierusalem polluit enim sanctum domini quod dilexit et coniunxit filiam
dei alieni. Disperdat dominus virum qui fecerit hoc magistrum et disci-
pulum de thabernaculis iacob et offerentem munera domino vir-
tutum. Hec ideo diximus ut qui nupcias virginitati comparant
sciant saltem ethnicas nupcias digamie et trigamie subiac-
dant ad superiorem disputacionem in qua docuerat fideles ab
infideli non discedere debere sed permanere in matrimonio sic eos inuenisset
fides et vnusquisque vel celibes vel maritus ita duraret ut
erat cum baptismate deprehensus infert subito parabolas cir-
cumcisi et incircumcisi ethnici serui et liberi et sub eorum nup-
ciis disputat et innuptis. Circumcisus aliquis vocatus est non
adducat preputium. In preputio vocatus est non circumcidatur. Cir-
cumcisio nichil est et preputium nichil est sed obseruacio manda-
torum dei. Vnusquisque in qua vocacione vocatus est in eadem permane-
at. Seruus vocatus es non tibi sit cure. Sed et si potes liber fi-
eri magis vtere. Qui enim in domino vocatus est seruus libertus est
domini. Similiter qui liber vocatus est seruus est christi. Precio empti
estis nolite fieri serui hominum. Vnusquisque in quo vocatus est fra-
tres in eo permaneat apud deum. Et primum ego nonnullos
huius intelligenciam reprehensuros arbitror nescien-
tibus que sit causa ut de maritis et vxoribus disputans
repente transierit ad comparacionem ethnici et iudei serui et liberi.
Et rursum hac disputacione finita redit ad virgines.

dicens de virginibus autem preceptum domini non habeo. Quid sibi
volt inter coniugia et virginitatem iudei et ethnici / servi et liberi?
Que collatio? Sed sic potest intelligi. Circumcisus aliquis
vocatus est non adducat preputium. Rursus qui semel habet
preputium non se velit rursus illud adducere. Deinde quero
quo sensu exponendum sit. Nam in eo in quo vocatus est
servus libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est servus
est Christi. Quarto quod ille qui precepit servis servire dominis
carnalibus iterum dicat nolite fieri servi hominum. Ad extremum
quid pertineat ad servitutem vel circumcisionem unusquisque
in quo vocatus est fratres in eo permaneat apud deum. Illa et cetera
ex superiori sunt. Nam cum audiuimus illud nolite fieri
servi hominum quomodo possimus in eo permanere in ea vo-
catione qua vocati sumus, cum in alio loco idem apostolus cl-
amet: Et ego Paulus dico vobis quoniam si circumcidamini Christus nichil
vobis prodest. Restat igitur ut circumcisio et preputium, servus
et liber superiori sensui coaptetur et de [illegible] procedat.
Circumcisus aliquis vocatus est non adducat preputium. Eo
inquit tempore quo vocatus es absque uxore et talibus eras, noli
ducere uxorem, hoc est adducere preputium. Noli nec circumcisi-
onis et pudicitie libertatem honeres sarcina nuptiarum.
Rursum in preputio quis vocatus est non circumcidatur. Habeas
inquit uxorem cum qua credidisti; noli fidei causa putare
discindere: in pace vocavit nos deus. Circumcisio nichil
est et preputium nichil est, sed observatio mandatorum. Nichil enim
prodest absque operibus celibatus et nuptie. Cum enim fides
que propria Christianorum est si opera non habuerit mortua esse dicatur,
Et hac lege virgines cum veste et innumeri [illegible] istarum

quam ordine numerari unusquisque in qua vocatione voca-
tus est in ea permaneat. Qui credidit sive habeat sive non habeat
uxorem in eo permaneat quo vocatus est. At Paulus non tam
virgines cogit ut nubant quam repudia prohibet. Et sicut habentes
uxores tollit licentiam dimittendi eas, sic virginibus nubendi
amputat facultatem. Servus vocatus es non sit tibi curae
sed et si potes fieri liber magis utere. Etiam si habes in quam
uxorem et illi alligatus es et solvis debitum et non
habes tui corporis potestatem, atque ut manifestius lo-
quar servus uxoris es, noli propter hoc habere tristitiam
ne de amissa virginitate suspires. Sed et si potes causas
aliquas invenire dissidii ut libertate pudicicie per-
fruaris, noli salutem tuam cum alterius interitu querere. Habeto
paulisper uxorem ne precurras morantem, expecta dum
sequitur. Si exercueris patientiam coniux mutabitur in sororem.
Qui enim in domino vocatus est servus libertus est domini. Quomodo qui
liber vocatus est servus est Christi. Reddit causas cur nolit uxores
deseri [illegible] aut proprio ut in Christo deprecati
multa autem fide matrimonia non relinquit cum quis uxorem habens
credidit non tamen dixit servus Christo virgines redempte. Sed quia
est liberior et servitutis illi fuit laxant. Sed dum uxoris
est servus et ut ita dicam libertus est domini. Porro qui uxorem
non habens credidit et liber a servitute coniugii vocatus a domino
est iste vere servus est Christi. Quanta felicitas est non uxoris
servum esse sed Christi, non carni servire sed spiritui. Qui enim adheret
domino unus spiritus est. At ne forsitan, cum supra dixerat
Servus vocatus es non sit tibi curae sed et si potes liber
fieri magis utere, sugillasse continentiam videretur et in famu-
latum tradidisse non coniugium, infert statim quae

omnemque famulatum amputet. Pretio inquit empti estis no-
lite fieri servi hominum. Redempti sumus preciosissimo Christi sanguine
ymolatus est pro omnibus agnus. Aspersi calidissimo rore ysopi omnem
pituitam noxie voluptatis extersimus quibus in baptismate mor-
tuus est Pharao et omnis eius suffocatus est exercitus. Cur rur-
sus in Egiptum querimus? Et post manna angelorum cibo allia
et cepe et pepones et carnes nepharias hoc est delicias pha-
raonitas suspiramus? Maritorum et coniugum disputatione premissa
tandem ad virgines venit et ait: De virginibus autem domini preceptum
non habeo, consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino ut sim fide-
lis. Existimo autem hoc bonum esse propter instantem necessitatem.
Hic adversarius tota exultatione bachatur, hoc velud fortissimo
ariete virginitatis murum quatiens. Ecce inquit apostolus profitetur domi-
ni se non habere preceptum. Et qui cum auctoritate de maritis et uxo-
ribus iusserat, imperare non audet quod dominus non precepit, et recte.
Quod enim preceptum est imperatum necesse est fieri, quod necesse est fieri nisi fiat pe-
nam habet. Frustra enim iubetur quod in arbitrio eius positum non missum est.
Si virginitatem dominus imperasset, videbatur nuptias condempnare et hominum
auferre seminarium unde et ipsa virginitas nascitur. Si precidisset
radicem quomodo fruges quereret? Nisi ante fundamenta iecisset, qua
ratione edificium strueret et operturum cuncta de super culmine imponeret?
Multo labore fossorum subvertuntur montes, terrarum penetralia in-
ferna penetrantur ut in vena auri. Cumque de granis minutissimis
primus conflatione fornacis deinde calida artificis manu fuit
monile compactum, non ille beatus vocatur qui de luto
exemit aurum, sed qui auri utitur pulchritudine. Noli igitur mira-
ri si inter titillationes carnis et incentiva viciorum angelorum vitam non
exigimus sed docemus. Quia ubi consilium datur offerentis est arbi-
trium, ubi preceptum necessitas servientis. Preceptum inquit domini
non habeo, consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino. Si non
habes preceptum a domino, quomodo audes dare consilium, de quo
non habes iussionem? Respondebit michi apostolus: Et tu vis ut ego

mūera q̄ dn̄s obtulit poci9 q̄ p̄cepit ille creator ⁊ figu
lus sciēs fragilitatem vasculi q̄ opat9 ē v̄ginitatem
i audienciū ptate dimisit Et ergo doctor gēciū qui in oīa
omnib9 fc̄us vt oēs lucri faceret hom9 p̄p̄ tūc castitatis
statum i p̄n° credenciū i pena cinab9 ⁊ firmor9 distat
p̄uis fernas nupciar9 vacet ad p̄c orōm / vt accepto
crp̄e pudicicie sp̄ h̄re desidēnt quo admodū delec
tati sc̄ dn̄s templato aplicis vitā ⁊ m legem moysi licet
vxorem dimitte oīo fieri p̄hibuit Q̄ discipuli ꝯsiderantes
dixerunt ei Si tal̄ est cā hoīs cū vxor nō expedit nube
Quib9 ille r̄ndit Non oēs capiūt v̄bū / s̄ quib9 datū
est Sunt eī eunuchi qui de vtero m̄ris nati sunt ⁊ sunt
eunuchi qui fc̄i sc̄ ab hoīb9 Et sunt eunuchi qui se castra
uerunt p̄p̄t regnū celū Qui pt̄ cap̄e capiat Cui p̄p̄ paulo
a cur ap̄lus dixit de v̄ginib9 aut p̄ceptū dn̄i nō h̄eo
ꝓfecto q̄ p̄mi9 fiat dn̄s / nō oēs capiūt v̄bū / s̄ q̄b9 datū
ē qui pt̄ cap̄e capiat / proponit premiū / ꝯmonitat ad
cursum / tenet i manu v̄ginitatis brauium ondit purissi
mi fontem ⁊ clamitat / Qui sitit veniat ⁊ bibat / qui pt̄
cap̄e capiat / nō dicit velitis nolitis bibēdū vob̄ est atq̄
currēdū / s̄ qui volūt qui potuit cīcere ꝑbz potare / ille
vincit ille saciabit Et ideo plus amat v̄gines xp̄c quia
spōte tribuūt q̄ sibi nō fuāt impatū / Maioris q̄ gr̄e est
offerre q̄ nō debeas q̄ redde q̄ exigeris ap̄li vxoris
honē nō expedit nube quor9 dn̄s sniāz p̄bans r̄c ⁊ inde
ait Recte sentitis q̄ nō expediat hoī ad sup̄na regna tendenti
accipe vxorē s̄z difficilis res ē ⁊ nō oēs capiūt v̄bū ist̄
v̄z quib9 datū ē Alios eunuchos nā fac̄ alios vis hoīm
Meꝑ illi eunuchi placēt / quos castravit nō necessitas s̄
voluntas libent illos i meos recipio sinu9 qui se castra
uerunt p̄p̄t regnū celor9 Qui castrati incede h̄nt regna celor9
ergo qui se nō castrant / locū nō poterit accipe castrator9

Nunc pt inquit cape capiat Gradis fidei e/ gradus q vir-
tis dei tplm ee scm et corpe et spu hy st eunuchi qui se ligmi
aridu ob sterilitez putates audiut p ysayam q p filys et
filiab locu heant i celis patu hoz typus e Abdemelech
eunuch9 i ieremia Et spado ille regine candacis i actib ap-
loz qui ob robur fidei virei nom obtinuit/ scribit eplas omnez
q p mores suu d virginitatis puritate gserunt Et de incepts
multi apli et iures et illustres tam i sctitate q i eloqa viri quos
i ppriys scptis nosse pfacile Existimo inquit hoc bonu ee pp
instatez necessitate Que e ista necessitas que vinculo
gugali ugi libtas appetit libtate ve pgnatib et intentib illo
die Vo hic scorta/ no lupanaria gdepnat/ d quoz dapna-
toe nulla dubitata e/ s; uteri tumentes et infantu vagit9
et fructus atz opa nuptiaz Quoniam bonu e hoi sic ee Si
bonu e hoi sic ee Malu e g hoi sic no e Alligatus es
uxori noli qrere so Solutus es ab uxore noli qre uxore
s; vnusquisq vrm timos suos Redde mi meu/ et tu tene
tuu Si alligatus es uxori ne illi des repudiu Si solutus
su ab uxore no qra uxore vt ego no solua gugia si semel
ligata su ita tu no liges q solutu e Sinulq significacia
gsideranda est vboz qui uxore h et debitor d et ee i ppuncio e
sumus uxor et q maloz suoz est alligatus qui aut sy uxore
e pmu nullius debitor/ deinceps tuas g/ 3o liber ad extremu so-
lutus Surrexq p reliqua/ neq em nos pati magitudo vo-
[struck through] libri dinig i singlis i morari Si aut acceperis ux-
ore no pccasti Aliud e no pcare Aliud e bn facere Et si
nupsit vgo no pccavit No illa vgo que se semel dei
cultui dedicavit haz em si qua nupsit hebit dapna-
tom quia pma fidez irritam fecit Si aut hec de vid-
uis dictum obiecerit qto magis d virginib pvalebit
cu etia hys no liceat q̃b aliqn licebat Virgines o inque

p9 9secratom nupsit / no tam adulte sunt q̃ incepte de
ne videret meo q̃ dixerat Et si nupsit virgo non peccauit
Rursum tepides ad nuptias p vore statim se refrenauit
z aliud infendo infirmauit q̃ 9fessat dicens Tribulatom
tn carnis hebunt h9 moi Qui sunt isti qui tribulacom ca //
rnis hebunt quibz supra indulsat Si accepis vxore no
peccasti Et si nupsit virgo no peccauit Tribulacom i quit ca //
rnis hebunt huiu9 modi Nos ignari rez putaba9 nup //
tias saltim carnis leticia Si aut inbecillibz z in carne fr //
agila est tam qua sola videbat here delicias Qui erit religi
ppt q̃ nubat / cu z in spu z anima z ipa carne tribulato
sit Ego aut vobis pco sic ait obtendo carnis tribulom q̃si
no maiora sint ppt que nube no debeat Igit hec dica
fres Tempus breue est Reliquu e vt z qui hnt vxores sic
sint taq̃ no hntes Nequaq̃ iã de virginibz disputo quas
v q̃tio
nulla ambiguitas e esse felices Ad maritos venio Tem
pus breue e et si no gentis nonigentis annos vt antiqui hoies
tn breue putadum eet q̃ aliqn hret finez z esse cessaret
Nunc vo cu breuis sit no tam tercia q̃ tribulato nuptiaz
q̃ accipiat vxores quas cito togim amitte Et qui flet in
quit z gaudet z vtit hic mdo sic sint q̃si no fleant gaud
eat vtat hic mdo pterit em figura huiu9 mdi Si mdo9 transit
q° vniusa claudit ymo 9uisatio hec mdi quasi nubes
ptit Int cetera mdi cpa z nuptie ptibunt / Neq̃ em p9 res
em quia Si aut mors finis e nuptiaz cur necessita
tes no ĩ volutatez vtam9 Et q̃ a vitas extorq̃du est cu
spe pmioz offeram9 do Qui sine vxore e sollicitus e q
dei sut quo placeat deo Qui aut cu vxore e sollicitus e
que sut mdi quo placeat vxori z diuisus e / Intueamur
curaz dimidis maritiq̃ distancias virgo d no / maritus vx
ori placere desiderat vt vxori placeat sollicitus e q sut
mdi / q cu mdo transitura vtiq̃ sut / z diuisus e vtique

in multas partes sollicitudinum, nuptiarum quod distractio. Non est huius
loci nuptiarum angustias describere et quasi in quibusdam locis rethorico ex
ultare sermone, plenius super hac re contra Helvidium et in eo libro quem
ad Eustochium scripsi arbitror absolutum. Certe Tertullianus cum ad
huc esset adolescens lusit in hac materia. Et preceptor meus Gregorius
virginitatem et nuptias disserentes grecis versibus explicavit. Sed et
illud breviter admoneo in latinis codicibus hunc locum ita legi
Divisa est mulier et virgo quod quamquam habeat suum sensum et a me pro qua
litate loci edissertum sit tamen non est apostolice veritatis. Siquidem apostolus
ita scribit ut supra transtulimus. Sollicitus est que sunt mundi quomodo pla
ceat uxori et divisus est. Et hac sententia diffinita transgreditur ad
virgines et continentes et ait. Mulier innupta et virgo cogitat que sunt
domini ut sit sancta et corpore et spiritu. Non omnis innupta virgo est, virgo autem
utique et innupta. Quod quamquam ob elegantiam dictionis potuerit idipsum
altero verbo repetere. Mulier innupta et virgo vel certe diffinire no
luisse quid esset innupta et virgo ne et meretrices putaremus innup
tas nullo certo viro copulatas. Quid ergo cogitat innupta
et virgo que dei sunt ut sit sancta et corpore et spiritu ut nichil
aliud esset. Si nulla inter eos amplior virginum segregatio. Sufficere
rit ei hec sola placentia cogitare que domini sunt. Statim quod doceat
que sit ipsa cogitatio ut sit sancta et corpore et spiritu. Non nulle quippe
sunt virgines carne, non spiritu quarum corpus integrum est anima
corrupta. Sed illa virginitas hostia christi est cuius nec mentem co
gitatio, nec carnem libido maculavit. Econtrario que nupta est
cogitat que sunt mundi quomodo placeat viro. Sicut qui uxorem
habet sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat uxori. Sic et nupta
res mundi cogitat quomodo placeat viro. Nos autem non sumus
de hoc mundo qui in maligno positus est, cuius figura preterit de quo
et ad apostolos. Si de hoc mundo essetis mundus quod suum erat
diligeret. Et ne forsitan putaret honus gravissimum castitatis
volentibus imponere statim infert causas suadendi et ait hoc

aut ad vtilitatem vr̃am dico no̅ vt laqueum vobis iniciam / sed ad
id quod honestu̅ e̅ et intente diligent se p̃buere d̃o destrictione vel
disputatione vel distensione propter partem grecam latinus sermo no̅ ex
plicat. Quibus enim verbis quis possit edicere vnum et in latinis co
dicibus ob translationis difficultatem hic penitus no̅ inuenitur. vtamur
igitur eo quod expressimus Non imponit nobis apostolus laqueum nec cogit
esse quod nolumus / sed suadet quod honestu̅ e̅ et decorum et intente ser
uire domino et semper esse sollicitum expectare paratum domini voluntatem
vt cum quidem imperauit quasi strenuus et armatus miles statim
impleat quod preceptum e̅ et hoc faciat sine vlla distensione que data
e̅ secundum ecclesiasten hominibus huius mundi vt distendatur in ea. Si quis
aut considerat virginem suam id est carnem lasciuire et ebulire ubi
dicem / nec refrenare se potest et cetera quod ei incumbit necessitas aut
accipiende coniugis / aut remedium quod vult faciat Non peccat si ducat
vxorem / non tamen bene facit si duxerit Nam qui statuit in corde suo
firmus no̅ habens necessitatem peccatum aut habet sue voluntatis Et
hoc iudicauit in corde suo seruare virginem suam bene facit / et qui
no̅ iungit melius facit Significat apostolus supra dixit qui
iungit vxorem no̅ peccat / hic qui seruat virginem suam bene facit
aliud autem e̅ no̅ peccare Aliud bene facere declina inquit
dauid a malo et fac bonum / illud declinamus hic sequimur in
altero initium in altero perfectio e̅ Verum ne in eo quod dixit Et
matrimonio iungit virginem suam bene facit Estimet aliquis ob
seruationem vestram no̅ stare protinus hic ipsum bonum extenuat et ob
umbrat comparatione melioris et dicit Et qui no̅ iungit melius
facit vbi autem bonum e̅ melius e̅ ubi bonum et melioris non
vnum e̅ premium vbi vtique dona diuisa tamen e̅ igitur inter nup
tias et virginitatem quantum inter no̅ peccare et bene facere / immo vt
leuius dicam quantum inter bonum et melius Finita disputatione
nuptiarum et virginitatis et inter vtrumque tanto moderamine preceptorum
vt nec ad sinistram nec ad dextram diuertens sed via regia graderetur
et illud impleret ne sis iustus multum Rursum monogamie
digamiam comparat et quo nuptias subdiderat

Jeronim9

virginiti ita digamia nuptiis subiceat et ait Mulier alligata
est q̄to tp̄e vir eius viuit Q si dormierit vir ei9 libera
ta ē cui vult nubat tm̄ in dn̄o Beatior aut erit si sic p̄ma //
ſit ſm meū ↄsiliū puto aut q̄ et ego ſpm̄ dei hēam Con //
tedit et ad nuptias ſ; volentib; Et illis q̄ui ſe ↄtinere nō
pūt ne luxuriate, in xp̄o nube velint hn̄tes dāpna c9 q //
ui a p̄ma fide irritam fecerūt Et hc̄ ↄcedit, quia mlte
abierūt retro p9 ſathanā Cetez ingnit beatiores erūt ſi ſic
p̄mā ſerunt Lotinuo ſubiungit aplicam autoritatē ſcd̄m meū
ↄsiliū porro ne autoritas apli quaſi hōis leuior videret
addidit puto aut q̄ et ego ſpm̄ di hēam vbi ad ↄtinēciā p //
vot ibi nō hōis ſ; ſpūs dei ↄsiliū est Vbi aut nubēdi
ↄcedit venia ſpm̄ di nō noiat, ſed prudēciā librat ↄsi //
liū Ita ſingulis relaxat ut vn9 q̄ſq̄ ferre pt̄ iux ſuū
ſensu nulla accipiēda ſta q̄ ſub viro est mlr viuēte viro
alligata ē legi Si aut mortuus fuit vir ſoluta ē a lege
viri Igit viuente viro vocabit adultera ſi fuit cū adultero
viro Si aut mortuus fuit vir ei9 libata ē a lege viri
vt nō ſit adultera ſi fuit cū alio viro Et illud ad thim //
Volo ergo iuniores viduas nube filios p̄care matresfa //
milias ee nulla occasiōm dare adūſario maledicti gra
iam n̄ qdam ↄūſe ſt retro p9 ſathanam et reliqua hiis
ſimilia Q uo ergo virginib; ppt fornicatōis pīclm ↄcedit
nuptias et excusabiles facit q̄ ↄ̄ſe nō appeti ↄta eade
ta ↄcedit viduis ſcd̄a matrimonia Melius ē eīm licz alteꝝ et tm //
vni viro noſſe q̄ plurimos et tollerabilius ē vni hōi pſtituta
ee q̄ mltis Siquidē et illa ſamaritana ī evangelio ſextū ma //
ritu ſe hēre dicēs arguit a dn̄o q̄ nō ſit vir ei9 Vbi eīm
nūs maritoꝝ ē illi vir eē ↄ̄ſe vn9 est, vn9 ee diſi //
ſiit Vna coſta a p̄n° i vnaz vxorem v̄ſa ē Et erunt in //
quit duo i carne vna non tres, neq̄ for Et hō gm ia
nō duo ſi plures p̄mus lameth ſaguinarius et homicida

unam carnem in duas diuisit uxores fratricidium et digamiam
eadem cathaclismi pena deleuit de altero septies de altero
septuagies septies vindicatum est. Quantum distat in numero
tantum et crimine. Quam ista sit digamia hinc ostenditur quod bigamus
in clerum eligi non potest. Unde idem apostolus ad Thimotheum vidua
inquit eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit unius viri
elemosina uxor habet enim preceptum de his que vidue ecclesie pascuntur ele-
mosinis. Et ideo etas prescribitur ut ille tantum accipiant pauperum
cibos qui laborare non possunt. Simul et considera quod que duos
habuit viros etsi anus est et decrepita et egens ecclesie dapes
non meretur accipere. Si autem panis illi tollitur elemosine
Quanto ille panis qui de celo descendit quem qui indigne come-
derit reus erit violati corporis et sanguinis Christi. Quod per hyperbolen testi-
monia que super posuimus videmus concedit ut si velint de-
nuo nubant. Quod inde interpretatur super his viduis quas amissis
maritis sic in venerint fidem nunc genus esse ut apostolus post baptisma
viro mortuo nubat alteri nubere cum habuit quod uxores
precepit ut sic sint qui non habentes. Et obiectant non esse unius
uxoris diffinitum. Quia una post baptisma Christi est si secunda et tertia uxor
fuit quasi una reputetur. Aliquis si post baptisma primo
mortuo accipiat sextum septimum et reliquos ~~post~~ potest enim
accidere ut infelicitate quadam vel iudicio dei sibi cedentes nup-
tias repetitas adolescentula plures abiciat viros et
anus primo maxima necessitate inducatur primus. Quidam mono-
gamus secundus agamus. Qui vero digamiam probat exhibeat tertium Adam
que sequatur vere facit ut concessit Paulus secunda matrimonia eadem
lege et tertia concedit et quartum et quotienscumque vir moritur. Multa
compellitur apostolus velle que non vult. Circumcidit Thimotheum rasit
caluiciem nudipedalia exercuit comam nutriuit et totondit
[illegible] Certe castigauiat Galatas Petrum quod reprehendat qui se
propter obseruatores iudaicas agentibus separat. Quo igitur inter
ecclesie et discipulos iudeis iudeus ethnicis ethnicus et omnia omnibus factus
est ut omnes lucrifaceret. Sic et digamiam concessit incontinentibus nec

nuptiaz mim psimuit vt dū vident sibi mlẽs ita p9 mortez
mariti sui ɔcedi vt ɔ9 q̄s ꝗ ɔcedi̅ Erubescant alter actipe
vt trigamis et quia drigamis compare̅t Vbi eīm vnus
excidi̅ nichil refert 2m an 3m sit quia desinit ee monogam9
Oīa licet s; nō oīa expediūt / Pro dapno digamos ymo &
trigamos et dici pt octogamos plus aliqͥ infera ecce scorta //
torez recipio penitētez Quicq̄ equa̅t liez equa late pes //
adū ē Et q̄m aduectus nos retulit testamtū Et incipies
abadam & adzatharia & helyzabeth puenit Et dem oppomt
petr̄ & ceteros aplos Nos q̄ demus peadez ctē vestigia q̄
stiomi ad ocē castitates s̄p ōpi nuptiaz fuisse plata Et
de adā quid cetero a illud dicedū q̄ an offensaz i padiso
virgines fuit p9 petm ex padisum ptinus nuptie desinit
Qe hc ipm inp̄tat aplus ppt hc relinquet hō prem
& mrez & adherebit vxori sue & erūt duo i carne vna
Etat nulls subiungit Sacrm hc magnu ē ego aut dico
in xo & in ecclia / xc in carne vgo & in spū Monogami vna
ide lquit ecciaz de quaidez aplus Viri innuit diligite vx
ores vras sic & xc ecciam Si xc scam si castraz / si absq̄
macla ecciaz diligit viri q̄ in castitate vxores suas diligat
Et sciat vnus quisq̄ sum vas possidē in sctificacione & hore
nō i possione desiderii sic & gētes q̄ nesciut dm neq̄ eīm
vocauit nos deg i inmdiciaz / s; i scificatoēz Exuētes nos
veterez hoiez cū opib; suis Et induētes nouū qui renoua
i agnitoz mr ymagine cātoris sui vbi nō ē gēs & indeg
circūcisio & pputiū Barbarus scita / simus et liber / s; oīa
& ōib; xc ymago cātoris nō lz copula nuptiaz vbi dūsi //
tas sexus aufert & vetero hoie exuiunt et i duīt in nouo
Ibi eīm i xo renascīmur i vginē qui & natus ex virgie muc
natus p virgiez ē Q aut ait Crescite & mlt & repit terre fuit
pius platare silua & tēsce / vt eēt q̄ de incepos posset excidi

Jeronimus

Simulque consideranda vis ubi replete terram. Nuptie terram
replent, virginitas paradisum. Sed et hoc intuendum dictaverat
iuxta hebraycam veritatem. Cum scriptura in primo et 3o et 4o
et 5o et 6o die expletis singulorum operibus dixerit: Et vidit
deus quia esset bonum, in 2o die hoc omnino subtraxerit, nobis intelli-
gentiam derelinquens non esse bonum duplicem numerum qui ab unione di-
vidat et prefiguret federa nuptiarum. Unde et in archa Noe omnia
animalia quecumque bina ingrediuntur immunda sunt. Impar numerus est
mundus. Quod quidem in 2o numero ostendatur aliud sacramentum, quod nec in bestiis
in immundis avibus digamia comprobata sit. Bina enim et bina
ingrediuntur immunda, et septena que munda sunt, ut haberet Noe post
diluvium quod de impari numero deo posset offerre. Si autem transfertur
Enoch, quod uxorem habuit sed quod prius invocavit dominum et crediderit
in creatore, de quo Paulus in epistola ad Hebreos plenissime docet. Porro
Noe, qui quasi 2a radix humani generis servabatur, utique cum
uxore et filiis debuit reservari. Et tamen et in hoc misterium scripturarum
sit archa illa iuxta apostolum Petrum typus ecclesie fuit, in qua octo
anime salve facte sunt. Et ingrediente in archa tam Noe quam filii eius
a suis separantur uxoribus. Et vero ingredienti terram iungitur
paria, et quod in archa, id est in ecclesia, fuerat separatum, in mundi conversa-
tione sociatur. Simulque si archa plures habuit mansiones et ni-
dulos et bicamerata et diversas bestias et pariliter animalium
quantitates vel maiores vel breves. Estimo quod diversas diversitates
illa mansionum prefiguravit ecclesie varietatem. Quod autem nobis obiciat
in 2a dei benedictione comedendarum carnium licentiam datam
que in prima concessa non fuerat, sciat quomodo repudium iuxta elo-
quium salvatoris ab initio non dabatur sed propter duritiam cor-
dis nostri per Moysen humano generi concessum est, sic et esum carnium
usque ad diluvium ignotum fuisse, post diluvium autem quasi in
heremo murmuranti populo coturnices, ita dentibus nostris virus et
vermiculos carnes ingestas. Docet apostolus scribens ad Ephesios deum
proposuisse in adimpletione temporum recapitulare omnia et ad princi-
pium reducere in Christo Ihesu que sunt super celos et super terram.

vnꝫ ꝛ ipe salor in apoc ioh Ego sum inquit alpha ꝛ ω init
ium ꝛ finis ab exordio conditois humane nec carnibꝫ vescebamur
nec dabatur repudium nec preputia nobis eripiebatur in signum hoc
vsqꝫ ad diluuium peruenimus pꝯ diluuium autem cum datione legis
quam implere nullus potuit Carnes in esum date sunt ad vescendum
ꝛ repudium concessa duricia ꝛ cultellus circumcisionis appositus
quasi deus manus plus a nobis caueret quam necesse est Pꝯ quam autem xpc venit
in fine tempm et ω reuoluit ad alpha i extremitatem ad principium
ad principium nec repudium nobis dare permittitur nec circumcidimur
nec comedimus carnes dicente apostolo Bonum est vinum non bibere et
carnes non comedere ꝛ vinum enim cum carnibꝫ pꝯ diluuium de
dicatum est Quid loquar de abraham vt ipe assit trigamo
qui signum fidei in circumcisione suscepit Si imitamur vxorem
illius mutemur imitemur circumcisionem neque enim in parte sectandus neqꝫ
in parte repudiandus est Porro ysaac vnius rebecce vir sponsi xpi figurat
ecclesiam ꝛ digamie sugillat lasciviam Si at duas bigas
vxorum ꝛ concubinarum habuit iacob ꝛ non vult aduersarius adquie
scere hanc proprietatem lya deformem atqꝫ fetosam synagoge
typum pretulisse Rachel vero pulchram ꝛ diu sterilem ecclesie significasse
misterium sciat hoc tempore fecisse Iacob quando erat inter assyrios et
in mesopotamiam laban durissimo domino seruiebat Qui
autem in terram sanctam ingredi voluit ꝛ in monte galaad struxit
aceruum testimonii in quo nichil inter sarcinas eius mesopota
mie possessor inueniatur intrans se nichil ad locum in quo fuerat
rat reversurus ꝛ ad torrentem iacob cum angelo luctatus est
ꝛ claudicare cepit ꝛ femur eius   emarcuit ista
tum israel sortitus est nomen Et illa quondam dilecta cuius pena
emerat mixo bethleem in qua erat virginitatis pro duobus na
citurus a filio doloris occidit ꝛ eius sororem mesopotamie conu
ijta vicinite moriuntur Miror autem cur iuda ꝛ thamar
nobis proposuit in exemplum nisi forte a meretricibus delectatur aut
occisum onam quod fratri semen invideret qui nobis concesserit
seminis fluxum absqꝫ liberorum opere quo probeus prospicium de

moyſe q̄ p̄ichitat⁹ ē i dimiſorio niſi Sephora que int̄p̄tat̄
amos filiū circūcidiſſ ꝛ ꝑpuciū nupciaꝝ cultro ſaxeo diſſ //
ecaſſ Iſte nempe moyſ ē qui cū vidiſſ viſionē magnā
ꝛ angelū ſiue dūm loq̄ntē i rubo neq̄ꝗ valuit ad eum
accede niſi ſolviſſ corrigiā calciamēti ſui ꝛ abiecaſſ vincla
nupciaꝝ Poſt mītꝰ hc d'a mīco et ꝓpheta et legi ſero dī
cū oīb ꝑpꝉ acceſſuꝰ ad motē ꝛ dī audituꝰ eloquiū
tribꝰ diebꝰ ſcificare iuſſꝰ ſit ꝛ ſe ab vxoribꝰ abſtinere Et
quid ſciēꝰ licꝫ ꝑpoſtere faciā hyſtorie ordine ꝯfundē
etiā ad dd fugientē ab Abymelech ſacerdote dēm Si mūdi ſūt
pūri ab vxoribꝰ Et ille r̄ndit Ab heri ꝛ nudiuſtercius pa //
nes enim ꝑpoſitionis q̄ñ cor⁹ ꝯ de vxoꝝ cubilibꝰ conſurgentes
edere nō poterat ꝛ infirmitu ꝯtempla dū q̄ dixerit Et mūdi
ſūt pūri videlicet q̄ ad munditias cor rī xpi ſ oīs conticues
n modꝰ ſit ſ lege q̄ pcipi vt pōtifex niſi virgīne nō du //
cat vxorē n̄ vidua accipiat Si eadē virginis inducere ꝗd //
ito ē ꝯre alta recipit alta rep̄ Et ſacerdotalis vidua i do //
mo iubē ſede pris ſui n̄ ꝯ noſſe viri ꝯ Si ſoror
virgo mortuū ſacerdotiſ q̄nō ad pris ꝛ viris exequias ita
adea iubē ītcede Si vo nupta ſit cū aliena ꝯtēpnit Et
qui vxorē duxit Et qui plātauit vineā vel ꝑpagavit //
mēs filioꝝ ꝓhibe ad bella ꝑcede nō enim pt dm̄ ſūire
miliciē ſuius vxoris deſpectulis in hierꝫ ac in ynd'co nugi de
ꝑmiſſimis corꝑibꝰ virginū lauter i thabrnaclo ſūdi ꝛ int
ſterꝫ ꝛ in ſcuario tu cherubim ꝗ ꝑpiciator in ꝛ archa te //
ſtamti ꝛ in ſa ꝑpoſitionis ꝛ cādelabꝫ ꝛ thuribulū exa //
uro purimſſio ſt Prec enī in ſcta ſtoꝝ ni ſeri potat or //
ꝯtētu Quid moror i moyſe cū in ꝑpoſitū ſit cuū
ſim celer dictare ſingula ꝯmtꝑ ꝑ ſt nge ꝛ intellige //
tie quaſdā lineas duce Tranſcendam ad yſm nanc
qui an dictꝰ ē aſeos ſine vt rectiꝰ ſſet in hebreo oſees ſal //
uator ipe ꝛ in eplaꝫ īde ſaluauit ꝛ eduxit pplm̄ de egypto

et intram repromissionis. Sic dixit ihc ysus ut venit ad iordanis /
aque imperiarum que super in lege fluxerant arefacte sunt et ste //
terunt / et siccis pedibus ac nudis populus omnis transiit et venit ad ga //
lgala ibique 2o est circumcisus. Quia si misericordiam accipimus penitus
stare non potest. Sicut enim ex secundus preputium vel abscissa pellicu //
la iterum nasceretur nec 2a circumcisionis sequeretur. Per ut autem hic
significatur quod ysus cultello carnem populum qui predictum venat
circumcidit cultello petrino. Et quod in moysi filio ante prefigabatur
in parentibus sub ysu duce impleret in cunctis. Et ipsa
preputia in unum tumulum coacervata et sepulta et terra obruta
et ablatum opprobrium egypti et nomen loci galgala quod interpretatur revelatio //
la. Ceciderunt dum in preputio ambulaverunt populus predictum ocu //
los eius fuisse tectatos. Videamus et gratia / Post eius carnem circumcisionem
et consecrationem xii lapidum ut loco revelationis statim pa //
scha celebrant ymolantes eius agnus sic tunc vesouit clemens. Et //
reditur ysus / occurrit ei princeps militie gladium tenens
i. vel precutisio populo pugnare se mosens vel differtas gl //
utimi imperiarum. Similiter quod ut moysi preceptum fuerat
et hinc dicitur. Solve corrigiam calciamenti tui locus enim in quo stas
terra sancta est. Quia sic erat dum armatus exercitus in tubis sacerdo //
talibus ad eorum certus perfectionem predicationem sub typo indi
buti. Et ut infinita potentia neque enim nisi in xpo tantum est omnia
vectis instrumenti aperire misteria / cumque reges qui in terra re //
promissionis ante regnabant resistebant quod eorum exercitum /
ysu pugnante superant / Hoc puto intellectum propheticum
esse quod antequam dominus populum suum educeret ex egypto et occideret eum
Visus / odoratus / Gustus / Auditus et Tactus regnaverunt
Et hys cum principibus fuerunt omnia subiecta quos y //
hus ad speluncam corporis confugientes et ad tenebrosum locum
ipsum ingrediens tactus interficit / ut per id occident per quem ante
regnabant. Dextra tempore est ut capitalibus ysu vexillum leve

Moys scribit hr̄e vxorē Moys aūt ↄ dn̄s m̄r ↄ aplus m̄r
ptant q in lege hn̄t moyn ↄ pphtas Ab adam vsq ad
moyn regnauit pctm̄ etiā sup eos qui nō pccauerūt
i silitudīe puaricatōis adam Nulli dubiū ē i vtroq
testo p moyn leges significari Sic g° legim⁹ q moys
i· lex habuit vxorē· ot in vlm̄ nauc vl vxorē hn̄
sse vl filios Et si mostrare potuers victū me ēe ↄf
itear Et ēte pulcherrimū ēte iudee i p̄hoe accepit
locū Morit q nō i vicenario nūo qui sc̄p i scpturs i
fauste ē i q° ſuiunt Iacob ↄ vēditꝰ ē yoseph Et q di
ligit esau acci pies i eo adam munera sc̄ i decimo dec
m⁹ laude trib° dixim⁹ Sepelit q in tanasare i i p
fectissimo pncipatu sme i nūo opnunt nom vt ꝯgmēs
signifitaꝰ ↄ ihs saluatoris aux° coopt⁹ i mōte effraym
hō est i mōte fructifero ab aquilone mōtis Iaad qui
mit como ero Mons eīn syon latera aquilonis ciuitas
magni regis que oppoita sc̄p i vidie est ↄ p singlas
teptatōes dt Mei eīn pene moti sūt pedes Cuq i
sepultā ibi liber qui ex nōīe e⁹ appellā explet⁹
sit Bin· su i iudiciū voluit qd omēs resurges que
descibit et sub Anna opa illi⁹ pdicā et legit Dimisit
yhs pplm ↄ abierūt filij isrl vn⁹ quisq i hereditā
te sua vt possiderent trām Et ſuiunt ꝑplus dn̄o cūctis
dieb ibi ↄ tcta Statimq subiugit Et mortuus
ē yhs naue ſuius dn̄i cētū x anoꝝ Porro moys
vidit tm̄ trā pmissiōis intrare nō potuit ↄ mortuus
ē intra moab ↄ sepelierūt eū i valle moab ↄ domū
phegor ↄ nō ↄgnouit vir sepulcrū e⁹ vsq i diē hāc
Compem⁹ vtriusq sepultā Moys intra moab mortꝰ
yhs intra iudee ille sepelit in valle ↄ domū phegor

p mltp ignoïa ppe quippe phegor lingwa hebrea
priapus appellat colit i mote ephraym ab aquilone
motis gaas Ecce i vbis simplicibz sm lram scripturaz
sensus angustior Quia apd iudeos gla erat i partub
2 ps i mled 2 maledicta sterilis que no hebat semen in
isrl Et btus cui9 erat seme in syon 2 domestici in ierlm
2 i bndictoe magna ponebat vxor tua sic vitis habudas
i latibz dom9 tue filij tui sic novelle olivaz i circuitu m//
se tue Jdcirco sepultura e9 ponitur i valle desup domo //
num ydoli qd ppe libidini cosecratu Nos aut qui milita9
sub yhu duce vsq i psentem diem ignoram9 vbi moyses
sepultus sit Cotempnim9 eni phegor 2 omem ignominiaz e9
Scientes qz qui i carne sut deo placere no psut Et dns an
diluuium qd dixerit No pmanebit sps me9 i hoib9
istis qz caro sunt Quaobrem et Moyses moriens plangit
a ppo isrl yhus aut qui virginitas no plangit Nupcie eni
finiuntur i morte Virginitas post mortem incipit coronari
Sampson qd pducat i mediu nr decalvatu quidam dm
nazareu a muliere osiderat Qui licz typu teneat salua//
toris qui meretricez ex gentibus adamavit etiam et mlto
plures hostiu moriens qua vivens occiderit tn singularis
pudicicie exa no pbz Et certe iste e i pphetia iacob qui
cu genitus 2 qui pvirtate ferret aspete pcuss9 retrorsum
cecidit delboram aut 2 barach 2 vxore aber cynei cu
emnet prsus no intelligo Cu aliud sit bello 2 pncps
2 hystorie ordine texere aliud figuras aliqs signare quo
nm q i ipo sermo no compareret Porro qd psert prius ye//
pte fidez lacrimis virgis filie pnob facit Et nos eni no tam
virgines scli qz eas q ppt xpm sunt virgines pdicam9 2
a plerisq hebraycoz reprehenditur pr voti temerarij
qz dixerit Si trades tradideris filios amon i manibz

meis/ oīd quicunq exierit de domo mea ioccſuꝝ m̄ non
reūti cepco in pace a filijs amon erit dn̄o ⁊ offeram illud
holocauſtū Si tamē i quīt ſi azim9 occriſſ ꝙ faceret
Ex quo voluit diſpēſacōe pſonꝫ vt q i pſonis nouat hor
rorē vetoꝝ filie morte ſentnet Si aut Samuel mīſtri
t9 i thabnaclo ducat vxorem ꝙ hc ad pōdictm ptīnꝫ v
gīmit ſi no ho' plimi ſacdotes hēant mrīomā Et a
plus deſcbit epm vni9 vxoris viꝝ hntem filios cū
oī ~~ſacdos~~ caſtitate Simꝉ ꝙ noſcendū ꝙ Samuel
leuita no ſacdos nc potifex fuit Vn̄ ⁊ faciebat illi mr
ſua ephod hc ē ſupſhumerale videlicꝫ lineū qui ſpūs
pp̄e leuitaꝝ ⁊ moiſe ē ordinis vn̄ ⁊ in pūs no nōia mt
ſacdos/ ſꝫ mt eos q i vōnt nn emislem em get Caath
Caath get amnadab Amīnādab get thore Thore get aſſir
Aſſir get elchana Elchana get ſub Sub get thont
thou get helm helm get heron Heroan get helcana/ hel
cana get ſamuel/ Nulli ꝙ dubiū ē ſacdotes d aaron
⁊ Eleazar ⁊ phinees ſtirpe gnatos Et in cū ⁊ ppi vxo
res habuerit rēe nob opponeret ſi errore cntratitaꝝ
ducti ɔtederem9 mrīomā repbāda ⁊ no ēēt m po
tiſſ ⁊ m ordīne melchiſedech ſine pr̄e/ ſine mr̄e
hc eſt nupcijs Sterē vera magnos fructꝫ
exhiberis ſamuel capit Aut ꝙ ipe placuit do tales
genuerit qui dn̄o diſplicent ꝙ ſi booz ⁊ ruth nob ob
icit ad pphādam digamiā/ ſciat me rōm obtypu
erīc eē raab meretricē i ordine maioꝝ dn̄i enūatā
Porro ꝙ dauid cētū ducētis pputijs emiſſe ſe iactat
vxorē nouit illū ⁊ alias habuiſſe ꝙ plurimas et
Michol filiam ſaul ꝙ pr alteri tdiderat p9 ea r̄
cepiſſe etſ ſene ⁊ ſunamitꝭ puelle cale ſom ēē
complexib9/ Nec hc dico ꝙ de ſcīs viris quicꝫ de
thīc audeā Sꝫ ꝙ aliud ſit i vſari aliud i ceroꝫ
Ille occidit vriam ethēū Methus petit i berſa

hec Et quia erat vir sanguinarius non ut plerique estimant propter
bella, sed propter homicidium templum domino edificare prohibetur. Nos
autem si unum de minimis scandalizaverimus et si fratri dixerimus
racha et non recta viderimus expedit ut mola asinaria
legetur circa collum nostrum et rei erimus gehenne et adulterium
in nobis aspectus reputabitur. Transit ad Salomonem per quem si ceci-
nit ipsa sapientia et cum uxorium eum dicat atque in illius lau-
dibus in morem. Uxor viri non negat et illud de cantico can-
ticorum. Sexaginta sunt regine et octuaginta concubine et
adolescentule quarum non est numerus. Et in primo de regnorum 3º quod septin-
gentas habuit uxores et trecentas concubinas et alias
innumerabiles; hec nempe sunt que averterunt cor eius a domino
tamen antequam plures haberet uxores et carnis vitiis laberetur
in primo regni et adolescentie construxit domino templum. Unius
cuiusque non de futuris sed de preteritis iudicat. Et si Salomonis
illa cum placentia non dignas et trugas erit / Et nisi
septingentas habuit uxores et trecentas concubinas typum
eius et mitum implere non potuit. Obsecro te lector, et id ipsum
sepe commoneo ut me scias que loquar necessitate dicere non
de the de hiis qui in lege precesserunt, sed habuisse eos temporibus et
conditionibus suis et illam domini implesse sententiam Crescite et multip-
licamini et replete terram Et quia hic maius est ~~Sunt et qui~~
~~habent uxores sic sint~~ futurorum typos premisse nobis autem
quibus dictum est in collecto est Sunt et qui habent uxores sic sint
quasi non habeant. Aliud precepit et virginitatem a salvatore
virgine dedicari Heliam et Elizeum quia sepulte in catha-
logo possint maritorum me tacete manifestum est Et ipsi
enim Iohannes baptista venit in spiritu et virtute helye et Iohannes virgo
est, utique non solum in spiritu eius venit, sed etiam in corporis
castitate. Porro illud quod de Ezechia commemorari potest

ꝙ ꝗ hꝰ ille solita stoliditate no videt ꝙ pꝰ vita recupata
et xv anno spacia prelata dixerit / Amodo filios faciã
Extiat i hebreis volumbꝫ no hri / ꝫ legi pht pr filijs
nota faciet veritatez tuã nc ñniq si holda vxor sellu
phetissa ↄsulit ab yosia rege in decc ia captiuitate vicina ꝛ
ira dni stimulate sup ierlm cu hic nor sit scptaꝝ vt de
sinentibus viris fcãs mlieres i viro laudet obpbria
Supsfluu aut est de daniele dicere cu hebrei vsq hoc au
tumet et illu tres pueros fuisse eunuchos fuisse ex
illa dei sma ꝙ ysa loquit ad ezechiam Et de filijs tuis
qui nascet ex te tollet ꝛ faciet eunuchos i domo regis
Rursu ꝙ i daniele legimꝰ Et dixit rex Asphanez ecch
pcipi eunuchoꝝ vt intro duceret de filijs captiuitatis isrl
et de semine regio ꝛ de portomim pueris i quibꝫ no esset
macula / pulchros facie intelligetes sapiaz ꝛ argu m
tat si de semie regio dicti sunt daniel et tres pueri de semie
aut regio eunuchos scriptura fore pdixit hic ee qui eu
nuchi facti st Si vo illud opposuit ꝙ i Ezechiele dr Noe
daniel ꝛ Job intra pccatricẽ filios ꝛ filias libare no posse
rndedu e ꝙ in r ypothesim dictu sit Neqꝫ em eo tpe
noe ꝛ Job erant qs multis an seculis fuisse ↄgnouimꝰ et
est sensꝰ Si tales et tres viri fuerit i tra pccatrice filios
suos ꝛ filias suas libare no poterunt Quia in patre pris
no libabit filiu nc patrem alteq alti reputabi Aia enim
q pccauit ipa moriet Et ad hc dd in Daniel in r hystori
am libri eius cu Joachym rege captu eo tpe quo ezech
iel q ductꝰ e in captiuitatez quo go potuit hre filios qui
adhuc puer erat Et expleto triennio intro ductꝰ e ad
regis obsequiu Et ne quis putet ezechiel i amo viri
meminisse danielis no pueri Scm e in quinti anno ho
regis scꝫ Joachym intro inse iniqta ini Et ego sede
ba i domo mea ꝛ senes iuda sedebat cora me Atqꝫ ica
det dic dr Si fuit Noe daniel ꝛ Job adhuc puer fuisse

danielem / nonne licere potuisse filios et filias quos sua iustitia
liberaret. Sequitur usque de lege venit ad evangelium et proponit nobis zach
ariam et helyzabeth / petrum et socrum eius et obsoleta verecundia non
intelligit istos quoque inter eos qui legi servierunt debuisse numerari
Neque enim evangelium ante crucem christi est quod passione et sanguine illius
dedicatum est iuxta hanc regulam et ceteri apostoli ut ei ex superfluo
interim concedam habuerunt quidem uxores / eas quas eo tempore
acceperant quo evangelium nesciebant Qui assumpti postea in aposto
latum reliquerunt officium coniugale Nam cum petrus ex persona apostolorum
dicat ad dominum Ecce nos omnia nostra reliquimus et secuti sumus
te Respondit dominus Amen dico vobis Quia nemo est qui dimisit do
mum aut parentes / aut fratres aut uxorem aut filios propter re
gnum dei qui non recipiat multo plura in seculo isto / et in seculo
ventura vitam eternam Si autem id nobis opposuerit ad comprobandum
quod omnes apostoli uxores habuerint numquid non habemus potestatem mulieres
circumducendi Quia apud grecos verbum quod sequitur sicut
ceteri apostoli et cephas et fratres domini iungatur et illud quod in grecis
codicibus est numquid non habemus potestatem sorores mulieres vel uxores
circumducendi Ex quo apparet de aliis eum sanctis dixisse mulieribus
que magistris more iudaico ministris de sua substantia ministra
bant Sicut legimus ipsi quoque domino factitatum Nam et ordo verborum
hoc sonat numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi aut sorores
et mulieres circumducendi Ubi de comedendo et bibendo ac de impensis
sumptuum premittitur et de mulieribus sororibus sic infertur Perspi
cuum est non uxores intelligi debere sed eas ut diximus que de
sua substantia ministrabant quod et in veteri lege de Sunamite illa scribitur que
solita sit helyzeum recipere et ponere ei mensam et panem et candelabrum
et cetera / Aut certe uxores accipimus non mulieres id quod additur soro
res tollit uxores et ostendit eas germanas in spiritu fuisse non
coniuges excepto apostolo petro non sit manifeste relatum de aliis
apostolis quod uxores habuerint Et cum de uno scriptum sit ac de
ceteris tacitum intelligere debeamus sine uxoribus eos fuisse
de quibus nichil tale scriptura significat Et tamen ille qui nobis obicit
zachariam et helyzabeth iohannem fuisse generatum de nuptiis

virginem / de lege enim non de initio castitatem ut approbata virgine virgo dominus et annunciaretur et baptizaretur. Possumus de petro dicere quod habuerit socrum eo tempore quo credidit et uxorem iam non habuerit quamquam legatur et uxor eius et filia. Sed nunc nobis de canone omne certamen est. Et quia ad apostolos provocavit quod principes disciplinae nostre et christiani dogmatis duces virgines non fuerint ut castitatem interim concedamus virgines non fuisse / Respondeo enim hoc potest petrus probari potest noverit hos esse apostolos de quibus ysaias vaticinatur nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen quasi sodoma essemus et similes gomorre fuissemus. Qui ergo erant ex iudeis virginitatem quam in iudaysmo amiserant in christo recipere non poterant. Et tamen iohannes unus ex discipulis qui minimus tradi fuisse inter apostolos et quem fides christi virginem repererat / virgo permansit et ideo plus amatur a domino et recubuit super pectus ihesu. Et quod petrus qui uxorem habuerat interrogare non audet illum rogat ut interroget. Et post resurrectionem nunciante maria magdalene quod dominus surrexisset uterque currit ad sepulcrum sed ille prevenit. Cumque essent in navi piscaretur in lacu genezareth ihesus stabat in littore nesciebant apostoli quem viderent. Solus virgo virginem agnovit. Et dicit petro dominus est. Rursum post auditam sententiam quod ab alio cingendus esset petrus et ducendus quo nollet et crucis illi futura passio presignata. Et ille dixerit / Domine quid iste nolens iohannem deserere qui cum eo fuerat semper copulatus / dicit ei dominus Quid ad te si eum volo sic esse / unde et sermo exivit inter fratres illum discipulum non moriturum. Ex quo ostenditur virginitatem non mori nec sordes nuptiarum ablui cruore martirii sed manere cum christo et dormitionem eius transitum esse non mortem. Si autem obnixe contendit iohannem virginem non fuisse / nos amoris precipui virginitatem causam diximus. Exponat ille si virgo non fuit cur ceteris apostolis plus amatus sit. At dices super petrum fundatur ecclesia licet id ipsum in alio loco super omnes apostolos fiat / et cuncti claves regni celorum accipiant. Et ex quo super eos ecclesie fortitudo solidetur tamen propterea inter xii unus eligitur ut capite constituto scismatis

tollatur occasio. Sed cur non Johannes electus est virgo? Etati delatum
est. Quia Petrus senior erat, ne adhuc adolescens et pene puer
progresse etatis hominibus preferretur. Et magister bonus, qui occasionem
iurgii debebat auferre discipulis, et dixerat eis: Pacem meam
do vobis, pacem relinquo vobis. Et qui voluit inter vos maior
esse, minimus omnium sit, in adolescentem quem dilexerat causam
videretur prebere invidie. Ut autem sciamus Johannem fuisse tunc pu//
erum, manifestissime docent ecclesiastice hystorie, quod usque ad Tra//
ianum imperium vixit, id est, post passionem domini lxviii° anno dormivit,
ut et nos in libro de illustribus viris breviter perstrinximus. Petrus apo//
stolus est et Johannes apostolus, maritus et virgo. Sed Petrus tantum apo//
stolus, et Johannes et ewangelista et propheta. Apostolus, quia scripsit ad ecclesias ut
magister. Ewangelista, quia librum ewangelii condidit, quod excepto Math//
eo alii ex xii apostoli non fecerunt. Prophetavit enim in Pathmos
insula, in qua fuerat a Domiciano principe ob domini martirium
relegatus, apocalipsim infinita futurorum misteria continentem. Refert
autem Tertulianus quod a Nerone missus in ferventis olei dol//
ium purior et vegetior exiverit quam intraverat. Sed et ipsum
ewangelium eius multum distat a ceteris. Matheus quasi de homine incipit
scribere: Liber generationis Ihesu Christi filii David filii Abraham. Lucas
sacerdocium Zacharie. Marcus a prophetia Malachie et Ysaie. Primus
habet faciem hominis, secundus faciem vituli propter sacerdocium, tercius faciem
leonis propter vocem clamantis in deserto: Parate viam domini, rectas
facite semitas. Et Johannes vero ut quasi aquila ad superna
volat et ad ipsum patrem pervenit dicens: In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud
deum. Exposuit virginitas quod nuptie scire non poterant. Et
ut brevi multa sermone comprehendam, doceam quod cuius privilegii
sit Johannes, immo in eo ibi Ihesu virginitas: a domino virgine mater
virgo virgini discipulo commendatur. Verum tam casso labore suda//
mus. Obicit quippe nobis adversarius apostolicam sententiam et ait

Adaz p̄m9 formatꝫ ē dein eua Et adā nō ē seductꝫ
mulier aūt seducta ī p̄uaricatōe fcā ē Salua aut fiat
p filioꝝ gnacōm si pmāsit ī fide ꝛ dilectōe ꝛ scīficatōe
cum sobrietᵗᵉ Consideremꝰ Cur aplūs ad hāt smaz et
vīn pvenit Volo igitᶻ vos inquit orare ī onī loco leuātes
scās man9 sine ira ꝛ disceptacōibꝫ Comitāqꝫ mulieribus
pcepta dat vite ꝛ ait Siliᵗᵉ ꝛ mlieribꝫ ī habitu ornato cū
vērecudia ꝛ castitate ornates se nō ī tortiſ crinibꝫ aut auro
vł margaritiſ sine veste p̄ciosa sꝫ qꝫ decꝫ mliēs pmitte-
tes pietꝫ p opa bona Mulier ī silēcio discat cū oī
subiectōe Docē aūt mlieri nō pmitto neqꝫ dnari ī
viꝝ sꝫ eē ī silencio Et ne videretᶻ mlieris dura ꝯdicō
qꝫ eaz ī mariti ꝯ̄digeret s'uitute legis ꝯ̄corda Antiq
ꝛ ad originale exemplū redit Adā p̄m9 fcus sit deī
mlr ex costa eius Etqꝫ adam dyab9 seducē nō potuit sꝫ
euā Etqꝫ p9 offensam dei statim viro subiecta ē et
ad maritū eius fcā ꝯu̇sio qꝫ ut errorē veterem illā q̄
semel ꝯnubio copulata ē ꝛ redacta ī ꝯdicōm eroē filioꝝ
p̄creatōe delet Jta tn̄ si ipos filios erudiꝫ ī fide ꝛ dilectōe
xpi ī scīficatōe ꝛ pudicicia nō eīn ꝛ male hēt ī latinis
codicibꝫ sobrietas ē legēda sꝫ castitas Vide igiᵗ q̄uo qꝫ
ipo testio superes qꝫ putabas esse p nuptiis p ūginite
sētire cogariſ Na si saluatur mlr p filioꝝ gnacōm et
liberoꝝ nūs salus ē matꝝ Cur addidit si pmāserint
filij ī fide ꝛ caritate ꝛ scīficatōe cū castiᵗᵉ Tunc ergo salua-
bitᶻ mlr si illos genuerit filios qui v̄gines pmāsuri
sunt Etqꝫ qꝫ ipa pdidit adquirat ī liberis ꝛ damp̄ni
radicis ꝛ carnem flore compēset ꝛ pomis Cuius ī
ꝯ̄ensitū vbi nobis adusari9 pposuerat salomonē mlt
nubeꝫ qui tplm dei instruxit strictim r̄ndea ut
p q̄ones reliquas cereꝫ pcurre ne clamitet et hucꝫ

alios in lege patriarchas pphitas et sctos viros a nob
esse temeratos ppona hinc ipius qui multas uxores
hnt et concubinas de nupcijs volumtez nemo enim melius
scire pt qd sit uxor vel mulr nisi ille qui passus est loqtur
hoc in pu'bijs Mulier insipiens et audax in opus panis effi
citur Cuius panis Nempe illius qui de celo descendit
Statimque subiungit Terrigene apud eam pereunt et
in pfundum inferni incurrunt Qui sunt terrigene qui
apud eam pereunt utique illi qui sequuntur Primum adam
qui de terra est Et non secundum qui de celo est Et rursum in alio
loco Sicut lignum vermes Ita perdit virum suum uxor male
fica Si aut asserueris hoc de malis dictum esse mulieribus
Et ego tibi breviter rndebo Nunc enim incumbit mihi necessitas
venire in dubium utrum bona an mala sit futura quam du
xero Melius est inquit habitare in terra deserta quam cum uxore
rixosa litigiosa et iracunda Quam rarum sit uxorem sine hijs vi
cijs inveniri Novit ille qui duxit uxorem unde pulchre
varro Geminus sublimis orator Qui non inquit liti
gat celebs est Melius est habitare in angulo tecti quam cum uxore
male dicta in domo communi Si domus communis mariti et uxoris
erigit uxorem in superbiam contumeliam viro facit Quanto magis
si dicior uxor fuit et in domo eius vir manserit incipit enim
non uxor esse sed domina Et virum si offenderit migrandum est
Stillicidia eiciunt hominem in die hyemali de domo Simi
lit et mulier maledica virum de ppria domo Assiduis quippe
iurgijs et cottidiana garrulitate faciunt pplure domum
eius et eicit cum sedibus suis id est de ecclesia unde et supra ab eodem
salomone pcipitur Fili ne pfluas Et aptus ad hebreos
ppterea inquit debemus intendere hijs que dicuntur ne forte pfluamus
Illud vero quis taceat quod sub enigmate scribitur Sanguisuge
tres filie erant dilectione dilecte et iste non saciauerunt eam

Et qm no sufficit dice Satis e Si sangwisuga dyag e
dyaboli filie sut dilectoe dilectoe que saciari in effecto
cruore no put qnferm9 z amor mlier9 z Terra arens
et ignis estuas non hnt demetrite no de adultera d
Sz amor mlieris gnalr accusa qui sp insaciabilis e
Qui extinctg accede z post copia rursum i opis e am
qp mlcet / effemnat z excepta passione q sustinz aliud
no sinit cogitare Sile quid insequenti pabola legim9
ptria mouet tra qm aut no pt ferre Si famis regnet
z stultus si saturet panib Et odiosa uxor si hbeat viz
bonu z ancilla si eiciat dnam sua Ecce et hic int maloz
magnitudie uxor po Q si rnderis q uxor odiosa
qtiosa e dica tibi qp z sup Ad sut picutum i innuet
qnue e Qui em ducit uxore i ambiguo e utz odiosa
an amabile ducat Si odiosa ducat ferre no pt Si
amabile amor illi9 inferno z qecti terre z incedio compa
Venitur ad ecclesiastem de ipa qo pauca testimonia ponetes
Omnib tpe e z tpe ab omni re subceo Tpe pariedi z
tpe moriedi / tpe plantadi z tpe euellcedi qp plātatu
e Depim9 i lege cu moyse moriam i ewyo cu xpo
platam9 i nuptys euellag ppudiciaaz qp plantatu est
Temp9 amplexadi / et tpe loge fieri ab amplexu Tpe
amadi z tpe odiedi Tpe belli et tpe pacis Simul qz nos
qmouet ne legez ewyo pferam9 ne puritate virginitatis
nuptys putes equadas Melior a st inquit nouissima
smois qa inciu eg Statimqz subiungit ne dixis qd
fcm e Quia dies priores meliores erant / qp hy Quia
no sapiet interrogasti de hc Et reddit cam Quare dies
priores meliores sint qa poces Quia bona est
inquit sapia cu hereditate In lege enim sapiam car //
nis moros sequebat occidens In ewyo sapiaz spus

Redita ex parte etiam. Ecce hoc dixit eccles hominem unum inveni
ex mille, et mulierem in his omnibus non inveni verum cum repi
quod fecit dns hoiem rectum et ipsi quesierunt cogitaciones malas
Rectum hoiem invenisse se dixit. Considera virum ubi pro hoie et
vir et femina contine. Et mulierem invenit in his oibus non inveni legamus
principium genescos et inveniemus adam hoc est hoiem tam virum
quam feminam nuncupare. Sumus boni ergo creati sumus a recto
adeo ipsi vicio nro sumus ad peyora dilapsi. Et quod in paradiso
rectum in nobis fuat. Egredientibus de paradiso depravatum est. Quod
si obiecerit antequam peccaret sexum viri et femine fuisse divisum
et absque peccato illos potuisse iungi. Quid futurum fuit in
certum est. Neque possumus dei scire iudicia. Et nro arbitrio
illius sententiam predicare. Hoc quod factum est in propatulo est. Quod qui in
paradiso virgines permanserunt, eiecti de paradiso copulati sunt.
Aut quod notebat si paradisus nupcias reciperet. Et si nulla
est inter virginem maritumque diversitas etiam in paradiso eos an so
ciari. Eiciunt de paradiso. Et quod ibi non fecerunt intra faciunt
ut statim a principio condicionis huiusmodi virginitatem paradiso et terram
nupcias dedicaverint. Omni tempore sint vestimenta tua candida.
Candor vestium sempiternus, virginitatis est puritas. In
matutino seminemus semen nrum et ad vesperam non cessemus.
Qui sumus in lege nupcys, virginitati in extremo senes
Transeo ad Canticum canticorum. Atque adversarii totum putat
esse pro nupcys, virginitatis continere sacra monstrabo. Audiamus quod loqu
atur sponsa antequam sponsus eius veniat ad terras paciatur in
ferna penetrat ac resurgat. Similitudines auri faciemus
tibi cum distinctionibus argenti quo adusque rex in cubitu suo
est antequam resurgeret dns et ewo in chor vastarum non habebat aurum
sed similitudines auri. Argentum autem quod in nupcys sese repo
lliceret. habebat varium atque distinctum in viduis contine

tibi et maritus/ Deinde sponsus respondit ad sponsam et docet eam quod
veteris legis umbra transierit et vitalis crucis venit Surge
veni propera mea sponsa mea columba mea quia iam ecce hyemps
transiit pluvia abiit hoc devicti testamento Versu de crucis
et vitatis Flores visi sunt in terra tempus sectionis advenit Nonne
tibi videtur id ipsum quod et apostolus Superest ut qui habent uxores
sic sint quasi non habeant Et manifestius de premio castitatis
uxor ait turturis audita est in terra nostra Turtur animal est pu//
dicissima semper habitans in sublimibus Typus est salvatoris
legimus physiologos et repperimus de turture hanc esse naturam ut
si parem perdiderit/ alterius non iungatur et intelligimus dignam//
nuptiam esse a multis ambitam reprobari Statim dat turtur ad
turturem Ficus produxit grossos suos in veteris legis precepta
ceciderit/ Et de crucis vites florentes dederunt odorem unde et
apostolus Christi bonus odor sumus Surge veni proxima mea
speciosa mea veni tu columba mea in velamento petre/
in maceria proximale et ostende mihi faciem tuam/ cum [redacted] vox tua
sonabit et facies tua decora dum vultum tuum tegeres olim
moyse et velamentum esset in lege/ nec faciem tuam videbam/ nec
vocem dignabar audire dicens Et si multiplicaveritis preces
non sic exaudiam vos Nunc autem revelata facie contemplare
gloriam meam et petre firmisse tege proximalem Que audiens
sponsa aperit sacra pudicicie fratuelis meus mihi Et ego
illi/ Qui pascitur inter lilia hoc est inter virginum candidissimos
choros vis scire quale verus salamon et pacificus inter hos
solum/ quales habet armigeros Ecce ait lectum salomonis lx
potentes in circuitu eius de potentibus israel omnes tenentes frameas
edocti bello unius cuiusque ensis super femur eius Qui
in circuitu salomonis sunt gladium habent in femore Sicut phaboch
ille iudex qui interfecit hostem pinguissimum
et totum carnem deditum omnes amputans voluptates

Ibo inquit ad montem mirre ad eos qui mortificaverunt corpora sua
et colles thura ad purissimos virginum greges et loquar sponse
mee Tota speciosa es amica mea et macula non est in te unde
et apostolus ut exhibeat sibi sanctam ecclesiam non habentem maculam
aut rugam Veni a libano sponsa veni a libano veni-
es et transibis ab initio fidei a capite sanir et hermon a
cubilibus leonum a montibus leopardorum libanus candor inter-
pretatur Veni ergo sponsa candidissima de qua et alibi dicitur Que
est ista que ascendit dealbata et transiens per viam huius
seculi ab exordio fidei et exsanir quod interpretatur deus luminis
iuxta id quod in psalmo legimus lucerna pedibus meis verbum tuum
domine et lumen semitis meis et hermon id est consecratione et fuge
leonum cubicula leopardorum montes qui non possunt mutare
varietatem fuge inquit cubicula Fuge superbiam
demonum ut postquam eis fueris consecrata possim tibi dicere vo-
lnerasti cor meum soror mea volnerasti cor meum in uno
oculorum tuorum in uno ornamento oculi tui quod dicit hoc est non
repudio nuptias habes et sinistrum oculum quem tibi dedi propter im-
becillitatem eorum qui recte videre non possunt Sed magis dexter
virginitatis oculus placet Qui si cecatus fuerit omne corpus
in tenebris est Et ne putares eum amorem carnis et
nuptias signare corporeas illico excludit hunc sensum
et ait volnerasti cor meum soror mea sponsa ubi sororis
nomen est suspicio omnis fedi amoris excluditur Quam spe-
ciosa facta sunt ubera tua vino de quibus et supra dixerat fra-
truelis meus in medio uberum meorum commorabitur
in principali cordis ubi habet sermo dei hospicium Quam
speciosa facta sunt ubera tua vino Quod ipsud vinum est quod
sponse mammas pulcherrimas facit et pudicicie lacte
fecundas Nempe id de quo sponsus in sequentibus loquitur bibi vinum

meū cum lacte meo Manducate p̄x̄i ⁊ bibite ⁊ inebri//
amini fr̄es vī ⁊ apl̄i dicebat͛ musto pleni Musto i quit
nō vino veteri Quia vinū nouū i vtres nouos mitti͛
Et nō ambulabūt i vetustate lr̄e/ sȝ i nouitate spūs
hoc est vinū qd̄ cū inebriauit adolescentulos ⁊ puellas
stati v̄ginitēs semꝑ sitiūt ⁊ crapulā castitatis eructāt
⁊ explet dm̄ vaticiniū zacharie dūtaxat iux̄ hebra//
ycā vitatem de v̄ginibȝ ecc̄ie ꝓphetantis Complebūr
i fantibȝ ⁊ puellis ludētibȝ platee eius Quid enī
bonū ē Et q̄ pulchrū eius nisi frumētū electorū ⁊
vinū germinans virgines Iste sūt v̄gines de quibȝ
et i ps̄o xliiii° ps̄o sc̄ptū ē Adducent͛ regi v̄gines p9 eā p//
xie e9 affent͛ tibi i letīcia ⁊ exultacōe adducēt͛ i tē//
plū regis Se͛ ortꝯ ꝯclusꝯ soror mea sponsa ortꝯ
ꝯclusꝯ fons signatꝯ Quod clausum ē atqȝ signatū
similitudinē hꝫ matris dn̄a matris et v̄ginis vī ⁊ i sepu//
lchro salvatoris nouo qd̄ i petra durissima fuerat nec
añ nec p9 eā quisꝑiā positꝯ ē ⁊ tn̄ hȝ v̄go ꝑpetua mater
mīni est v̄ginū Sequitur enim Emissiones tue paradisus ma//
lagnatorū cū fructu pomorū In malagnatis ⁊ pomis
om̄ virtutū signat͛ i v̄ginite cetꝯ scatuchis meꝯ cā//
didus ⁊ rubicūdꝯ Candidꝯ i v̄ginitate rubicūdꝯ i
martiriorū Et q̄ rubicūdꝯ ⁊ cādidꝯ est stati addiat
guttur eius dulcedīs ⁊ totꝯ ꝯcupiam Posꝯ v̄go
laudatꝯ a sponsa v̄gine/ laudat vicissim ⁊ dicit ad spō//
sam v̄ginē Speciosi sūt gressꝯ tui i calciamētis
filiꝯ aminadab q̄ m̄ ppi spōte offerentis v̄ginitas
enī voluntaria ē Et ideo gressus eius i castitatis pul//
critudine collaudat͛ Rō ē huius tpis i more comentarij

oia de tanto cantico virginitatis pande sacra Quia et hec
ipa fastidioso lectori nares contractura no ambigo Eloqua
vs spei nre fideiq misteriu Ecce virgo i utero concipiet et
pariet filiu et vocabis nomen eius emanuel Ecio iudeos op
pone i hebreo verbum no virginem sonare s ado
lescentulam Et re vera virgo pprie appellatur adolescentula vel
puella virgo dr Sz quid exigit q significes
absconditam virginem i. no solum virginem s cum
virginem Quia no ois virgo abscondita e nec ab
hominum fortuitu separata conspectu Denique et rebecca in ge
nesi ob nimiam castitatem et ecclie typum q i sua virgi te
signabat sibi no
Sicut manifestum ee potuit ex sermonibus pueri abraham
quos locutus i mesopotamia Et dixit dne deus dni mei abraham
si tu dirigis viam meam per quam ego ingredior Ecce eum ste
tero Et fonte aque virgo que egredietur et hauriet aquam
et dixero ad eam da m paululum aq ut bibam de ydria
tua Et rndeit Et tu bibe et camelis tuis hauriam
hec est uxor quam pparavit dns filio dni mei quoco eum loco
i quo ait virgo que egredietur ut hauriat aquam i hebraico
scriptum e .i. virgo secreta et nimia parentum dili
gencia custodita e Aut certe audiat in vbi hic verbo appe
llatur et nupte et corrupcia confitebor Ecce virgo concipiet et
pariet filium Si no pfert virginitas nupcijs Sponsus sciens
Cur maritatam Cur viduam no elegit q iam illo tpe
erat Anna filia phanuel de tribu asser insignis pudi
ricie et spe vacans orombus et iciuniis i templo dei Si
quis sacro tn et bona opa et continua absq virginitate sponso
sci ad se meruerunt adventum potuit et ista ee mr dni
Currat ad reliqua Sperint tenquit et desperit virgo

filia syon Quam filiam dixerat appellavit et virginem ne si
tantum filiam nominasset arbitrareris et nuptam hec est virgo filia ad
quam alibi dicitur letare sterilis que non paris erumpe et clama
et que non parturis quoniam plures filie deserte magis magis quam
eius que habet virum Ista est de qua per Ieremiam loquitur dominus numquid
obliviscetur sponsa ornamenti sui aut virgo fascie pectoralis
sui De hac in eodem propheta grande miraculum est quia
femina circumdabit virum et inusitatum pudicitie virginis vetus
testamentum inclusit Esto inquit nuptiarum et virginitatis sit diversa
conditio Quid ad hoc potes dicere Si virgo et vidua fuerint
baptizate et ita permanserint quid erit in utraque diversitatis Et
de petro et iohanne Anna et Maria dudum diximus hic presenti
loco sufficiat Si enim inter virginem et viduam baptizatas
nichil interest Quia baptisma novum hominem facit eadem
conditione si et scorta et prostibula fuerint baptizate virginibus
equabuntur Si enim pristine nuptie nichil nocent viduis
baptizatis et pristine in meretricibus voluptates expositum
que corpora publice libidini post lavacrum virginitatis premia consequentur
Aliud enim autem purissimam mentem et nulla recorda-
tione pollutam domino exhibere Aliud meminisse amplexum viri
fede necessitatis Et quod corpore non agas recordatione simulare
Ieremias qui sanctificatus in utero est et Iohannes in vulva matris
ideo hoc privilegio fruitur Quia virginum beatitudine erat
designatus Et cum omnia capta sunt vasa que templi a babi-
lonio vastatore direpta solus liber ab hostibus est et cap-
tivitatis nescit iniurias et a victoribus accipit stipendia
Et Nabuzardan cum de sanctis sanctorum nabuchodonosor non preciperat
precepit de Ieremia Hoc est enim verum templum dei et hec
sancta sanctorum que virginitatis puritate domino consecraverat At

egrio Ezechiel qui captiuus teneba i babilone, qui tep//
estatez ab aquilone venietez viderat ꝛ turbine circūdata//
pictez ait Mortua est vxor mea ad vesperaz, ꝛ feci sic
pceptū m̄i erat pdixerat em dn̄s q i illa die apiret os
eius ꝛ loqre ꝛ no taceret amplius Diliget attende donec
vxor viuet no hēbat libtate pp̄i gmouendi Morit vxor
ꝛ coniugale vinculum solutum ꝛ absq ulla trepidatione sp̄i
offio pphetali ē Cui em liber vocatus ē vel sanctus ē ꝯ Non
nego btas esse viduas q p9 baptismu manserit nulla
de his minus q cu viris i castitate pdurat Et sicut
hec maioris apud dm̄ sut pmii q nupte coniugali
offio functos Ita ꝛ ipe equo patiant aio virginitez sibi
pferri Si em illas sera pudicitia p9 dispumatas cor//
poris voluptates erigit contra maritatas Cur i feriorez
ppetuaz castitatez esse se nouerit Frustra em hec
loqueris Quia epm ꝛ psbrm ꝛ dyacom vxoris viri
ꝛ hntes filios ab aplo constitui Quo d virginib apls
paulus dt se no hre pceptu ꝛ tn dat consiliu qui mias
consecutus a dn̄o Et hic ait i dei illa disputatione vt virgini//
tatez pferat matrimonio, ꝛ suadz q impdare no audz ne
i iecte videat laqum ꝛ plus i ponē pādere q pt homi
supane nā Ita ꝛ in ecclastico ordine constituendo, q2
rudes ex gentib constituebat Etia leniora nuptie//
dētib dat pcepta ne territi ferre no possint denique
ꝛ apli ꝛ seniores ꝛ dei filiis lras mittut vt no amplius
impona honoris hijs qui de gentib crediderunt no vt
abstineat ab ydolatria ꝛ fornicatione ꝛ a sanguine ꝛ

a ſuffocatis Et qui primulis atque infantibus lac potum dat
non ſolidum cibum, nec precipiunt ~~[illegible]~~ de continentia, nec de virgini-
tate ſignat, nec ad ſemina provocant neque dicunt id quod in evan-
gelio ad apoſtolos dirigit ne habeant duas tunicas nec peram
nec es in zonis virgam in manu calciamenta in pedibus Aut
certe illud Si vis perfectus eſſe vade et vende omnia tua et da
pauperibus et veni et ſequere me Si enim adoleſcens ille qui ſe
iactaverat cuncta feciſſe que legis ſunt, audiens hec triſtis
abiit, quia habebat poſſeſſiones multas Et pharisei hunc doctri-
na domini ſubſannabant Quanto magis tanta gentium multitudo
Cui ſumma virtus erat aliena non rapere non habebat neque preceptum
de caſtitate et continentia ſempiterna quibus ſtatuebat ut abſtinerent
ſe ab idolis et fornicatione Et in quibus audiebant fornicatio
Et talis fornicatio que nec inter gentes quidem eſt Quid et ipſa epiſcopalis
electio metum facit Certe confiteris non poſſe eſſe epiſcopum qui
in epiſcopatu filios faciat Alioquin ſi deprehenſus fuerit non quaſi
vir tenebitur, ſed quaſi adulter dampnabitur Aut permitte
ſacerdotibus exercere opera nuptiarum ut idem ſint virgines
qui mariti Aut ſi ſacerdotibus non licet uxores tangere ideo
ſancti ſunt quia imitantur pudicitiam virginalem Quid et hoc inſecun-
dum Si laicus et quicunque fidelis orare non poterit niſi
careat officio coniugali Sacerdoti cui ſemper offerenda ſunt pro populo
ſacrificia ſemper orandum eſt Si ſemper orandum, ergo ſemper carendum matrimo-
nio Nam et in veteri lege qui pro populo hoſtias offerebat non
ſolum in domibus ſuis non erant, ſed purificabantur ad tempus
ab uxoribus ſeparati et vinum et ſiceram non bibebant que ſol-
ent libidinem provocare Eliguntur mariti in ſacerdotium
non nego Quia non ſunt tanti virgines quanti ſunt neceſſarii

Sacerdotes sicut in exercitu fortissimus quisque eligendus est ideo non ad-
sumentur infirmiores cum omnes fortes esse non possint. Ut in exercitus
viribus tamen stare et non esse in medio abiciant imbecilliores sicut vero et
et aetate et quasi aetate virium gradus adsumuntur ut turba in medio compleat
exercitus. Et quando inquines frequenter in ordinatione sacerdotali virgo neglegi-
tur et maritus adsumitur. Quia forte tota opera virginitatis non habet conti-
nentia. Aut virgo putatur et est. Aut est virginitatis infamosa. Aut
certe ipsa ei parit superbiam. Et dum sibi applaudit de sola cor-
poris castitate virtutes ceteras neglegit, non fovet pauperes pecunie cup-
idior est. Fuerit interdum ut vultus adductum supercilium incessus pom-
parum fercula his filiis offendat populum. Et qui nichil habet quod reprehendat
in vita, habitum solum oderit et incessum. Multi eligunt non amore
sui sed alterius odio. Compluribusque suffragium meretur sola simplici-
tas et alterius prudencie et calliditas quasi malicia opponitur. Non numquam
est aut imperiti plebisque iudicium et in sacerdotibus comprobandis unus-
quisque suis moribus favet ut non tam bonum quam sui similem
querat prepositum. Fuerit aliquociens ut mariti que pars
maior in populo est maritis quasi sibi applaudat et in eo se arbitretur
minores virginibus si maritum virginibus preferant. Dicam aliquid quod
forsitan cum offensa multorum dicturus sum. Sed boni non in-
irascentur quia eos peccati conscientia non remordebit. Interdum hoc et
in pontificum vicio accidit qui non meliores sed argutiores
in clero eligunt et simpliciores quosque atque innocentes inhabiles
putant vel affinibus et cognatis quasi terrene milicie officia
largiuntur sive divitum obediunt iussioni. Et quod peius
est hiis clericatus gradum donat quorum sunt obsequiis deli-
niti. Alioquin si iuxta sententiam apostoli non erunt episcopi nisi mariti
ipse apostolus episcopus esse non debuit qui dixit Volo autem omnes
homines sic esse ut ego sum. Et Iohannes indignus hoc gradu
estimabitur et omnes virgines et continentes. Quibus quasi pulcher-
rimis gemmis ecclesie monile decorat. Episcopi et presbiteri et dyaconus

Jōhīnꝰ

quis

nō ſt̄ maioꝝ noīa ſꝫ officioꝝ pc̄ dr̄ Si epatū deſiderat
bonū ḡdū deſiderat ſꝫ bonū opꝰ deſiderat Si bonū opꝰ
deſiderat qꝫ i maiore ordine ꝯſtitutꝰ poſſꝫ ſi velīt occa//
ſionē̄ extendaꝝ hec v̄tutū optꝫ ḡo epm̄ irrephenſibilē
eē vt nulli vicio macipatꝰ ſit vniꝰ vxoris viꝝ qui vnā
vxorē habuit, nō qui heat Sobriū ſine vt meliꝰ ītre//
ted dr̄

pudicū hc̄ enī ſt̄

ornatū ⁊ caſtitate ⁊ moribꝫ hoſpitale ē ut imitē abrahā
⁊ cū pegrinis ymo i pegrinis xp̄m ſuſcipiat doctorē

ach̄ nō bū Nichil enī pdeſt ꝯſcīa v̄tutū ſcīm, niſi ⁊ creditū, ꝑplm̄
ē poſſit inſtrue vt valeat exhortari i doctr̄na, Et eos q
ꝯdicut redargue nō vinolētū, Quia qui ſp̄ i ſcīs ſcōꝝ
ē ⁊ offert hoſtias vinū ⁊ ſiceram nō bibit nō vinolētū
Quia i vino luxuria ē Sic bibat ept vt an biberit ieīu//
noꝝ nō ꝑcuſſorē ⁊ qui ꝯſcias nō ꝑcutiat ſingloꝝ ſcꝫ
enī pugilem deſcribit ſmo aplicus ſꝫ potifice inſtituit
quid facē nō dꝫ docꝫ nc̄ erogiane ꝙ faciat, ſꝫ modeſtū nō
litigioſū, nō cupidū domū ſuam bn̄ regētē, filios hntem
ſubditos cū oī caſtitate Vide q̄ta pudicicia exigat i epo vt
ſi filij eius i pudici fuerint ipe ept eē nō poſſit ⁊ eodē
vicio offendit dn̄m quo offendit ⁊ hely qui corrupuerat
ꝓpē filios, ſꝫ qꝫ nō obiecerat delinqꝰ retiſuit cecidit et
mortuus ē lucrna di anqꝫ extinxeret Mulieꝫ filii pu//
dicas ⁊ certa cꝑ oī ḡdu ⁊ ſexu tenet pudicitia pncipatū
Vernis igit̄ ꝙ ept pſbr ⁊ dyaconꝰ nō idō ſit bti Quia epi
vl pſbri ſt̄ aut dyacom Sꝫ ſi v̄tutes habuerint nomi
ſuoꝝ ⁊ officioꝝ Alioqu ſi dyaconꝰ ſanctior epo fuit vn
exeo ꝙ inferior gradu ē aput xp̄m detior erit Aut
Stephanꝰ dyaconꝰ qui p̄mꝰ martiro coronatꝰ ē minor
futurꝰ ē i r̄gno celoꝝ mltꝭ epis ⁊ Thymoteo ac Tyto qs
vt ſublicē nō audeo ita nc̄ an ponē Quo i legionibus
⁊ i exercitu ſt̄ duces ſt̄ tribuni ſt̄ centuriones ſt̄ ferētarii

ac levis armature et miles gregarius et manipulis commissa
q pugna vacat nomina dignitatum et sola fortitudo querit nomina
sed opa et gloriosior ille qui sub nerone imperatore xpo qui for//
tior est non qui nobilior x Et dices Si oēs virgines fuerint quo
stabit humanum genus parpari refera Si oēs vidue fuerint
vel in matrimonio continentes quo stirps mortalium ppagabitur hanc roc
michil oio et ne aliud ee desistat ubi ira Si cuncti phi
sint agricole non erunt Quid loquor de agricolis non ora//
tores non medici consulti non aliquarum artium preceptores Si omnes
principes Quibus et miles Si oms caput cuius robur cap
cum tota membra defuerit Vereris ne si virginitatem plures
appetierint cesset ee nuptie Cesset adulterium ne infantes in
urbibus ullis quod non vagiat Quottidie mechorum sanguinis effu
dere adulteria clamat Et inter ipsas leges sclaros atque ebrium//
alia flagitiis libido dominatur noli metuere ne oēs virgines fiat
Difficilis ē res virginitas ideo rara Quia difficilis M//
ulti vocati pauci electi Incipere plurimorum ē perseverare pau//
corum / unde et grande premium eorum qui perseveraverint Si oēs
virgines ee possent Nunquam et dns diceret Qui potest capere capiat
Et aplus in persuadendo trepidarem de virginibus aut preceptum//
tum non habeo Et Cur inquies creata sunt genitalia et sic a condi
tore sapientissimo fabricati sumus ut patiamur ardorem
et gestiamus in naturalem culpam / periclitamur confusione verecundia
et quasi inter duos scopulos et quasdam necessitatis et pudicitie
hinc atque inde et pudoris et cause
naufragium sustinemus Si ad proposita respondeam pudore suff//
undimur Si pudor impetrat silentium quasi de loco videbimur cedere
adversario feriendi occasionem dare Melius tamen ē quod ad morem d
Clausis oculis Andabatarum more pugnare quam directa
spicula clipeo non repellere veritatis potentiam Quidem dicere
quo pacto pro corporis et meatus quod alium secreta digerunt
redigatur ē ab oculis et quasi post tergum posita et hec Qui

sub ventriculus est ad digerendos humores et potus qui venae corporis
irrigant a deo conditus est. Sed quia ipsa organa et genitalium fa-
bricata sunt membra feminarum et masculorum discretio et receptacula vulvae ad
suscipiendos et confovendos foetus condita sexus differentiam praedicat
hoc breviter respondebo. Numquid ergo nos cessemus a libidine ne frustra huiusce-
modi membra portemus. Cur enim maritus se abstineat ab uxore. Quomodo
enim dentium officium est mandere et in alvum cibos transmittere
et non habet crimen qui coniugi meae panem dederit. Ita genitalium
hoc est officium ut semper fruantur natura sua et lassitudinem alterius
vires suppeant et uxores ut ita dixerim ardentissimam gulam
fornicationis libido restinguat. Quid ergo vult apostolus ut ad
continentiam cohortetur si contra naturam est. Quid ipse dominus qui eunuch-
orum praecepit varietates. Certe apostolus qui ad suam nos pro-
vocat pudicitiam debet consequenter audire. Cur portas virile op-
us. Cur a sexu feminarum barba pilis ceterisque membrorum qualitate
distingueris. Cur non intumescunt papillae non dilatantur renes
non pectus arctatur. Vox obsoletior est et sermo ferocior hirsutius
supercilium frustra haec omnia virorum habes si complexu non
uteris feminarum. Cogor vocem meam ut loqui audeam cogitetis dominus noster
atque salvator qui cum in forma dei esset formam servi est dig-
natus assumere factus obediens patri usque ad mortem et mortem
crucis quid necesse erat ut in his membris nasceretur quibus usurus
non erat qui certe ut sexum ostenderet etiam circumcisus est. Cur Iohannem
apostolum et baptistam sua dilectione castravit quos viros nasci fe-
cerat. Qui in Christum credimus Christi sectemur exempla. Et si no-
vimus illum secundum carnem sed ut iam non novimus eum secundum carnem.
Certe in resurrectione erit eadem corporum substantia qua nunc ut-
imur licet altior gloria. Et salvator tantum ipsum corpus habuit
post inferos in quo et crucifixus est ut manus perforatas clavis
et vulnus lateris ostenderet. Porro si clausis ostiis ingressus est hoc
quod humanarum corporum natura non patitur ipse et Petrus et dominum negata

binus valuisse corpa q ambulauit sup aqs q9 nam
e q[ui]n resurrectoe mortuor no nubet neq nubet s[ed] sicut erunt
angeli Et alij pg ea melius futur st hic in tribus vigies esse rep
inuit Si i angelor nob similitudo pmitti inter angelos
aut no sex9 diu[er]sitas e / aut si sexu eri9 q angli st aut
ete q liquido q p ba Resurgetes i ppo sexu / sex9 no
fugi offi° vex q agi 9argumtis 2 ppositoes adu[er]sary tal //
lida cupim9 rn[si]one sup[er]are Vcta tn[]sierit ete sta st oia
noua Cetera per aplor simas 2 quo i salois ex 16 b[re]ues
expositiunculas subdidi ob intelligedi facilitatez ista 2 nc
castitatis 2 9tinentie ?aue exa r[e]plicabo / 2 de mlts testio[n]is
q[ui] vnu cor9 efficia q° 2 michi q ad pudicicia ptinz pt
mitta 2 minime plixitis declinē fastidiu Scribit int cetta
paul9 aplus ad Romanos Que g° fructu habuistis tc i qbs
nuc erubescitis na finis illor e mors Nuc vo liberati a pcco
sui aut sci di hutes fructu vrm i sctificatoe / fine vo
vita etnam puto q 2 inpciar finis mors sit fructi9
autez sctificacois qui vl ad v[ir]gi tez vl ad 9tinetiaz ptinet
uita pesa etna Ac dem itaq fres mei 2 vos mortifi //
cati estis legi p corp9 xpi vt sitis alti9 qui ex mortuis re //
surrexit vt fructificem9 do Cu em essem9 i carne passi //
oes ptor que p legē erant opabant i mebris nris vt
fructificarez morti Nuc soluti sum9 a lege mortis i qua
detinebam vt sui mag9 i nouitate spus 2 no i vetustate
lre Cum inquit ecc9 i carne 2 no i nouitate spus Si i
in vetustate lre faciebam9 ea q carnis erant 2 fructificabam9
morti Nuc aut q mortui sum9 p corp9 xpi fructificem9
do vt sim9 ei9 qui ex mortuis resurrexit Et no 2 i alio
loco cu pdixisset Scio q lex spualis e 2 dmolestia carnis
q crebro nos impellit facere q nolum9 lacu9 desputasset
ad extremu i tulit Infelix ego ho quis me liberabit d corpe

mortis huius gra dei p ihm xpm dnm nrm Igit ẜ mte
huius legi dei carni aut legi pcti 2 nichil dapnacois est
his qui st i xpo ihu qui no 2m carne ambulat lex em
spus vite yhu libavit me a lege pcti 2 mortis Et ma
nifestius in gntibus docet xanos no ambulare 2m carne
s 2m spm d. Qui em 2m carne sut q carnis sut sapiunt
Qui vo 2m spm que sut spus senciut Na pdencia car
nis mors e Prudencia spus est vita 2 pax Qm pru
dencia carnis inimica e do legi em di no e subdita nec pt
Qui aut i carne st do placere no pnt vos aut i carne
no estis s i spu si tn spus di habitet i vob Et c vsque
ad illu locu in quo ait Ergo fres debitores sumus non
carni ut 2m carne vivamus Si em 2m carne vixitis moriemi
Si aut spu facta carnis mortificavitis vivetis Quicuq
em spu di aguntur hii filii st dei Si pdencia carnis inimica
e ideo Et qui carne st do placere no pnt Arbitror eos qui
sunt officio 2iugali qr pdencia carnis diligat 2 i carne
sint A quo nos rethiens aplus 2 ingens spm dem
teps lo obsecro vos fres p miam di vt exhibeatis corpa
vra hostiam vivetem scam do placetem 2 ronabile obsequ
ium 2 noli 2formari huic sclo s renovai i novitate ssus
vri ut pbetis q sit voluntas di bona 2 bn placens et p
fecta Dico em p gram q data e m oibus qui st int Vos
No plus sape q oz sape s sape ad pudiciciam no ad sobri
etatem ut male i latinis codicibus legi s sap ingiut
ad pudicicia Considemus
sumaz apli Reformamini inquit i novitate ssus vri vt
pbetis que sit voluntas di placens et pfecta qr dt hu
ius est Concedit quide nupcias Concedit 2 digamia
q si non fuit fornicacoi 2 adulterio pfert eis triga
mia Et nos qui cora nra exhibe demus hostia viva

scam placentez d'o racionabile obsequium vrm non q' gtedat
dns s3 q' velit dns qsideremus ut pbe9 que sit voluntas di
bona 2 beneplacens 2 pfca Ergo q' gtedt nc bom nc bnpla
cens e nc pfcm Redditur cã cur hec suadeat Scientes
tpt quia hõ e ia nos d' sompno surge' nc em ppior est
salus nra q' cu credidimus Nox pcessit dies autez adppinq
navit Et i extremo judiciu dum ylym xpm 2 carnis
cura ne feceritis i desiderijs Aliud est voluntas di A
liud i dulgecia vn ad chorinthios scribens ait Et ego
fres no potui vob' q' spualibs s3 q' carnalibs Sic puulis
in xpo lac vob potu dedi no escam nodu em potatis
s3 nc dm quidez potestis adhuc em carnales estis Animal
est no recipit ea que sunt spus dei Stulticia em illi e nc
pt intellige q' spuat' diiudicat' esse no pfecto castitatis
cibo s3 rudi nupciar' lacte nutri Sic phoiem mors
Sic 2 phoiez r'ro mortuor' Sicut in adã oms moriunt
sic 2 i xpo oms vivificabunt Quinus i lege veti adam
Quamus i ewangl'o novos adaz scus e em pm9 ho i aiaz
viventem Et novissim9 adã i spm vivificantez pm9 homo
de terra terren9 2 9 ho de celo celestis Qualis terren9 tales 2 terreni
Et qualis celestis tales 2 celestes Sicut portam9 ymaginez
terreni porte9 2 ymaginez celestis hc aut dico fres quia
caro et sanguis regnu dei posside no pnt Neqz corrupco
i corrupcom hereditabit hc tam clar' e vt nulla exposi
cõe egeat manifestius si Caro inquit 2 sanguis regnu
di posside no pnt 2 corrupco i corrupcom Si i corru
pco ad omem coytu ptinz incorrupco aut' ppe castitatis
est pma pudicicie nupcie no pnt posside Sicut em
qm si terena dom9 hui9 habitacois destructa fuit quot

edificacom hcamus ex deo domu absqz manu factam sem
piterna i celis i quo de genuscimus habitaculu nrm qd de celo e
supinduere desiderantes/ Cupimus em egredi de corpe et
habitare cu xpo ppt qd studiosissime mt uni sine corpe sive
ex corpus placere deo et ut plenius exponeret quales nos esse
vellet in alio loco docet d. despondi em vos uni viro virgine
casta exhibere xpo Ex si ad tota ecclesiam credencium voluisset
ferre Et i hac desponsacoe p et maritatas et digamos
et viduas et virgines continet hic quod pro nob fat Pa du omis
ad pudicicia et pimi virginitatis i vitat/ ut cunctis sedibus
virginitatem ee pociore Et rursus ad galathas Ex opibus ing
uit legis no iustificabitur omnis caro opa legis impleret x inn
et maledicitur mea que no hnt filios que et si concedunt
Et mei nom Aliud e i dulgencia i firmitati tribuere Aliud
virtutibus pimia polliceri Dica et ego maritatoribus meis
qui pg capitez et dimit na contineria subeant ad coytu
et pecudu more lasciviunt Sic i si pieces essent cu i corp
ibus spu ut carne consumai/ tanta passi estis sine ca Aplus
qd continencie quibusdam nodos relaxat et dimittit frena
crestibus/ pp infirmitatem hc fat Con qd scribens denuo lo
aut Spu ambulate et desideria carnis no pficietis Caro
em concupiscit adversus spm et spus adversus carne no nte e nc de opibus
carnis dicere Rua et longu e et facile pt de apli epistola su
me qui voluit dicam tm de spu eius fructus pt Cari
tas/ gaudiu/ pax/ longanimitas/ benignitas/ bonitas
fides/ mansuetudo/ continencia Omis virginitas spus con
solidissimu fundam et sublime culme Continencia supe
rat et pfrigit Adusus hmoi no est lex Qui aut pt
xo carnem sua crucifixerunt cu viciis et concupiscencijs Si
vivimus spu ambulemus et spu Qui cu xpo carnem

nr̄am ⁊ paſſiones ⁊ deſideria crucifigim⁹ Quid enī ſu ca
q̄ carnis ſt age cupim⁹ Q cūq ſeiauit hō hͨ ⁊ metet Qui
ſeminat i carne ſua d̄ carne metet Qui aut̄ ſeiat in ſpu
de ſpu metet vitā etnā Primo q qui vxorē hꝫ q dure //
uti adipam ne teptet eum ſathanas / in carne ſeiat ⁊ no
i ſpu Qui aut̄ i carne ſeminat no ego ſ aplus lo ꝯ me //
tet corruptom̄ Elegit nos dn̄s pr an̄ m̄di ꝯſtitucioꝫ vt
eem⁹ ſci ⁊ i maculati corā eo Ambulaim⁹ i concupiſcētys
carnis facietes voluntates e⁹ ⁊ cogitacoum ⁊ fuim⁹ filij ire
ſic ⁊ ceti Fuit aut̄ cū reſuſcitauit nos ⁊ ꝯſedē fec̄ i celeſti //
b i xͦ ihū vt deponam⁹ ẜm p̄orem ꝯūſatom vetem̄ hoīez
qui corrupi ẜm deſidera erroꝛ Et aptai poſſit nob illa
bndictio que in epſtā ad epħ eplaꝫ tali fine ꝯcludit Gra
cū oib; qui diligūt dnm̄ i corrupcͦ ꝯūſaͦ nr̄a in celis eſt
vn̄ ⁊ ſaluatore expectam⁹ dnm̄ nr̄m xp̄m qui trāſfigurabit
cor ꝯhumilit nr̄ ꝯformē corp̄i gl̄e ſue Quecūq ſūt vera
q̄cūq pudica / q̄cūq iuſta / q̄cūq ad caſtitatē ptinēa hys
copulem / hec ſequam Recōciliauit nos xp̄us corͤ ſuo
d̄o p̄ri p̄ morte ⁊ exhibuit ſcōs Immaculatas e a //
bsq vlla rephenſione corā ſe i qͦ ⁊ circūciſi ſum⁹ circūciſio //
ne nō manu fcā i expoliacōne corpis carnis / ſ i circūciſione
xp̄i / Coſepulti cū baptiſmate i qͦ ⁊ ꝯſurrexim⁹ Si igr̄
ꝯſurrexim⁹ cū xp̄o q̄ ſūt ſurſū q̄ram⁹ ubi xpc ē i dextrā
dei ſedēs Que ſapiam⁹ q ſurſū ſt nō q̄ ſup t̄ra Mortui
eni ſum⁹ ⁊ uita nr̄a abſcōdita ē cū xͦ i deo Cū xpc appa //
ruit uita nr̄a tūc ⁊ nos appebim⁹ cū xͦ i gl̄a Nemo
militās d̄o implicat ſe ſcl̄i negocys vt poſſit ei placē
qui ſe elegerit Apparuit eīn grā d̄i ſaluatoꝛ oib; hoīb;
erudiēs nos vt abnegātes oēm impietēꝫ ⁊ ſclaria deſi //
deria caſte ⁊ iuſte ⁊ pie viuam⁹ in hͦ ſclo Deficiet me
dies ſi voluero oīa caſtitatꝭ de Aplo p̄cepta in corare

Ista sunt de quiby ad aplos dns loqba Adhuc mlta heo vob
dicē ß no potestis ea portare mō Cu aut venit ille spus vi //
tatis docebit vos oem vitate p9 xpc ẋ Statim actiby aplorum
vna domus philippi euangte qdrigaz pducit vginu filiarum
vt teseream i qua exgentiby ettiam p Centurione Corneliu
fuat dedicata i vginu puellarum pberet expa Cumque duon
euangelio dixerit lex et pphete vsque ad Johem iste vrgines cant
et post Johem pphetasse referunt neque enim poterant veteris
testamenti lege retineri que vginitatis fulserant clari te
Transeamus ad Jacobum qui fr dni dicebatur Tante sctitatis tateque
iusticie et ppetue vginitatis vt Josephus quoque historiatus iudeorum ppthus
nete subuersaz Jerosolima referat hic primus eps exiudeis Jero //
solime credentis ecclie Ad qua paulus cu tyto barnabaque
pgebat loquitur in epla sua Nolite errare fres mei dilci O //
me datu optim et ois pfcta dona desursu e descedes de
patre lu apud que no e diffeya aut auisionis obumbra
tulu voles genuit nos vbo vitatis vt simus pmicie cataru eius
Virgo misticie virgineitez docz Omne pfctu donu desursu
descendit ubi no sunt nupcie Et descedit no a quolibz sed a pre
luy Qui dt ad aplos Vos estis lux mdi Aputque non
e dra iudei sine gentilis nec vlla umbra que vsaba i lege
pt mittit eos qui de natoiby credidunt Ex vbo nos genuit
et vbo genuit vitatis Quia umbra et ymago et qdam ffes vitatis
pcessit in lege vt simus pmicie catarum eius Et qm ipe primo //
genitus ex mortuis ois ipse mortuos suscitauit Sic ipe
virgo primicias vginu suorum i se virgine dedicauit petrus quoque
quid de vocoe gencium senciat gteplem Benedictus deus i qui et
pr dni ihu xi qui scdm magna miaz regenauit nos i s //
pem vite pcroz ihu xo ex mortuis i hereditatem icorruptilez
et i maculataz et i marcessibile que sua i celis i vos
qui i vitate di custodimini p fide in salute que pata
i celis et i tpe nouissimo resuata et spes vite et ne qu

no iubet neq iubet tibi alijs ubi vigiltis priuilegia describuntur
Pria z ingnitib; hc ipm docz apts hec accincti lumbos ures vre
vigilantes pfecte sperate in eā grām que vb defenda est
in reuelacōe ihū xi qsi filij obediēcie no qformati prioribz in igno//
racōe vra desiderijs sz zm eū qui vos vocauit scm z ipi
estote i oī qūsacōe Scriptu est em Sci estote quia scius co
sū neq corruptibili auro z argēto redepti sum9 sz pcioso
sāgne i maculati agni ihū xpi vt castificet9 aīas vras
i obediā veritatis reuati no ex contutu i tu corruptibile / sz i//
corrupcōe pūbū viuētis dī z pmanētis z sicut lapides viui
edificam i domū spualez / scm sacerdociū offerentes spuales
victias acceptabiles p ihm xpm dnm nrm; Vos em sum9 gen9 electū regale
sacerdociū gēs sca ppls acquisicōis / xpt p nob carne mo//
rtuus e Armemini eadē qūsacōe qua xc qui passus e car//
ne pmemit apto vt neqqua i desiderijs hom sz i volūte
dei reliquū i carne tpt exigam9 Sufficit em pteritū tpt qm
ambulauim9 i luxurijs z desiderijs ceterisq vicijs bradia
nob z pciosa virginitatis pmissa donauit / vt psiat effici//
am dīme qsortes nc fugientes ea q i mūdo est qcupiam
corrupcōis nouit dūs pios de temptacōe eripe z iniquos
cruciandos i die iudicij reseruare pcipue eos qui p9 carne
i desiderijs polucōis ambulant z dnacōes despiciunt Au//
dates / z placētes isti em qsi irracionabilia nimta i ventrem
et libidines pmi sūt blasphemātes / qui i corrupcōe sua
corrumpentur recipientes mercedē iniquitatis luxuriaz qui
putant delicias ce iusticiā z sortes z maclas z inquinamenta aliud
vide voluptatib; cogitātes qui hnt oclos plenos adul//
tio z i saciabili libidine z decipiunt aīas nc dū x carite
robustas / Loquit em vba tumencia z i doctos facile ille//
cebris carnis irretiunt repmittētes eis libertatē cū ipi
sui vicioz sint atq luxurie z corrupcōis vn9 quisq

em ei subiacz passioni a qua vincit Qui si fugientes coinq
natam mundi per sciam saluatoris mei ihu xpi hijsdem rursus
superauit que ante superauerat facta sunt eis nouissima peyo
ra prioribus Conclusique erat non nosse viam iusticie quam post agnitam
retrorsum conuerti et relinquere sanctum mandatum quod eis tra
ditum fuerat Completum quippe est in eis verissimum illud prouerbium
Canis reuersus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti
Possum omnem locum sedis petri apostoli ponere ne longum faciam. Sed
tamen vnde spiritus sancti vaticinatorum huius temporis a doctores hesim
pronunciata demumque manifestius eos denotat dicens venient enim
in nouissimis diebus illusores seducentes iuxta propria desyde
ria ambulantes etcetera describit sermo apostoli Iouinianum
loquentem buccis tumentibus et inflata verba trutinantem
repromittentem in celis libertatem cum ipse corporis sui sit atque
luxurie Canis reuersus ad vomitum suum nam cum monachum esse
se iactet et post sordidam tunicam et nudos pedes et cibarium po
nem et aque potum ad candidam vestem et nitidam cutem admu
lsum et elaboratas carnes ad iura apicy et paxamij ad
balneas quoque et fricticolas et pompas se conferat Manifestum
est quod terram celo, vicia virtutibus, ventrem preferat Christo et purpura
colorem eius putet regna celorum et tamen ipse formosus monachus cras
sus nitidus, dealbatus et quasi sponsus semper incedens aut vxorem du
cerit erat vt equalem virginitatem nupcys probet aut si non du
xerit frustra contra nos verbis agit cum opere sit nobiscum Et et
Iohannes in eadem verba concordat Nolite diligere mundum neque ea que
in mundo sunt Siquis diligit mundum non est caritas patris in eo quoniam
omne quod in mundo est desiderium carnis est et desiderium oculorum
et superbia huius vite, que non est de patre, sed de mundo est, et mundus
perit et desiderium eius Qui autem facit voluntatem dei manet in
eternum Mandatum nouum scripsit nobis quod est verissimum, 21 Christo et

i nob/ cp tenebre pterierut a lux ia luz Et rursu cari//
ssimi/ nuc filij di sum9 2 nc dum appuit qd futi sum9 Sci//
m9 aut qz si apparuerit siles ei erim9 qm videbim9
eu sicuti est Et ois qui hz hat spem castificat se sicut xpus
sit 2 ille castus e In hic pfta est nra caritas si fiducia hea9
i die iudicij vt quo ille e sit 2 nos sim9 i hc seculo Explā
qo unde tlc qd sit odictes 2 carnis polluta tu tam lega m9
apok Johis 2 ibi repie9 agnu sup motez syon 2 cu eo re//
piem9 C xl ~~fig~~ milia sig^a tez hn^tem n^m e9 2 nom
pris e9 sc^ptu i frotib3 e9 qui catant catica novu et
nemo pt dicē caticu illud/ n hij qui empti st de tra Isti
st qui cu ~~cum~~ mulierib3 se no coiquinaunt virgines em p//
manserunt hij secut^r agnu q^o cuq^z vadit Empti st em ex//
oib3 pmitie deo 2 agno 2 i ore ipoz no est i ventu mendacium
2 sine macla st de singulis tribub3 excepta tribu dan p qua po
zabulon xij millia virgini signatoz credita dicut^r qui cu
mlierib3 no st coinquati Et ne putare9 de hijs dici qui scor//
ta no norut Statim intulit/ Virgines em pmanserunt Ex//
q^o ot oms qui virgines no pmanserut ad gra o3 purissie
a agelice castitatis 2 i ppus dni nri yhu xpi ee pollutos/
hij st qui virgo e/ hij st pmicie di et agni 2 si macla Si
virgines pmicie di st ergo vidue 2 in mrio gtinetes erut
p9 pmicias 2 · i 2° et 3° gradu nc pus pdita ppi9 saluai potit
n tlcs hostias castit^s dō obtulerit 2 i maculatu agnu pu//
rissimis victis r ygilanit Infinitu e d^r cruy^o qz virgini
exponē satim v sapictu et v stultaz/ sic solu nt dico qd
cuo absq cetis opib3 virginitas sola no saluat/ Sic ola
opa absq virgitate/ pirit^c gtinē^a castitate i pfta st Ex//
q^o neqq3 id nos potit impedire qd adusari9 obicit fin//
sse dum i chana galilee 2 nupciaz festa celebrasse cu

quis gustit in omnium hoc enim breuissime respondebo quod qui de dicit
uisus est Christus postquam partum et duo pulli columbarum die purgationis
ablati sunt cum oblatis agnus patet quod Iudaicam consuetudinem comproba
uit ne illis occasionem iuste se interficiendi tribueret viderent eum legem
destruentem dampnantem quamquam et hoc pro nobis faciat Nam
cum semel venit ad nuptias semel docuit nubendum et tunc v
irginitati possemus officere si nuptias post virginitatem et viduitatem castita
tem omnino non in gradum 3o poneremus Porro autem cum hereticorum
sit dampnare coniugia et dei spernere conditionem quicquid de laude dix
it nuptiarum libenter audimus Ecclesia enim matrimonia non dampnat
sed subicit nec abicit sed dispensat sciens ut supra diximus
quod in domo magna non solum esse vasa aurea sed et argentea sed
et lignea et fictilia Et alia esse in honorem et alia in contumeliam
et quicumque se mundauerit futurum esse vas honorabile et necessarium in omne
opus bonum preparatum Ratio habunde quod prefatus pudicitie et virginitatis
angelice de diuinis libris expressa probauimus Quoniam intellexi in comme
tariis aduersarii prouocari nos etiam ad mundi sapientiam quod numquam hoc
genus in seculo sit probatum et nouorum dogma contra naturam religio prodi
derit percurram breuiter Grecas et Latinas barbarasque historias
et docebo quod virginitatem tenuisse pudicitie principatum Refer
unt fabule Athalantam Calidoniam virginem semper in venatibus semper
in siluis non tumentes uteros feminarum fastidiasse quia preciosum
sed expeditam et castam amasse virtutem Harpalicen quoque virginem
Traciam insignis poeta describit et reginam Volscorum Cami
llam quam Turnus cum auxilio venerat laudare volens non
amplius habuit quid diceret nisi virginem nominaret O de Italie
virgo Calcieco quod illa filia Leo virgo perpetua pestilentiam
patrie scribitur spontanea morte soluisse et Ephigenie vir
ginis sanguinis aduersos placasse ventos Quid referam
Sibillas Ericheam et Cumeam et octo reliquas Nam
Varro x fuisse autumat quarum insignis virginitas est

z virginitas perpetua diuinacionis sibi conscienciam vendicat sermonis. Sibilla
Theobolle appellatur certe consilium dei sola scribi nosse virginitatis
Cassandram dicunt et Crisim vates appolinis z iunonis
virgines legimus z sacerdotes dyane Tauricae et vestae in-
numerabiles extiterunt quarum vna inuicta propter suspicionem
stupri viua defossa est consimili vt reor pena nisi crederent
crimen putaret lesa virginitas Certe Romanus populus quanto honore
virgines semper habuit hinc apparet quod consules z imperatores
et in curribus triumphantes qui de superatis gentibus trophea
referebant z omnis dignitatis gradus eis de via cedere solitus
sit Claudia virgo vestalis cum in suspicionem venisset stupri
et symulachrum matris deorum in vada tyberis hereret ad com-
probandam pudiciciam suam fertur cingulo duxisse nauem quam
multa millia hominum trahere nequierant Methellus tamen inquit
lucanus poete patruus cum illa esse actum sibi euicit
ornamentum potius explorate fuisse pudicicie quam dubie
patrocinium sed mirum hoc de hominibus cum mynerua quam z dyanam
virgines deas finxerit error gentilium z inter xii signa celi
quibus mundum volui putant virgines collocauerint Magna in-
iuria nuptiarum vt ne inter scorpios quidem z centauros
z cancros z pisces z rinocerotas vxorem maritumque conscri-
pserint Triginta atheniensium tyranni cum phidone in conui-
uio necassent filias eius virgines ad se venire iusserunt z scor-
torum more nudari ac super patris sanguine cruentata impudicis
gestibus ludere. Que paulisper dissimulato dolore cum temu-
lentos conuiuas cernerent quasi ad requisita nature egredientes inuice
se complexe precipitauerunt in puteum vt virginitatem morte serua-
rent Demotionis ariopagitarum principis virgo filia audito
sponsi leostenis interitu qui bellum lamiacum concitarat se

interfecit asserens quoque incasta esset coram tyranno si alterum attinge-
ret qui secundum accepisset cum priori iure nupsisse. Spartiatae
et Messenii diu inter se habuere amicitias in tantum ut ob quaedam sa-
cra etiam virgines ad se mutuo mitterent. Quodam igitur tempore cum
quinquaginta virgines Lacedaemoniorum Messenii violare tempta-
ssent de tanto numero ad stuprum nulla consensit, sed omnes libentissi-
me pro pudicitia occubuerunt. Quam ob rem grave bellum et
longissimum concitatum est et post multum temporis Mamertia subversa.
Aristoclides Orchomeni tyrannus adamavit virginem Stym-
phalidem quae cum patre occiso ad templum Dianae confugisset
et simulacrum eius teneret nec vi posset avelli in eodem loco
confossa est. Ob cuius necem tanto omnis Archadia dolore commota
est ut bellum sumeret publice et necem virginis ulcisceretur. Aristome-
nes Messenius vir iustissimus victis Lacedaemoniis et quodam tempore no-
cturna sacra celebrantibus quae vocabantur iacinctina rapuit de choro
ludentium virgines sexaginta et tota nocte concito gradu fugiens excessit de
finibus Spartanorum. Cumque eas comites eius vellet violare monu-
it quantum potuit ne hoc facerent et ad extremum quosdam non pa-
rentes interfecit ceteros metu coercitos. Redemptae postea a cognatis
puellae cum Aristomenem viderent caedis reum fieri tamdiu
ad patriam non sunt reversae quamdiu iudicum advolutae genibus
defensorem pudicitiae suae cernerent absolutum. Quo ore lauda-
ndae sunt Scedasi filiae in Leuctris Boeotiae quas traditum est ab-
sente patre duos iuvenes praetereuntes iure hospitii suscepisse.
Qui multum indulgentes vino vim per noctem intulere virginibus
quae amissa pudicitia nolentes supervivere mutuis se conciderunt
vulneribus. Iustum est et Locridas virgines non tacere
quae cum Ilium mitterentur ex more per annos mille nulla ob-
scenum rumorem et pollutae virginitatis ullam fabulam dedit. Quis
valeat silentio praeterire septem Milesias virgines quae Gallorum

impetu cuncta vastante ne quid indecentes ab hostibus sustine-
rent preiudicium morte fugerunt exemplum sui cunctis virginibus relin-
quentes honestis mentibus magis pudicitiam cure esse quam vitam. Nic-
anor victis Thebis atque subversis unius virginis captive amore
superatus est cuius coniugium expetens et voluntarios amplexus quod scilicet
captivis virginitatem esse quam regnum et interfectam propria manu flens et
lugens amator tenuit. Narrat scriptores Grecie et aliam Theb-
anam virginem quam hostis Macedo corruperat dissimulasse pauli-
sper dolorem et violatorem virginitatis sue iugulasse postea dor-
mientem seque interfecisse cum gaudio ut nec vivere voluerit post per-
ditam castitatem nec ante mori quam sui ultrix exstiterit. Apud
gymnozophistas Indie quasi per manus huius opinionis
auctoritas traditur quod Budda principem dogmatis eorum e latere
suo virgo generarit. Nec hoc mirum de barbaris cum Minervam quoque
de capite Iovis et Liberum patrem de femore eius procreatos docti-
ssima finxerit Grecia. Speusippus quoque sororis Platonis filius
et Clearchus in laude Platonis et Anaxalides in secundo libro philosophie
Perictionem matrem Platonis fantasmate Apollinis oppressam
ferunt et sapientie principem non aliter arbitrantur nisi de partu
virginis editum. Et Thymeus scribit Pyttagore virginem filiam
choro virginum prefuisse et castitatis eas instituisse doctrinis.
Diodorus Socraticus quinque filias dyalecticas insignis pu-
dicitie habuisse narratur de quibus et Philo Carneadis magister ple-
nissimam scribit hystoriam. At ne nobis Dominum salvatorem
de virgine procreatum Romana exprobraret potentia auctorem urbis
et gentis sue Ylia virgine et Marte genitos arbitrantur. Hec
de virginibus seculi currens per multiplices hystorias et properans
sermo perstrinxerit. Veniam ad maritatas que mortuis vel
occisis viris suis supervivere noluerunt, ne secundos cogerentur

nosse gentibus et que mire unicos amauerunt maritos ut
sciamus digamiam apud ethnicos reprobari. Dido soror Pig
malionis multo auri et argenti pondere congregato affricam
nauigauit ibique urbem Cartaginem condidit et cum ab Hyar
ba rege libie in coniugium peteretur paulisper distulit nuptias
donec conderet ciuitatem nec multo post extructa in memoriam mariti
sychei pirra maluit ardere quam nubere. Casta mulier cartaginem
condidit et rursum eadem urbs in castitatis laude finita est. Nam
Asdrubalis uxor capta et incensa urbe cum se cerneret a Ro
manis capiendam esse apprehenso ab utroque latere filiis suis in
subiectum domus sue deuolauit incendium. Quid loquar
et Piterati coniugem que impaciens iniurie viri mortem sibi ipsa
conscivit ne 30 tyrannorum quos lisander victis athenis imposu
erat libidini sustineret. Arthemisia quoque uxor Mausoli
insignis quoque pudicitie fuisse perhibetur que cum esset regina
carie et nobilium poetarum atque hystoricorum laudibus predicetur
in hoc vel maxime effertur quod defunctum maritum sic semper amauit
ut unum et mire magnitudinis ac pulcritudinis extruxerit se
pulcrum in tantum ut usque hodie sepulturas preciosas ex nomine eius ma
usiola nuncupentur. Teuta yllirorum regina ut longo tempore viris
fortissimis imperaret et romanos sepe frangeret miraculo utique
meruit castitatis. Indi ut omnes pene barbari uxores plu
rimas habent. Apud eos est lex ut uxor carissima cum de
functo marito crematur. hec igitur contendunt inter se de amore
viri et ambicio summa certancium est ac testimonium castitatis dig
nam morte decerni. Itaque victrix in habitu ornatu quoque pristino
iuxta cadauer accubat amplexans illud et deosculans et
suppositos ignes pudicicie laude contempnens. Puto que
sic moritur secundas nuptias non requirit. Alcibiades ille socra
ticus victus ab atheniensibus fugit ad farnabacum qui

attepto pcio alisandro principe lacedemonio mox iussit eum interfici
Cuius suffocati caput est ablatum et missum lisandro intestinorum
tedio expleto reliqua pars corporis iacebat insepulta Sola igitur
coniunx inter crudelissimos hostes imperium interueneos et in iminente
discrimine funera iusta persoluit mori parata pro mortuo quem
nimium dilexerat Committitur matrone et matrone ex ante salute coniu
gum fidem et preferent libere quam captiue fuerint Strato regulus
Sydonis manu propria se volens confodere ne inminentibus persis ludi
brio foret quorum fedus egipcii regis societate neglexerat retthe
ha formidine et gladium quem arripuerat circumspectans hostium pa
ssus expectabat aduentum quem iam iamque capiendum uxor intelligens
extorsit hastam e manu et latus eius transuberauit compositoque
ex more cadaueri se moriens superiecit ne post virginalia se dea
altius tortum sustineret Xenophon in Ciri maioris scribit infancia
occiso abradate viro quem pathia uxor miro amore dilexerat
collocasse se iuxta corpus laterum et confosso pectore sanguinem suum viri
infudisse vulneribus iustam cum regis occidere dum putauit uxor quam
amicus nuda amico suo ignoranter monstrauerat indicauit
eum se non amari que et alteri posset ostendi Rodogune filia da
rii post mortem viri nutricem que illi secundas nuptias suadebat
occidit Alcestin fabule ferunt pro admeto sponte defunctam
et penelopis pudicicia homeri carmen est laodomia quoque
poetarum ore cantata occiso apud troiam prothesilao nolle supervi
vere Adronas feias tuscas et romanam ponam lucretiam que
violate pudicitie nolens supervivere maculam corporis cruore
deleuit duellius qui primus rome nauali certamine triumpha
uit Billiam virginem duxit uxorem tante pudicitie ut illo
quoque seculo pro exemplo fuit quo impudicicia monstrum erat non vicium Is
iam senex et trementi corpore in quodam iurgio audiuit exprobra
ri sibi os fetidum et tristis se domum contulit Cumque uxori questus

cet q[ua]re nu[n]q[uam] se monuiss[et] vt h[uic] vicio mederet[ur] fecisse in //
quit illa n[i]si putassem o[mn]ib[us] viris sic os olere laudanda in
vt[ro]q[ue] pudica et nobilis fe[mi]na et si ignorauit vici[um] viri et si
patient[er] tulit / et q[uo]d marit[us] i[n]felicitatem corporis sui no[n] vxoris
fastidio / sed maledicto sensit i[n]imici Certe q[ue] 2[m] ducit mari //
tu[m] h[oc] no[n] p[otes]t dice[re] Marcia Cathonis filia minor cu[m] q[ue]reret[ur]
ab ea cur p[os]t amissu[m] maritu[m] denuo no[n] nuberet respondit
se no[n] i[n]venire vir[um] qui se magis vellet q[uam] sua Quo dicto
eleganter ost[endit] diuicias in vxorib[us] magis eligi sole[re] q[uam] pudiciciam
et multos no[n] oculis s[ed] digitis vxore[m] duce[re] Optima sane res
q[uam] auaricia conciliat Eadem cu[m] lugeret vir[um] et matrone ab ea
q[ue]rerent q[uem] die[m] h[abe]ret luct[us] vltimu[m] Ait Quem et vite Ar //
bitror que ita vir[um] absentem q[ue]rebat de 2[o] matrimonio non
curabat Brutus porcia[m] v[ir]ginem duxit vxore[m] Marciam ca //
to no[n] v[ir]ginem Sed Marcia int[er] hortensium cathonemq[ue] dis //
currit et sine cathone viue[re] potuit magis se vnicis viris ap //
plicant fe[mi]ne et nichil aliud nosse arctioris i[n]dulgencie vinculum
e[st] Anniam cu[m] p[ro]pinquis moueret vt alteri viro nuberet esse enim
et etate integra et faciem bona[m] neq[ua]q[uam] inquit hoc faciam Si
enim vir[um] bonu[m] i[n]venero vt an[te] h[ab]ui nolo time[re] ne p[er]dam Si m //
alu[m] quid necesse e[st] p[os]t bonu[m] pessimu[m] sustine[re] Porcia minor
cu[m] laudare[tur] aput eam q[ue]dam b[e]n[e] morata que 2[m] h[ab]ebat
maritu[m] / respondit felix et pudica matrona nu[n]q[uam] p[re]t[er] semel
nubit Marcella maior rogata a m[at]re sua gauderet ne
se nupsisse respondit Ita valde ut amplius nol[i]m Valeria
messalar[um] soror amisso Seruio viro nulli volebat nube[re]
Que interrogata cur hoc faceret Ait Sibi Seruiu[m] maritu[m]
s[em]p[er] viue[re] Sencio in kathalogo feiar[um] multo me amplius
plura dixisse q[uam] exemplor[um] patitur consuetudo et a lectore eru //
dito iuste posse rep[re]hendi Sed q[ui]d faciam cu[m] m[ihi] m[u]lie[re]s n[ost]ri t[em]p[or]is

apostoli ingerat auctoritatem et nunc dum elato fine pectoris viri
incorint digamie precepta dictent ut que fame pudicitie
despicit fidem discat saltem ab ethnicis capitem fertur A
ureolus theofrasti liber de nuptiis in quo querit an vir sap
iens ducat uxorem et cum diffinisset Si pulchra esset Si bene
morigerata Si honestis parentibus Si ipse sanus ac dives sic
sapientem aliquando inire matrimonium Statim intulit hec autem
raro in nuptiis universa concordat Non est igitur uxor ducenda
sapienti primum enim impedit studia philosophie nec posse quemquam ux
ori et libris pariter inservire Multa esse que matronarum usibus
necessaria sunt pretiose vestes aurum gemme sumptus ancille sup
pellex varia lectice et esseda deaurata deinde per noctes
totas garrule questiones Illa ornatior procedit in publicum hec
honoratur ab omnibus Ego in conventu feminarum misella despicior Cur
aspiciebas vicinam Quid cum ancillula loquebaris de foro
veniens quid attulisti Non amicum habere possumus non sodalem
alterius amorem sui odium suspicatur Si doctissimus preceptor
in qualibet urbe fuerit nec uxorem relinquere nec cum sarcina ire
possumus Pauperem alere difficile est divitem ferre tormentum
Adde quod nulla est uxoris electio sed qualiscumque obvenerit habenda
Si iracundia Si fatua Si deformis Si superba Si fetida
quodcumque vitii est post nuptias discimus Equus Azinus Bos
Canis et vilissima mancipia vestes quoque et lebetes Sedile lig
neum Calix et urceolus fictilis probantur prius et sic emuntur sola
uxor non ostenditur ne ante displiceat quam ducatur Attendenda
semper eius pulchritudo laudanda ne si alteram aspexeris se
existimet displicere Vocanda domina celebrandus natalis eius
Iurandum per salutem eius ut sit superstes optandum honoranda
nutrix eius et gerula servus patrinus et alumpnus et formo

suus assecla, et procurator calamistratus, et longa securitas li-
bidinis electus spado sub quibus nominibus adulteri delitescunt. Quo-
scumque illa dilexerit sunt grati, sunt amandi. Si totam ei do-
mum regendam commiseris serviendum est. Si aliquid tuo arbitrio re-
servaveris fidem sibi adhiberi non putabit, sed in odium vertetur ac
in iurgia. Et nisi cito consulueris parabit venena. Anus et auri-
fices, ariolos et institores gemmarum sericarumque vestium si intro-
miseris periculum pudicitie est. Si prohibueris suspicionis in-
iuria vero. Quid [illegible] prodest etiam diligens custodia cum uxor
servari impudica non possit, pudica non debeat. Infida enim est
custos castitatis necessitas. Et illa vere pudica dicenda est cui lic-
uit peccare si voluit. Pulchra cito adamatur, feda facile con-
cupiscit. Difficile custoditur quod plures amant. Molestum est
possidere quod nemo habere dignetur. Minore tamen miseria deformis habetur
quam formosa servatur. Nichil tutum est in quo totius populi vota suspirant.
Alius forma, alius ingenio, alius facetiis, alius liberalitate
sollicitat. Aliquando expugnatur quod undique incessitur. Quod si propter
dispensationem domus et languoris solacia et fugam solitudinis
uxores ducuntur: Multo melius servus fidelis dispensat obe-
diens auctoritati domini et dispensationi eius obtemperans quam uxor que
in eo se existimat dominam si adversus viri faciat voluntatem, id est
quod placet non quod iubetur. Assidere autem egrotanti magis possunt a-
mici et vernacule beneficiis obligati quam illa que nobis imputet
lacrimas suas et hereditatis spe vendat illuviem et sollicitudinem
iactans languentis animum desperatione conturbet. Quod si langue-
rit coegrotandum est et numquam ab eius lecto recedendum. Aut si bo-
na fuerit uxor et suavis. Que tamen rara avis in terra est. Cum par-
turiente gemimus et cum periclitante torquemur. Sapiens autem

solus nunquam esse potest habet secum omnes qui sunt quicumque fuerunt bonos et
animum liberum quocumque vult transfert quod corpore non potest cogitatione
complectitur. Et si hominum copia fuerit loquitur cum deo / nunquam minus
solus erit quam cum solus fuerit. Porro liberorum causa uxorem ducere
ut vel nomen nostrum non intereat / vel habeamus senectutis presidia et certis
utamur heredibus stolidissimum est. Quid enim ad nos pertinet
recedentes e mundo si nomine nostro alius nominetur. Cum filius non
statim patris vocabulum referat et innumerabiles sint qui eodem
appellentur nomine. Aut que senectutis auxilia nutrire domi
qui aut prior te forte moriatur / aut perversissimis moribus sit /
aut certe cum ad maturam etatem venit tarde ei videaris mori
heredes autem meliores et certiores sunt amici et propinqui quos
iudicio eligas quam quos velis nolis habere cogaris licet certa here- //
ditas sit dum advivis bene abuti substantia tua quam tuo labore
quesita incertis usibus relinquere. Hec et huiusmodi Theofrastus
disserens quem non suffundat christianorum quorum conversatio in celis est. Cum
quotidie dicunt Cupio dissolvi et esse cum christo heredem nimirum de- //
siderabit homines tollens et optabit liberos nepotum quod facere
delectabitur quos forsitan sit occupaturum antichristus. Cum legamus
Moysen et Samuelem filios suis alios pretulisse nec putasse
liberos quos videbat domino displicere. Cicero rogatus ab //
Hyrtio ut post repudium Terentie sororem eius duceret omnino facere
supersedit dicens non posse se uxori et philosophie pariter operam dare
Illa mentem genuit egregia et que de fontibus tullianis hau- //
serat sapientiam nupsit Salustio inimico eius et tertio marito //
Messalle Corvino et quasi per quosdam gradus eloquentie devo- //
luta est. Socrates Xantippem et Myrto neptem
Aristidis duas habebat uxores que cum crebro inter se iur-
garent et ille eas irridere esset solitus quod propter se fedissimum

hoiem simis naribus recalua frōte pilosis humeris et rep//
andibus cruribus disceptaret nouissime vexati cū impetu
et male mulctatū fugientē ex domo pse quiete p̄ Quoda
aut tp̄e cū infinita gvitia ex superiori loco i gereret Xan//
tippe restitisset aqua psusus i inda nichil amplius rn̄dit
qm̄ capite deterso Sciebam inquit futurum vt ista thom//
truā ymber sequere Lucius Silla felicis si nō hūisset vxore
Metella quie pala ēat i pudica Et qz nouissimi mala
nra discim⁹ id atheniēs cātabat Et silla ignorabat scere//
taqz dom⁹ sue pmu hostiu gvicio didicit Pompeyo
inita vxore i pudicā qm̄ potifices spadones et metrida//
tice ambiebat tatherne cū eū putaret teci sciēte pati
indicauit i expeditōe gumilito et victore toci⁹ orbis tristi
nūcio gsternat Marcus Cattho tensorius hūit vxorē
Acthoria paulam hūili loco nata vinolētā i pote//
tez Et qz nēo posset tredē cattho i supba hec ido ne quis
putet si paupez duxit satis se gcordie pmdisse philip
pū regem macedonū g qz demostenis philipice tonat
i remute ex more cubiculū vxor exclusit irata Qui
exclusus tacuit et i iniuria sua vsū tragito gsolatus
ē Gorgias rethor librū pulcerimū de gcordia grecis tūc
int' se dissidētib' recitauit olympie Cui Melancius inimic⁹
e⁹ hic nobis inquit de gcordia p̄cipit qui se et vxore et
ancillula tres i vna domo gcorda~~re~~ tudini et castissi//
mū virum cottidianis iurgiis exagitabat Tote euripi//
dis trage die i mhes maledicta p̄ vir et hermione ello//
quit Malarū me mlierū ~~maledicta~~ decerpe gsilia
Cuilepti vrbe se inibarbara et posita i solitudine morius
est vt uxor alteri die socrum alla mutua populet cui
illa statim negat vt sciat illud verum ac terere qm̄ fusto

ambigue extulit. Quid est hoc? Omnes socios oderunt mariti.
Legimus quendam apud Romanos nobilem cum eum amici arguerent
quod uxorem formosam et castam et diuitem repudiasset, protendisse
pedem et dixisse eis: Et hic soccus quem cernitis videtur vobis nouus
et elegans, sed nemo scit preter me ubi me premat. Scribit
Herodotus quod mulier cum veste deponat et verecundiam. Et noster
comicus fortunatum putat qui uxorem nunquam duxit. Quid
referam Pasiphen, Clitemestras et Eriphilas? Quarum
prima deliciis fluens quippe ut regis uxor tauri dicitur
expetisse concubitum. Alia occidisse virum ob amorem adulteri.
Tercia prodidisse Amphiaraum et saluti viri monile aureum
pretulisse. Quid? quidquid tragedie tument et omnes domos urbes
regnaque subuertit uxorum pellicumque contencio est. Armatur parentum
in liberos manus, nephande apponuntur epule, et propter unius
mulierculae raptum Europe atque Asie decennalia bella con-
fligunt. Quasdam repudiatas alio nupciarum die statim
nupsisse legimus. Utrique reprehendendi maritus et uxor qui tam cito pla-
cuit. Epicurus voluptatis assertor quamquam Metrodorus
discipulus eius Leonciam habuit uxorem raro dicit sapienti ine-
unda coniugia. Quia multa incomoda admixta sunt
nupciis. Et quomodo diuicie et honores et corporum sanitates et
cetera que indifferencia nominamus nec bona vel mala sunt, ita
et uxores sitas in bonorum malorumque confinio. Graue autem
esse viro sapienti venire in dubium utrum bonam an malam duc-
turus sit. Ridicule Crisippus ducendam uxorem sapienti
precipit ne Iouem Gamelium et Genethlium violet. Isto
enim modo apud Latinos ducenda uxor non erit quia Iouem
non habent nupcialem. Quod si deorum ut putat nomina vite hominum
preiudicant offendet et Statorem Iouem qui libenter sederit.
Scripserunt Aristoteles et Plutarchus et noster Seneca de matrimonio

49

libros. Ex quibus et superiora non nulla sunt. Et ista que subiecimus. A-
mor forme rationis oblivio est et insanie proximus fedum minimeque gene-
rosum animo hospitium. turbat consilia altos et generosos spiritus fran-
git a magnis cogitationibus ad humillimas detrahit. Querulos
iracundos Temerarios dure imperiosos serviliter blandos omnibus
inutiles ipsi novissime amori facit. Nam cum fruendi cupiditate
insatiabilis flagrat plura tempora suspicionibus lacrimis conquestionibus
perdit odium sui facit et ipse novissime odium est. Tota amoris
insectatio apud platonem posita est. Et omnia eius incommoda lysias ex-
plicat quod non iudicio sed furore ducatur et maxime uxorum pulchri-
tudini custos accubet. Refert postea Seneca cognovisse se quendam
hominem ornatum qui exiturus in publicum [struck] fascia uxoris
pectus colligabat et ne puncto quidem hore presentia eius carere
poterat. Potionemque nullam nisi alternis tactam labris vir et
uxor hauriebat. Alia deinceps non minus inepta facientes
in que improvida vis ardentis erumpebat amoris. Origo quidem amo-
ris honesta erat sed magnitudo deformis. Nihil autem
interest quam ex honesta causa quis insaniat. Unde et Sextus in sententiis
Adulter est inquit in suam uxorem amator ardentior. In alie-
na quippe uxore omnis amor turpis est in sua nimius. Sa-
piens vir iudicio debet amare coniugem non affectu. Reget impetus
voluptatis nec preceps feretur in coitum. Nihil est fedius quam uxorem amare
quasi adulteram. Certe qui dicunt se causa rei publice et generis humani
uxoribus iungi et liberos tollere imitentur saltem pecudes et postquam
uxorum venter intumuerit non perdant filios. nec amatores se
uxoribus exhibeant sed maritos. Quorundam nuptie adul-
teriis coheserunt. Et o rem improbam illis pudicitiam preceperunt
qui abstulerant. Itaque cito eius nuptias satietas solvit. Cum
primum lenocinium libidinis abscessit timor quod licebat eviluit.
Nam quid ait Seneca de viris pauperibus dicam quorum in nomen
mariti et eludendas leges que contra celibes date sunt pro magna

cōduci. Quō pt̄ rḡere mores ⁊ p̄pe castitatē ⁊ mariti aucto//
ritatē tenē qui īposuit Doctissimi viri vox ē Pudicitia ī p̄mis
ēe tenēda / Qua amissa oīs v̄tus ruit ⁊ in hac muliebrium v̄tutum
p̄ncipatꝰ ē hec paupē cōmēdat Diuitē extollit deformem re//
dimit / exornat pulchrā / Bn̄ meretur d̄ maioribꝰ quorum sanguine fur//
tiua soboles nō viciatur Bn̄ debueris quibꝰ nec de matre erubes//
cendū nec de patre dubitandū est Bn̄ in p̄mis de se que agit mercha
tricem ip̄is vindicat Castitatis nulla maior calamitas ē quam
ad alienā libidinē tēpi vrros ⁊ sulatꝰ illustrat eloquēcia ī non
ētum effert Militaris gl'a triumphꝰ que nonne gentis ⁊ secrat Multa
sunt q̄ p̄ se clara ingenia nobilitet Mulierum p̄pa vitꝰ ē pudici//
cia Quet ~~luxur~~ lucrecia bruto equauit nescio an etiam p̄tulerit
cum brutꝰ nō posse seruire a femina didicit Hec equauit corneliam
Gracchi hec porcia alteri bruto potior ē marito suo tanaquil
illa int' multa rēgum nomina iā abscondit antiquitas hanc raram int'
femias vitꝰ alicuius scelorum et crim incorie que extende poss ifirit comit//
tere ꝯ nupte theanum Cleobulinā Gorgunthi maccha Claudi//
as atque Cornelias ⁊ tū apl'm malis mulieribꝰ digamiā viderem
int ignoscētem legat Anc quē religio nra fulget ī mūdo vniui//
bas scꝫ habuisse int' matronas decus pillas fortune muliebri
sacrasi soltu Rulliuz sacerdote digamū pullū flammine
bimaritū Ierophātas quoque Atheniensiū vsque hodie cicute sor//
bicione castrari ⁊ postquā ī pontificatū fuerint electi vir esse desinere

Explicit liber primus Iouiniani ꝯ Iouinianū qui
Matrimoniū p̄ferebat virginitati // liber 2us

Secunda p̄positio est Eos qui fuerint
baptizati a dyabolo non posse tenta//
ri et ne hic stulte dicere videret
videret adicit Quicumque autem temptati fuerint ondi
eos aqua tm̄ ⁊ nō sp̄u baptizatos qui ī Symone

magis legimus Johannem dicentem omnis qui natus est ex deo peccatum non
facit quia semen ipsius manet in eo et non potest peccare quia ex deo natus
est in hoc manifesti sunt filii dei et filii dyaboli Et in fine epistole omnis
qui natus est ex deo non peccat sed generatio dei conservat illum et malig-
nus non tangit eum Recurva fortis obiectio et que indissolubilis
permaneret nisi ipsius Johannis testimonio solveretur Statim enim in-
tulit filioli custodite vos a simulacris Si omnis qui
natus est ex deo non peccat et a dyabolo non potest temptari quomodo precipit
ut caveat ne temptetur Et in eadem rursus epistola Si dixerimus
quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est Si con-
fiteamur peccata nostra fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata
et mundet nos ab omni iniquitate Si dixerimus quia non peccavimus mendacem
facimus eum et verbum eius non est in nobis Existimo quod Johannes baptizatus
ad baptizatos scripserit et quod omne peccatum ex dyabolo sit Ille pecca-
torem se confitetur et sperat remissionem post baptisma peccatorum Et
Jovinianus meus dicit ne tangas me quoniam mundus sum Numquid ergo
Contraria sibi apostolus loquitur Minime in eodem quippe loco cur
hoc dixit statim edisserit filioli mei hec scribo vobis ut non
peccetis Et si quis peccaverit advocatum habemus apud patrem
Jhesum Christum iustum et ipse est propiciatio pro peccatis nostris non pro nostris autem
tantum sed et pro totius mundi Et in hoc scimus quod cognovimus eum si man-
data eius observemus Qui dicit se nosse deum et mandata eius non
custodit mendax est et in eo veritas non est Qui autem servat verbum
eius vere in eo caritas dei perfecta est In hoc scimus quoniam in ipso sumus
Qui dicit se in ipso manere debet sicut ipse ambulavit et ipse ambula-
re Propterea inquit scribo vobis filioli mei Omnis qui natus est
ex deo non peccat Ut non peccetis et tamen diu sciatis vos in generatione domini
permanere quamdiu non peccaveritis ymmo qui in generatione domini perseverant
peccare non possunt Que enim communicatio luci et tenebris Christo et be-
lial quomodo dies et nox misceri negant sic iusticia et iniquitas

pctm 2 bona opa / xc 2 antixc Si suscepim9 xpm i hos
picio ptorum mri illi cofugabim9 dyam Si pccaueris / 2 p
pctiam am iussus fuit dyam pctm xc recedz / vn 2 dd p9
pctm Redde m leticia salutaris tui scz qp pctando amiserat
Qui dt se nosse dm 2 madata e9 no custodt medax e 2 i eo
vitas no e xc vitas e Ego su inqt via vitas 2 vita frustra
nob meo applandim9 cui9 madata scienti bonu facere 2 no
facienti pctm e illi Quo corp9 sine spu mortuu e Sic et
fides sine opib9 mortua e Pc grade putes 9 om dm nosse
cu 2 demones credat 2 contremiscant Qui dt se in xpo manere d3
sic ipe ambulauit 2 ipe ambulare Eligat adusarius e duob3
qp vult opcione ei dam9 Manet i xpo an no manet Si manz
ita go ambulet ut xpus Si aut temerariu e silez virtute
dm polliceri non manz i xpo qz no ingredit ut xc Ille pctm
no fecit nc i ventus e dolg ore e9 qui cu malediceret no ma
ledixt Et tamq agn9 cora tondente se sic no apuit os suu et
adeo venit ppus mdi istius 2 i venit i eo nil qui tu pctm no
fecisti p nob pctm eu fecit dns Nos aut iux eplam Jacobi
multa pctam9 oms 2 neo mda a pctis ne siquis vni9 diei
fuit vita e9 Quis em gloriabit castu se hre cor Aut quis
sitebit mdu se esse a pctis Tenemr qp rei i similitudi3 preua
ricatois ada vn 2 dd Ecce ent i iniquitatib9 cocept9 sum et
i delictis cocepit me mr mea Et btus Job Si fuo iust9
os meu impia loqr Et si sn cime / pmus i vemar / Et si
purificatus i niue / 2 lauus mdis manib3 satis me sordib9 intinxisti
2 execratu e i me vestimtu meu Nec ne penitus despe
rem9 arbitrantes nos p9 pcta baptizmi no posse saluari
statim hic ipm comprat Et si quis pccauit aduocatum
hemus apud prem / ihm xpm iustu 2 ipe e ppiciaco p pctis

nr̄is nō p̄mis aut tm̄ / sꝫ etiā ꝑ totiꝰ mūdi hic ad / credētes
p9 baptisma loq̄r ⁊ advocatū videlicet eoꝝ dnm̄ pollicet' Et
dt' Si quid p̄ccauit' advocatū hēmꝰ apud prem yhm̄ xp̄m et
ē ꝓpiciacio ꝓ p̄ccis nr̄is ne eos diceres nō plena fide bapti //
ſma ꝯſecutos Sed advocatū inquit hēmꝰ yhm xp̄m ⁊
ipe ē ꝓpiciacio ꝓ p̄ccis nr̄is ⁊ nō ſolū p̄ nostris illoꝝ qui p̄mis
ſꝫ etiā ꝑ totiꝰ mūdi ꝑ toto aūt mūdo ⁊ apli ⁊ oīs credentes
Ex quibꝰ liquido ꝯꝓbatur p9 baptiſma poſſe p̄ccari Fruſtra
enim hēmꝰ advocatū yhm xp̄m ſi p̄ccari nō pt Petrꝰ ap //
lus ad quē dictū fuat Qui lotꝰ ē nō necesse hꝫ ut iteꝝ lauet
Et tu es petrꝰ ⁊ ſup hanc petrā edificabo ecclām meā
ab ancilla ꝑterritꝰ negat Et ipe dns Symon Symon Ecce
inquit Sathanas poſtulauit vos cribrare ſicut triticū Ego
aūt rogaui ꝓ te ne deficiet fides tua Et eodem loco Vigilate
⁊ orate ne intretis i temptatōem Spūs quidē promptꝰ ē / ſꝫ caro
infirma Qui ſi an̄ ceteꝝ dictū ē Dimitte nobis debita nr̄a ſicut ⁊ nos
dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is ⁊ ne nos i ducas i temptacōem Sꝫ
libera nos a malo Si nō p̄ccamꝰ p9 baptiſma Cur nobis
poſcimꝰ p̄ccā dimitti que i baptiſmate iā dimiſſa ſūt
Quid oramꝰ ne intremꝰ i temptatōem ⁊ ut liberemur a malo
Si dyabolꝰ temptare nō pt iā baptizatos Illud aūt eſt
Si ad Cathecuminos hec oro ꝑtinꝫ ⁊ nō ꝯvenit fidelibꝰ
⁊ xp̄ianis Paulꝰ eleccōis vas caſtigat corpꝰ ſuū ⁊ i ſerui //
tutem redigit ne aliis p̄dicans ipe rep̄bꝰ i ueniatur Et datꝰ
eſt m̄ inquit angelꝰ ſathane qui me colaphiſet Et ad
Corinthios Timeo aut ne ſicut ſ꞉ peccs decepit ewa i aſtu //
cia ſua ita corrumpātur ſenſus vr̄i a ſimplicitate que ē i xp̄o Et
Et libi Cui aut aliquid donaſtis / Et ego / Nam ⁊ ego quod dona //
ui ~~a ſathana~~ Si quid donaui ꝓpter vos i ꝑſona xp̄i / ut nō circūueniam
a ſathana / Non enim eius ignoramus aſtucias Et rurſū Tempta

vos no apphēdat in huana fidel aut dō qui no dimittz
vos teptatōe ceci pvectum vt possitis sustine Et qui se vide
stare videat ne cadat Et ad gall Currebatis bn quis vos
impedimit vitati no obedire Et alibi Voluimus venire ad vos
Ego quidez paulus 2 semel 2 itm / Et impedimit nos sathanas
Et ad maritos 2 itm reūtimi ad id ipm / ne teptz vos satha //
nas ppt icōtinetia vram Et rursu Dico aut Spu ambu //
late 2 desideria carnis no pficietis Caro em cōcupiscit ad
usant sibi vt no que vultis illa faciatis Ex vtq compacti
nite ē vt vtrusq q se sibe bella patiam 2 ad Ephes No
ē nob colluctaō aduēsus carne 2 sagwines sed aduēsus
pncipatus 2 ptates / aduēsus rectores tenebraꝝ isťaꝝ / aduēsus
spiritalia nequicie i celestib3 et extimat aliqs securos 2
dormietes nos ee debē p9 baptismu Nec no ad hebr Inpo //
ssile ē em qui sel st illmati 2 gustauit donu celeste 2 ptici //
cipes fci st spus sci / gustauit nichilomi9 bonu dei vbu
veritatesq sccli futi et plapsi st renouari itm ad pniam
rursus crucifigetes smet ipis filiu di 2 ostentm hntes Certe
eos qui illmati sūt 2 gustauit donu celeste 2 pticipes fci
st spus sci gustauit q bom di vbu / negare no possumus
baptizatos Si aut baptizati pcare no put / quo nc dt
aplus / 2 plapsi st / vere nc notans 2 ponans hmit ad //
cat qui ctēdunt no posse renouari p pniam eos qui cru //
cifixert sibi met filiu di 2 ostētm habuit / Contra hunc erro //
re soluit 2 ait Confidimus aut de vob dilectissimi meliora
2 vicimora salutis tam 2 si ita loqum non em i iustus ē dns
vt obliuiscatur opis vri 2 dilectionis q ondistis i noie ipius
qui ministrastis sctis 2 nc ministratis Et rursu crudus i iustia
dei si tm° pcta pmiz 2 bona opa no susciperet loquus su

inquit aplus ita vt vos a pcc̄is retrahem̄ ⁊ de ſperator̄ nūo
factꝰ tantores Ceterū ꝯfido ò vos dilectiſſimi meliora ⁊ ꝯiūcti //
ora salutis / Non enim iniustꝰ deus est vt obliuiſcat̄ boni opis
et inspexit qḋ oſtendiſtis in nōīe eius ⁊ exhibuiſtis ⁊ exhibetis in sctōs ⁊ tm̄
meminerit pccōꝝ Et ⁊ aplus Jacobꝰ sciens baptizatos po //
ſſe temptari ⁊ ppa corruere voluntate Beatus ait vir qui suff //
ert temptacōēs qr cū pbatus fuit accipiet coronā vite quā rep //
misit deus diligentibꝰ se Et ne putaremꝰ ꝯm illud geneſeos
vbi scribit̄ Abraham a deo fuiſſe temptatū nos quoq; temptari a
deo / Nemo inquit cū temptat̄ dicat qm̄ a deo temptat̄ deus enim
intemptator maloꝝ est ipse enim neminē temptat Vnusquisq;
vō temptat̄ a ꝯcupiā sua abstractꝰ ⁊ illectꝰ dehinc ꝯcupiā
cū ꝯceperit parit pccm̄ / Peccatū vō cū ꝯsumatū fuerit generat
mortē / liberi arbitrij nos ꝯdidit dñs Nec ad virtutes / nec ad
vicia necessitate trahimur Alioquin vbi necessitas / nec corona e
Sicut in bonis opibꝰ pfector est deus Non est enim volentis nec currentis
sed miſerentis ⁊ adiuuantis dei vt puenire valeamꝰ ad calcem
Sic in malis atq; pccis semina nra sunt incentiua ⁊ pfectio
diaboli Cū viderit nos sup fundamentū xpi edificare fenū
ligna / stipulā tunc supponit incendiū Edificemꝰ aurū
argentū lapides preciosos et temptare nō audebit quāq; ⁊ Et
in hic nō sit tuta ⁊ secura possessio Sedet quippe leo in insidijs
vt in occulto interficiat innocentem Et vasa figuli pbat fornax
hoīes aūt iustos temptacō tribulacōis Et in alio loco scribit̄ Fili
accedens ad seruitutē dei ppara te ad temptacōem Rursus idem
Jacobꝰ scribit Estote factores verbi ⁊ nō auditores tm̄ fallē //
tes vos metipsos Quia siquis auditor est ⁊ nō factor iste
similis est viro qui ꝯsiderat vultū natiuitatis sue in speculo Conſidera //
uit illū / ⁊ statim recedens oblitꝰ est qualis sit Frustra mo //
nuit vt iungerent opa fidei Si post baptiſma peccare non

liberū hōm arbitriū tā ad bonū q̄ ad malū

Doceant Qui totam inquit legem seruavit et peccavit in uno
factus est omnium reus Quis enim ab hoc pecto Conclusit dominus omnia
sub delicto ut omnibus misereatur Petrus quoque ponit inquit dominus
pios de temptatore eripere Et de falsis doctoribus Hii sunt fontes
sine aqua et nebule turbinibus exagitate quibus caligo tenebrarum
reseruatur Superbia enim vanitatis loquentes polliciuntur in de
sideriis carnis luxurie eos qui paululum effugerant et ad
errorem reuersi sunt Pone tibi videre premisse sermo apostoli qui nomina
in pitie factionem Aperuit enim quia fontes sicie / Quia qui non
doctrinam permittunt imbre nec nubes prophetie Ad quos prouo //
niat vitas dei et turbinibus exagitatur demonum atque vitiorum loquuntur //
unt contradicta et totus eorum sermo superbia est / In modus est autem apud
deum omnis qui exaltat cor suum Ut qui paululum refugerant
aperteis ad suum reuertantur errorem Et suadet in luxuria ciborum
carnis quibus delicias Quis enim non libet audiat Manducemus
et bibamus cras enim moriemur Sapientes et prudentes pro nos ve //
nit / eos vero qui dulces sunt in sermonibus plus audiunt Johannes apostolus
ymo in Johanne saluator scribens angelo ephesi ecclesie Scio inquit
opera tua et laborem et patientiam tuam / et quia sustinuisti propter nomen meum
et non defecisti Et habeo aduersum te quod caritatem tuam reliquisti
Memor esto unde cecideris et age penitentiam et prima opera fac Sin
autem venia tibi et mouebo candelabrum tuum de loco nisi penitentiam
egeris Similiter ceteras ecclesias Smirna pergamum Tiatira
Sardis philadelphiam laodiciam ad penitentiam prouocat
Et nisi reuertantur ad opera pristina comminatur Et in Sardis
paucos se habere dicit qui non coinquinauerunt vestimenta sua et
ambulaturi sunt cum eo in albis / Quia digni sunt Cui autem
dicit Memento unde cecideris Et ecce missurus est dyabolus ex vobis
in carcerem ut temptemini Et scio ubi habitas ubi sedes est satha //
ne et in mente habe qualiter acceperis et audieris et serua et penitentiam
age et reliqua utique ei dicit Qui crediderit et baptizatus est

2 stās qdā corruit pdelictu Paulisp de veti testato exa
distulerat Quia solet vbicuq; ū eos fatit dicē lex 2 pphte
usq; ad Johm Ceterū quis ignorat Subalta dispēsa //
toē di omb; reto stos eydem fuisse nūti cāng nt xam st
Quos aū abraha cplacuit i cōiugio Sic ne ūgmes placet
i ppetua castitate Cumuit ille legi 2 tpi suo sz maritq;
nos legi 2 tpi nro i qb; fmes sclox decurrut Dauid elcus
2m cor dm qui omb; eq fecerat volūtates 2 i qo dam pō
dixerat ∙ Judica me dne qm i mocētia mea igressus su
2 i duo spans nō infirmabor Proba me dne 2 tēta me vre
renes meos 2 cor meū pq ea tēta / a dya° et pq pctm pe //
nites lo Miserere mei ds scdm magnā mīaz tua Magnū
pctm magna volt deleri mīa Salom amabil dm 2 cui
bis deq fuat reuelato cp amator mlicx fuit a di amore
discessit Manassen impyssimu reges pq captitez i babilo //
nia i pstina dignitez liber ūbox dicx restitutū refert
Et Josias vir scus in campo magedo ab Egypcio rege q //
fidi ylpus cp fiq Josedech sacdos magnus cp cp in typo p //
cessit saluators qui nra pcta portauit 2 aliemgena d
d gētib; ettiam copulauit / tu 2m trām pq sacdociu sordida //
tq i ducit 2 stat dya q a dextris eius 2 tadida illi demceps
vestimta reddu Supfluū ē d Moyse 2 Aaro scbe q
ad aq q dictiōis offēdemit deū 2 trām repmissiōis non
intnerit Cū btus Job angelos cp 2 omes caturaz pīcare
posse commcoz dicēs Quid em puq lp cora dō mdq ē
Qui q suos suos nō credit 2 adūsus angelos suos pum
cp repp̄it / qto magis lptates i domib; luteis d quq a
cp recepit Tepta° ē uita hois sup tra Et
nos exeodez luto suq Tepta° ē uita hois sup trā Et
nos ecceodez luto suq cecidit lucifer qui mittebat ad omni sad natoes Et ille
qui i padiso delicias mt xii lapides nutrit ē iudiato

a monte dm̄ i insula descendit vij kal octobris in ewangelio videbam
quit sathanā q̄ fulgur de celo cadentem Si altissima illa
sublimitas cecidit quis cadere nō possit / Si in celo ruine
q̄nto magis i terra Et tamen cum ceciderit lucifer / ymo post casū
coluber antiquus virtus eius i lumbis ē et potestas eius sup umbilicū
ventris obumbrant in eo arbores magne et dormit iuxta i
ultum et calamū et caricem Ipse ē rex omn qui i aquis sunt
Ubi scilicet voluptas et luxuria cum pompa et vanitatis imperiaret
Quis enim denudabit faciē / eius vestitus / et portas vultus eius
quis aperiet Sagrinantur in eo naciones et pariunt cum prophemeu
gentes / Et ne forsitan tacita legentis cogitacio putaret eas pphe
mcū gentes quos et populos ethyopum significare quibus draco i
escā datus sit Statim de hijs qui per mare huius seculi transe
unt et ad portum salutis pervenire festinant dicit Et in navibus
piscatorum caput eius Stat sicut incus infatigabilis / comp
utat ferrum ut paleas / et sic lignū putre es / Et omē aurum
maris sub eo ē sic lutum frenescere facit abissum sic vas
eneū Extimat mare sic deletum et thartarum abyssi sic cap
tiva Omne altum videt et arbitratur Iouinianus meus facile
Se eum posse succumbere Quid loquar de sanctis viris et de a
ngelis qui cum talem sint possint utique rapere peccatum / Filium
dei temptare ausus ē Et prima eius et secunda sententia repercussus
nichilominus caput levat / et tercio volutatus usque ad tempus recedit
diffensus magis temptacionem quam ausensus Et nos nob bladimur
de baptismate Qui sic pora pecta dimittit / sic et in futurum
servare nō potest in baptizati cum custodia servaverit cor suū

Tandem pervenimus ad cibos / tercie quomodo nobis
opponit difficultas Adhortatur / re oia ut u sui

q̄o 3a

mortaliu deſuiret Et quo homo ronabile aial q̄i q̄da
ſp̄tator ⁊ poſſeſſor mūdi / deo ſubiacēs ⁊ ſuu venerat̄ aucto
rē q̄ſta cūcta maȝᵃ aut ad ſubvectoem frugū ⁊ ipīus
hois ee cr̄ata vl̄ ɔmuta abeo q̄ vivent appellat̄ Quid
ē inquit dd̄ ho q̄ mcor es eꝰ aut fiꝰ hois q̄m viſitas eum
Minoraſti eu paulominꝰ ab angelis gl̄a ⁊ hore coronaſti
eu ⁊ ɔſtituiſti eū ſup opa manūu tuaꝝ Oīa ſubieciſti
ſubpedib; eꝰ oues ⁊ boues vniu̾ſas i ſr̄ i pe̾cora campi Vo
lucres celi ⁊ piſces mar̄ qui pambulant ſemitas
mar̄ Ecce inquit bos ad aradu / Eqꝰ ad ſededu Canis
ad ſuadu Capre ad lac oues ad lanificia ɔditē ſt̄ Q
uid vſq porcoꝝ abſq eſutarnu Quid Caprec Cervi
Dammle Aprile porcos ⁊ hꝰ venaᵒ Quid anſeres ſilue
ſtres et domeſtici / Quid Anates / Quid ffic edule / Quid
attagen Quid fulica Quid turdꝰ Cur i domibus galli
na diſcurit Si nō comedat̄ hec oia fruſtra a do cr̄ata ſt̄
Vez q̄ opꝰ ē argumēt̄ cū manifeſte ſcriptura doceat
omē q̄ moue̾ ſit olera h̾baꝝ data nob̄ i eſca̾ Et
ap̄lus clamitet Oīa mūda mūdis et nichil reiciēdu q̄ cū
gr̄aꝝ actoe ꝑcipi̾ ⁊ vecturos i nouiſſimo qui ꝑhibeāt
⁊ veſci cibis quos d̄s cr̄at ad vtēdum Ipe dns vini pot
ator ⁊ vorator a ph̄ariſeis appella̾ / publicanoꝝ ⁊ pctoꝝ
ɔuiua zachei ꝑrandiu nō recuſas vadas ad nupciaꝝ epu
las / Porro aliud ē ſi ſtulta ɔtētione dicit̄ eū ee iſſe ad
nupcias ieiunaturū ⁊ i paſtoꝝ more dixiſſe h̾c comedo
h̾c nō comedo / Nolo vinū bibe̾ q̄ ex aquis cr̄aui ſcriptū
pᵒ ſanguinis ſui nō obtulit aq̄ / ſ; vinu pꝰ ꝛ rez piſces
⁊ fauu comedit / nō caritas / ſ; zizania / nuces ⁊ ſorb
icnculas / Petrꝰ ap̄lus nō ex ꝯſtat ſtella in mare in daȝo
Et hora ſexta i ſolariu ꝑ ſurꝰ aſcēdit / Paulꝰ

i nam panē frāgit / nō caritas Thymotro doleti stomachū vi
nū suadet libē nō piratū de cibox / si placz abstinētia qz nō
suspitio ɔtīnētiū castū ūris deū ob suet et ī sydus ul sydis
Sequor igr vestigia ɔpositiōis ex posite 2 ancq ad septās
veiam doceāq ex eis dō grata ieiunia 2 acceptabile ɔtinē
tiā argūtē philox argumēta ɔponā Et pbabo / nō Empi
docli 2 pytagore nos dogma sectari qui ppt methepsi
cosin omē qd mouet 2 vivit edendū nō putat et eodem
crimīs 2 eos arbitrūr qui abyete qd cuiq succiderint cuius
parricide pr 2 venefici / s̄ venari ɔditore m̄m / qui i vsus
homī cūcta ɔnavit Et quō bos ad aradū / Equi ad sede
dū / Canes ad snādū Capre ad lac / oves ad lanificia ɔdite
st ita sues 2 ternos 2 Capreas 2 lepores 2 cetā huiꝰ nō sta
tim ad comededū cāta ee s̄ ī alios vsq homī Et si em oē qd
mouet 2 vivit ad vescēdū sonū eet 2 ppatū gule rndeat m
Cur Elephātes / Cur leones / vrsi / leo pardi / lupi Cur
vipere / Scorpij Culices / pulicesq Cur volt Aquila
Cornis Accipiter Cur cethe delphines / Focos / minutesq
coclee ɔditesī Quis m̄m leone / Quis vipam / Quis
volcem / Quis cyconias / Quis milua / Quis repetes
m̄ltitoibz vinculos vnq comedeit Sic igr het ppos vsus
sunt ista possum dicē 2 ceteras bestias pisces aues nō ad es
um / s̄ ad / medicina cātas demq carnes vipe vñ tyri
aca ɔficitur qz te rebz apte sint norint medici Sagimēta le
ponis ī medelas aurū ad sumunt fel leone oclox respi
rint claritēs Sicus eiꝰ 2 canū putrida curat vulnia Et
qz forsitā legēti mirū sit homī ɔtis curatoibz psiciat
Galienꝰ ī apo loys docz Aiunt phisici qz pellis colubri
qua exuitur de cōta ī oleo mire dolore aurū mitigat /
Quid ita ī vtile vi nesciētibz vt Cimices Si sanguinsuga
faucibz heserit fumo cimicis cuius excepto statim euomit et

Cimices pver vrinā opposite te sticulis

ſ vrinis
difficultas vrine hircinus appositus laxat Porcorum aut(em) et anserum
et gallinarum fasianorum quoque adipes quid comodi habeant omnes me-
dicorum declarat libri Quos si legis videbis tot curationes
esse mixture quot membra sunt pavonis fimus podagre fervore
ſ fimus
mitigat Fimus Ciconie / fel aquile / Sanguis accipitris
Strutionis Cameli / Rane / Camelontis / hyrundinis ster-
cus et carnes / quibus morbis apte sint dicerem si in proposito m-
esset de medela corporum disputare / legat qui vult Aristotelem et
Theofrastum Marcellum Sydetem et nostrum flavium exametris
versibus disserentes / plinium quoque secundum et dyascoridem et ceteros tam
physicos quam medicos / qui nullam herbam / nullum lapidem /
nullum animal / tam reptile quam volatile et natatile non ad sue
artis subtilitatem defferat Igitur tu in dixeris Cur porci catique
e statim tibi respondebo puerorum more cantantium Cur vulpes Cur
scorpii nunc dicam superfluorum indagabis artificem Quia pluri-
mi vermes et bestie et volucres sunt quas tue fauces recusent Sed
ne contentiosum hoc et pugnax magis videatur esse quam verum Audi quod
ancta sues et apros et cervos et reliquas animantes cantas ut mili-
tes et athlete naute rethores / metallorum quoque fossores et
ceteri duro operi mancipati habent cibos et tibaria quibus for-
titudo corporum necessaria est qui portat arma / qui pugnis et
calcibus sua in vite membra debilitat / qui remos et huiusmodi tenent /
quorum lata adclamandum dicendum quam valida qui subvertunt
montes et subdiuo et ymbribus dormiunt Ceterum nostra religio
non pyscom (?) pugillos / non athletas non nautas / non milites
non fossores / sed sapientie erudit sectatorem qui se dei cultu de-
dicauit / et scit Cur catos sit Cur esse in mundo / quo abire festi-
net / vir et apostolus loquitur Quum infirmor tunc fortior sum Et si
exterior autem homo corrumpitur sed interior renovatur de die in diem Et
cupio dissolui et esse cum christo et carnis curam ne feceritis in de-

sideris / Unde et discipulis preceptum est ne duas tunicas haberent / ne cibos
in pera / ne es in zona / virgam in manu / calciamentum in pedibus / ut venderent u//
niversa que possiderent / et darent pauperibus et sequerentur Christum. Hoc his
utique qui volunt esse perfecti. Alioquin et a Iohanne baptista aliud
precipitur militibus / aliud publicanis. Dominus autem dicit in evangelio ad
eum qui se in continentia iactitaverat legis universa complesse. Si vis per//
fectus esse vade et vende universa que habes et da pauperibus / et veni
et sequere me. Necessitatem hoc nolenti videtur imponere in propria au//
dientis voluntate dimisit dicens. Si vis perfectus esse. Bonum est
vinum non bibere et carnem non manducare. Si vis perfectus esse /
melius est animam saginare quam carnes. Si autem adhuc infirmus es
et cocorum te cura delectat / nemo eripit faucibus tuis esculetas
dapes. Manduca et bibe et si tibi placet cum ipsis lude consurgens
et canito. Manducemus et bibamus cras enim moriemur. Manducet et
bibat qui post cibos expectat interitum qui cum epycuro dicit post
mortem nichil et mors ipsa nichil est. Nos paulo credimus intona//
ti. Esca ventri / et venter escis / deus autem hunc et illa destruet.
Hec pauca de scripturis ut congruere nostra cum physicis docerem. pro omnes vi// nunt qui lege nature
Ceterum quis ignorat unamquamque gentem non communi lege nature. sed
his quorum aput se copia est vesci solitam. Verbi gratia. Arabes
et saraceni et omnis heremi barbaria. Camelorum lacte et car// lac camelorum
nibus vivunt. Quia huiusce animal pro temperie et sterilitate regionum faci//
le apud eos et gignitur et nutritur / sic nephas arbitrantur por//
corum vesci carnibus. Sues enim qui glande castaneis / radi//
cibus filicum et ordeo adsolent aut raro apud eos / aut penitus
non inveniuntur / et si inventi fuerint alimenta non habent que
supra diximus. Porro regiones / septentrionales populos. Si ad esum
azimorum camelorum quos compellas sitire putabunt eorum vesci trio
carnibus at si lupum comedere cogatur et corvorum. In ponto et
frigia vermes albos et obesos qui nigello capite sunt et potus

nascuntur in lignorum carie pro magnis redditibus preferuntur. Ad egi-
ptum. Et quo apud nos Attagenem et ficedulam, mullum et scarum
Orientes in deliciis computant ita apud illos xilophagum comedi-
locuste sse luxuria est. Rursus orientales et libie populos qui per desertum
et calidam heremi vastitatem locustarum nubes reperiunt locustis
vesci moris est. Hoc verum esse Johannes baptista probat. Compelle frigi-
em et ponticum ut locustam comedat nephas putabit. Coge
Syrum Affrum et Arabem ut vermes ponticos glutiat ita
eos aspiciet ut muscas millepedias et lacertas quamquam et
Affri ~~Syri~~ Syri cocodrillos terrenos Affri eciam lacertos viridibus
Egipti vesci solent. Autem in egypto et palestina propter boum raritatem
nemo vaccam comedit. Taurorum carnes et boum vitulorum
que assumunt in cibos. At in nostra provincia scelus putat vi-
tulos devorare. Unde et imperator valens nuper per orien-
tem dederat legem ne quis vitulorum carnibus vesceretur utilita-
ti agriculture providens et pessimam iudayzantis vulgi emen-
dans consuetudinem pastulibus et lactantibus vitulos consumens.
Nomades et Trogodite et Scithe et hunnorum nova fe-
ritas semicrudis vescuntur carnibus. Porro phisiopha-
gi gens errans in littore maris rubri super petras solis
calore fervescentes assant pisces et hoc solo alimento victitant.
Sarmete Quadi et vandali et innumerabiles ~~alie~~ alie
gentes equorum et volpium carnibus delectantur. Quid loquar de ceteris
nationibus cum ipse adolescentulus in gallia viderim Scot-
Scothi thos gentem britanicam humanis vesci carnibus. Et cum
per silvas porcorum greges et armentorum pecudumque
repiant pastorum nates et papillas feminarum solere ab-
scidere et has solas ciborum delicias arbitrari. Schotorum
natio uxores proprias non habet et quasi platonis politicam legere

rit ⁊ cathonis secte ex quibus nulla apud eos nuptiarum propria est sed
ut cuique libitum fuerit pecudum more lasciuiunt / Perse / Medi
Indique et ethyopes regna non modica ⁊ romano regno pa
ria cum matribus ⁊ auijs / cum filiabus ⁊ neptibus copulantur Ma
sagete ⁊ derbites miserrimos putant qui egrotatione mo
riantur ⁊ parentes / cognatos / propinquos cum ad senectutem venerint
iugulatos deuorant / rectius esse dicentes ut a se potius
quam a vermibus comedantur Tyabereni quos dilexerint se
nes suspendunt in patibulis hyrcani volucribus ⁊ canibus
semivivos proiciunt Caspij eisdem bestijs mortuos Sci
the eos qui a defunctis amati sunt vivos infodiunt cum ossibus
mortuorum Bactri canibus ad hoc ipsum nutritis obiciunt
senes Et cumque Alteri prefectus Stasanor emendare
voluisset pene amisit provinciam Quoque ut cogitet egyptum
ut omnium vel ovi lacte vescantur impellere simules pelusiotem
ut maducet cepe Singule pene in Egypto civitates sin
gulas bestias ⁊ monstra venerantur Et quod cumque coluerint
hoc inviolabile ac sacrum putant unde ⁊ urbes eorum apud eos ex
animalium vocabulis nuncupantur leonto Cinopolis / Licopolis / Busiris / Atha
nis quod mirum Syrtes Et ut Cyrenis quales deos semper egyptus
recepisset nuper ab Adriano amasio urbis eorum Antino
us appellata est Providens igitur quod non solum in Iesum sed etiam
sepulturis ⁊ in ceremonijs ⁊ in omni gustatione una quaeque gens
suo ritu ⁊ proprietatibus vivit ⁊ hoc ea ne leges putare
quod didicit Vere fuit ergo mirum cunctis nationibus esse quem
⁊ passim liceat quod passim gignitur Quid ad nos quod
pisa metellis est qui super pythagora ⁊ Empedocle clemens
⁊ omnes sapientie sectatores non ei debemus cui nascimur sed cui

libido vel cibus

renascitur qui repugnat et carne et ad libidinum incentiva ra-
pietur et edia subiugatur. Esus carnium et potus vini ventrisque sa-
turitas seminarium libidinis est unde et Comicus: Sine Cerere et
Libero friget Venus. Per quinque sensus quasi per quasdam fenestras vitiorum ad
animam introitus est. Non potest autem metropolis et arx mentis capi nisi
per portas eius irruerit hostilis exercitus. Horum perturbationibus anima
expugnatur et capitur. Aspectu, Auditu, Odoratu, Sapore (gustu) Ta-
ctu. Si circensibus quispiam delectetur, si athletarum certamine,
si mobilitate histrionum, si formis mulierum, si splendore
gemmarum, vestium, metallorum et ceteris huiusmodi, poculorum fene-
stras anime capta libertas est. Et impletur id propheticum: Mors
intravit per fenestras vestras. Rursum auditus vario organorum
cantu et vocum flexionibus delinitur, et carmine poetarum et come-
diarum mimorum quoque urbanitatibus et strophis et quicquid per aures
introiens virilitatem mentis effeminat. Odoris autem suavitatem
diversa thymiamata et amomum cyphi oenanthe muscus et
peregrini muris pretiosa pellicula per dissolutis et amatoribus
convenit, quod nemo nisi dissolutus negat. Porro ciborum avi-
ditas quod avaritie mater sit, et animam quasi quibusdam compe-
dibus degravatam in terra teneat quis ignorat? Propter brevem
gule voluptatem terre lustrantur et maria, et ut mulsum vinumque
preciosus quod cibus fauces nostras transeat totius vite opera de-
sudamus. Tactus autem alienorum corporum et feminarum arde-
tior appetitus vicinus insanie est. Ab hoc sensu cupimus,
irascimur, gestimus, emulamur, solliciti sumus. Et ex-
pleta voluptate quadam penitudine rursus accendimur,
querimus quod fecerimus, quod cum fecerimus iterum peniteat. Igitur cum per has
portas quasi quidam perturbationum cunei ad arcem nostre mentis in-
traverint, ubi est libertas, ubi fortitudo, ubi de deo cogitatio?

Varie cum tactus depingat & etsi preciositas voluptates et rector-
datos viciorum cogat animam compati / 2 quod amico extreme quod non
agit hys igitur racionibus in ciuitati multi philosophorum reliquerunt frequen-
cias urbium & ortulos suburbanos ubi ager irriguus
& arborum come & susurrus auium / fontis speculum / riuus in-
murans / & multe oculorum auriumque illecebre ne per luxum et
habundiciia constupretur inutile quippe est crebro videre per que
aly captus sis & eorum te experimento committere quibus difficulter careas
Nam & pytagorici huiusmodi frequenciam declinantes in solitudine et
desertis locis habitare consueuerunt Platonici quoque & Stoyci item
plorum lucis & porticibus versabantur / ut admoniti augusti-
oris habitaculi sanctitate / nichil aliud quam de virtutibus cogitarent
Sed & ipse plato cum esset diues & thoros eius dyogenes lu-
tatis pedibus conculcaret ut possit vacare philosophye elegit acha-
demiam villam ab urbe procul / non solum desertam / sed etiam
pestilentem / ut cura et assiduitate morborum libidinis impetus
frangerentur / discipulique sui nullam aliam sentiret volupta-
tem / nisi earum rerum quas discerent / Quosdam legimus effo-
disse sibi oculos ne per eorum visum a contemplacione philosophye avo-
carentur vnde et Xenocrates ille thebanus proiecto in mari non
paruo auri podere Abite inquit pessum male cupitates
ego vos mergam ne ipse mergar a vobis Qui se existimat
in habundancia ciborum pocionumque se perfrui & vacare po-
sse sapiencie hic est & versari in delicijs & deliciarum vicijs non tene-
ri seipsum decipit Cum enim procul absque remoti sepe
capiamur nunc illecebris & cogamur ea capere quorum copia non
habemus quanto magis si in ciuitati retibus voluptatum esse
nos liberos arbitramur Censuis nunc illud cogitat quod

vidꝫ / audit / odorat / gustat attrectat ⁊ ad eius rei ꝯpit ap//
petitū eiꝰ capit volupt(a)te Quod mens videat ⁊ mens au//
diat ⁊ q(uod) n(on) audire quippiā / n(ec) vide(re) possumꝰ nisi se sub ea
q̄ cernimꝰ ⁊ audimꝰ fuīt intentꝰ velꝫ q(uod) s(um)ma ē difficile ē
ymo impossibile delicijs affluentes nō ea cogitare que ger//
imꝰ Frustra q(uod) q(ui)dā simulant salua fide ⁊ pudicicia
⁊ integritate mentis se abuti voluptatibꝫ cū q(uo)d nam sit
corpꝰ voluptatū sine volupt(a)te p(er)frui Et ap(osto)lus h(oc) p(er)spi//
ciens dixit Que aut(em) ī delicijs ē viuens / mortua est Se//
nsus corp(or)um q(uas)i equi s(un)t sine r(ati)o(n)e currentes Aīa v(er)o ī auri//
ge modo retinꝫ frena currentiū Et quo equi absq(ue) rectore
p(re)cipites ruunt ita corpꝰ sine r(ati)o(n)e ⁊ imp(er)io aīe / ī s(uu)m fert
interitū Alia q(uod) compa(rati)o aīe ⁊ corporis a ph(ilosoph)is po(nitur) Corp(us)
puer(or)um aīam pedagogū esse dicentibꝫ vn(de) et hystoricꝰ
aīe imperio corporis s(er)uicio magis vtimur Alterꝫ nob(is) cū
Salustiꝰ dijs / alterꝫ cū beluis (com)mune ē Cogitur nisi vicia adolescencie
⁊ p(ri)mi p(ro)uidencia pedagogi regit(ur) Omnes conatꝰ eiꝰ ⁊ impe//
tꝰ ad lasciuiā p(ro)perat sine sen(sibus) corporibꝫ vince(re) possumꝰ .i. s(cilicet)
aspectu auditu odoratu atq(ue) complexu Absq(ue) gustu aut(em)
⁊ cibis impossibile ē humanū corpꝰ sustine(re) Adesse (er)go d(e)
r(ati)o ut tales acitantas sumamꝰ escas q(ui)bꝫ nō honere(tur) corpꝰ
nec libertas aīe p(re)gra(ue)t(ur) Quia ⁊ comedendū ē ⁊ deambula//
dū ⁊ dormiendū ⁊ digerendū / ⁊ p(ost)q(uam) ea i(n)flatis venis incit(ati)//
ua libidinis sustinenda / luxuriosa res vinū ⁊ tumultuo//
sa ebrietas Quis aut(em) qui cū dijs misce(tur) nō et sapiens
Propter hos accipiamꝰ cibos q(uo)s aut difficulter digere(re) aut
comestos magno p(re)tio aut et p(er)ditos labore / dolcaꝰ
Olerum ⁊ pomorum ac leguminum facilior apparatꝰ est atte

impendiis quam cotidianorum non indiget / et sine cura sustentat hominem ingenuus
moderatusque sumptus / Quia nec inde devoratarum crudimenta
gule non levi leviore digestione concoquuntur Nemo enim uno et
duobus cibis hisque vilibus usque ad inflationem ventris hone-
ratur / que diversitate carnium et saporis delectatione concipit cum
variis in domibus fumat patine et ad esum sui expleta ex
quasi captivos trahunt unde et morbi ex saturitate ni-
mia concitantur Multique impatientiam gule vomitu remediant
et quod turpiter ingesserunt turpius egerunt Ypocrates in amphoris-
mis docet Crassa et obesa corpora que crescendi mensuram
impleverint nisi cito ablatione sanguinis imminuantur in pa-
ralisim et pessima morborum genera erumpere et idcirco necessariam
esse depressionem ut rursum habeant in quo possint crescere non
enim manere in uno statu naturam corporum potest / sed crescere semper aut de-
crescere / nec posse vivere animal nisi crescendi capax sit unde
Galienus etiam doctissimus ypocratis interpres athletas quorum
vita et ars sagina est dicit in exhortatione medicine nec posse
vivere diu nec sanos esse / animasque eorum ita nimio sanguine
et adipibus quasi luto involutas nichil tenue nichil cele-
ste sed semper de carnibus et ructu et ventris ingluvie cogitare
Dyogenes tyrannos et subversiones urbium bella quoque vel
hostilia vel civilia non pro simplici victu olerum pomorum
quoque sed pro carnibus et epularum deliciis asserit excitari Quod-
que mirandum sit Epycurus voluptatis assertor omnes
libros replevit oleribus et pomis et vilibus cibis dicens
esse vivendum Quia carnes et exquisite epule ingenti
cura atque miseria preparentur maiorem quam penam habe-
ant in querendo quam voluptatem in abutendo Corpora autem

ma cibo tm̄ ꝛ potu indige᷑ vbi aq̄ ꝛ panis sit ꝛ cetera hijs
similia ibi nē satisfcm̄ quicq̄ sup̄ fuit nō ad vite
necessitē ꝑstare ſ3 ad viciū voluptatis Bibe ꝛ come
de nō deliciaꝝ ardore ſ3 sitim famē q̄ extingue
qui carnibꝫ vescitur indige᷑ ceteris hijs que sunt carniū qui
aut simplici victu ab utunt eos carnes nō requirē
Sapiētie q̄ꝰ opam dare nō possum si in ſe habunda
ciam cogitem9 que labore nimio ꝛ cura idiget Cito
exple᷑ nē necessitas frigꝰ ꝛ fames simplici vestitu
et cibo expellit᷑ vn ꝛ aplus hntes inquit victū ꝛ
vestitū hijs cōtēti sim9 Deliciaꝝ ꝛ epulaꝝ varie
tates fomēta auaricie st Grandis exultaº aie est
cū ꝑuo cōtentꝰ fuis mūdū hr̄e subpedibus ꝛ omē
eꝰ potēciā epulas libidines ꝓpt que diuitie cōm
pant᷑ vilibꝫ mutare cibis ꝛ grossiori tunica cōm
pensare Tolle epulaꝝ ꝛ libidinu luxurias neo q̄
ret diuicias quaꝝ vsus aut i vent᷑ aut sub ventre
ē Qui egrotat nō alit᷑ recipit sanitēē nisi tenui cibo
ꝛ castigato victu que sepcata d᷑ Cuius ergo cibis rēi
pi sanitas hijs ꝛ ſuari pt Nequis putꝫ morbos
oleribꝫ cōitari Si aut milonis illi9 crotomate viros
olera nō muſstut que nascunt᷑ ꝛ alimt ex carnibꝫ Q
uid nēc ē sane mētis viro ꝛ phoꝝ xp̄i tanta hr̄e for
titudinē que athletis ꝛ mili tibꝫ nēcria ē q̄3 cū hab
uis ad vicia prouocē ille arbitunt carnes sanitati
cōgruas qui volūt ab vti libidine ꝛ inscernu demer
si volupte ad coitū sp̄ excitnat xāno sanitas ab
sq3 viribꝫ nimis necessaria ē nt turbare nos dz si

rari sint huius propositi sectatores, quia rari sunt amici boni
et fideles et pudici et continentes. Et quia virtus rara est, lege
Fabricii continentiam, Curii paupertatem, et in tanta urbe vix
paucos invenies quos sequaris. Noli timere ut, nisi carnes
non comederis, aucupes et venatores frustra arti-
ficia didicerint. Legimus quosdam morbo articulari et po-
dagre humoribus laborantes, proscriptione bonorum ad simplicem men-
sam et pauperes cibos redactos convaluisse. Caruerunt
enim sollicitudine dispensande domus et epularum largitate,
que et corpus frangit et animam. Conteridet gracius appetitum
ciborum qui consumpti relinquunt penitentiam. Omnes voluptates
nocet empta dolore voluptas. Et tu in amenissimo a-
gro in usu voluptuosorum hominum se crassum pinguemque
describens lusit his versibus: Me pinguem et nitidum curata cute
revises, cum ridere voles, Epicuri de grege porcum. Ex
vilissimis cibis vitanda satietas est. Nichil enim ita obruit
animum ut plenus venter et estuans et huc illuc que se vertens et
in ructus vel in crepitus ventorum efflatus respirans. Quale
illud ieiunium aut que illa refectio post ieiunium, cum
pridianis epulis distendimur et guttur nostrum vel medita-
torium vel meditarium vel meritorium efficitur latrina. Dum quod
volumus prolixioris inedie famam querere, tantum voramus
quantum vix alterius diei nox digerat. Itaque non tam ieiu-
nium appellandum est quam crapula, ac fetens et molesta
digestio. Dicearchus in libris antiquitatum et descriptione Grecie re-
fert Saturno, id est in aureo seculo, cum omnia humus funderet

nullū comedisse carnes / ꝫ vini v̇sos vixisse frugib(us)
ꝛ pomis q̄ sponte tr̄a gignebat persaꝝ regis. ꝛ cyri
vitā xenophon otto volumib(us) explicat polenta ꝛ car
damomo ꝛ sale / ac pane cibario eos assuens victitare
lacedemonioꝝ inst̄e seu yahitas / ꝙ sup̄ dictꝰ xenophon
Et Theofrastus ꝛ os sciptores greciae testes sunt. Cherem
on stoicus vir eloquentissimus narrat de vita antiquoꝝ eg
ypti sacerdotū ꝙ omnib(us) mundi negotiis curisque post
positis sp̄ fuerunt et ex nās tās ꝙ ac roēs sydeꝝ cōte
plati sunt numquam mulierib(us) se miscuerint numquam cognatos
ꝛ ppinquos nec liberos quidem viderunt ex eo tpe
quo cepisset divino cultui deservire / a carnib(us) ꝛ vino se sp̄
abstinuerunt ppt tenuitatem sensus ꝛ vertiginem capitis
quam ex paruo cibo patiebatur ꝛ maxime ppter appetitus libi
dinis qui ex hiis cibis ꝛ ex hac potatione nascuntur / Pane
raro vescebantur ne honerarent stomachū / Et si quo co
medebant anisum pit' ysopū sumebant in cibo ut escā
grauiorem illius calore decoquerent oleum tm̄ in oleribus no
uerant / vez ipsum parce ppter nauseā ꝛ asperitatem gustus
lemedam / Quid loquar inquit de volatilib(us) cū oui quoque
ptermib(us) vitauerit ꝛ lac / Quoꝝ alteꝝ carnes li
quidas / alteꝝ sanguinem ee dicebat colore mutato /
Cubile eis de foliis palmaꝝ quas bayas vocant contextū
erat scabellū acclinem ex vna parte obliquum in terra p
pusillo capiti supponebat. Biduum triduumque tediam
sustinentes / humores corporis qui nascuntur ex ocio ꝛ exinā
tione vini loco minima victus castigatione sectabat. Joseph
fus in secūda iudayce captiuitatis hystoria in xviii antiqui

tatu libro 2 contra Apyonem duobus voluminibus tria describit dog//
mata Judeorum physycos Saduceos/ Esseos quorum novissimos
miris effert laudibus/ Sed et uxoribus et vino semper abstinu//
erunt et quottidianum in ieiunium verterunt in nam. Super quo//
rum vita et phylo vir doctissimus proprium volumen edidit. Ne//
antes Cizitenus et Asclepiades cyprius etate qua pygma//
lion oriente regnabat scribunt esum carnium non fuisse. Eu//
bolus qui hystoriam mitre gestis multis voluminibus explicavit
narrat apud persas tria genera magorum quorum primos qui sunt
doctissimi et elloquentissimi excepta farina et olere nichil al//
iud in cibo sumere. Aput Eleusina etiam volucribus et piscibus
et quibusdam pomis abstinere solempne est. Bardasanes vir ba//
bilonius in duo dogmata apud Indos gymnosophistas
dividit. Quorum unum appellat bragamanas/ alterum sa//
maneos qui tanta continencie sunt ut vel pomis arborum iuxta ga//
ngen fluvium vel publico orize et farine alantur cibo. Et cum
rex ad eos venit adorare illos solitus sit/ pacemque sue
provincie in illorum precibus arbitrum sitam. Euripides in creta
Jovis prophetas/ non solum carnibus/ sed et coctis cibis abstinuisse
refert/ Xenocrates phylosophus de tribus tantum legibus apud athe//
nienses tantum precepta in templo eleusine residere scribit honoran//
dos parentes/ venerandos deos carnibus non vescendum. Orpheus
in carmine suo esum carnium detestatur pytagore Socratis
Antistenis et reliquorum frugalitate referre in fusionem mag//
nis et longum est et proprii operis indiget officio hic tantum est. Anti//
stenes qui cum gloriose docuisset rethoricam. Audisset quod Socra//
tem dixisse fertur ad discipulos suos. Abite et magistrum
querite/ Ego enim iam repperi. Statim que venditis que habebat
et publice distributis nichil sibi plus quam palliolum reservavit/

Paupertas quia eius et laboris et exnophon testis est in symposio
et innumerabiles libri eius Quorum alios philosophico alios retho//
rico genere scripsit huius dyogenes ille famosissimus sectator
fuit potencior rege allexandro nature humane victor Nam cum
discipulorum antistenes nullum reciperet et perseuerantem dyo
genem remouere non posset nouissime claua minatus est nisi
abiret Cui ille subiecisse dicitur caput atque dixisse Nullus tam
durus baculus erit qui me a tuo possit obsequio separare
Refert Satyrus qui illustrium virorum scribit hystorias quod
dyogenes pallio duplici usus est propter frigus pera pro cellario ha//
buit seruum quod portauit clauam ob corpusculi fragilitatem qua
iam senex sustentare membra solitus erat et Amerobios vulgo
appellatus sit in partes hominum sine in puncti hora posses aquorum
et in porticibus ciuitatum Cumque se contorqueret in dolio volubi//
lem se habere domum iocabatur et se cum temporibus inmutatem frigore
enim os dolii vertebat in meridiem Estate ad septentrionem
et ut cumque sol se inclinauerat dyogenis domus vertebatur Q//
uodam vero tempore habens ad potandum cataruncum ligneum
vidit puerum manu concaua bibere et elisisse illud ad terram
fertur dicens Nesciebam quod et natura haberet vas ad poculum virtute
virtutem eius continencia moris quoque indicat / Nam cum ad agonem
olympiatum qui magna frequencia grecie celebrabatur iam
senex pergeret febre in itinere dicitur apprehensus accubuisse
in crepidine vie volentibus quod cum amicis aut in iumentum aut
in vehiculum leuare non acquieuit / sed transiens ad arbo//
ris vmbram locutus est Abite queso et spectatum pergite hec
me nox aut victorem probabit aut victum Si febrem
vicero ad agonem veniam Si me vicerit febris ad
inferna descendam Ibique per noctem eliso gutture non

ta morise ait q febre morte excludere Vn9 tm phi ex[m]
posui ut formosuli nri 2trosuli q vix sumis pedib3 ad
umbratas vestigia quo3 vba i pugnis sut 2sylogism i calcib3
qui paupte3 aplo3 2crucis duricia aut nesciut aut gte//
punt imitet saltē gētiliu paupte3 [zarritate3] Et q̄ argumentis phio3
exēplis ~~salte~~ q disserui veniā ad exordiū gn̄is huani ad
nra trsiens docebo primū adā i in padiso accepisse pce//
ptū ut cetā poma comedes / ab una arbore ieiunaret / Beati//
tudo padisi absq3 abstinentia cibi no potuit dedicari
Quadiu ieiunauit i padiso fuit / Comedit 2eiectus e/
Eiectus q statim duxit vxore Qui ieiunus i padiso
uirgo fuat / Saturatus i tra matrimonio copulat Et tn eiectus
no ptin9 accipit licētia carnium vescendo3 / s3 tm poma
arbo3 / 2fruges segetū 2herba3 olera ei tdunt i cibū ut
exul q3 padisi no carnib3 q i padiso no erant / s3 similitu//
dine frugū padisi vesceretur / Postea vo uidēs dus q
diligent appositū eēt ad malitia3 cor hois ab adolescētia
2spus eius i his pmane no poss3 qui erant caro / opa
carnis diluuio gdempnauit 2 ~~auiff~~ auidissima hoim gula
pbans dedit eis licētia comedēda3 carniū ut dū i in//
telligerent licēre omnia no desiderarēt magno pe q no
licebat / nc madatū i eam veniret puaricatōis q3 q3 et
tut ex pte impatū d' i mudis aialib3 ieiunium sit Nota
tum alia mūda / alia dicant i muda / Et i archa noe de i
mūdis bina / de mūdis introducant imparia Et utiq3 i
mūdo3 esus ablatus sit nc sine cā dicūnt i mūda ex pte
ieiuniū dedicatū sit docens abstinentia om̄ in quo3 dam
recisione Cibū pdidit esau primogenita sua / Nonne pp
cibū impatiam q gule lacrimis emēdare no potuit /

Eiectus de egypto populus israel et in terram promissionis lacte et
melle manantem introductus egyptias carnes et pepones
aleaque desiderabat / utinam inquit obyssemus percussi a deo in
terra egypti / cum super ollas carnium sedebamus. Et iterum Quis
nos cibabit carnibus venerunt nobis in mentem pisces /
quos in egypto comedebamus gratis / et cucumeres / et pepon-
es et porri et cepe / et alea. At nunc anima nostra arida et nichil
nisi manna oculi nostri conspiciunt. Angelorum cibum contempnentes
carnes egypcias suspirabat. Moyses quadraginta diebus et noc-
tibus ieiunus in monte syna extitit probans non in pane solo
vivere hominem sed in omni verbo dei cum domino loquitur populus autem saturatus
ydola fabricabat. Ille vacuo ventre legem accipit scrip-
tam digito dei / iste manducans et bibens consurgensque ludere
aurum conflat in vitulum et egypcium bovem prefert divine ma-
iestati. Tot dierum labor / unius diei saturitate periit
Frangit audacter moyses tabulas / sciebat enim dei ser-
monem non posse audire temulentos. Incrassatus est et
pinguefactus et dilatatus et recalcitravit dilectus et dereliquit
deum qui fecerat eum et abscessit a deo salutari suo /
Unde et in eodem deuteronomio precipit ne cum manducaveris
et biberis et domos optimas edificaveris / omnibus et bobus tuis
multiplicatis et argento et auro extollatur cor tuum et oblivi-
scaris domini dei tui / Denique manducavit populus et incrassa-
tum est cor eius / ne videret oculis / et audiret auribus
converteretur. Et vultum ieiunantis moysi iuxta hebraicam
veritatem dei confabulatione cornutum / Pastus et pin-
guis populus suspicere non potuit / Quam ob rem dominus
noster atque salvator noster ob differentiam virginitatis et nup-
tiarum ut quidam putant / sed ob ieiuniorum consortia /

Moysen et heliam transfiguratus in monte secum ostendit in glo-
ria quia moyses typum prefert legis prophetarum quam helyas mon- //
stravit sicut manifeste scriptura ewangelii testatur. Loquebantur enim de
exitu quem completurus erat in ierusalem. Patet dominum non virginitatis
et nuptie sed lex nuptiarum et prophetie. Quod si contentiose in mo- //
yse nuptias, in helya virginitatem dixerit demonstrari, breviter
audiat moysen mortuum et sepultum, helyam igneo curru ra- //
ptum, atque immortalem esse cepisse quam mortuum. Sed neque secunda con-
scriptio tabularum absque ieiunio potuit impetrari. Quod
ebrietas perdiderat, inedia repperit. Ex quo evidenter po- //
ssumus nos per ieiunium redire in paradisum unde per saturitatem
fueramus eiecti. In exodo adversus amalech oratione moysi
et totius populi usque ad vesperam ieiunio dimicatum est. Iosue fi- //
lius naue statum imperavit soli et lune et inediam plusquam
unius diei victor exercitus protelat. Saul in regnorum primo libro
scribitur: Maledictus inquit qui ederit panem usque ad ves- //
peram donec ulciscar me de inimicis meis, et non gustavit
omnis populus eius et omnis terra prandebat. Tantaque fuit auc- //
toritas statutis semel domino destinate ut ionatham qui
tam victorie extiterat deprehenderet sors, et ignorantie
crimen declinare non posset prius quam ipse exercitum manu
et vix populi precibus salvaretur. Helyas quadraginta dierum ieiunio pre- //
paratus dominum vidit in monte oreb audivitque ab eo: Quid
tu hic helyas? Multo familiarior ista vox quam illa
in genesi: Adam ubi es? Illa enim pastum terrebat et
perditum, hec ieiunanti famulo blandiebatur. Congregatum
populum samuel in masphat indicto ieiunio roboravit
et fecit hostibus fortiorem assyriorum impetum et promissionem //

ſenacherib Ezechie regis lacrime / ſaccus / ⁊ ſpulia° vitte
fregit pſtrauit et vicit Et ceteris Ciuitas niniue im-
uectus ira dni ieiuniorum miſeratione deterſit Quam ⁊ ſo-
doma placaſſet ⁊ gomorra ſi voluiſſet agere penitentiam
⁊ lacrimis prime patinatte conciliare ieiunio Achab rex
impiiſſimus ut ſententiam dei ſubterfugeret ⁊ excidio domus
eius differret in poſteros ieiunio impetrauit ⁊ ſa-
cco Anna vxor elchane tamen cibo retrez filium
meruit implorare Periclitatur in babilone magi omnes
coniector ⁊ ariolus et aruſpex cedit Daniel ⁊ tres pueri
reuelatorem meret ieiunio / ⁊ paſti legumibus pulch-
riores ſunt ⁊ prudentiores hiis qui de menſa regis carnibus
veſcebantur Deinde ſcriptum est quod daniel tribus ebdomadis
ieiunauit / panem ſuauem non comederit / Caro ⁊ vinum
non intrauit in os eius / oleo unctus non ſit ⁊ venit ad eum
angelus dicens / daniel homo miſerabilis es qui deo mi-
ſerabilis apparuerat post ieiunium leonibus in lacu fuerat
horribilis Quam pulchra res que placat deum / leones
mitigat / demones terret / Mittitur ad eum licet ſit in hebra-
ycis voluminibus non inuenerimus abacuk meſſorum prandium
portans Talem enim diſcipulorum in cedia meruerat eb-
domada / Dauid periclitate post adulterium exomolo-
geſim / ⁊ confeſſionem in cinere ⁊ ieiuniis facit deus dicens
Quia cinerem ſicut panem manducaui / ⁊ potum meum cum
fletu miſcebam ⁊ infirmata ſunt in ieiunio genua mea
⁊ iterum iam audierat a Nathan dominus abſtulit a te ... ſcriptum
enim Sampſon ⁊ Samuel vinum ⁊ ſiceram non bibunt /

erant em filij repmissionis 2 pab mētā ieiuniū ꝙ ꝯtēpti
Aaron 2 ceti sacdotes ingressuri templū omne ꝙ pt inebri //
are no potat ne moriant. Et quo intelligim9 mori eos
qui ietūa no sobrij ministrauerit. Quaobrem 2 exp(ro)b //
rat isrli potū dabatis nazareis meis vinū. Ionadab
filius rechab pcepit filijs suis vt no biberēt vinū vsq
i etnū quib9 tu offerret Ieremias ut biberēt / 2 illi
bibē noluisset / loqt dns p pphetam. Quia obedistis
pcepti ionadab pris vri no deficiet vir d' stirpe io //
nadab filij rechab stās i ꝯspectu meo cunctis diebus ꝯsortib
celi. Anna filia phanuelis vniuira i ducit sp
ꝙ ieiunās 2 dum virgines longa captitas loga que
ieiunia suscipe / precursor eius 2 p locustis alit et
siluestri melle no carnib habitator ꝙ desti 2 ieiuna //
bula monachoz thebis inchoant clementis / Cristus 2 ipe
dns baptisma suū xl dieꝫ ieiunio dedicauit 2 acriora
demonia docuit no n orōe 2 ieiunijs posse supari. Cornelius centurio vt spm scm acciperet anqꝫ baptisma
elemosinis meruit crebris ꝯ ieiunijs. Paulus ap //
lus post famem 2 sitim 2 ceteros labores suos et
pcula latronū / naufragij / solitudis crebra ieiunia
enumat 2 discipulo thymoteo dolenti stomachū 2 infirmi //
tates multas sustinenti suadet vinū modicaꝫ potacōm
Iam noli inquit aquaꝫ bibē. Sicut aut dt quā noli
aq bibē ut cū aquā iā potasse / ꝙ no ꝯcedet nisi
crebre infirmitates 2 dolor stomachi postulassꝫ
Reprobat quideꝫ apostolus eos qui phibebant nuptias

cibis abstinere quos deus creavit ad utendum cum graciarum actione Et
Marcionem designat et Tacianum et ceteros hereticos qui
abstinenciam indicunt perpetuam ad destruenda et contempnenda et
abhominanda opera creatoris Nos autem et creaturam omnem lau//
damus dei et maciem sanguine vel potius sagine abstine//
ciam luxurie ieiunia preferimus saturitati Vir quippe
in laboribus laborat sibi et vim facit interitu suo Et a diebus
Iohannis baptiste ieiunatoris et virginis regnum celorum vim
patitur et violenti diripiunt illud Timemus enim ne ab adventu
eterni iudicis sic in diebus diluvii et combustionis Sodome et Go//
morre deprehendamur manducantes et bibentes nubentes et
nuptui tradentes Iam diluvium et ignis de celo saturitatem
et nuptias quas preterit deleret invenit Nec mirum si omne
quod in macello venditur apostolus comedi iubeat et comedi cum
ydolatris et adhuc in templis ydolorum cum ydolatria vesce//
retur prima abstinencia fuit cibis tantum abstinere gentilium
Unde scribit ad Romanos Is qui manducat non manducantem
non spernat Et qui non manducat manducantem non iudicet
non enim ieiunia et saturitatem equalia merita dispensat
Sed contra eos loquitur qui in Christum credentes adhuc iudayza//
bant Et eos qui ex gentibus crediderant monet ne scanda//
lizent eos cibo suo qui adhuc infirmiores erant in fide
Denique et quoniam hoc ipsum sonat Scio et confido in domino Ihesu
quia nichil commune per ipsum est nisi ei qui existimat quid commune esse
illi commune est Si enim propter cibum frater tuus contristatur iam non
secundum caritatem ambulas Noli cibo tuo illum perdere pro
quo Christus mortuus est Non ergo blasphemetur nostrum bonum

Non e regnu di esca & potus At ne quis putaret ieiunijs
h' dici & no de supstitione iudayca Statim edixit Alius
cdt manducare oia Qui aut i firmus e olus manduc'
Et rursu Alius iudicat die plus qz die Alius iudicat
omez diem Unusquisqz i suo sensu habundz / qui sapit
die dno sapit / & qui manducat / dno manducat / gras
em agit do Qui em adhuc i firmi erant i fide et
alias carnes mdas / alias arbitrat' i mudas / & mt' dies
& die esse alijs existimabat / ubi gra Sanctus de sabbato
& neomenias & Scenophegia qz rurios dies iubet olera
manducare q indifferent' comedunt' ab omibz Qui vo m
firmiores erant fidei / oms carnes & oms dies equales e
credebant Illud aut qd appone ausus e dnm voratorez &
potatore vini a phicis appellatu eo & qui ad / epulas ierit
nuptiarum & convivia no despexit pctorum Existimo qd
nobtum faciat Ipse em e dns ut arbitris voratur qui
xl diebz dies & anox scifitauit qui btos appellat esurientes
& sitientes / qui estam se ipse dt no qz discipuli suspicati
s que i ppetuu no peret / qui de die crastino cogitare
phibz / qui cu esuriisse & sitisse dicat & isse frequt ad
prandia excepto nuptio quod i typu sue passionis exp
sit & pbanda corporis vitate n' gule scribi fuisse / n'
vetri Qui diuitez ppuratu pp epulas narrat i
thartarum & lazaru pauperz obmedia dt ee i sinu abr
rahe Qui quicienumque vngi caput & lauari pci
pit faciem ut no glo hom / s dno ieiunes Qui come
dit quide pq resurrectoem ptem piscis assi et fauu

no ppt esuriē et gutturis suauitatē / s ut vitale sui
corporis comp̄baret. Ita q̄ciescūqȝ mortuū suscitauit iussit
ei dari manducare ne resurrectō fanthasma putaret
et lazarū post resurrectionē ob hāc causam cū dnō scribitur fuisse conuiuū
Patet hic dictis q̄ negent pisces et cetera si voluntas fuerit
cibos eos sumenda. Sed quo nupcias virginitatem ita
saturitati et caribus ieiunia spiritualiter pferimus. Si aut pe||
trus hora 6a pransurus ascendit in cenaculum / fortuita
esuries non facit preiudicium ieiuniorum / Sic enim modo et
dns xps ad puteum samaritane hora 6a fessus resedit
et voluit bibere ubi incumbit necessitas velint nolint
hoc tempe bibendi potuit aut si ut vel sabbatum eet vel dies
dnicus / et post bidui triduique ieiunium hora 6a ~~sat esuriisse~~
~~meridie q si cenavit pridie et septi dei~~ esurierit
Neque em crediderim aplm si cū vna diē cena||
uerat epulisque distentus fuat altius diei esuriisse
meridie / q si cenauit pridie et septi dei esuriuit
cum prandium / existimo q no vsque ad sacietatem come||
derit qui tam cito potuit esurire. Porro si p||
ysaiam loquitur dns q no tale ieiunium elegit dns
in diebus ieiuniorum vrorum inveniuntur voluntates vre
subiectos percutitis et in iudicia / et lites ieiunatis
et editis pugnis. Non tale ieiunium elegi dt dns
Quale elegerit docet Frange esurienti panem tuum
et paupes sine tecto in duc in domum tuam. Si
uideris nudum / vesti / et domesticos seminis tui
ne despiciaś. Non igitur reprobauit s quale vellet /

st Neq[ue] em[m] vetris esuries accepta est d[e]o q[uam] lite[r]a[m]
rapine [et] libidines destruunt Sed no[n] vult ieiuniu[m] d[omi]n[u]s
quo i[n] leuitico p[re]cep[i]t vt septio m[en]se / decima m[en]sis di[e]
p[o]p[ulu]s ieiunet / usq[ue] ad vesp[er]am Et qui no[n] afflix
erit a[n]i[m]am sua[m] moriat[ur] et extinct[ur] a p[o]p[ul]o suo Re
uare sepulchra [con]cupie[n]tie vbi carnib[us] p[o]p[ulu]s dedit[us]
ruit usq[ue] hodie / usq[ue] i[n] solitudine p[er]seuerat et
crassus p[o]p[ulu]s ortigometra scrib[itur] ad toleram [illegible]
[illegible] usq[ue] ructasse Cur h[om]o dei ad cui[us] p[ro]phe
tiam man[us] aruerat regis Jeroboam qui manduca[ns]
[contra] edictu[m] d[e]i illico p[er]cussus e[st] [et] leo qui azina[m] custo
diuit i[n]tacta[m] / p[ro]phete leuati se de prandio no[n] pe
pcit Qui exieiuni[us] miracula fecerat pransur[us]
illico saturatus p[o]enas luit C[uius] [et] Johel clamitat
Scificate ieiunium p[re]dicate curacio[n]em / ut mostra
ret ieiunium [illegible]
scificari cet[er]is op[er]ib[us] [et] s[an]ctificatu[m] ieiuniu[m] curacio[n]em
p[er]ficere pecc[at]or[um] Quo[modo] aut[em] virginiti vero[s] no[n] p[er]ducat
imitaco virgini[ta]s dya[boli] Ita [et] veris ieiunijs castum / v[er]sidis
[et] tibelle [et] quo[n]dam cibor[um] i[n] c[er]timi abstinencia maxime
cu[m] aput illos ieiuniu[m] panis sagina carniu[m] [com]pesce[re]
Et sicut sagina que faciebat manses imitaba[nt]ur
signa egypciorum / s[ed] no[n] e[ra]nt i[n] v[er]itate Nam virga
moysi virgas magorum deuorabat Ita et o[mn]ia q[ue]
i[n] emulac[i]o[n]em d[e]i facit dya[bolu]s / no[n] religionis n[ost]re sup
stito / s[ed] n[ost]ra arguit negligencia id volenim[us] fac[er]e
quot boni ee etiam sclr homines non ignorant

Quarta propositio est que 2 extrema
duos esse ordines ouium et hyrcorum Alterum iustorum A
lterum peccatorum / Alios stare a dextris / Alios a sinistris
Et audire iustos Venite benedicti patris mei posside
te paratum vobis regnum a constitutione mundi / Peccatoribus vero
dici discedite a me maledicti in ignem eternum qui pre
paratus est dyabolo et angelis eius Arborem bonam non
posse fructus malos facere / Nec mala bonos / vnde
et Salvator loquitur ad iudeos Vos de patre dyabolo estis et
concupiscentias patris vestri facere vultis Decem virgines propo
nit stultas atque sapientes Et quinque que oleum non
habuerunt remansisse extrinsecus / Alias vero quinque
que per lumine bonorum operum preparaverant thalamum
intrasse cum sponso Ascendit ad diluuium et ait
Qui erant cum noe iusti / servati sunt qui vero peccato
res omnes in quo perierunt Apud Sodomam et
gomorram exceptis duobus generibus Bonorum et Ma
lorum quia nulla diversitas invenitur Qui est iustus eri
pitur Qui peccator pariter voratur incendio Vna sa
lus habitationis / Vna multitudo remanentibus nec paulu
lum quidem a iusticia declinandum Iudicio est
vxor loth Si aut inquit in oppositis Quare
iustus laboret in pace / aut persecucionibus si nullus
profectus est Nec maiora premia Sciat hic cum facere
ut non plus quam meatur sed ne perdat quod accepit sine

gypto quo x plagas equaliter omnes senciunt peccatores et simi//
les tenebre domino et servo nobili et ignobili Regi et minc//
iit et populo Sanctis vero dei et populo israel una erat lux Sic
et in mari rubro cuncti pariter transeunt Peccatores pariter
obruuntur Sexcenta millia hominum excepta in belli eta//
te et sexu / in deserto equaliter exeunt Et duo qui iusticia
pares erant equaliter liberantur per xl annos cunctus in
israel similiter laborat et moritur Homor manet omnium
etatibus una in ciborum mensura et vestitus pariter detreuntur
Capilli inde augentur barba in qua crescit / Calciamenta
omnibus ex equo durant Ro in talum pedes Cibus iore
cunctorum equaliter sapit Ad una eum mansionem pari
labore et incede pergebant omnes hebrei equaliter pasca
Equales stenophegyas / Equale sabbatum Equales neo//
menias Septimo requiecionis anno absque personarum
discrecione dimittitur iubileo omnia cunctis debita
relaxantur / atque ad antiqua possessione venditor redit
Parabolam autem in ewangelio seminantis in qua in bona
terra centesimum et sexagesimum et tricesimum fructum ex//
oritur Ewangelio inter malam terram sterilitatis varietas
indicatur in duos ordines dividit Bone terre et male
Et quo apostolus precheris filys et uxoribus in alio ewangelio
centies in alio septies dominus promittit et in futuro vita eterna
Nulla quod distancia est inter centum et septem Sic et sunt
enim non facere prudicium nisi unius terre sterilitas predi//
ta prestitum cum ewangelia Mt cencies fructum inciet 3o 60
et C dicit dominus Qui manducat mea carne et bibit

meu sanguinem in me manet et ego in illo Sic ipse sine aliqua diva
comdivisione christus in nobis est ita et nos in christo sine comdivisione sumus omnes
qui diligit me sermonem meum servabit et pater meus di//
liget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus
Qui ipsum non diligit / Qui diligit venit ad eum pater
et filius et in eius habitat hospicio Ubi autem huiusmodi habita//
tor est puto quod nichil debet esse preter hospiti Si autem dicitur
Multe mansiones apud patrem meum sunt in regno celorum
diversas sunt mansiones / sed ecclesiarum in toto orbe numerum
comparat una propter item vado inquit et preparabo vobis locum
non loca / Si habet repromissionem xij apostolorum et ipse
paulus exclusus est et habet loco et electionis vas super//
fluus putabitur et indignus / Johannes et Jacobus quod
plus ceteris petierunt non impetrunt et tu non est dig//
nitas eorum inmutata quam reliquis apostolis equales
sunt Resecti quod corda vestra templum sunt spiritus sancti
Templum inquit est et non templa ut similiter in omnibus habi//
tatore ondeat deum Pro pluribus rogo tamen / sed pro illis qui
credituri sunt per verbum eorum in me / ut sicud tu pater in
me et ego in te unum sumus ita omnes unum sint in nobis
Gloriam quam dedisti michi dedi eis dilexi eos sicut me
dilexisti Et quomodo nos sumus pater et filius et spiritus sanctus
unus deus Sic et unus populus in ipsis sunt et essi filii
carissimi domine comfortes non Sponsa Soror Ma//
ter et cetera quam alia putamus vocabula unius ecclesie co//
inquinata est que nunquam est in sposo / fratre / filio / una sed fidem
Et comprat varietate dogmatum Et heresibus

scindit / vigo pmanz / Quocunqz agnus vadit sequit
illu Sola nouit cantica q Si aut in inquit opposinis
Stella a stella differt i claritate Audies differre ste//
lla a stella hic e spuales a carnalibus / omnia mebra
equalit diligimus pt oclm pponimus digito / pt digi//
tu auricule s; i singulor amissione mebror gdo e
dolor / Equar inimus i hc scto z equar d'eo egredim
vnus aut adam trenus z alter celesti Qui in treno
fuit asimilis est z pibit / Qui i celesti ad extris
est z saluabit Qui fatue fru dixerit z racha reus
erit gehenne / Et qui homicida fuerit z adult'me//
tur similit gehenna Imp sequucione qui i cendit
qui suffata qui decollat qui fugerit ~~qui i cendit~~
qui i carcere inclusus abierit / varia quide lucte
gna / s; vna carona victor e int' cu frem qui sp
tu pre fuat / z qui p9 ea penites recepti e nulla
diuisitas est oparys pme hore et 3e et 6e et 9e
et 11me vno denarius equar reddi z quo magis
ad miret abiysis incipit pmu qui minus i vinea
laborarunt hys z hys' separar tepcionis que ad pu//
sitez sui dogmatis callidus disputatar inclinat
quis no tepteur eos electos di Etep Iohns aptus
antixpos venisse dt multos / hec ra e antix pdica
que int' Iohannez z vltimu penitetez nulla facit
distancia Simile miror quo sypes lubricus z pth//
eus in i varias se mutet portenta formar Pl//
ui eni i coitu z saturitate epycureus e / subiti initor /

retribucōe scortus efficit² ierosolima Ethio iudeo tepro
xp̄m xenone ꝯmutat si nō licz a v̄tutib; paululū de
clinare 2 oīa pcta sūt paria eusdēz ꝙ̄ crimis ē qui
esurienti panem surripiūt 2 qui hoīem occiderit
Tu ꝙ̄ maximorū scelez reꝯ tenebris / Porro A
liud ē si te dicas mīma quidez hr̄e pcta 2 tū oms
apli 2 ꝓphete nrē illud ꝙ̄ i 2ᵃ ꝓpositōe disserui
peccatores esse se plangūt / solꝯ de iusticia gloriēris A
nte mudo eras pede / nūc nō solū calciatoꝯ 2 or
nata Tunc pexa tunica 2 nigra gugula vestiebaris
sordidatꝯ 2 palidꝯ 2 callosam ope gestitas manū /
nūc lineis 2 sericeis vestib; 2 atrabatꝰ ac laodice
indumentis ornatꝯ incedis Rubet bucce / nitet cutis
come occipitiū frontez ꝙ̄ crinatꝯ ptensꝯ sine pte
nsꝯ ē / aqua hiculi insurgūt humeri / turget gutt
ur 2 de obesis faucib; vix suffocata v̄ba pmūtᵉ /
Certe in tanta diu'sitate victꝯ 2 vestitꝯ / necesse ē aut
hic aut ibi pctm̄ Pro ꝙ̄ i cibo aut i vestibus pctm̄
esse assera / ꝓ ꝙ̄ varietas 2 ꝯmutaᵒ indectꝯ reph
ensiom pxima ē / Vel aut reprehendi² a v̄tute pruꝰ
ē vicio matrepā / ꝙ̄ i ꝯssu arguit² pcto iugit² ꝙ̄ /
viciosū arguit² pcto iugit² / ꝙ̄ pctm̄ est iuxta tua
smaz i sinistra pte 2 hyrcoz pte descbi Aut revū
taris ad antiquum ꝓpositum ut oms eius possis
ce ad dextera aut si ꝑ ouē smaz pu'sa pma ꝙ
mutaris velis nolis ꝙ̄ ꝙ̄ barbam raseris int
hyrcos inhaberis vez quid pdest luscū v̄ore luscū

2 accusatoris dece ig̃stantia cu͞ p̃positionu series
diluenda sit oues 2 hedos ad extra 2 a sinistra / duos
iustor 2 petor esse ordines no͞ negam9 Arbore
bona fructus malos no͞ facere / Pt mala͞ bos nulli d //
ubiu e dece q° virgines sapientes 2 stultas i bonas
malas q dividim9 q̃ndilunio libatos bonos / 2 pc //
tores aquis obrutos no͞ ignoram9 igne consuptos
oib9 perspicuu͞ e dece q° plagis pcussa egiptum 2
isrl fuisse sospite nom9 q̃ in mari rubro tn̄sisse m //
pos 2 pharaone cu͞ suo exercitu dimisum Ecc i scoho
tatat puuli Sexcenta milia i deserto cecidisse q
i creduli fuerit et duos tm° t̃ram pmissionis m //
tisse scipture docet Et reliqua q̃ vsq ad operarios
vinee i duos bor 2 malor ordines desc pspici
Eq̃ c̃lem int bos 2 malos divisioe tu asseras
int ipos bonos ul cẽrio malos nulla esse dista //
tiam mel9 q referre vtr pma lana hcant an
2as / vtr scabidu pecus sit 2 morbidu an uegetu
atq suffultas Narie tu ezechiel oues ronabiles
2 divisiones int pecꝰ 2 pecꝰ sue pphetie auctē dem //
ostrarẽ d / Ecce ego iudicabo int pecꝰ pingue 2
macilentu͞ pro q lateribus 2 humeris i pingue //
batis 2 cornibus vris vetilabatis oia i firma pe //
ctora donec dispgerent Et ut sciremꝰ q̃ sint ipa
pcora Statim intulit Vos aut greges mei oues
pascue mee homines estis ꝯdicpe met g° erit paulꝰ

zille pontifex qui cu prius uxore dormierat / qz itaq
post primaz receptus e. Et qz simul a dextris e i eadez
cu aplo claritate fulgebit. Et quo i una angelo usq
ad messem consumacom mdi zizania pt frumenta
qz surrexit. Qua gna pisces boni 2 mali sagena
et 2 rethi [illegible] contmet. Cur i typo eccle i a archa noe
divisa malia 2 p qlitate intor divise p mansiones
Cur astitit regina a dextris dni i vestitu deau
rato circudata varietate. Cur Joseph i forma x
mariam sp tunicam. Cur aplus loquitr ad romanos Uni-
cuiqz sicut dns divisit mensura fidei. Sicut eni
in uno corpe multa mebra hntes una donacom 2m
gram que data e nob differentes / sive pphetiam 2m
mensura fidei sive ministium i ministrado / sive qui docz
i doctrina / qui prest i sollicitudine 2 reliqua. Et i alio loco
Alius iudicat die plus qz die / alius iudicat omez
diem unusquisqz i suo sensu habundz. Et ad cor. Ego
platavi appollo rigavit / sz dns i cremtu dedit. Ita
qz nc qui platat est aliquid / nc qui rigat / sz qui i
cremtu dat dns. Qui plantat 2 rigat unu sunt unus
quisqz aut ppam mercede accipit 2m sum laborem
Dei eni sumus adiutores / dei agricultura estis / dei
edificatio estis 2m gram que m data est ut sapiens
architectus fudamtu posui. Alius aut supedi
ficat fudamtu aut aliud nemo pt pone pter quod
positu est qd e xc ihus / Si quis aut supedificat
sup fudamtu hc. Aurum Argentu lapides preciosos /

Kloster Steinacz

ligna fenum / stipulam / vnius cuiusque opus apparebit dies
enim domini illud manifestabit / quia in igne reuelabitur Et sin-
gulorum opus quale sit ignis probabit Si cuius opus arserit
et perit dampnum sustinebit laboris sui perdet quidem
laboris premium / sed ipse saluabitur non tamen absque probatione
ignis Ergo cuius opus manserit quod superedificauit
sine ignis probatione saluabitur Et inter saluatorum et salua-
torum utique est aliqua diuersitas ut non in alio loco
Sic nos inquit existimet homo quasi ministros christi et
dispensatores misteriorum eius / hic iam queritur inter dispe-
satores dei ut fidelis quis inueniatur / vos scire quam
inter dispensatores sit multa distancia / Non dico de
malis et bonis sed de ipsis bonis qui ad dexteram sta-
nt Audi quomodo Nescitis quoniam qui in sacrificiis operantur
de sacrificiis comedunt Qui altario deseruiunt de
altario participantur Sic et dominus disposuit hiis qui
ewangelium annunciant de ewangelio viuere Ergo autem non ab-
usus sum horum aliquo Non scripsi autem hec ut sic fiat in me
Melius est enim mori quam ut gloriam meam quis euacuet
Si enim ewangelizauero non est michi gloria necessitas
quippe incumbit / Ve enim mihi est si non ewangelizauero
Nam si voluntate hoc ago mercedem habeo Si autem
nolens dispensatio michi credita est / Que est ergo merces
mea ut ewangelizans sine sumptu ponam ewangelium christi
ut non abutar potestate que data michi est in ewangelio Cum
enim essem liber ex / omnibus omnium me seruum feci ut plures

lucrifatem Neque potes dicere eos peccare qui vi-
vunt ex evangelio qui de sacrificio participatur / utique
non dominus enim disposuit ut qui predicat evangelium de evan-
gelio vivat. Apostolus autem qui non abutitur hac licencia
sed laborat manibus suis ne quem gravet die ac nocte
spa et imperat his qui secum sunt utique ideo hic facit
ut plus laborans / plus aliquid mercedis accipiat. Cu-
rramus ad reliqua. Divisiones autem gratiarum sunt idem
autem spiritus. Et divisiones ministrationum sunt / idem autem
dominus. Et divisiones operationum idem autem deus qui
operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus
iuxta id quod expedit. Et iterum. Sicut corpus u-
num est et membra plurima habet omnia autem membra
corporis cum sint multa unum corpus est. Et iterum Vos
ne dicas in uno corpore divisa membra unum corpore in-
tu. Statim gradus describit ecclesie. Et quosdam
quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas
tertio doctores deinde virtutes et gratias curationum opit-
ulationes genera linguarum / Numquid omnes apostoli / numquid
omnes prophete / numquid omnes doctores / numquid omnes virtu-
tes / numquid omnes habent gratiam curationum / numquid omnes
linguis loquuntur / numquid omnes interpretantur. Emula-
mini autem dona maiora. Et adhuc excellentiorem
viam vobis monstrabo. Cumque de caritatis virtute latius
disputasset adiecit. Sive prophetie evacuabuntur sive
lingue cessabunt sive scientia destruetur. Ex parte enim
cognoscimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod

perfectum est euacuabitur quod ex parte est. Et in gentibus. Nunc autem
manent fides spes caritas tria hec. Maior autem horum
est caritas. Sectamini caritatem. Emulamini spiritualia magis
autem ut prophetetis. Et iterum volo autem omnes vos loqui linguis
magis autem prophetare / Nam maior est qui prophetat quam
qui linguis. Et rursus Gratias ago deo quod omnium vestrum
lingua loquor. ubi divisa sunt dona. Et alius maior
aliquibus est et omnes spirituales appellat. Certe oves
que stant a dextris. Et in comparatione ovium est aliqua diver- //
sitas / loquitur quidem de humilitate paulus apostolus. Quia
persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum
et gratia eius in me vacua non fuit / sed amplius omnibus illis
laboravi non ego autem sed gratia dei que in me est / verum tamen
eo quod se humiliat ostendit posse apostolos alios minores / alios esse
maiores. Et qui utique vas electionis dicitur a cunctis enim //
plus laboravit non est iniustus deus ut obliviscatur operis
eius et dispar meritum equali mercede compenset / De hinc
legimus. Sicut in adam omnes moriuntur ita et in christo omnes
vivificabuntur unusquisque in suo ordine / Quia unusquis- //
que in suo resurgit ordine utique diversa sunt merita. Non
omnis caro eadem caro sed alia hominum alia pecorum alia
volucrum alia autem piscium. Et corpora celestia et corpora
terrestria. Sed alia quidem celestium gloria alia autem terrest- //
rium. Alia claritas solis / alia claritas stellarum. Stella
enim a stella differt in claritate. Sic erit et resurrectio mortuorum
Nam tu scis doctus interpres sic exposuisti ut diceres spirituales /

& carnales i celestibus erunt et iam non solum oues / sed
etiam hyrci tunc ascendent regna celorum Et i stella a stella diff //
ert i claritate non oues et hyrci sed oues et oues i ste //
lla et stella / Denique alia magis claritas solis et alia cla //
ritas lune / ne stella et stella totum equale multitudinis
assereret vnus Solem posuit et lunam, quos item mis
hyrcos non potius mirare Dicit i qui et et xxo mor //
tuorum ut iusti i claritate solis luceant Et qui isti //
opti secundum lune splendore rutilent vt alius lucifer
sit Alius arcturus / alius orizon alius mazuro //
th et tota stellarum vocabula que socrate i Job volu //
me continentur omnes enim oportet manifestari nos opt
ante tribunal christi vt recipiat unusquisque que gessit
pro corpore sine bonum sive malum Et ne forsitan dicas
aute tribunal christi manifestari / vt boni bona mali
recipiat mala Et i eadem epistola docet Qui parce
seminat parce et metet et qui seminat i benedictionibus
i benedictionibus et metet Certe qui plus et qui minus
seminat de parte sed dextra Et cum unusquisque semitis
vnus sint tamen mensura et numero differunt Scribit ad ep //
hesios idem paulus vt nota fiet in principatibus et
potestatibus i celis per ecclesiam multiplex et varia sapientia
dei Sermo ergo i diuersis agminibus ecclesie et multiplex //
lex sapientia dei predicetur Et non i eadem epistola Unicui //
usque aut nostrum data est gratia et in mensura donationis
christi Non ergo mensura christi diuisa sit / sed tamen gratia eius i fundi

q̄m vale⁹ haurire Frustra igit' oues 2 hyrcos quoq;
2 quoq; virgines egyptios 2 israhelitas et cetera hg⁹ repli //
cas Quia no ē impenti retributo/ ß i futo/ vn et
dies iudicij i gsumatoe pmitti/ eo nt no e iudiciu
Fine ta em appella dies extrema iudicij si no
iudicat d'us impenti aut nauigas luctam atz
pugnas ut i fine premias ad portu tenemur t //
uphes Tu aut puse alubrite pntis sth qusa
i futo4 extª ppomis Cu vtiq; hic nuptia sit ibi
nuptia donc mtre⁹ i scuarm dei 2 i telligam⁹
i nouissimo eo4 Pra alit' seuis alit' petior mek'sn //
eode mari nauigatib; cadez tnquillitas 2 tepestas
est Pro aut alit' mr / alit' lat⁹ ocidit pt ahomo de ad //
ulterys 2 pstibulis aho de castis 2 mmoniys na //
scut liberi Certe dns 2 latrones equali iudicio
crucifixi s' Si idem est huig seculi futi q iudiciu
Ergo qui hic pit crucifixi sunt 2 i futo simul hic //
bur paulus 2 qui cu vinxerant simul nauigat
simul sustinet tepestate / simul naui fluctibus dissip //
ata i litt euadut / Negare non potes qu mt'
vinctu 2 vincientes diuisa sint merita et quo vinu
apli militu q naufragiu est Refert pyca pa //
uli reuelatom / 2 eos qui naui fuerat ditit si //
bi a dno esse donatos / Nunq; is cui donat 2 qui
donat' vnig meriti s' dece3 sci peatice3 possint
eruc' cuui tes loth cu filiab; erepty e de medio /

liberati essent 2 qm si exire voluisset ¶ Item multa
dra est int' loch et generos eius liberat ¶ Segor vna
vrbs de pentapoli eque eiusdem initi erat / atque vini
sine subiacebat ¶ Sicut Sodoma 2 Gomorra, Adama
2 Seboym sceleribus periibus custodi ¶ Item diuisum ini
tu i loch 2 Segor 2 ty dei tendio post' euadunt la
trunculi qui absente dauid vastauerat ¶ Siceleth
2 vxores eorum 2 liberos preda duxerant die tercia
cedunt i campo 2 quadringenti homines ascensis came
lis fugiunt dicit aliqua int' eos qui cesi sunt 2 qui
fugere potuint eo distancia / legimus i euangelio tu
rre ¶ Syloe cecidisse ¶ Certe iuxta sniam saluatoris
non soli fuerant peccatores / sed i formidine reliquorum
puniti sunt / vt pestilente flagellato stultus sapie
cior fieret ¶ Si omnium peccatorum vnu est supplicium
i iuste Alius occidere 2 per mortem alterius alius
commonetur opponis in gomor mane vnacque mensura
2 vestitu et capillos barba 2 calciamenta ex equo
i seruitutem quasi non et nos corpus quod equaliter accipia
mus vna est i ministerys scificatio dni 2 serui / nobilis et
ignobilis / regis et militis quamquam participacionem mi
nis diuisum fiat quod vnum est ¶ Qui enim i digne mandu
cauit 2 biberit / reus erit violati corporis et sanguinis
dni ¶ Nunquid quia iudas de eodem calice bibit de quo et
ceteri apli vnius cum reliquis erit meriti ¶ Et si non vis
recipere sacrum ete omnes equaliter vinimus vnum tenemus

aerem / eode humore irrigam eisdem cibis pasti //
m porro alimta cocor arte / mutat in melius et
fit alicui suamus conditu(r)is huiusmodi cibi no ne satis //
facit / sed volupti Et que esuri(m)us eque algemus s //
mul que hiem frigore / Estibus et calore dissolvim(ur) Sol
quoque ipse et luna et omnium astror(um) chorus / et pluuie et
mundus equaliter nobis seruit et eisdem omnes nix celo (?)
ymbribus irrigam / boni et mali / iusti et iniusti
Et in presentia extra quam futuror(um) ergo et sol iusticie equaliter iustis
et peccatoribus impiis et sanctis christianis et iudeis atque gentibus
oritur Cum scriptura dicat Timentibus aut dum oritur //
et sol iusticie Et timentibus oritur ergo contemptoribus
et pseudo prophetis occidit Oues que stant a dextris
ad regna celor(um) introducuntur / hyrci in thartar(um) detr //
udunt parabola ista non omni(no) inter se iunita et contrario
describit hyrcor(um) sed inter oues et hyrcos tantum differentia
facit / Neque enim omnibus locis docent omnia / sed
una queque similitudo ad id refertur cuius similitudo
est sit et .x. virginum non totius generis humani / sed sollicitor(um)
et pigror(um) exempla sunt quor(um) alteri diem semper prestolant(ur)
ad vetu(m) alteri sompno inhertie se dantes futur(um)
iudicium non putant / unde et in fine parabole dicitur vigi //
late / Quia nescitis diem neque horam Et in diluvio
liberatus est noe et omnes orbis interijt / Omnes caro erant
et propterea perierunt Aut omnis eiusdem qui initi dicens
filios noe et noe propter quod filij liberati sunt Aut male //
dictum in eodem pomo loco in quo et premium quia /

dedilmnio ſimul libatus e in paſſione xpi omnes declinaue//
runt ſimul inutiles facti ſunt/ et non fuit qui faciat bonu
non fuit uſque ad unu. Videbis ne igitur dicere ſit ne
faſſe petru et ceteros aplos qui fugierunt quo Cay//
pham et phariſeos et clamantes populum Crucifige cru//
cifige eum. Et ut de aplis taceam Eiuſdem ne
ſceleris tibi videbitur deus reus Annas et Cayphas
et Judas proditor eius et pylatus qui nolens quidem dnm to//
impulſus e ferre ſententiam. Quanto maioris meriti fuit
iudas tanto et maioris criminis Et quanto maioris criminis
tanto maioris et pene potentes enim potenter tormenta
patientur. Arbor mala fructus bonos non facit neque
bona malos Nihil ita e. Unde in quo paulus
cum eſſet arbor mala perſequens eccleſiam xpo fecit poſt ea
fructus bonos Et Judas cum eſſet arbor bona ſigna
faciens cum aplis poſt ea reuerſus in proditorem fecit
fructus malos Tam diu quippe nec arbor bona fructus
malos facit neque mala bonos quamdiu vel in bonitate ſua
vel in malicia perſeuerant. Porro quod ſeruus hebreus e
quarto facit paſcha et ſeptimo anno liber efficitur
et in iubileo i. quinquageſimo anno omnis poſſeſſio
reddit ad dominos/ hic non de preſenti dicitur ſed futuro Nam in
ſex diebus huius ſeculi ſerui ſumus in ſeptimo die vero et certe non ſab//
bato liberabimur ſi tamen voluerimus eſſe liberi dum adhuc
huius in ſeculo ſi autem noluerimus perforabit nobis auriculam
in teſtimonium inobediencie/ et cum uxore et filiis nris quos pro//
tulimus libertati i. cum carne et operibus uigilit ſiue pa//
bola aut ſemantes e que ex utraque parte trinos fructus

fat Et mr aplm sup fundamtu xpi Alius edificat
aurz argetu lapides preciosos / ligna / fenu stipula Cu
i domo magna diusa vasa sit Aspiciunt pt 2 huic
gdite aptissime i prudencie e Tame ne exultet i me //
dato 2 ex m aplor i pmdicinum cetenary 2 sexagen //
ary efferat mn Cciat i chr ait aplis qui sua om //
usa dimiserant cetuplu repmissu in cron° aut
luce mlto plā i pollapasiona 2 peits in nullo cron°
pcetu scriptu ee septes se que ut falsary aut i prac
cetu teneri pt note nobis / ep in alio cron° a cetu
i alio a 30 incipit mare cu ois scripta magis vetz
miore pponat mm 2t ad maiora gdatim asce //
dat vbi gra ut dicat aliq fuisse annor quiqz et
10 et C pt tn quiqz et 10 plura poterut ee q
cetu que pora pt norata / si no accipis i bona ptez
diusitatez m cetu 60 30 nt i malam ptes accipies
Et idem vitiu erit semis quod setus viam cecidit
2 sup petos 2 sup spinas 2 si illa tria 2 het i bo //
na ul i malaz ptes sut singula / stultu fuit p //
duab reb sex spes mare psitum cu i ait et iamr
2 mlta narrata pabola saluator sp intulcit Q //
ui h aures audiedi audiat vbi nl ept q mtuscetus
lateat frustra ad intelligetiam misticam pvom //
ur Si aut pr 2 filius masione faciunt aput crede //
tes / 2 ubi xt hospes e ibi nichil d esse existimas
puto q alit xt hitauit i chorinthijs / aliter i Ephe //
seis / ht ept alit i hys aput qos paulus aplus pcta
mlta repheudit / alit i hys quib sacra ascilis ignorata

diſcruit/ aliť ī Tito ꝛ Thiotheo/ ~~ſchis~~ aliť ī paulo Certe iť
natos mulier̄ nō fuit maior Johē bapta vbi aut maior
dr nūc ē ut ceteros habuit bores Et qui bor ē ī rēgno
cel maior ē illo vides ergo qꝫ ī celis ſit maximꝰ ꝛ minimꝰ
Et int angelos qꝫ ꝛ int viſibiles ciuitas ſit multix ꝛ inſi//
nita diuiſio Quare dixerunt apli dne ad auge nobis fidez
Si om̄ vna mēſura ē Et dnō ad diſcipulū modice
fidei quid dubitaſti qꝫ ꝯcōmia qꝫ defuto rēgno legiꝰ
Ecce dies veniunt dicit dnō ꝛ feriam domini iuda fedus
nouū nō ꝯm pactū qꝫ pepigi cū prib vrīs Et pꝰ
paululū Dabo leges meā ī viſceribꝫ eorum et ī corde
eorum ſcribā illā ꝛ ero eis ī deū ꝛ ipi erunt in ppl̄m
Et nō docebit vir vlt proximū ſuū ꝛ vir frēz ſuū dicēs
Cognoſce dnm̄ omnes em̄ ꝯgnoſcet mea maxio uſqꝫ
ad minimū/ Perſpicue/ ex ꝯtextu ꝯnus loci futurū xpi
regnū pphitā deſcribit et qua qūa erit ibi maxi//
mꝰ et minimꝰ ſi omnes equales futi ſīt vtiqꝫ ꝛ ea qꝫ ī
euangelio dr Qui docuerit ꝛ fecerit vobis maximꝰ ī
rēgno celorum Qui aut docuit et nō fecerit erit minimꝰ
Jngruimio ſalor pcipit ut ī ſiore toncamꝰ locū ne cū
maior venerit de ſupiori tēpit extrudat Si tādē
nō poſſumꝰ/ ſꝫ tm̄ pꝑmam ſubleuam/ Quid ē vot
ſcala illa ī bethel pꝫ angeli deſcendūt atqꝫ ꝯſcendunt
qui de celis ad terrā veniūt ēte int oues et ad dextera
ſtabāt dū ibi ēent angeli de celis deſcēdunt Et Jo//
uiniā dcorum paſſione ſecūꝰ ē Quis aut riſum
tene ꝯtat ī eo qꝫ multas manſiones apd prem ecclias
arbitret ī toto orbe diuiſas cū maniſeſtiſſime ſcriptura
doceat ꝛ ꝯm euangeliū ꝯloſimo nō de eccliarum mīo ſꝫ de celorum
manſionibꝫ ꝛ etiā ī thaber naculis que pphita dixerat/

dm fuisse ꝯmocȝ qndomo inquit pris mei masiones mlte
ſt Si ꝯminus dixissem vob qꝛ vado pare vb locu et si
abiero ꝛ ꝑparauero vob locu itez venia ꝛ accipiaз vos
ad me ipm ut ubi ego su ꝛ vos sitis / locu ꝛ masioes
quas ꝓpare se dt dns aplis qndomo vtiqꝫ ſt pris i c̄lo //
no celoz / no i t̄ra i qua ad pns aplos relinqbat Simil
ꝫ sensus sc̄pture intelligꝫ dicēs inquit vobis qꝛ vado
Et ꝓpabo vob locu si no masiones mlte eent apud / vado adprez
prez hic est Si no vnus quisqꝫ masionez ſ' no ex largi //
tate dei / ſꝫ ex ꝓprys opibꝫ ꝓparaz / Et ideo no e meu
pare ſꝫ vrm Quia ꝛ iude nichil ꝓfuit patꝫ locꝫ /
quez suo vicio ꝑdidit iuxta qꝫ ꝓsum ꝛ illud intellige //
du qꝫ ad filios dixit zebedei / Quoz alter asinisteris /
alter cupiebat sede a dextris Calice quidez meu bi //
betis / Sede aut a adextris meis / siue asinistris non
est meu dare vob / ſꝫ quibꝫ patu e a pre meo no e
fily dare / ſꝫ quo e fily ꝑpare / pate inquit ſt i celo diuse masioes mlte
ꝛ plurime masioes / plurimis diusisqꝫ v'tutibꝫ eos no
ꝑsone accipiut ſꝫ opa Frustra ꝫo me petitis qꝫ i vobis
situ e qꝫ pr meus illis ꝑauit qui dignis v'tutibꝫ ad ta //
tum ascensum ſt dignitez Porro qꝫ ait Itez venia
ꝛ accipia vos ad me ipm vt vbi ego su et vos sitis
ꝑpe ad aplos lo' dequibꝫ ꝛ i alio loco sc̄ptu e / vt quo
ego ꝛ tu pr vnu sumus / Sic ꝛ illi i nob vnu sint qui
crediderit qui ꝑfcti ſt qui ꝑut dicē ꝑs mea dns Si
aut no ſt ꝑlurime masioes quo i veti testamto et
nouo aliu / ordine pontifex tenet / aliu sacdotes / aliu leuite
aliu ianitores / Aliu editui Et i volume ezechielis vbi
futu' ecc̄ie ꝛ celestis ordo desc̄ibit Sacdotes qui ꝑstauc //
rat regradat' i edituos / Et i hostiarios / ꝛ tu sint i teplo /

di hic ē ad exterius nō sꝫ arietes/ ſꝫ int' minimas oues ī fluuio
quod illo qui de tēplo egredit' ꝛ irrigat falsū mare ꝛ vniuſa
viuificat Multe spēs piscium describunt' Quare ī regno
celoꝝ Archangeli sūt/ Angeli Throni/ dnatoēs/ ptates
Cherubin ꝛ Seraphin et oīe nomen quod noīa' nō ī pnti
sclo ſꝫ ī futuro Omē ca dnſitas noīm ē vbi nō ē dnſitas
initoꝝ Archangelus vtiqꝫ alioꝝ minoꝝ angeloꝝ Ar//
changelus est Et ptates ꝛ dnatoēs hnt alia sup que
exerceat ptatē ꝛ eque subiecta donament' hic ī celis ē hic
ī misterium dei ne nos solito more irrideas atqꝫ subsa//
nes Si imꝑatorē posuerimus ꝛ ꝑfectos eius ꝛ Comi//
tes et Tribunos et Centuriones ꝛ Manipulos ꝛ ceta//
um ordinē milicie Illud aut qꝫ ait Nescitis qꝫ corpa
vra templū sūt spūs sci/ valde sirinosū ē cū dīua scriptura
soleat ꝛ vnū plit' et pla singularit' appellare Et in
sciat ī templo quod ipo multas mansiunculas ee exterius
atriū ee interius ee vestibula/ ee scm ee scā scoꝝ Et
sunt ꝛ culine ī templo sꝫ ꝛ celariola/ sūt ꝛ torcularia
ꝛ vasoꝝ receptacula Ita et ī templo corpis nri dnſa
sūt initia nō eque dns opt ī hitat Vt ad eadē insuras
oībꝫ ī funditur De spū moysi aufert' et lxx psbris
dat' puto ee alia habūdancia fluus/ alia riuuloꝝ hec
hyc spūs Elyzeo ꝛ xo dat' vn ꝛ duplex gra facit signa
maiora Ille viuus mortuū Iste mortuus mortuū
suscitauit Ille famē imperat q̄ ppo Iste absesse ciuitati
sub vna die hostiles copias ꝑbuit/ licꝫ hic qꝫ ait Ne//
scitis qꝫ corpa vra templū sūt spūs sci/ de cuncta ec//
clesiarū dicat eccia Qui pariter cgregati vnū xpi corpus
efficiunt/ hic ia cquirit' interore Qui pedibꝫ xpi dignus sit
qui capite qui oculꝫ eius sit/ qui manus Et et duo milies/

merito penitentes et sta significabat Quar alia pedes
altera capud tenet ea tamen consi, et nonnulli extimet unam esse Et q
primum cepit a pedibus eam gradatim ad unitem peruenisse Et
et illud quod adiecit non pro hijs rogo tantum sed pro illis qui cre //
dituri sunt per uerbum eorum in me ut sicut ego pater in te et tu in me
unum sumus ita omnes unum sint in deo Qui filij carissimi d //
me consortes nostre iam supra diximus et nos plenius inculcandum
est non nos enim naturam sed communem gratiam esse in patre et filio, Pater ei eius //
dem substantie est quod manichei solet dicere Alia humana et diuina, Et
Dilexisti inquit eos sicut et me dilexisti uides ergo quod in consor //
tium nostre eius adsumimur non nature eorum sed gratie et ideo non diligi Q //
uia filium dilexit pater, et membra scilicet diligunt a corpore Quot
quot enim receperunt xpm dedit eis potestatem filios dei fieri qui
credunt in nomine eius Qui non ex sanguinibus neque ex uoluntate
carnis Neque ex uoluntate uiri sed ex deo nati sunt neque uer //
bum desijt esse quod fuerat, ut homo perdidit esse quod natus est Bla
sucta est non mutata natura, Vis scire quo cum xpo unum corpus unum corpus
efficiamur doceat ipse qui condidit Qui comedit carnem meam
et sanguinem meum bibit, hic in me manet et ego in illo Sic
misit me uiuens pater et ego uiuo propter patrem Et qui come //
dit me uiuit propter me Ipse est panis qui de celo descen //
dit Et Johannes ewangelista qui de pectore xpi hauserat
sapientiam in eadem uerba concordat dicens quoniam intelligimus quod
in eo manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu sancto dedit nobis Si
quis confessus fuerit quoniam ihesus est filius dei deus in eo manet
et ipse in deo si credis in xpo que et apostoli crediderunt unum
tum eis in xpo corpus efficieris Si aut temerarium est fidem
eorum tibi et opera uendicare qui fidem eandem et opera non
habes eundem locum habere non potes Porro quod cattitas spo //
sam sororem matrem quod et omnia hec uocabula unius esse ecclesie /

cunctosque credentes hys nominibus significari quod te satis si vnus ordo
certe est et non tamen plurima membra in vno corpore Quid necesse
est et sponsa soror vocatur et mater nisi aliorum sponsa aliorum mater
sit Stant quidem omnes ad dexteram Sed Alius stat ut
sponsus alius ut frater alius ut filius filioli mei quos
iterum parturio donec Christus formetur in vobis Putas ne eiusdem
esse meriti eos qui parturiuntur et qui parturit vnde consulte
voluisse asserere Omnia membra equaliter nos diligere Nec
oculum preponere digito nec manum auricule Sed in singulorum
amissione membrorum dolorem esse communem Cum apostolus doceat
ad Corinthios Alia membra esse honestiora alia verecundiora
Et que verecundiora sunt maiori honestate Que vero per se ho//
nesta nostra non indigent sollicitudine Eiusdem ne ordinis ar//
bitris et meriti os et alium oculos et meatus per quos sinus
egreditur et vrina lucerna inquit corporis tui est oculus tuus
Si oculus tuus fuerit totum corpus in tenebris est Sed digitum
amputes Si summitatem auricule est quidem dolor sed
non tantum dampnum Nec tanta cum dolore deformitas quan//
ta si oculos erues trunces nares os discerpas Sine aliis
membris viuere possumus sine ore et oculo non possumus Sunt
peccata levia Sunt gravia Aliud est x milia talenta
debere aliud quadrantem et de ocioso quidem verbo et de adulte//
rio tenebimur sed non est idem suffundi et torqueri erubescere
et longo tempore cruciari Putas mentiri esse quod loquimur Audi
apostolum Iohannem Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad
mortem roget et si pro peccatis nostris minoribus deprecemur impe//
tremus veniam si pro maioribus difficilis impetracio fit et
inter peccata magnam esse distanciam vnde et de populo israel quia
peccaverunt peccatum non ad mortem dicitur ad veniam Noli orare /

pppo hc ut adsumas peis depcatom 2 no obsistas m Quia
no exaudiam te Si aut oms equar 2 mtimg i scłm & ex//
img de sclo 2 hc pudicium futoz e Equar iusti 2 pccores
hebimg aput deu q nut pari mo 2 gnam 2 morim
q si duos ee gtendis adam/ Alter celeste alter terestre
Et qui i terreno fuerint eos ee ad sinistra qui vo in celesti
eos a dextris Unde in interim ut de duob fratrib intro//
gem Esau i terreno fuit an i celesti Nulli dubiu e y intre//
no eu fuisse rndeas Jacob i quo fuit dites pcmg i
celesti/ Et quo i celesti fuit cu adhuc xc no venisset
i carne/ qui et 2g et celestis ada d Aniq omis an
i carnatom xpi i veti reputabis adam Et iusti q i terreno
hoie 2 a sinistra erut int hyrcos tuos aut si impiu e
tibi ibi ysaac ponere Ubi hysmael/ Ubi Jacob/ Ubi esau/
stos ubi pccores nouissimg adam ex eo tpe nuciabr
sme nuabr q e natg de virgine 2 argumtu duor ada
ma pficiet omb 2 hedis tuis Quia i pmo adam et
oues fuisse 2 hedos gvinceg Et i vno atq eodez hoie
alios a dextris dei stetisse alios a sinistris ab Adam em
vsq ad moysn mors sup oms dnata e etc sup oms
qui no pecauint i similitudine puaricatois ada de eo
aut q i tris appbaro tonicu 2 homicidiu Factha et
adultiu 2 ociosum sermoez 2 impietez vno supplicio
repesari Jam et sup rusum e 2 ut breuit rndebo
aut pccores te negabis ut no sis reg gehenne aut si
pccor fuis et loui tunc duceris ad thartaz Oms mq//
uit quod mett occidit aiam Suspicor te aliqu ut hoiem
fuisse metitu Oms em ho mēdax ut sit solus deg
verax 2 iustificet i smoib suis 2 vincat cu iudicauit/

Aut igitur ho non eris ne mendax sis asi qr ho es mendax
fuis cum parricidis et adulteriis punieris Nulla est enim inter
peccata diversitas et non tibi habebunt veritatis gratias qui de humili
in sublime elevas quem in nascetur quos propter leve cottidianum
quod peccatum in exteriores tenebras retrusisti Si aut in persequu//
tore qui suffocata et qui decolla et qui fugerit et qui in
carcerem retrusus obierit in variis luctis quibus una coro//
na victorie est et hic pro nobis fat quia innumere enim voluntas ex
qua ipsa mors nascitur corana Neu est oppone me genti//
lium furori et dum non negare quia in illorum arbitrio est aut
decollare aut urere / aut recludere in carcerem aut varia
genera adhibere penarum Et si fugero et in solitudine obiero ca//
dem erit corona morientis Quia eadem mortis est ex
Ad illud vero quod dicit consonat cum fratrem qui semper cum patre fuit
Et qui post ea penitens est receptus nichil penitus discre//
pare Audio si vis et dragma una que perdita fuat et
inventa iuncta est cum reliquis et ove una quam 99 omnibus
derelictis bonus pastor inquisivit et retulit ut expleat
numerum centenarium Sed aliud est penitentem esse et lacrimis ve//
niam deprecari aliud semper esse cum patre vel ad reportatum ovem
per Ezechielem ad perditum quidam filium loquitur pastor et pater Et
suscitabo pactum meum tecum et scies quia ego dominus et recorda//
beris et confunderis ut non sit ultra aperire os pre confusio//
ne tua cum placatus fuero tibi in omnibus que fecisti ut nichil
minus ipso habeant penitentes / Sufficit eis pro omni pe//
na sola confusio vel et in alio loco dicitur ad eos Et recorda//
mini viarum vestrarum et omnium scelerum quibus polluti eratis et di//
splicebit vobis in conspectu vestro in omnibus maliciis vestris quas
fecistis Et scietis / Quia ego dominus cum benefecero vobis propter

nom meu Et no 2m vias vras malas Rech ꝑm scelera vra
pessima Arguit ꝙ a pre filius qꝫ saluti fris i videat
z cu angeli letent intro ille liuore extruciet ꝙ ꝙ duoꝝ
fratꝝ similitudo frugiet luxuriosi no ad cade inita to //
tius gens huant sed ul ad iudeos ptineat xam ꝙ ꝑ //
sonas ul ad sctoꝝ penitecia Sup qua pabola libella
queda damaso epo du adiuueret dedicaui / Porro si
operarijs pme hore z 3c et 6c et 9c et 11c vnus denarius
redditur et ab eis incipit pmiu qui nouissime i vinea
laborauit Et hic no vnius tpis z vnius etatis hoies describ //
unt ꝫ ab exordio mdi vsqꝫ ad fine vacatonu sacra sc
diusaꝝ Prima hora vocatꝫ e Abel et Seth Tercia Enoch
z Noe Sexta Abrahaa ysaac z Jacob Nona Moys
et pphte xi gentiliu ppꝫ Cuius pmo reddit mtee Quia
i crucifixu credes dum difficulte fidei magnitudicꝫ me //
ruit pmioꝝ Multiqꝫ reges et pphte quesierut vider q
videmus z no viderut vnus aut denarius no vni e p //
miu ꝫ vna vita z vna degehena libatis Ceteꝝ quo ad
indulgetia pncipalez diusoꝝ crimnu rei dimittitur etar //
te z vnus quisqꝫ ꝑ labore suo ul laboribꝫ suis i hoc ul
i illo statu vite est Ita z denarius qui i dulgetia veri pn //
cipis omes ꝑbaptisma emittit e tarte Jam vni laboris
e pro diudisitate vtutu diusa pmia pparc / Hec usqꝫ
per ptes ad pposita rndimus Cꝫ sequens sermo eque ad
omes rndebit dns ad discipulos Qui volt i quit int
vos maior ee sit om minimꝫ Si omes i celo eqles f //
uti sumus frustra nos humiliagut ibi possimus ee mai //
ores de duobꝫ debitoribꝫ qngetoꝝ denarioꝝ z quinquagin //
ta Cui plus dimittitur plꝫ dat vnꝫ z Saluator dico inquit /

tibi remittuntur ei peccata multa quia dilexit multum Cui autem minus
dimittitur minus diligit Qui minus diligit et minus ei dimi//
ttitur utique in boni gradu erit preter familias proficiscentes tradidit bo//
nis suis substantiam Alii quinque talenta alii unum unicuique secundum
proprias vires Simile quod et alio evangelista scribitur Homo nobi//
lis proficiscens in regionem longe ut acciperet sibi regnum et
reverteretur vocavit decem servos et dederit eis singulas mnas
Ex quibus unus lucratus est decem mnas Alius quinque et sin//
guli iuxta vires suas et emolumentum vel plus vel minus acceperunt
civitates Porro alius qui unum talentum sive unam //
mnam acceperat quod acceperat in fodit sive in sudario colligavit
et domini reservavit adventum primo considerandum quod si magistri
non spe profectus laborant ut volunt [illegible] genera sed ne perdant
quod acceperant Iste qui mnam et talentum in fodit ne perderet
quod acceperat non peccavit magisque laudanda tanto re[illegible]//
antis quod cassus labor eorum qui sine laboris somno de//
sudarunt Deinde quod hoc ipsum talentum quod aufertur a timido
vel a negligente servo non datur ei qui minus lucri fecerat
sed qui plus id est qui super decem fuerat positus civitates Si
mus non facit ordinem Quare dixit dedit unicuique
secundum vires suas Si eadem luce sunt quinque talentorum et de//
cem ei qui minus lucri fecerat non decem Et ei qui plus quam non
quinque tradit verbos Cum autem dominus non servos contentus sit
quia licet minus sed semper maiora desiderat ipse monstrat dicens
Quare non dedisti pecuniam meam ad trapezitas Et ego
veniens cum usura exegissem illam Cum quidem et paulus
apostolus sciens preteritorum obliviscitur et ad ea que in ante sunt se exte//
ndit a quoque proficit ne servat in sudario delitatem gratiam

q̄ accepit Sȝ auar⁹ negociator renouat̄ de die ī die et
decresc̄e se putat n̄ sp̄ crescat Sex vrbes fugitiuoꝝ desc̄ //
bur ī lege qui hoīes inter ficē nolētes ꝛ ipe vrbes sacdo //
tales s̄t Rogare lib3 fugitiuos istos it̄ hyrcos tuos an
inter oues meas collocēs Si hyrci ceciderint occident̄ ut ho //
micide Ceci n̄t ministroꝝ dei ī trarēt ciuitates Si oues
dixeris vtiq̄ nō erūt tēles oues q̄ absq̄ lupoꝝ metu
tota libertate pastur et tibi oues quidē eas ee s3 erro //
neas dextris ee/ veꝝ nō stare/ s3 fuge' donc̄ moriā̄
sacdos magn⁹ et ad ī ferna descēdes libēt eas fugi //
tiuoꝝ Gabaonite occurrunt filys isrl̄ ꝛ cessis alijs gētib3
lignarios ꝛ aquarios reseruat̄ Tantiq̄ apud deū
miti sunt vt seruos Saul ob eoꝝ ī iurias sit deleta
int' quos eas collocabis int' hyrcos/ s3 nō s̄t int' fecti
Et sīma dn̄i iudicat̄ oues Sȝ dt̄ sc̄ptura d'ma q̄
nō s̄t eius d̄ miti cui⁹ ꝛ isrlite vides g° q̄ s̄ct quidem
adextris s3 mlto īferiori gradu int' dauid viꝝ scm̄ et
Saul regem pessimū medius Ionathias fuit q̄ p̄t
int' hedos possu⁹ ponē Quia ppli̅te amore dign⁹ est
p̄t int' arietes n̄t pare cū faciā⁹ Dauid maxie cū et
ipe int' scūs sit Erit g° int' oues s3 ī fiori ordine et
quo int' dauid ꝛ Ionatham Ita int' oue et ouem congeris
suscipe differēncias Seruus qui cognouit voluntatem dn̄i
sui et nō p̄parauit ꝛ nō fecit s̄m voluntatem eius vapu //
labit multos Qui aut̄ nō cognouit ꝛ fecit digna plagis
vapulabit paucis Oīs eīm cui mltū datum est mltū
queret̄ ab eo ꝛ cui comedā̄ mltū plus exiget̄ ab eo Ecce /

suosuo p9 mng9 ve cmitti' Et equalitate comissi atqz
ptti plagaz q' nus irrogat' Tota iudee tra tribuu q'
desc'ptio futuz i celum/ ettie typus e legim9 ysim naue
legag ezechyelem extremas ptes 2 videbim9 quitq; i
altero qi i tra distribuit' i altero i celis spiritua' rep//
mittit' Q 8' vot i desc'ptoe templi ltez es 8 gdus Q//
uid rursu i psalterio pg esta tetesimi ottaui deti//
mi ps' Quib; misticu erudimi alpha tu pxro gdg
illud pvenig vt possim9 tane' Etce nut bndicite dnm
oms sui dm Qui stats i domo dm i atrys dom9 di
ni Quare due 2 semis tbus tusior danez hitant
vbi plurima st mnta z noue 2 semis rlique ul expe//
llut ppimos hitatores desedib; suis ul cu ipis hitant
Cur leuitica tb; i tra ptez no accepit Cz dns ps eius
e Et mt ipos leuitas et sacerdotes ad sta stoz ubi
therubin 2 ppitiatoru est potifex solus ingredi' Q//
uare rliqui sacdotes lineis tm vtut' vestib; 2 no hnt
i dumtu ouro iatmcto cotto ppura 2 bissoq3 gtextu
ifioris grad9 leuite 2 sacdotes Et plaustra 2 boues
accipiut maioris ordinis ipi gestat archa dm hum//
eris suis Si tollis ordine taber naculi tepli ettie Si
oms qui adextris st vnum ut volgo d'
ad inulita pbat Rositqz espi frustra psbri sine
ta dyatom st Quid psciuant virgines/ Quid lobo//
rat uidue Cur maritate se gtinet pectem9 oms et
p9 pniam idem erim9 qp apli st' voz iam tepim9
traz pspettare de pellago et p9 motes gurgitu et
spumosos fluctg 2 naue ul i flumie erecta ul in mari

capitum paulatim fessis et languentibus portum aperit. Diximus de nuptiis, viduis, virginibus; virginitatem prętulimus
matrimonio. Expedita est pericope apostoli de huiusmodi quęstionibus dis-
putatis. Singulis oppositionibus rursum est. Secularis quoque
litteratura venit in medium quot virgines fuerint que univirę
Et e contrario quas inter dum habeat molestias vinculum coniugale. 2a
Transivimus ad secundam partitionem in qua negat eos qui tota fide
baptismum consecuti sunt, Deum posse peccare, et docuimus quod
excepto Deo omnis creatura sub vitio sit, non quo universi peccaverint
fuerint sed quo peccare possint, et similium ruina stantium metus
sit. Tertio venimus ad ieiunia. Et quia adversarius duplex proposuit
positio fuerat, vel ad philosophos vel ad divinarum scripturarum provocans
contra nos, quoque ad utrumque respondimus. Quarta id est extrema di- 4a
visio oves et hedos, dextram et sinistram, iustos et pec-
catores in duos ordines distribuat volens unde nullam
inter iustum et iustum peccatorem et peccatorem esse distantiam. Et
ut hoc comprobaret infinita de scripturis contra congesserat in
suo sensu congruentia. Cuius nos et communem et argumentis et
exemplis respondimus scripturarum veterumque et novorum sententiam
tam in Ihesu Christi domino lectione contriviumus. Nunc restat ut
epycurum nostrum sudantem in ortulis suis inter adolescent-
ulos et mulierculas alloquamur. Favet tibi crassi nitidi
de albati. Adde si vis iuxta Socratica irrisione omnis
sues et canes. Et quia canes amas voltures quoque aquile
accipitres et bubones. Numquam nos aristipi multitudo ter-
rebit. Quoscumque formosos quoscumque calamistratos quoscumque
crine composito quos rubentibus buccis video de tuo armento

ſũt ymo mt̃ tuos ſues grunniunt de nr̃o grege triſtes pal//
lidi ſordidati ⁊ q̃ſi pegrini huiꝰ ſeculi licȝ ſmone taceat/
hitu loquũt ⁊ geſtu/ heu m̃ Quia pegrinaᵒ mea plon//
gata eſt hitaui cũ hitantibꝫ cedar mdȝ ĩ tenebris huiꝰ
mũdi Quia lux lucȝ ĩ tenebris ⁊ tenebre eã nõ cõphende//
rũt Pe gloriert̃ ꝙ m̃ltos diſcipulos hẽs ſalus dei do
cuit ĩ iudea etiã apl̃i illũ ſeq̃bant̃ ſoli Torcular in
quit calcaui ſolus ⁊ de gentibꝫ nõ ẽ vir mecum Ille ĩ
paſſiõe ſolus remaſit ⁊ petri q̃ꝫ erga eum trepidauit
gr̃a cia pl̃ricoꝝ aut doctrĩe oĩs pplus applaudebat
Dicẽs Crucifige crucifige talez/ Nos non hẽmꝰ regez
ni ceſarez. i. vitia ſequimur nõ v̓tutes Epycuꝝ/ nõ
xp̃m Iouinianũ nõ apl̃m paulũ Et atque ſicut
mihi ſine tue iudiciũ voluptatiſ eſt/ Non enĩ tam te
loq̃tes pbant ꝙ ſuis fauent viciis in circulis plateaꝝ
q̃ttidie fictꝫ amolus ſcultoꝝ natos v̓berat ⁊ obrorto
cuſpe dentes mordẽtiũ quatit Et tn̄ de eſt qui ſp
poſſit ĩduci ⁊ pmagna ſapia ſi plures porci poſt te
currãt quos d̓ gehenne ſuccedio nutrias Poſt ꝓmiſ
cuu ⁊ balneas q̃ viros ſit ⁊ feminas lauat õms in pacta
q̃ ardẽtiũ prius libidine q̃ſi verecundie veſtibꝫ ptegebat nuda//
ta eſt ⁊ expõita eſt Qui aut ĩ occulto erant Et ĩ ppa//
culo ſunt Audiſti/ tales diſcipulos nõ fecisti/ hoc pfe//
cit doctrina tua vt peccm̃ me pmaȝ quidez h̃at/ Virg//
mes tue q̃õ prudentiſſimo cõſilio tuo quod nemo vnq̃
legerat vl audierat de aplo docuiſti Melius ẽ nube ꝙ
vri/ occultos adulteros ĩ aptos v̓terũt maritos Non

sua sit hic apostolus non electionis vos / virgiliani consilium e
somnium vestrum hic pretexit nominis culpam Quadringenti ferme
iam anni quod christus predicatus fulget in mundo Ex quo innumerabiles
hereses tunicam illius conciderunt vnius usus pene error de
Chaldeo ꝛ Syro ꝛ Greco simon confessus at Basilides myr
luxurie ꝛ turpissimorum complexum post tot annos ista igitur //
Iouinianum eius in Euphorbium transformatus est ut latina eius
lingua haberet heresim suam Nulla nec fuit alia in toto
orbe prouincia que receperit promum voluptatis in qua coluber
tortuosus irrepserit nisi eius petri doctrina super petram fundauit //
at christi / vexillum crucis ꝛ predicationis auctoritas ydolorum
templa destruxerat E regione luxuria penis ventris et
gutturis subuertere nititur fortitudinem tuis / vnde per ysaiam loquitur
deus populus meus qui beatificauit vos ꝛ semitas pedum vestrorum
conturbat Et non per Jeremiam fugite de medio babilonis
et saluate vnusquisque animam suam ꝛ nolite credere pseudo prophe//
tis qui dicunt pax pax ꝛ non est pax qui spiritus ingeminat
templum domini ~~templum~~ domini prophete tui viderunt tibi falsa ꝛ in
sapientia non aperuerunt iniquitatem tuam ut te ad penitentiam
prouocarent Qui deuorat plebem meam sicut escam panis
deum non inuocauerunt Jeremias captiuitatem nuncias lapidatur
a populo Ananias filius azor frangebat ad presens ligneas
torques ꝛ in futurum ferreas preparabat Et pseudo prophete dul//
cia pollicentur ꝛ ad modicum placent Amara est veritas ꝛ
qui eam predicat replentur amaritudine In azimis enim
veritatis ꝛ sinceritatis domini pascha celebratur ꝛ cum ama//
ritudinibus comeditur Egregia satis vox ꝛ quam audiat sponsa /

ex mt v̄gines / viduas et celibes viri et uxori nec in dictu est quam celo
digni sunt qui coitu careat / Caro ieiunante crebrius nubite non
enim potestis implere opera nuptiarum nisi mulsum et carnes et
mellorum suppositis viribus opus est ad libidinem Cito caro consup//
ta marcescit nolite metuere fornicatorem qui semel in aqua bapti//
zatus est cadere non potest habet enim ad despumandas libidines solacia
nuptiarum Et et si cecideritis reintegrabit vos penitentia et qui
in baptizmo fuistis ypocrite eritis in penitentia solide fidei Preces
tbernī putantes mt' iustum et penitentem aliquando mt' esse et
humiliorem secundum dare quidem veniam / Et coronam tollere una
est retributio Qui ad dextram steterit introibit in regnum celorum
Huius consiliis subulci tui pastoribus minus ditiores sunt et plurimi
plurimas secum capras trahunt Equi in samentes in feminas
facti sunt Statim ut mulieres viderint hymniunt et inpatientiam suam
per chinophas scripturarum solamine exemplis Et et ipse mu//
lierculae misere et non miserabiles preceptoris sui verba cantantes
Quid enim nisi semen requirit deus non solum pudicitiam
perdiderit maiori prosperitate deffendunt libidinem quam exercent
Heres postea in exercitum tuos plures succintinates / habes scur//
ras a velitos in presidiis sive in presidio Crassos unctos
nitidos clamatores / qui te pugnis calcibus quam deffendunt
Tibi cedunt de via nobiles tibi osculantur divites caput
nisi enim tu venisses ebrii atque ructantes paradisum intrare
non poterant Macte virtute ymmo viciis habes in castris
tuis et amazonas extra mamma et nudo brachio ac ge//
nu venientes contra viros ad pugnam libidinum provoca//
ntes Et quia opulentus pater familias es in vinariis tuis
vel in armariis non turtures / sed upupe nutriuntur que tota
fetide voluptatis lustra circumolent Hic cape me difficile

obice crimina que voluis / argue luxurie et delitiarum / magis
me amabis si talis fuis Ero enim de armento tuo Sed ad
te loquar et Roma que scriptam in fronte blasphemiam xpi
confessione delesti / urbs potens urbs orbis dna urbs apli
voce laudata ĩterpretare vocabulum tuum aut fortitudi//
nis nomen e iuxta grecos Roma quod diceris / virtus te
excelsam faciat non voluptas humilem Maledictionem
quam tibi salvator in Apocalipsi comminatus e potes effugere
per penitentiam habens exemplum niniuitarum Caue iouinianum nomen
quod de ydolo deriuatum e Squalet capitolium / templa
iouis et cerimonia conciderunt Cur vocabulum eius
et vitia apud te vigeant Adhuc sub regibus et sub N//
uma pompilio Catilius maiores tui pytagore
continentiam / quam consulibus epicuri luxuriam susceperunt

Explicit liber 2us Gloriosi Jeronimi contra Jouinianum Scriptus per dominum Jo

Incipit Epistola Jeronimi contra Ruffinum

Lectis litteris prudentie tue quibus in me invehis
et laudatum condam tuum quod vere collegam loquebaris
et fratrem semper tuis libris ad respondendum provocat /
Leves carminibus intellexi illud Salomonis in te esse
completum Ipsore percutitur baculus contumelie Et non recipit

fatuus verba prudentie in ea dixeris que versantur in corde
eius. Et iterum fatuus inquit fatua loquitur et cor eius vana intelliget
ut compleat iniquitatem accusatoris volumina inuective et maledicta
proferre in medium. Si tu in ultima parte epistole denunciata me
morte deterres ne audeam respondere criminibus immo laudibus tuis
Eadem quippe predicas et accusas. Et de uno fonte dulce
amarumque procedit. Unde obsecro te ne verecundiam et pudorem quem
a me exigis prior exhibeas. Et qui mendacii alterum criminaris
desinas ipse mentiri. Ego nullum scandalum facio. Nec accu-
sator inimicus tuus sum. Ego enim considero quod tu mereris. Et quod
me deterret et salvatoris eloquium pertimesco dicentis. Qui
scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expe-
dit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur
in profundum maris. Et ve mundo ab scandalis. Necesse enim ut
veniant scandala. Sed ve homini illi per quem scandalum venit. Pote-
ram et ego in te saltem falsa congerere et dicere me vel audi-
visse vel vidisse quod nullus ignorat ut apud ignorantes im-
pudentia veritas et furor constantia putaretur. Sed absit ut
imitator tui sim et quod in te reprehendo ipse faciam. Ille lo-
quatur spurcitias qui post spurcitiam committit. Malus homo de
malo cordis thesauro profert ea que mala sunt. Ex habunda-
ncia cordis os loquitur. Licet interim fuerit quem amicus
quondam tuus nunc accusator turpia tibi velit obicere. Et hoc
dico non quod accusationis tue gladios pertimescam sed quod magis
accusari velim quam accusare, pati iniurias quam facere. sciens
preceptum ab apostolo. Non vosmetipsos ulciscentes carissimi

Et date locum ire Scriptum est enim Michi vindictam et ego re//
tribuam dicit dominus Sed si esurierit inimicus tuus ciba illum Si
sitierit da illi potum hoc enim faciens carbones ignis
congregabis super caput eius Qui enim ipse se vindicat ulcio//
nem dei non meretur Et tamen antequam rendeam epistole tue expo//
stulare certum libet vetustissime monachorum bene presbiter
imitator Christi fratrem tuum potes occidere quod si tamen oderis ho/
micida es Hic a salvatore didici ut verberati maxilla
prebeas alteram Et ipse respondit percussori suo Si male
locutus sum testimonium perhibe de malo si autem bene Quid
me cedis Mortem minaris quam et serpentes inferre possunt
Mors omnium est homicidium pessimorum Quid enim nisi tu
me occideris Ego immortalis ero Quin pocius habeo
gratias quod facias de necessitate virtutem Petrus et apostoli salvis mutuis
se amicitiis dessenserunt Cum paulus et Barnabas iohannem
cognomento marcum stomachati sunt Et separavit eos na// na
vigacio quos [struck] Christi evangelium copulabat Non ne idem paulus
petro in faciem restitit quod non recto pede incederet in evangelio
et tu precessorem suum volumina ecclesie vos et exposuit pe//
ccatorum ne in vacuum curreret aut cucurrisset Nonne in religione
est liberi a parentibus et coniuges a maritis salva pietate
dissentiunt Vos si ita habetis ut habemus Cur vos odit
Si aliter creditis Quid vultis occidere An qui a vobis
dissentit occidendus est Teste in voto ihesum conscientie mee
Qui et has litteras et tuam epistolam indicaturus est me commo//
dum sancti Cromatii pape voluisse retire et fine facere

ſinſatu̅ ⁊ vince' in bono malu̅ Sʒ ex maiſ intin inſi
tacue͛o vnde' tam pellor ne videar tacēdo crimen agnoſce'
et levitate meaz male ↄſcie ſignu̅ int'pt̄ſ dyalectica
arte qua̅ neſcis / Sʒ extarmiſiru ↄffirma ⁊ meditatoe
ꝓbatu̅ ſi tacue͛o criminoſus ero Si rn̄dero maledcꝰ
Tu me g° ⁊ ꝓſipbeos ⁊ cogis ad rn̄dedu̅ ing° vtꝫ
ꝗ moderabor / ut ⁊ obiecta dilua̅ et ab iniuria tem //
ꝑez Quis em̄ eu̅ no̅ timeat qui c̄ ꝑatꝰ occide'
Sequar ꝗ veſtigia ꝓpoſicois tue / ſimas certa illis
eruditiſſimis libris qos an̄ ꝗ̄ legerem ↄfutarem dicis
accuſatoꝫ meaz ad eos tm̄ miſiſſe qui meis libris
leſi fuerant ⁊ no̅ ad plures / Quia no̅ ad oſtetatom
ſʒ ad edificatom xp̄anis loq̄ du̅ c̄ ⁊ vn̄ ero te libroꝝ
tuoꝝ ad me fama ꝑvenit Quis eos rome Quis
in ytalia / Quis ꝑ dalmacie inſulas diſſeminavit
ſi in ſcriniis tuis ⁊ amicoꝝ tuoꝝ latebat / ad me
quo mea crimina ꝑvenerunt / Et audes dice' te non
ad oſtetatom / ſʒ ad edificatom ꝗ̄ xp̄anu̅ loqui Q //
uis deſene ſenex tanta ↄfingis / ꝗ̄ plata no̅ dicet de
latrone homicida / de ſcorto metrix / Scurra de
mimo Qui ꝑ iurio in mortes crimin̄ ⁊ gladios
quos de figas i iugulu̅ meu̅ tanto an̄ t̄pe exac //
uis Ideo ne cercales ⁊ anabaſy tui ꝑ domus ꝑ
vincis cucurrerunt ut laudes meas legerent / vt pa //
moigeniu̅ tuu̅ ꝑ angulos Et plateas ac in lacuꝫ
textrina recitarent / Hec e illa tua ſcta verecundia / Hec edi //
ficac° xp̄ana Sic modeſtus eo ſit pudeo ut tam //

ertatim de ottidete ve metes in tua maledicta narranc//
ut ista meorit 2 ssentancee vt ego cogerer no sipts tuis
que nc du legeras Ez sipto rnde oppositombz et
volantia toto orbe iacula falsitatis clipeo vitalis excipe
Dequit iepla tua noli mlto auro redime notariu
Dit amici tui de meis pyarchon no du emedatis
nodu ad pur digests fecerut ut facilius falsare po//
sset q aut nullg hret aut ad modu pauci fratis a
me missum suscipe codice q tesu magno cupes qpa//
tu no repuds pmis Ego auro redime notariu tuu
Ergo tatg aut talis est ut audeat tu creso 2 dario
pugnare diuitys ut subito dcaratu 2 crassum no
pmescat vsq adeo ne ob durasti frotem vt meda//
tu ponas spem tua/ et extimes te ptegi posse me //
dacio Et quicq finxeris tibi tredēdu putes Quis
bethleem decubiculo fris eusebij furatg est eplam
laudatoe tua Cuig artificio 2 a Cuig misteris mste
fabiole hospito 2 viri xam 2 prudetis occeani i
ventg e codex q illi nuq videant Ay ideo te
existimas i notetes/ Si ssciq tuu e malos ofuas inocetez
Quicuq te offenderit qnis simpx qnis i nox//
ius sit illico crimmosus fiet heos em pp dane e vita gm
pudicicia Et ziegi pretulit magist scitati pp q iudas
tradidit dnm suum videamg tu quid meus necessarig
de cedulis tuis pt du emedatis nodu ad pur di//
gestis falsanis 2 obid fateor ei falsitas fuit q aut nullg

cas ſcret aut admodū pauci ꝛ an ſipſi ꝛ mut eadē
deo mediate ꝓteſtor me nō ꝓbaſſe accuſacōez eꝰ Sꝫ
cuꝰ ꝙ ꝑam i ꝑamū / Quid enī neceē ē i mltoꝝ ſcā //
dala ruinaꝗ ꝓferre / que ſecreto aut corripe valeas
aut emedare Sꝫ qꝛ vnꝰ quiſꝗ viuit ſtomacho ſuo
Et amicꝰ nō ſtatim ē ꝗ alt'ius volūt' Sic acc //
uſatoꝫ eeſ vam rephendo / ſic falſitēꝫ ꝛ ſco viro
nō ſuſcepio Quid enī homo latinꝰ de intꝑtacōe
greca potuit i mutare aut q̄ ſubtꝫheꝫ ul addeꝫ
in libriſ ꝑyarchon vbi ſic ꝯtexta ſt oīa ꝛ alteꝝ pedꝫ
ex altero ut quicꝗ tolle ul adde volu'is q̄ pannꝰ
i veſti^to ſtatim appareat Qd ꝯo me moues ipe ſatito
paululū ſalteꝫ ꝑuam ſi nō ꝑam pudoris adſume
Sꝫ deſpecta ꝛ calcata ꝯſcīa tua ubi's te purgadū
putes quꝰ reb' vrgeris Si Euſebius auro ꝑ
demit i emedatas cedulas quas falſaꝫ ꝛ tu ꝓfer
tuas que falſate nō ſt Et ſi ꝓbauis nichil ieis
ꝯtrariū / tuc ille ꝯme tenebit falſitatis ꝗ mis mutes
ꝗ mis corrigas / catho^ca nō ꝓbabis Si enī error
eet in ubis aut i pauc' ſenſib' poſſent detruncari
mala ꝛ bona ꝓ hys reponi vbi aut tota diſpu //
tacō equaliſ eſt et vniūſe rōnabiles ꝑature que
ꝓpria voluntate corruerant i vnū pꝰ ea reu //
tent ſtatū / vt rurſū ex aliquo pn° alie ſint r //
uine / Quid lꝫ emedare n tucta mutamus Quod
ſi nolu'is iam nō libros alienos intꝑtaberis ſꝫ ꝓdes /

tuos/ hic aut Cuius argumentum sit non intelligo Quia
inquit inemendate erant dum ad purum digeste erant cedule er//
ror eorum non eusebio imputabitur/ sed (mora) more et tarditati tue
qui emendare cessasti/ Et in eo solo erit ille culpabilis
quod scripta tua cito disseminavit in vulgus/ que tu paulatim
emendare decreveras Sin aut ut tu vis et falsavit euse//
bius/ Quid causaris et contendis inemendatas et necdum
ad purum digestas in publicum erupisse et emendate et non
emendate similemque recipiunt falsitatem Nullus inquit eos
habebat libros aut ad modum pauci Sermo non sed monet
contraria diversitas Si nullus eos habebat/ quo apud paucos
erant/ Si pauci habebant/ Cur nullum habuisse men//
tiris Cum ante dicas apud paucos fuisse et te propo
sitione subversum sit quod nullus habuit ubi est illud quod
quereris Animo excepturum notarium dicit non notarii Que//
ratum enim datum sit/ ubi/ et quando/ aut cui datum/ utique
proditorem tuum precepisti a te et tanti facinoris reum a
tuo consortio separari/ vide ne magis illud verum sit a
paucis amicis tuis et Eusebio et ceteris data exempla//
ria que ita inter se congruunt atque consonant/ ut ne puncto
quidem ab altero differat Deinde cuius prudentie est dare aliis
exemplar quod nondum emendaveris Scripte ad purum non
erant cedule et emendandos errores tuos iam alii posside//
bant Sentis ne herere inter mendacium et quod tibi in articulo
temporis profuit ut eorum sententias subterfugeres patere discu//
ssum et tuis te verbis redargui Ex quo apparet nostri inditi
oratoris eloquium te voluntatem habere mentiendi artem fingendi
non habere Sequar ordinem epistole Et ipsa ut loquuntur eos

verba subnectam. Elloquentiam ut dicis tuam et meam prefatione mea la//
udasse me fateor / et iam ut laudare nisi tu eam quod Tulli//
tui sermone multa iactantia fecisti odiosam / ubi iactavi ello//
quentiam meam qui eciam a te laudatam non libet accipi. Ay sic
dicis quia non vis subdola predicatione laudari palpari
Apte accusabis ut qui laudatem respuimus sentias cri//
minantem. Impericiam aut tuam non tam stultus eram ut
reprehenderem quam nec potest fortius accusare in te ipse dum scribis. Ego
volui ostendere condiscipulis tuis qui tecum litteras non didicerunt. Quid
propter annos moriente proficeret qui   procaritatem disputa//
dicit et maledicit omnibus bone conscientie arbitris. Sic tibi ut dicis
ferulas adhibeo / neque Athenogerutum meum scatica et plagis
litteras docere contendo. Ego quod fulmen elloquentie tue atque doctrine omnes
contractatores ferre non possunt et ingenii acumen perstringis oculos
meos mihi ut omnes tuos invidos putes. Certatim opprimere
te cupimus / nisi semel in scribendo obtinueris principatum in arte
elloquentie steteris cunctis nobis qui aliquid scire volumus mutire
non liceat. Ego philosophus / Rethor gramaticus latinus trilinguis / Sic
modo et tu bilinguis eris / quia tantam hebreus greci latinique sermonis
sciam ut et greci te latinum / et latini grecum putent. Et papa
Epyphanius pentaglossos quia bilinguis quia te et amasium tuum
loquitur. Tamen quia admiror qua temeritate quod tantorum actum virum
audes dicere Tu qui tot disciplinarum oculis vigilas quo donandus
es venia si errabis / et non perpetuo pudoris silentio contegendus
Quod cum legissem et putarem alicubi in sermone lapsum. Qui enim
in sermone non peccat iste perfectus est. Et suspicarer cum aliquid meorum
platum esse vitiorum. Subito intulit. Ambiguum in propriis profitis//
ter hanc bambus in manus venerunt quod in me declamasti ubi
ergo quod mirans et dicis. Quo venia donandus es si errabis
et non perpetuo pudoris silentio contegendus nisi forte in angustia
temporis non potuisti ea in ordine digerere / aut aliquid de eruditis conduc//
turus eras qui in opusculis meis gemmarum elloquentie tue ornamenta
proquireret. Cuius scribis. Orationem a me missam suscipe codice quod censu

magno cupes compatũ Et nũc hũilitatis ppriꝗs logrus
Imitari te volui / sȝ refestinate eo qui ad te remeabat malui
paucis ad te quã ad alios.

Comparacio de presidencia e greco in latinum conversa ab Aurispa oratore ad
Baptistam Senatorem a equestris ordinis virum Romanum

Cum in rebus bellicis preter ceteros viros animi virtutibus aliqua
etate cunctis gentibus Romanos prestitisse non modo apud latinos
Sed etiam aput grecos scriptores legerem Eorum quod laudes
ab illis in celum ferri audirem quod potius ingenii magni//
tudine eorum qui scripserunt atque ubertate evenire censebam quam
veritate rei romanorum quod gesta per eorum eloquentia augmentasse scri//
ptorumque scriptores Dolebam quod non unquam vir aliquod illorum
morum vestigium in nostris hominibus apparere Verum Magnifice
vir, Cum tuas singularissimas virtutes hac nostra tempestate
animadverto Plura romanorum hominum fuisse gesta quam scripta sint
nichil dubito lectorque magnum illum rome antiquitatis exe//
mplum in tuis factis esse Tantam enim vite prudenciam continuus et
ea que facis si qui vellet obtrectare negant Dubium quod
pluribus fiat severitatis ne plus iste an comitatis sit Nam
quis aut sanctior aut suavior plebi et temporis postulatio
te unquam fuit Quippe cum ad unumquemque ut aiunt iusticiam
ubique observes ita punis ut dampnati te diligant Quibus
virtutibus tanta erga te benivolencia affecti sunt omnes homines
ut magnas summo potius gracias agant quod talem tamque ma//
gnificum virum eorum gubernatori miserit Ergo video ut patrum
tuorum in credibili virtute gaudeas, eos quod ut factis imiteris
Ex greco in latinum tibi transtuli comparacionem quandam Allexa//
ndri, Hanibalis et Scipionis primum a luciano ora//
tore scriptum, Tum a libanio emendata Addo insuper quidem
nonnulla sunt comparacioni non recepta libanius Premissi//
me ergo cognosces que tres prestantissimi duces fecerint
Qua in re gratum meo quidem iudicio tibi erit a nobis
clarissimis ducibus hanibali atque allexandro prelatum a
imos Amone fuisse Scipionem, Cora hec iudice enim aput
inferos de presidencia certat Allexander Hanibal de olympiacis pom

dicit Melior equidem sum hanibal / ymo vero me Allexander rex //
dicit ergo Minos qui sit iustissimus iudex est Scipio Minos Qui
estis Allexander hic est hanibal Carthaginensis / Ego autem Al //
lexander philippi filius Minos per iouem vtrique gloriosi / Sed qua
de re vobis altercatio est Allexander de presidencia dicit enim hic sese
meliorem quam ego exstitit ducem fuisse Ego vero non hoc so //
lum Sed omnibus fere qui ante meam etatem fuerunt in re mi
litari me prestantiorem fuisse affirmo Minos Dicat
igitur vterque pro parte vestri Tu quoque alibi[illegible] prius loquaris hanibal
hanibal / vnum hic me iuuat quod ut hic [illegible] grecum
non didicerimus / ut neque eciam hac in re Allexander me superet
Illos maxime laude dignos esse puto qui cum per se //
nichil fuerint propria virtute ad magnam gloriam euasere po //
tentesque facti sunt Ego igitur cum paucis quibusdam hyberniam
primum invades cum sub consule cum optimus a fratre iudicatus
magnis rebus ydoneus visus sum Tum celtiberos cepi Ga //
llos deuici Et cum magnos montes transmigrassem omnem
Eridanum transiui / Multas quoque ciuitates subuerti et plana //
in ytalia subiugaui et usque ad suburbia romana ciuitatis //
castratus sum Tot quoque una die interfeci ut eorum anulos modijs
mensurari oportuit et ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim
Atque hec omnia peregi neque hamonis filius dictus / neque
deum me fingens aut somnia in somnia narrans sed me
hominem fatebar pugnabam quoque contra duces magna prude //
ncia Contra milites magna audacia / atque fortitudine
perditos non aduersus Medos aut Armenios Qui
antequam quispiam sequatur fugiunt facileque cuique audenti vic //
toriam tradunt // Allexander vero prius regnum successoris fortune Allexander

quodam impetu extendit atque augumentavit. Et cum vicit
et miserum illum darium apud yssum et Arbellas victoria cepit
antiquis ex patre consuetudinem obmittens, delabi non tempore pu//
tavit. Et ad Medorum delicias immutari libenter tulit
atque in conviviis amicos interemit quinimmo cum moreretur a pro//
iliaru tonatus est. Ego autem eque patrie donatus sum que
tum me revocatis hostium magna classe ad usus libia
navigate parvi contempno. Ne que hominem privatum probui
Et dampnatus equo animo rem tuli. Nunc quidem ex barbar//
batus natus omnes que grecorum discipline experes. Et neque
annibal
an·barg
homerum ut hic cecinit, neque aristotele magistro magistro
eruditus, Et solum mea optima natura sum usus hec sunt
quibus me meliorem Allexandro esse puto. Cum vero ea tam in hoc
ostendus est que caput dyademate ornavit quod decorum forsan
Apud Macedones est. Pro tamen obid preclarior hic videtur
generoso et duce et viro qui mittius summa magis quam fortuna est
usus. Minos, hic que orationem neque ignominiosam neque ut libitum de//
cebat dixit. Tu vero o Allexander. Et ad hec inquit Allexander
Oportebat quidem o Minos hominem adeo temerario nichil
respondere. Solum enim nunc satis te docere potest. Qualis ego
rex, qualis hic latro habitus fuit. Adverte tamen an parum
ipsum superaverim. Qui adolescens ad hanc rem aggressus
regnum obtinui et de patris mei interceptoribus ultus sum. At
cum Thebas evertisse. Toti grecie terror fui ab ea, dux electus
neque dignum putavi macedonum regno me contentum esse quod
pater reliquerat. Sed totum terrarum orbem sperans duxi quod putavi
nisi rerum omnium dominus fuero esse paucos quosdam mecum du//
ces in Asiam me transduxi et apud Thegranicum magna
pugna vici, lidiam Ioniam et frigiam cepi et tandem

cumque Tyrum obsidione subiugassem veni ad Issum ubi Darius me ex-
pectabat infinitos exercitus agens / post hec o / Minos nostis
quot ad vos una die mortuos miserim / Dicit enim Char-
on tunc ~~dic~~ scilicet scapham non sufficisse Sed ligna quedam
adiungens illorum plures transportasse Atque hec gessi ipse
me periculis opponens et pugna vulnerari non timens Et ut
que apud Tyrum et Arbellas gesta sunt obmittam usque Indos aut Medos
veni atque occeanum mei regni terminum feci et illorum homines
elephantes habui Porum vero captivum in ecce coegi et Scitas
homines certe non spernendos Thanaym supertransiens magna
equitum pugna evici at amicos omnes remuneravi
defunctis quam ultus sit Sum vero diis hominibus videbar
propter illius regni magnitudinem ut deo aliquid de
me credentes occupaverunt Hic vero apud Prussiam Bithynie
exul ut crudelissimo et pessimo homini conveniens erat mortuus
est Quod vero ytalos vicerit obmitto dicere propterea non virtute sed
malicia atque perfidia et dolis id peregit nunquam aut clari-
tudinis alicuius aut iusti meorum Sed quod ego delitiose
vixerim vituperavit obliquus in ecce vide eorum que apud
Capuam admisit ibi enim mulieribus deditus est et voluptatibus hic
mirabilis vir per belli tempus insumebat Atque ego nisi ea que sub
occidente Sole sunt parva quedam putans versus orientem me impu-
lissem quid magnificum perfecissem propterea ytaliam atque Libiam
sine sanguine ditioni mee ad usque Gades facile im-
plessem Sed non digna in visa sunt illa sed que pugnassem mei
metuentia iam et dominum me fatentia iam dixi Tu o Minos iu-
dica hec quando ex multis satis sint Scipio / Nequaquam / Nisi
me prius audias o / Minos / Minos / Quid tu / vir /

optime es / Aut unde / Qui his te tā claris ducib; te
ꝯferre audeas Scipio / ytalus Scipio rōnus Minos Ex//
audiendus quid es Scipio Ego o Minos licet nō dicā
ut ꝑferri velim ꝓpterea cum huiuscemodi hōīs audiq;
fui Q; sp̄ esse q̄ videri malui licet ꝙ ipsi utriq; fe//
cerunt i me laudādo alios vituperem q̄am puero in
oīe vitium displicuit a bonis artib; a primis ānis deditꝯ
liberalitati ꝙ i hīmes scire solū turpe putabā Q;
sp̄e sp̄ quicq; magnificū a maioribus natu aut lr̄is
didicisse conatꝯ sū Itaq; adolescēs eram ut magna prie
spes fuerim eque illa frustrata nō est Nam cū Senatꝯ
magno timore an eēt pria relinquēda consultaret vix
iuuenis cū oi etati nō licēt i medios senes ꝓsilui Et
stricto ense prie hoste me habiturum ꝓfiteor cū quicūq;
desēnde prie sniam ꝓtulerint Quare vix fui et uig//
esimu agēs ānu dux electus nō cū magno exercitu ꝯtus
Carthagine ivi atq; Hanibale sequutꝯ evici cū eq i fuga
ꝯpulsum ivi at de victa Carthagi nō rei facilitate elatꝯ
sū Eunuch me amici Eunuch me pria pꝰ victoriā habuit
Divitias vō i bonis amicis esse putavi Ideo in auro ...
gor et xl annos quib; vixi nichil umq; aut vēdidi aut
emi Ex foro q̄ numq; revertisse n̄ q̄ ꝑmam in aliq̄ a
micū fecissem Et n̄ in mercatoribus pecunias lucrari studui
cōtra mīa adipisci honores oī metallo ꝑstantiores Cura
cūt Quib; ꝯsilio fuerim Tellus cetiq; tempori ꝑut ... Ut
cum ... ex Carthagine reversus triumphū egi Censor q̄ fuis
sū Egyptū Syria Aziam Grecia percurri Iterū
ꝙ absēs Consul electus bellū maximū ꝯfeci ꝙ humana

cuti Atque hec alia que egi nunquam me aut in prosperis elevatum for-
tuna aut in adversis pressum mente cum tanta cum liberalitate usus sum ut
cum ... auri duos esse potuerim / Moriens pater 2 viginti
solum argenti libras reliquerit Illud non tacebo Nunquam scilicet me
aut incontinentem fuisse aut crudelem aut alicuius generis voluptate
corruptum Et hec ut insipiens dixi non carus est quod proferri
velim Retuli a Minos Sed tunc erat non mos ... ut romanos
virtute genere ... gentes superasse Itaque ut inimus propria
pugnavi ... quod pietatem in et ceteris rebus protuli Sicut
aput te Minos propria hec dicta sunt Minos persone
Scipio ... 2 ubi romanum detur locutus est Itaque cum disci-
plina militari Tamen rebus bellicis aut hostes equales aut
te preantorem sciamus pietate vero ceteris quod cum virtutibus maxime
hos superasse Te prendum censemus et Aller 29 sit 1 3 4
si videtur Hambal Neque hic quid ... est Amen

Audi vocem cuiusdam philosophi inauradam
qui interrogatus quid esset mulier respondit

Secundus quidam
Quid est mulier

- Hominis inquit confusio
- Molestissima belua
- Continua sollicitudo
- Indesinens pugna
- Quotidianum dampnum
- Viri incontinentis naufragium
- Adulterii vas
- Perniciosum prelium
- Animal pessimum
- Pondus gravissimum
- Aspis insaciabilis
- Humanum mancipium

Socrates ab adolescentulo quodam an uxorem duceret consultus
Utrum te inquit sollicitudo non mediocris / querelarum contextus
dotis exprobratio. Affinium gravis supercilium. Successor alieni
inrisionem incertus liberorum eventus ad penam adducet. Hic vir
sapientissimus haud illum passus in tanto rerum asperarum cum mulo extra
delectum etiam eum is periculum fecerat. Qui cum Xantippe et
et Myrta neptes Aristidis uxores haberet et crebrius inter se iur//
garent ipse quod illas irridere solitus esset quod propter fedissimum hominem se//
mis naribus fronte recalva, curvis humeris et villosis cruribus
disceptaret. In eum ille novissime impetu verterunt. Et male
mulctatum fugientem quod persequute sunt. Cum infinitis Xantippe
convitiis restitisset aqua deinde perfusus in media inter illas reddit
amplius quod terso capite. Sciebam inquit futurum ut ista
tonitrua ymber sequeretur

Lactantius plures primum Sapientie gradum solum
asserere

1us falsa intelligere — gradus lactantii
2us vera cognoscere

Non desinam eloqui quod sentio et eo voluptuosius quo te patris
mee novi fautorem

iii Ex viciis sunt vite cuius voluptuose degar Septimum
orto spodeo

voluptas more antiquo

Erat picta in tabula pulcherrimo vestitu ornatu regio sedens
in solio. Et antiqui iubebant eos cogitare voluptatem pictam in
tabula et dicebant habet circa se virtutes / ut ancillulas que nichil a//
liud agunt / nullum officium ducunt nisi ut voluptati ministra
rent et eam tamen admoneant etc.

Iocunde vine' — albis panibus
Corpus optimis reple' ferculis sc — bonis piscibus
— Avibus
Avibus detractis vn — replhen leporibus et ferinis diuis
de vita luxuriosorum

Anima nar bonum vn — Comitis nichil plus animas quam si deos
Corpus Ep mo qmo — opaz ut tu roe insanias
Ergo volupte — vtus atterit
— laus ois r langrescit
— Ois sopit gloria
— fama vtis i infamia
— Ai pit et corpis vires expugnat ado

Horestes
haut potius furorem appellare sollicitis su

hinc — Stupra
— Corruptele
— Adulteria
— Incesta at multorum malorum turpitudo defluxerit

Antiquitus mos romanorum fuit vt tanta vis amoris eius
suetudo i valuerat ut marito mortuorum tu plurimas lucret
carissimas vna tu marito defuncto cremate Ille autem se
de amore contendebat et summa itaurum fucat ambicio digna
morte decem Erit victrix ornatissio hitu unxo cadaver
accubabat illud vinte amplexo ad sil et deosculabatur /

Incipit sentencia Sancti Jeronimi de prima essentia Trinitatis dei et in visibilitate atque inmensitate eius

Omnipotens deus / pater et filius et spiritus sanctus / unus
atque trinus / unus videlicet extat in natura / trinus ex per
sonis Solus invisibilis / Solus inmensus atque incomprehen
sibilis Solus incircumscriptus Solus inmutabilis / Incor
poreus et Inmortalis / ubique presens / et latens ubique
totus / sed inmensus
Invisibilis est quia in essentia sua oculo videri non potest Apostolo
testante qui ait Quem vidit nullus hominum / sed nec videre
potest Et evangelio Deum nemo vidit umquam Incorporeus est quia
nullis membrorum liniamentis compositus sive compactus
existit Sicut veritas in evangelio dicit Spiritus est deus et eos
qui adorant eum / in spiritu et veritate oportet adorare In
mensus est quia quantitas eius vel qualitas a nullo ex tra
neus metiri potest Celi et celi celorum non capiunt quanto
magis domus ista quam edificavi / Incircumscriptus est quia circum
scribi non potest. Illocalis est / quia de loco ad locum nequaquam tran
sit / sed neque in loco quolibet retinetur ipso de se per prophetam testimoni
um perhibente ac dicente / Celum sedes mea terra autem scabe
llum pedum meorum et per Jeremiam Nonne celum et terram
ego impleo. Cuius inmensitate propheta ipsius conitens
ad ipsum deum ait Si ascendero in celum tu illic es Si de
scendero ad infernum ades de cuius adhuc inmensitate in libro
beati Job scriptum est / Excelsior celo est Et quid facies / Pro
fundior inferno Et unde cognosces longior est terra mensura
eius / et latior mari Qui enim celum et terram implevit.

procul dubio nullus locus e ab eius pntia absens. Supo //
Sup | oia — ma quippe e regendo / atq impando. Subtq oma e
Subtq — Sustinendo atq ptando pro ponde laboris / s; i fatiga //
bili vtute. Qui nulla catura ab eo condita pse subsiste
valet nisi ab eo condita p sustente qui ea cauit. Extra
Extra — oa s; no exclusus /. Immutabilis e / Quia ab eo qd est
Mutari oio no pt / ipso dicete p malachia pphetam Ego
dns 2 no mutor ideo dus immutabilis dr. Quia i ani //
ma eius ira / furor pma / obliuio recordacio 2 alia
his similia no accidunt / Simplex n. na e 2 i mutabilis
et i ptbata. Neq aliud e ipe et aliud qd habz / s; ipm
e qd ht 2 qd e. Inmortalis e q mori nullo mo pt / ipo
teste at dicete Qui solus i mortalitate ht lucem
habitans i accessibilem que nidit nullus hoim s; nc uideri
potest. Vbicuq aut sacra sciptura sparsim per diuinos
libros ideo motus aie seu huana mebra descibit id e ca //
Capd — put / capillos oculos palpebras / Aures / Nares os
labia / liguam / cor ymaginem vterum manus / dextra sini //
stra digitos sine digitu / brachiu alas scapulas po
motus aie — steriora pedes idem motus aie iram furore / obliuione
pmam / recordacom et alia his similia / Nō carnalit
iuxta hystoria a recte intelligetibz scienda sut sicut a /
iudeis 2 plerisq heticis carnalit sapietibz / qui deu
corpeu atq localem spmat / Sed spualit oma de eo
intelligeda 2 gfiteda sut Siquis aut deu huana
mebra seu motus aie more huano i esse credit procul //
dubio i corde suo ydola fabricat. Igr ut dictu e spualit
idm caput cu legimus ipam sumam diuinitatis eius

gloria predit / et cui sunt omnia subiecta intellige deum. Capi// Capilli
llos vero capitis eius sanctos angelos seu vniuersos electos
rectissime accipi potest de quo in sacro in libro danielis scriptum est
Aspiciebam donec throni positi sunt et antiquus dierum sedit
vestimentum eius quasi nix candidum et capilli capitis eius vestimenta
quasi lana munda hoc enim sit per vestimenta candida dei quod
et per capillos capitis eius sanctos videlicet angelos et multi//
tudinem sanctorum dealbatorum / vel etiam capilli eius lane
munde comparantur ut prius antiquus dierum credatur. Ocu// Oculi
los dicitur deus habere pro eo quod omnia videt et nihil eum latet in//
cuius conspectu ut ait apostolus nulla creatura invisibilis
est omnia enim nuda et aperta sunt manifesta oculis eius. A
liter vero oculi respectu gratie eius intelliguntur ut est id in psalmo
Oculi domini super iustos et aures eius. Item aliter Oculi domini pre//
cepta eius per que nobis lumine subministrato iusticie accipimus
ut est id in psalmo preceptum domini lucidum illuminans oculos / Palpe// palpebre
bre domini occulta et incomprehensibilia iudicia eius sive spiritualibus in
divinis libris eius locutio muniuntur De quibus occultis et incomp//
rehensibilibus sacris atque iudiciis in psalmo Palpebre eius inter//
rogant filios hominum id est probant. Aures habere dicitur deus propter quod Aures
omnia audit / et nihil eum sub silencio latet de quo in libro sa//
piencie scriptum est Auris celi audit omnia / et tumultus murmu
racionum non abscondetur. Nares dei inspiracio eius in corde Nares dei
fidelium ut est id in libro Regum Ascendit fumus de naribus eius
id est lacrimosa compunctio penitencium inspiracione eius. Facies facies
dei cognicio divinitatis eius ad homines de qua in psalmo scriptum
est dona nobis agnicione tua / que cognicio per filium hominis / hominibus /

i notuit ipso dicente in ewangelio Nemo nouit patrem nisi filius
et cui voluit filius reuelare / Alit vero facies dei fit invi//
sibile essentia diuinitatis filii dei de qua / ipse dominus ad moysen
per angelum respondens ait Posteriora mea uidebis / faciem
Os aut mea videre non poteris / Os dei filius patris i. ipse
dominus per quo ysaias propheta ex persona iudeorum effatus ait Q//
uia os eius ad iracundiam prouocauimus / Alit vero os domini
sermo eius siue iussio accipitur de quo sermone domini predictus pro//
pheta ait os domini loquutum est hoc verbum domini i. filius dei patris
per que omnia facta sunt de quo ipse ~~psalmista~~ verbo domini celi
firmati sunt Et alibi misit uerbum suum et sanauit eos et
in Iohannis ewangelio in principio erat verbum et verbum erat apud deum Et
Ligna deus erat verbum / Ligua dei mistice significat spiritum sanctum per
que dominus per secretum suum manifestauit hominibus vnde in psalmo
Labia ligna mea calamus scribe velociter scribentis / Labia dei mi//
stice vtriusque testamenti consonantia intelliguntur de quibus duobus
testamentis in psalmis scriptum est diuinacio in labiis eius in
Brachia iudicio non errauit os eius Brachia dei patris filius eius
et ipse intelligitur Sic est illud in ysaia propheta Et brachia
mea populos iudicabunt Brachia dei patris singulariter filius
eius accipitur de quo ieremias ad ipsum ait Et nunc domine
deus qui eduxisti populum tuum de terra egipti in manu forti
et brachio extento i. dicto aut filius dei patris brachium dicitur
Dextera quia creatura electa ab ipso continetur Dextera dei patris i.deo
vnigenitus dei filius accipitur de quo in psalmo in persona hominis
assumpti Dextera domini fecit virtutem / dextera gloriam pa//
tris et eternam beatitudinem dexterius in psalmo ex persona patris ad filium
Sede a dextris meis dicitur aut et dextera dei omnis electa
creatura in celo et in terra Sic et per sinistram eius intelligitur

reproba creatura .i. demones et omnes impii / qui ad leuam po//
siti eterna supplicia sustinebunt. Manus dei patris filius est Manus
eius accipitur / pro eo quod per ipsum facta sunt omnia. Sic est illud ysaie
Omnia hec manus mea fecit et facta sunt omnia. Aliter vero manus
dei / eius potestas intelligitur de qua potestate illo ieremie scriptum est Sicut
lutum in manu figuli ita vos in manu mea domus israel. Iste
manus domini flagellum accipitur / de cuius percussione in Sophonia//
nia propheta scriptum est Extendam manum meam super iudam
habitatores israel et disperdam de loco hoc reliquias baal et cetera
pro qua domini percussione beatus Job de se ipso ait Manus
domini tetigit me. Digitus domini singulariter spiritus sanctus accipitur digitus
a quo spiritu sancto lex duabus in tabulis lapideis in monte synai
scripta narratur ipse enim scripsit qui scribenda dictavit. i. spiritus
sanctus digitus in evangelio Si ego in digito dei eicio demonia /
Quod alius evangelista apte declarans ait Si ego in spiritu eicio
demonia Sic enim digitus cum manu vel brachio / manus
vero vel brachium cum corpore unum est in natura Ita pater et filius et
spiritus sanctus tres quidem persone sunt una autem substantia divinitatis
Digiti dei plurali. Sancti intelliguntur prophete per quos spiritus sanctus / digiti
libros legis ac prophetarum sua inspiratione descripsit De quibus
in psalmo scriptum est videbo celos opera digitorum tuorum per celos
enim libros legis ac prophetarum per digitos vero sanctos ut dictum
est prophetas mistice insinuavit. Ymago dei patris in// ymago
visibilis unigenitus filius eius de quo apostolus ymago dei
invisibilis. Aliter namque est ymago dei patris in filio suo /
que non aliunde quam ex semet ipso / hoc est ex substantia sua personam
sibi similem genuit et equalem / Aliter vero anima hominis / quam Non

ex se .i. de sua sba sic plerique heretici opinati sunt genuit s
ex metipso equit Sicut alit ymago e cuius liber regis i filio
eius que ex semetipso sibi simile genuit .i. ho ho Alit
vo i anulo eius / sine cera ymago eius impressa / q
no e qd ipe / sic filius qui nalit hic est qd et pr
Cor Cor dei pris / archanu sapie eius misticc inuit ergo
ubu .i. filiu suu i passibilit sine initio genuit ipo do
ale cete p pphitam Eructauit cor meu ubu bonu Alas
hre d dns pco q more auis electos suos sub se co
lligit / fouet et ab insidys dya et maloru hominu ptegit
vn pphita ait Sub umbra alaru tuaru ptege me S
Stapule tapulas d hre dus Rina i firma mebra ecclesie
quasi i scapulis suis ptat / d qo i ps Scapulis suis ob
umbrabit tibi / Vent / dei / secreta origo sbe eius accipit
venter vn ips Ex utero an luciferu genui te Alit uterus di
contemplen sibilia iudicia eius q rimari nequiunt m
ente i sinuant Deqo occulto iudicio eius ih Job scriptu
e de cuius utero egressa e glacies gelu de celo quis ge
Posteriora nuit / Posteriora fily dei incarnato eius accipit De
qua posteriori pte filius i mote synai ad moysen pange
lum loques ait posteriora mea videbis facie aut mea vide
pedes no potis / Pedes di stabilimentu virtutis eius / Eo q ubique
pns e vniusa illi sunt subiecta ipo dicete p ysaiam pphiam
Celu m sedes e tra aut scabellu pedu meoru Alit pe
des fily di i carnato mee q diuinitati subiecta e / taq ca
piti pedes / Sic p capd diuinitas ita p pedes eius / huma
nitas exprimit de qa huamite i Exo scriptu e Viderit dum ysrl

... ē Moys et Aaron et Nadab et Abiud et lxx de senio //
ribus ppli sub pedibus eius quasi lapidis saphirini Et
quasi celum cum serenum ē Sicut aut per lapidem saphirini
celestes creaturas vel sctos angelos ita per celum serenum sctam
etiam electorum ex hominibus assumpta figaliter demostrare
voluit super quas duas creaturas hio assumptus filius dei
in perpetuum regnat De quo in ps Omnia misit subiecisti
sub pedibus eius Aliter aut pedes dni i. ihu xpi significati
sunt scti predicatores de quibus in deuteronomio scriptum ē Qui
appropinquat pedibus eius accipiet de doctrina eius De // vestimenta
vestimentum filii dei aliquando caro eius que a divinitate assumpta
ē in diuinis libris figaliter accipitur De quo in diuinitatis car //
nis ys vaticinans ait Quis est iste Qui venit de edom // ys 23
tinctis vestibus de bosra Rursus vestimentum eiusdem dni
scta accipitur ecclia que per fidem et dilectionem ei iuncta ē De quo
in ps scriptum ē dns regnavit decorem indutus ē Et in alio
ps ad ipsum dnm Confessionem et decorem induisti amictus
lumine sicut vestimento Pallium xpi iam dicta ecclia eius intelli // pallium
gitur De quo illo gn scriptum ē Lavit in vino stolam suam hoc
ē in sanguine passionis carnem suam et in sanguine uve pallium
suum i. eciam sua Calciamenta dni nri ihu xpi Mistice Calciamenta
significat incarnationem eius qua ex mortalitate hūanam gsi
assumere dignatus ē De qua incarnatione sua ipse per prophetam
ipso ait in ydumea extendam calciamentum meum i. plebe
gentilium manifestabo incarnationem meam Gressus adventus Gressus
filii dei in mundum et Regressio eius ad patrem de quibus ps ta

ait visi sut ingressus tui d'us / ingressus di mei regis mei qui e
i scto de celo venit i uteru virginis De utero vo nascendo
positus est i presepio / Post qua omnia impleuit pro quibus
a pre missus venerat appesus e i ligno crucis de cruce
aut depositus scdm corpus sepultus e s'm aiam vo ad infra
descendit / Tercia aut die p'potm sue diuinitatis carne
sua de sepulchro suscitauit / Et post die xl omis sue forma
die videntibus aplis ascendit i celu et sedet ad dextram pris
.i. i gla eius qui sut enim ingressus filii di ille descensus Et
x Ascensio ascensus eius qui frequent' i sacris scripturis legit' x Ascende' d'
d'us cu filius carne ex nobis assupta i celu veluti captiuum
euexit Sic illud i ps° x Ascendit i altu captiuam duxit
captiuitate / Quia natura huam genus q adya i mudo
captiua retinebat' / assumes secu i celu ubi nuq antea
Abscosio facie ei di fuerat tanq captiua deportauit x Absconde d's facie
sua legit' Cu quibusda eor exigentibus culpis cognicom
suam abscodit Sic i ps° iudeor nuc impletu uide'
Quia negates filiu dei sciam veri di ita pdiderunt ut
Facie ot similes forent gentibus q d'm no nouerunt Unde d' d'us
Facie sua / Cu x v gre sue quis mult scz electis .s. serpm
i corda eor occulta i spiratoe i sinuat et ad diligedu
Sede d's d' se amore sui i fudit / Sede d' no corpar huano
more / s; potius sup omem creatam ronabile psidet ut e
illud i ps° Regnat dns sup oms gtes d'us sedz sup
sedem s. s. Sede etia d' d'us sup cherubin qui interptat'
multitudo seu plenitudo scie p q'd significat' scti angli
sive intes spiritaliu uiror i quibus d's visibilit' psidz et

regnat / In illis enim sedet qui scia eius 2 discretione plem
sunt Impubus quippe. Salois scriptu e Anima iusti/
sedes e sapie Sapia vo dei pris xps e qui iam mansio4
d2 sede / Descede dus i mudu d2 Qu aliquid nomiq qd' Descensio di
antea no fecerat i creatura huana opat2 Sicut filius di
pris descedisse narrat qu vera carne ex maria vigine
ppt redeptom nram suscepit et vere ho fieri dignatus
e no amittedo qd' erat / sed assumedo qd' no erat Peruius
descensio e i incarnatoe i ps scriptu e Inclinauit celos et
descendit / 2 caligo subpedib eius Celos inclinauit / qui
du ad ventu suu pnuncios angelos sine pphetas misit
qui eius ad ventu hoib annunciaret Caligo sub pedibus
sunt Quia impiis hoies ob sua malicia i car natom
eius agnoscere no potuerut Sz neqz adhuc put Stare Stat dus
d2 Qu nos infirmos i sua creatam ad pnam et co
fusione patiet sustinet ut e id i abacuk ppheta Stetit
et mensus e terram / 2 dissoluit gtes i stetit ad supne medu
2 dissoluit credetes i se a vinculis pccorum Transire d2 Transit d's
dus / Qu de cordib quorunda hoim i quib ata credeba/
pus ea subripiete pfidia ut quolibz delicto ab eis re
cedit et ad alios transit queadmodu de iudeis ad gtes
de heticis ad catholicos seu de quibuslibz irreligio //
sis et negligentib pncia suo recede d2 dus et ad
alios transire q2 no localit aut visibil / sz i visibil et //
culto instoqz iudicio facere psueuit Ambulare d2 dus ambulat d's
no de loco transeundo q2 imppni e ita crede Sz ambulacio

eius est in cordibus sanctorum delectatio sicut scriptum est Et habitabo in //
eis / et in ambulabo et ero illorum deus / Vel dicitur ambulare
loquitur deus Deus est in istis predicatoribus suis de loco ad locum transire / Loqui
dei est invisibiliter sive sono vocis vel quolibet strepitu occulte
in mentibus sanctorum voluntatem suam atque rerum intellectum inspi//
rare seu futura sit in sanctis prophetis revelare Que locutio
dei ut quidam volunt tribus modis accipitur / Primo namque
modo per subiectam creaturam sicut ad moysen in rubo in igne
apparuit / vel sicut ad abraham atque iacob et ad zacha//
riam prophetam et ad joseph sponsum marie et aliis sanctis
quibus secretum revelare voluit Tercio autem modo neque
per creaturam visibilem / neque per sonum / sed occulta tantum in
spiratione invisibiliter corda suorum tamquam credo loquentes efficit
Quemadmodum in libris prophetarum scriptum est Cum ipsi pro//
phete subito afflati spiritu divino exclamabant dicentes
videt deus hec dicit dominus Videre dei est cuncta bona approbare Sicut
est illud in genesi / Vidit deus cuncta que fecerat et erant valde
bona id est intelligentibus bona monstravit Aliter videre dei est mala
hominum sciendo reprobare Sicut est id in ysaia propheta Et vidit
deus et malum apparuit in oculis eius Item Aliter videre dei
est nos videntes id est videntes facere ut est illud in psalmo proba me
domine et scito cor meum interroga me et cognosce semitas
meas Et vide si via iniquitatis in me est et deduc me
in via eterna Modus iste locutionis et in libro beati Job simi//
liter reperitur ubi de sapientia dei patris per quam plurima in sum//
ma locutus est de deo patre adiecit tunc vidit illam et
enarravit et investigavit et preparavit id est videntes fecit /

atque perditates et investigantes / atque aliis amicitiantes Cogno // mortuus puer
scendi est cognoscentes facere Sicut ait ad abraham Nunc cognovi contra mas... 1 f 98 die 26
quod timeas dominum neque enim in tempore novit qui scit omnia mensis junii 150
antequam fiant Sed cognoscere dicitur deus cognoscentes facere ut qui 30
prius de se quales erant ignari erant penitus introrsum
comprobatorum sibimet ipsi manifesti fiant Tale est il //
lud in lege moysi de populo israelitico ut temptem
vit eos utrum custodiat mandata mea an non Pesare Pesat deus
dicitur eo quod quosdam reprobos reprobare Sicut est id in deutronomio pesao in cap 27
vos unde Recedite a me omnes qui operamini iniquitatem
zelare dicitur deus Cum creaturam suam quam non vult perire sepe Zelat
castigat corripit atque flagellat et flagellando ad se redu //
cit // vel zelare dicitur deus Cum nullum peccatum impunitum vult
relinquere iustus est enim et ideo omnis iniustitia execrabilis est
illi / quam ut dictum est nullo modo impunitam patitur Irasci Irascitur
dicitur deus non animi motu aut conturbatione cum omnia illi
attendere non potest Sed creature delinquenti in hominibus impiis
et peccatoribus iusta dicitur inferre ultionem / hoc est reddere illis pro
meritis et hec ultio dicitur ira ipse furor eius dicitur / Penitere Penitet
deus dicitur non quod more hominum contristatus operibus suis
peniteat / qui omnia novit antequam fiat preteritis actibus suis penitendi
penitere non potest / Sed prima dei est statuta mutare
quod prius aliter inchoatum foret fuerat in aliud mutare
aut de bono exigentibus culpis in malum Sicut dicitur
saul legitur penituisse deum quod constituisset eum regem Vel
sicut nunc iudeorum in populo iudeorum actum regum tunc erant per eius

di obumpiete sua facti sᵗ synagoga sathane/ De malo
vero i bonu Sic accidit i pp° gētiu/ qui ante nō pp
lus di/ nūc aūt p ex grām pp9 di facti ē hoc cump
Judas pe mo occulto dei iudicio Judas pditor de aposto
lato latq gdu lapsus/ i inferni barat° dimersus ē Lot° vo
p9 tmen capacitatis/ de cruce ad pdisu transflatq ē ha
nc qz mutacom de bono ad malu ut dictu ē sius de
malo ad bonu q occulto iusto qz iudicio di pseuera
tate iustic sue siue pmaz eius stat pmam di dicim9
No penitet d's Quot expssilis i h° sē sc̄ptu ē No penitē di ē statu
ta mutare nullo° ut ē illud i ps° c xx iuravit dns
Et nō penitebit eu .i. pr ad filiu Tu es sacdos icet
nu sc̄dm ordine melchisedech Sacdos di pris dictq
ē filius di nō zm diuinitez s zm huamitez i qua se
pnobis p passione et morte sua acceptabile sacrificiu
deo pri obtulit ut ipe eet sacdos qui et sacrificiu/
Obliuiscet ds Obliuisci dus d' Cu quib3 da impijs z pccorib3 nō
miseret' qd' vtiqz nō facit p crudelitez q ideo nō ē s
p occultu iustuqz iudiciu suu/ Indurare d' dus
qz da maloz corda Sic de pharaone rege egypti
sc̄ptu ē No qz opz ds q pō sua coz corda iduret qd'
imponi & ita credere Sz exigentib3 coz culpis cu duricia
cordis/ qua sibi ipi oia mala p petendo i currut qo a
usert/ qi illos i duret qd iusto iudicio idurari sinit/
Dormit deus Dormire di ē Cu unigenitus filius pris i assumpta
carne mori pnob dignatq ē cui9 mors recte dulcis
sompn9 pdictq ē ipo dicete p sē pphtam Ideo qi

de sompno excitatus su̅ 2 mdi et sompnus meus dulcis ē
in ex Alit dormire d̄us d² Cu̅ fides eius mt̄ p̄sp̄itates
huius mdi / 2 mt̄ q̊uza da corda fideliu̅ no̅ vigilat p̄z do //
mit / hanc dormitionem ip̄e ysaias significauit Cu̅
in mari mt̄ fluctus maris dormiuit / Vel etc dormire
d² ē auxilio tardius subvenire Dicitur ē 1ᵈ ī p̄s̄ᵒ Ex //
urge quare obdormis d̄ne exurge et ne repellas
ī fine / Vigilare d̄i ē indefensione electorum suorum et Vigilat
ulcione ī imicorum suorum se manifestu̅ demostrare finis /
Historia Immortalis inpassibilis / ab om̅ p̄cc̄o im̅ //
unis Ita t̄n ut h̄ret lib̄tate p̄ccandi / p̄m̅us h̄o factus ē
ad ymaginē et similitudinem dei ut sicut ip̄e d̄s ī passi //
bilis ita et ille Et sit ip̄e d̄us ī mortalis et ille ex dig //
nitate r̄onis qua d̄us ei ctulerat vn̄ Signatu̅ ē sup̄
nos lumē vult̄ tui d̄ne / Si aut ī potētem eu̅ p̄ //
tare fecisset / d̄m iustu̅ ēē 2 misericorde quo patere / Ita
d̄us hoīem lib̄are disposuit ut hosti suo nec viole //
tia / nec inferret ī iuriaz Mors q̄ reparaᵒ ē ḡnus hūa // Mors q̄
in Que reparaᵒ celeb̄r ēcc̄ie ī baptism̄i sacro / Vetus
enim h̄o exuit² 2 nouus ī duit² qui 2m̄ d̄m cātus ē
Quare aut cu̅ p̄sacrum regu̅² actōis omē p̄c̄cm̄ de //
leat² / Cur inpassibilitas 2 Immortalitas p̄it no̅
restitua² Cur concupiscētia fomes p̄cc̄i nob̄ relin
qua² / Sed sciendum q̄u omē p̄c̄cm̄ ~~not~~ et originale
et actuale sacro baptismatis remitta² pena tu̅ p̄cc̄i
passibilitas et mortalitas relinquit² 2 h̄c dei magno /

ꝯsilio ad ꝯſuatōne nr̄e hūilitatꝭ· / Implemtudie .n. po //
sitꝰ p̄mꝰ hō ſupbiuit / vt ꝑ pena pc̄ti dignitat aqu
a credimꝰ Et ī dignitatꝭ qua ī currimꝰ ſemꝑ
meores ai die lugeamꝰ et / ad ꝓmiſſā btitudiez ꝑgraꝫ

ob moīs ſpat pctm̄ — di ~~dealbugea~~ ſpemꝰ Omne pctm̄ ꝯſpat duobꝫ modiꝭ
Si aut illa fiat que ꝓhibent / aut illa nō fiūt q
iubet Sꝫ cte tā illa que ꝓhibita ſūt ūitari ꝑut
qua pfiti que p̄cepta ſunt Fruſtra em̄ aut ꝓhi //
bet aut iubet qḋ ul̄ caueri ul̄ impleri nō poſſet
Nec negare poſſumꝰ hoīem ſine pc̄to eē poſſe ta //
ue quaꝫ q iubet eſſtē Multa p̄cepta ſūt ī diui //
nis ſcpturis q oia comeorare ni mis ꝑpoſum ē
Sꝫ dns fecit ūbū abimas ī duobꝫ p̄ceptis / Nūc
quid ꝗ̄ lege di ꝓhibeni ꝛ quicqd iubem̄ facē adhoc
ꝓhibem̄ ꝛ iubem̄ ut dno illa cōpleaꝰ Spus dn̄i
repleuit orbē t̄raꝝ .i. ſcōs aplos ꝛ alios fideles
ꝑq̄s erimit ſonꝰ p̄dicaconꝭ ꝑ omneꝫ mdū Et uē
repleuit Quia hı̄c qḋ ꝯtinet oia ſcilicꝫ hō qui q //
dam° mūdē oia ꝯtinē Quia hꝫ eē cū lapidibꝫ viue
cū arboribꝫ ſētire cū aīalibꝫ intelligē cū angelis
hı̄t ſciam vocis / qꝛ ꝛ ipi intelligebant q ꝯgētibꝫ ali //
cuꝰ lingue dicebātꝛ ꝛ videbātꝛ loqui aliꝭ oībꝫ lingꝫ //
nis vel Alit̄ Spus dn̄i repleuit orbē t̄raꝝ ut
ꝗ̄ Et hı̄c qḋ ꝯtinet oia .i. ſpus ſcūs qꝛ ipa ſic di //
uitas ꝑ filiū oia opata ē ſic facta eē ꝑ ſpm̄ ſcm̄
exiſtē ūn ꝛ Spū oris eius oēs ūtꝫ eoꝝ / Sciam

lit vocis .i. facit luc ut alibi ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus
idem populare facit Compunctio e humilitas intus omnes difficultas compunctionis
ex recordatione peccatorum et timore iudicii Questio de originali
peccato Quid ad nos de peccato ade cum dicatur filius non portabit Ezechiel 18
iniquitatem patris Quod verum est si sua prius abluerit Si vero
non abluerit propriam iniquitatem patris ut propria perhibit Filii autem
primi hominis sumus secundum carnem per medios patres non tamen natura
Et licet patres nostri sacro fidei et aque ab originali peccato
abluti sunt actuaria me non naturali in corruptione nature
gignunt / Quia ablato peccato originali quod prius habebat
actualiter corruptio tamen nec corporis propter suam concupiscibilitatem
non penitus aufertur Remanet enim pena peccati que dicitur fo-
mes peccati delectatio carnis mee Que licet in commixtione
carnali non imputetur si fide et sacro thori excusetur, tamen quia per-
ea generantur corruptionem ex eis viciata in luit et omnes omnes ab-
lucione indiget Sicut enim granum cum nascitur in palea exutum
hoc est virtute christi in baptismo purgatur et vetustate sua ex-
utum Granum non tamen quod est aliud ex se gignit secundum tamen hoc
quod prius fuit Nudum a palea gignit aliud in palea
Hoc est hoc tamen actum secundum tamen naturam quod prius habuit
generatur unum omnibus abluto et fides ad remissionem utrimque
est Distat inter nostra sacra et legalia Quod multi non
statim res sacrum dabant Et aliqui fuerunt rederemptionem per
illa properantur ydonei Nostra vero res sacri cum ipsis datur
sacris Credendum est verum corpus christi quod speciali opus
posterma panis et vini in naturam carnis christi et sanguinis transit /

nichil ibi de p̄stina nā remanete nisi sp̄e tm̄ z odore
z gustu Qd' licz btūs ggorius i quadā p̄dica p9 giōne
spem votz nō tn̄ absīoē dicit Quod panis qui gsē//
trat' corp9 x̄ figuret ex ipm / ipm ē / Sz quia aliud
a nob attendū isinuat Secdm matiam em panis hc
nobis figāt' qd' fideles i hc sacmto i vna dilectonem
gvenire debet Sic em p boues trituratis gna a paleis
sepant' z p9 ea moluīt' z p9 ea aqua gspgut' z sic
i vnū ggregant Sic nos p p̄dicatonez p̄latoz de vi//
tiys ad fidē vocati ab infidelitatis p̄dende massa
separi ad molēdinū trāsferim9 .i. p̄ma añ baptismū
indicta gemiys et afflictonibz aliys atterim9 z p9
modū aqua asp̄si i baptismo nō multi at diuisi vnū
quid efficimur .i. vnaz voluntatez cū p̄ximis gsūtes
.i. eius cupictēs qd' in nob et i ipa etia p̄ceptone
ggnoscentes hc significari p illud qd' debem9 ēē i
xpo / ut ipe ait / Qui maducat meā carnē z bibit m̄
Iohis vi s̄. i me māt z ipe i nob manet i vna caritatē / Et
quib' fructus inde sequit' debem9 ggnoscē scz p illud
viaticū corpe z aiā viuem9 ut illud Qui maducat
me viuat p̄pt' me sic et ego p̄pt' prē m .i. prē / Q//
uia filius qui ē ipe vita ē a p̄re / Qz aut hc sac//
rm̄ p carnē z sagnē accipim9 corp̄is et aie vitaz
designam9 / Quia p sagnē aliqn̄ aiam designa9
Inteuig gsecratōe aqua admiscē ut nos p̄pli multi
p aquā significati vnū quid effi ei significe9 Quottidie /

aut ymolari signat / Quia si cu sacerdote bona deuotōe
sentim9 ut sic ille orat 2 nos orem9 ꝑ illud venialia pcta
delet̄ nt tn̄ ibi fit ymolato cū xp̄c ia no morit̄ mors
illi ultra nō dnabit Sz sicut q̄tidie p̄cam9 q̄tidie nob
corp9 illud tradit / q̄t fuit passū 2 qd viuit ia i corru
ptibile 2 qd' mlti no ꝑ ꝑtes sꝫ totū vn9 quisqꝫ accip //
im9 Jdō aut ymolari d̄ qꝛ q̄tidie reputa9 qd' ille
ꝓ nob passus fuit / nos aut ꝓ illo pati dem9 ut ait
aplus Quotiescūqꝫ pane illū comedetis et calicem i cor xi
bibetis morte dn̄i annūciabitis .i. i memoria reducetis
donec ad iudiciū veniat / Sic aut i usicos oia i munda
remanz sol pur9 2 nō coīqua Sic mlto magis dn̄icū
corp9 qd' e sol iustie nō i mundari ul' c̄taminari pt si //
ue a peccatorib9 accipit siue ab i mundis aīalib9 corrodi
vide Si solis bonis d'us darz bona sc̄li putarz mala Ro le
ppt' hc deū colēdū qd' si solis malis timet i firm9
ad dn̄i q̄uti ne hec de esset si que nutrit pmo agri //
cola / dat ergo bonis ut c̄solet̄ iterātes / Dat 2 malis
ut discat boni q̄rē alia nō comunia malis Tol //
lit ea bonis ut ꝓbet sic fortes Sic Job aut Tollit
malis ne i firm9 timeat ꝑdē q̄ ꝑdit eciā mal9 cū
nichil mi9 remanet / licet vō si ꝓstat licet q° c̄sole
se mi9 xp̄ Alit' .n. ut° qꝫ [illegible] vacuus Esse C //
ur ista c̄iter dat̄ ul' tollūt̄ bonis et Malis / lex lex quinque porci
i quinque liberis .i. porticib9 egros licet pc sanat Cū
vō angelus .i. xp̄c venit turbat aqua .i. a iudeis

ex baculus crucifigitur et sanatur unitas corporis xi. Lex etiam est baculus
prophetarum missus quo non surgit mortuus veniens ipse helizeus
i. xc et concultus colligit et coaptat se puero mortuo. Et
surgit mortuus. Virga moysi i. hec virga hereditas dominum
versa est in serpentem qui de uita cecidit in mortem. Expauit
moyses et fugit. Cum apostoli morerentur xpo. Tercia ergo tuba
i. consideratis posterioribus i. fine xpi. Heros fit virga corpo
conuersus postea surrexit et pro cunctis. Cauda etiam finis
est scilicet quo redimus ad manum dei et stabilimus qui prim
arte est in serpentem et in morte vim et qui in tunc serpente
eneum i. xpm mortuum credunt sanatur a serpentibus i. a m
orte. Butirum ex lacte muctato et acido fit et sit que ge
tilem populum et bonos et electos ex iudeis sibi in corp
at ita tamen ut habeat distretione et iudicium bonos ex utraque
populo eligendi et malos reprobandi. Vetus lex testimonium d
in quantum nouam probat et suis signis confirmat. Lex
dicitur in quantum iubet vim et tabernaculum testimonii dicebatur ill
ud quod totum mistica significabat.

Jeronimus in annalibus hebreorum dexit signis xv dierum precedencium diem iudicii

Signum primum diei

1 Maria omnia in altitudine exaltabuntur xv cubitorum super
montes excelsos orbem terre non affligencia. Et sic muri
2 erecta stabunt. Signum diei 2i. Et ea rursus preuenient in puteu

ꝓfudi / ut vix · q̄ant ſquamis obtutib; ꝯſpici⁹ / Signū
3ᵐ dici Maria oīa redigent̄ i antiquū statū qualit̄ ab 3
exordio creata fuit⁹ / Signū dici 4ⁱ Belue oms 4
ꝛ oīa q̄ mouent̄ i aquis marinis congregabunt̄ ꝛ leua//
bunt̄ sup pellagus more contencionis i vite mugie//
tes ꝛ rugientes nescientes ꝙ hoīes quid cantant ul quid
cogitet Sed statū scit d'ns cui oīa viuunt officio ge//
redi hec 4or pelagi sūt et tā sequencia signa aeris
et etheris sunt⁹ / Signū dici 5ᵗⁱ oīa volatilia celi 5
congregabunt̄ i campis / unū q'dꝙ genus i ordine suo
ꝯsedem volucres i vite colloquentes ꝛ plorates erūt
no gustantes neqꝫ bibentes adventū iudicis timentes 6
Signū dici sexti Flumina ul fulmina ignea ab o//
ccasu solis surgent contra faciē firmamenti usqꝫ ad
ortū ꝯcurrencia⁹ / Signū dici 7ⁱ Erratica sydera et 7
stacionaria oīa exspargent ex se igneas comas
qualr i cometis appar3 Signū orbis cū suis hi// 8
tatorib; ⁹ / Signū octaui dei terre motus erit mag//
nus / ita ut nullus hō stare possit aut nullū aīal
ꝗ solo ꝑmanet̄ omnia / Signū 9ᵉ dei oms lapides
tam magni quā puisciū dent̄ i 4or ptes vna 9
qꝫ ps collidet ad alteram ptem nesciet ꝙ hō sonū illū
nisi solus d'ns Signū 10 dici omnia ligna siluarū 10
ꝛ holera herbarū Sanguineū fudet rore⁹ / Signū 11
dici 11 oms montes ꝛ colles ꝛ oīa hedificia hūana

12 ante ꝯstructa ī pulueꝛem rediget ❧ Signum xij dieі
Omnia aīalia t̄re de siluis et montibus veniet ad
campos rugientia et mugientia nō gustantia ꝛ nō
13 bibencia ❧ Signum xiij diei omnia sepulchra ab
ortu solis vsque ad occasum patebunt cadauib*us* s*ursum*
14 gentib*us* usque ad ora sepulchri Signum 14 diei O
mne genus hominum quod ī vetu fuit de habitaculis
et de locis ī quib*us* erunt velociter descendent nō inte
lligentes neque loquentes sed discurret ut amentes
Signum xv diei Viui homines morient*ur* ut resu
14 rgant cum mortuis longe ante defunctis finis di
ei iudicij

Patrem Ingenitus gingno deum deus de nomine digno
Pater — Qui est sum vero fui sum sic semper ero
Deus mentus homo sum quam de virgine natus
Filius — Inde sub dens neci que feceram tunc ꝛ refeci
Equalibus signis deus sed amor et ignis
Spūs sc̄s — Diuidens sed dolo dono singulis quo uolo
Quilibet habet eque meum quod tenet uterque
Trinitas — Qui sumus tamen trinus et unus amen

Prouerbia Senece p alphabetu

Acquisito q honestati no ab viat laudanda no e
Alienu e a gra donu dinuciis expectatu
Amicitia e turpitudinis ps que no nocet suo toto
Abit in ruina qdlibz edificiu qd auxilio no suscipit funda
Ancora i equitati pmissio no dz ullatenus adimpleri
Angia mes in imu / du pmissione tnt futor
Attende times ad iudicez / vide iustiam no hre
Arcet nulla regio bonu / dic qualibz opari
Acti egestati male mutos — iustissim e torqri
Alimenti subsidiu / tnt ramus quibz aradice
Amada est infirmitas q carne pcutit 2 dat aie salute
Amicitia e excellentia / q pvenit a vtute
Auaricia e insatiabilis cp cupidit nl sufficit ii de
Aculeu detractionis / vitatis puritas assonat
Amor e labilis / qui caritatez no roborat fulamt
Beatus an obitu / nemo firmit e dicedus
Beatior e qui nchil possidz / qu qui multa
Beni efficit / no rez tpaliu copia / s contemptus
Bis dari credi donu / celerit elargitu
Bonus e qui non solu cauet obee / s pdee intitur
i iniriam lacessitus // Obligae
Bonor e alios i sui amors obsequi dignis mcit
Binos capestes lepores vtrusq intro capite pua
Bonas reduci ab / orbita / orda pposterus reputa
Balamita rete dr qui tm i malicia igeni vim osuc
Bu e puidz qui no vindicat i iuria / s dimittit
Bitumia dilecto q pexhibicom opu elucescit

Bestialis ē quib; qui tñ secuncta ꝑponit etnis
Cadit ī ꝑcipiciu / qui nō ꝯsiderat iter suu
Cont fortune impetu / sapia stat armata
Conatꝰ timidꝰ / timor arguat nō patratꝰ
Crucifigi nō sit inpnu ut nicum
Corrodit animū pcti stimulꝰ impunitꝰ // ī digētē
Cotrariū viri agnoscit / ut fr̄ frēm negligat //
Coscia pura / detractois stimulo nō moue
Cito ruina subiugit / q̄ a nauata rege impito
Cursu agit velocius eqꝰ calcarib; incitatꝰ
Cū subditi bn̄ faciūt / ad maiorē ꝑstat gra; honorē
Canis impudicus ē sicꝰ qui pnti arridz tpit oblatōe
Caput facit languidu mēbra sibi subdita recta egrotare
Diuicie raro veniūt cū vtute
Dulcis ē amicicia comites reos honestas
Delet meretrix cū ventꝰ ꝯiudꝰ ī tumescat
Dissipgit plꝰ vnꝰ insipiens / q̄ mille colligat sapientes
Displicere solet insipiens / vnde credit plꝰ placere
Dare qui vtiliti opam / ē comoditꝰ ꝓpe inventu
Dignitas ē hor varius / ī splēdore ꝯtineat a vite
Distantes / ignis grām nō senciunt vt vicini
De malicia lucrē ē indignū cplibz reportare
De deꝫ singlaritꝰ occupari / ꝙd enim est que
Dampnari aliq̄ sine iurꝰ ordine / iusticia nō comedat
Decꝰ clemētorē ꝑcipuū ē ꝓdencia sufficiēs ī honestas
Eritꝰ auaricie / ꝑeinarꝫ cumulo nō tepescit
Egestate pariunt oēs diuicie tempales
Exulare ꝯuincit / qui ē a bonorꝫ ꝯsorcijs aiectus

Erroris doctor efficit͛ qui no͞ vult ee discipulus vitis
Epulatu͞ loquacitas/ multe varietatis i͞ dictu͞ manifestat
Escarum superfluitas/ opa͛ i͞comodu͞ no͞ salutem
Ebet plurimus ingeniu͞ excitacionis inspiracio destitutu͞
Estuat animus qui corrumput discrepancia viciorum
Ebrietatis viciu͞ ta͞ fuit p̱marie s͞uitutis
Egenis bn͞ facere ē in celis diuicias cumlare
Esse mortis i͞ merorem/ ē p̱ius hoiem se nescire
Ext° ro͞m rapit͛ qui ab ira ignea supatur
Fortune instabilitas/ p̱udentis animu͞ no͞ quassat
Foedus amicitie/ conseruat obsequioru͞ gr̄a dulcedo
Furari d͛ vsurarius quicquid accipit vltra sorte
Famulorum supbia/ dominorum tyranidem p̱testat͛
Fucata facies mulieris/ mentem i͞dicat impudica
Fatuitatis i͞dicui͞ ē/ qui no͞ quevenit p̱s p̱rupe i͞ s͞moe
Fortis ē p̱p̱e qui honestas s͞moes et labores
aggredi͛ et vitijs non sucumbit
Fidelis ad illicita/ p̱cipiente dn̄o no͞ tenetur
Facundia sine prudentia loquacitas ē dicenda
Fame laudabilis excellentia dz i͞violabit͛ custodiri
Ferre gaudens pacia/ quicquid maioris ē/ aggnoscit laboris
Fauor temp̱alis gr̄e/ multos p̱parat exitui i͞ futuro
Gestus corporis occulte mentis e͞uicleat qualitatem
Gaudiu͞ solu͞ int͛ oms panes/ vita͛ retrahit et conseruat
Gratulari de bonis tp̱alibus/ no͞ p̱tinz ad prudentem
Gemit i͞ p̱nti vir sapiens/ ut gaudeat i͞ futuro

Gerit ymaginez false btitudis / felicitas temporalis
Gratu e donum quod p venit postulatem
Glosium e pp̄e / nullo prius vite comodo gsam
Grave parit piclm / petm ex gsuetudie radicatu
Gratant e ~~alius hoiem~~ accipie du munus pauperi
licz pnu
Homo e ultra hoiem si ps spitant se cognoscit
Hauirit aqua salutiferaz / qui pdetez seq̄ z felite
Habz vnus quisq̄ quod lugeat du pmanz i hac vita
Hoc evidic dignu supplicu / qd se ipaz lateat z gsumut
Hac sp iatz predis cupiditas / u vnq̄ reputas acessita
Hic multq modicq dotz / q caduca hom sit na
Int pestes nulla e amplius / q mlier fugieda
In antiquis sapia z mlto tpe / pdecia i venit // etez
Is e gtempnedq ab omnib / qui se peucts reputat sapi //
Ira e abolenda celerit / ne sol occidat sup ea
Ibi e laboradu viriht / vbi d' ptio nullarenq dubita
In magna viri pvidi / euetu fute gsideat accom
Kyriare ad funq paupis / vnq clicq vir digna // fmu
Kalēdas tole no licz fidelib / q2 videt sape pagani //
Karismata scti spus / nulli st ptio q fenda
Legi facit i nriā / qui leges a sua rectitu alienat
Lituu gquitq / sic ad bonu t hit / sic ad malu
Luxuria plq q auaricia ledt hoiez z diffamat
Lat max symlato fallit homiem / no deum
Late petit malicia / s bonitas illuce
Lactat amicu vbis fallacib / amicitia simulata

Munus pauperis deus accipit sic diuitis
Maliciam omnem superat malicia mulieris
Mensure virtus est in rebus omnibus oportuna
Manus amici vberans est melior / quam osculum inimici
Malus est qui offendit / sed detior qui non parcit
Matris pietatis in mentem nunquam debet fieri postrema
Nemo est tam felix qui non aliquando teneus auricularis
Natum decet / matris monitibus obedire
Noticia rerum bonarum / est dignis liberaliter impedenda
Nescire que ad salutem pertinet / est indignum
Nil est tutius / quam permanere agere de commissis
Nulla culpa est migratior / quam redire ad peccatum
Odit dominum qui hominem non diligit sicut debet
Ope non indiget aliena virtus / sua felicitate contenta
Occulte punit hominem deus / cum temporalia exhibet habundanter
Omne peccatum / est minus heretica prauitate
Odorem bone fame consequitur qui cum bonis ambulat
Opus / a principio / non / sed a fine potius commendatur
Omnis laus in fine canitur
Pietatis dulcedine sunt parentes a filiis honorandi
Penarum competenti moderamine sunt crimina puniendas
Plus homini seruire quam competat / est offendere non prodesse
Peccatum cumulat semper qui permanet in peccato
Puellam non habet de opibus / cui victus competit et vestitus
Qui artem habet ydoneam / lucrum non debet facere in honestum
Questus pro mortuis est superuacuus amicis
Querentibus se ostendit / contempnentibus se occultat

Quisq[ue] q[ui] mu[n]do se implicat / dampnabit[ur] [et] cu[m] mu[n]do
Quanto mag[is] pecunia cumulat[ur] / tanto amplius a[ppet]it[ur]
Res debet ho[mo] s[ibi] submittere / no[n] se rebus
Reatu[m] no[n] efficit / quia ip[s]a [con]s[cien]cia no[n] imp[u]tat [et] [con]dep[n]at
Rectus ho[mo] in p[ro]speris / idem p[er]manet [et] adv[er]sis
Regnu[m] est egregiu[m] qui se ip[su]m regit debita r[ati]o[n]e
Rimari q[ue] su[n]t dubia p[er]tinet ad p[ru]dentem
Ro[m]anis igniculus fere ignavis [et] vecordibus e[st] extinctus
Sequi vestigia sapie[n]tu[m] / e[st] v[ir]tus maxima [et] p[er]fect[a]
Senioribus ta[m] temp[or]is / e[st] ho[n]or i[n] plibus defende[n]d[us]
Solus sapiens recte p[ro]spicit quod intendit
Sotorum dilecto no[n] debet t[r]ahi int[er] capedines discu[m]be[re]
Sapi[enti]a e[st] va[na] i[n] v[ir]tute / potius q[uam] i[n] s[er]mone
Satis ia[m] didicit / qui s[c]ire d[omi]no no[n] ignorat
Temp[us] populat / ut quisq[ue] suo d[omi]n[o] famulet[ur]
Temp[er]ancia tibi et potus / mag[is] salus i[n] ho[m]i[n]e rep[er]it[ur]
Tela i[n]sultantis libidi[ni]s pot[est] ho[mo] vince[re] fugie[n]do
Tenor studii fructu[m] affert modicu[m] int[er]ruptus
Tenebrosa e[st] a[n]i[m]a / qua[m] lux sci[enti]e no[n] illu[min]at
Temerarius e[st] qui multa se credit i[n] p[ar]uo t[em]p[or]e didicisse
Ubertas rerum necessariarum e[st] studentibus oportuna
Usus erronei doctoris multos p[re]cipitat i[n] errore[m]
Ultra q[uam] possit ingenium distendis / no[n] anima[m] [h]onerand[us]
Ubi e[st] studentiu[m] strepitus ibi modicus [pro]fect[us]
Uber / honor [et] inte[n]s exsp[ectat]us doctores i[n] [ci]vi[t]at[e] ad studend[um]
Unda labilior e[st] s[cient]ia i[n] q[ua] no[n] solidat freq[uent]ia reppetendi

x erophagi sũt via discedi / mechq castrimargi
Xenodochio pegnatiũ pt studẽciũ gymnasiũ silari
Xerolosso ẽ durior qui multo tpe no adiscit
Xagoge pmarie st / i q libri scia rudibz plibande
Xo sego mit tibz doctine fert i stochio rois
y ydeas mit doctine radibz i discete serenat
z onam regie dignitat gsegt qui psicit i doctua
Zmia vicioz tenebras phie lume prsq eligat
Zodiaci splẽdore supat qui sapie splẽdore chorusscat

Het metra sũt de Aurora

Hec sunt missa dete tota pnigetia loge
Quoz clandũt ceta missa manu
Cpne deos / fugito pmia / sabbata sua
Sit tibi prius hor / sit tibi mris amor
No sis occisor / fur / mechq / test i iquus
Vicimq thoz / res q cauceto suas
lex noua que sequit / delibrf por ortu
Vendicat / et xpi vba singla tenet
Q quat est denis / data lex antiqua diebz
Sunt vetẽm lege devora / iude nolba
Deus quippe vetq mio / lex nra quatuc
Costat / sz firmat pma / 2a mitet
Pat alme tuũ nom sit scificatũ
Adveniat q tuũ / regnũ pfecta btm
Velle tuũ fiat mtris / sic i altis

Tu pane nrm / da nob cottidianu
Debita dimitte nob / ut nos i nulls
Et no pmittas / ut nos tepta vincat
Sz tutela malo tua nos defendat ab omi
hic concordant vii dona ad vii peticoes
Esse petis liber / recipis pr alme tuorem
Pauperem rapit hic / cui sit tua pma regnu
Et ne nos ofert pietate / dat pietas / ut
Mens tua mitescat / mites possio tre
Cu dimitte rogas / da iude scia / culpas
Flet luge solet / docz / solame erit tibi mites
Cuncq petis pane / valeas ut fortior esse
Esuries iustie / sit satato mentis
Consiliuq da pecs dictis misericordi
Cu dicis fiat / mites et / 2 miseri
Cu petis adveniat / da intellcud / ut ille
Det tibi cor mudz / mites dns esse iube
Scificet ait / da hic sapia / que te
Pacificu reddat / es filius in vocatus
Si sua dimittis hoi queessa / reatu
Te pr absoluet / qui cor apus cp vidz
Si no dimittis / tibi nulla remissio fiet
A pre celesti / cui mala qq pz ut

Flores bti Ambrosy doctoris

Nemo t(ibi) pt xm auferre nisi tu illi ipe auferas Com//
pellim(ur) opib(us) nris dns, ut nob(is) magis sua largiat(ur) po — q no dat idigeti
moris est culpe cu possis & habeas idigeti no dare
qua sua hom(in)i tollere/ Ieiuniu continentie magisteriu e pu — Ieiuniu
dicitie disciplina habilitas mitis/ castigacio caris/ forma
sobrietatis/ norma vtutis/ purificacio aie/ misericordie expensa
lenitatis istitutio/ castitatis origo/ sensus gra/ custodia mu//
lieris/ O quam anguste vie erut reprobis i iudicio/ Su// — de iudicio
perius iudex iratus/ inferius horrendu chaos infni/ ad
exterius pecta repugnantia/ a sinistris ifinita multitudo de//
monu ad suppliciu trahentia/ intus (con)scientia urens/ foris
flama ardens/ Miser peccator sic dephensus quo fugiet/
latere impossibile est/ apparere horribile/ Non cessat — ora
orare/ qui non cessat bn facere/ Omne vbu a quocuq — vbu a qcuq
dictu a spu scto e/ No clamor/ sed amor sonat i aure dei/
Quando sacerdotib(us) suis dns pcipiat audiat/ Qui no re// — Sacerdos
nunciat oib(us) q possidet no pt mus ee discipl(us)/ Ibi syna
ge/ ubi (con)tractus e vtutu/ Ibi reclinat caput suu
ubi domiciliu celestiu i venit pceptor/ Nulla — Servire deo
maior dignitas q servire xo/ qui nos tali pcio extimat
ut aiam sua pro nob(is) daret/ Novit ds mutare sniam/ — de pena
si tu noveris emedare delictu/ Nullu ta grave delictu — abstinencia
e qd no pteget abstinencia/ & elimosinis extinguat/ Ille — dives si
in volt diu possidere/ renunciet mudo/ ut sit illi de obra — ee cupis
possessio/ Superbi cupiunt i se pdicari/ qd no faciut/ humiles — Superbi
aut refugiunt quicquid boni opant(ur) agnosci/ quamvis eciam no dehumilite

redēpo sua potāt redimi / ī tāta ēēt hūilitas redēptoris / quāta supbia
trāsgressoris / ut medicīa rnderet egritudi / et pcīu abligatori
Si quis vsurā facit ul' accipit / rapinā fac' / nō viuet
d' vsura Vsura ē plq accipe q̄ dare Admoneo omēs / et hortor
q° ē vsura singlos / vt quicq̄ ī vob' rephensibile cōstitit / em
decime edetis / Quicūq̄ cōgnouit ī se q̄d fidel' nō dederit
decimas suas / emeder / aut de grano / aut d' vino / aut
de fructib' arbor / aut d' pecorib' / aut d' orta / aut d'
negocio / aut etiā d' ipa venatōe sua / q' dom sibi q̄
ds hōi donat / decimā ptē s' reservauit et ido nō licz
hōi retinē q̄d ds s' reservat / Dns aut tollz a te ix
ps si x nō dabis s' / Emanauit ecciar res tm ī epor
~~auctorit' decias ul' eccias~~ ptate cōstitute st / laycī aut
pt' epor auctoritē decias ul' eccias possidē pnt / vn
epi sine bnfi° / sū ptio / decias ul' eccias dederint /
Domū oronis domū negociatōi spelūcā lat°nū
faciut / tremeat te / terena nō capiat / verea taro pta
tem ai tui / et cōcussa subdā Si obprbrū tuū gla o
obprbu y hu' gla nob dne ihū xē et gla tua / tue q̄ pticipa° glo q̄d
eris / cuius sui obpbro gloris Foras delictū ppu
emittenti valeas iustificari

Aug' ī Sermone d' ieiunio

Ieiunium purgat mētē Subleuat sensum / Carnē spui subi
cit facit ctritū et hūiliatū / Corrupie nebulas dispgit libi
dinū ardores extigwit / Castitatis lumē accendit

Ambr' de officiis Quid ē ieiunium

Ieiunium ē mors culpe / excidiu delictor / remedium salutis
radix gre et fundamētū castitatis

Flores doctor et p̃mo amb° si

Illa ɔfessio nos a morte libat/ q̃ fit cu pñia ¶ Pacificu ani[m] d' Cōfessiōe
morõe ee oz/ ut ad effcm̃ duca' oro ¶ Sic tbula° fragat d' oroe
orom insistēdū ē ¶ Si pcare desieris vicïs es i vicijs ¶ Vi Vite pcc
tepta x̃ arma sūt x̃anis/ z diuin9 timor/ a nob expellit vesit
hostilem ¶ Sic amat dya9 suos/ ut pdat/ sic glutto po pcepta
rcellū ut comedat ¶ Sola una i morte ē defunctoz ¶ Ve Timor diab
m si pcta mea no fleuero ve si no loquut9 fuo vita depctis
te/ ve si dolū pxio fecero/ ia ad radice arboris securis po//
ita ē ¶ Ia9 dm̃ mūda possio z i nocte familie disciplina
¶ Erubescē debe9 z ɔdēpnare pcta z no defende' erubesce
qm̃ pudore minuit' defēsione cumulant ¶ Morasa pcta
cogitacio cū delcacoe ē pctm̃ mortale ¶ Ois cogita° cogita° cu
ɔstructu q sit i mūda luam intem no polluit/ cui ro no delcatoe
ɔsentit ¶ laborib9 et ieiunijs lascivia corpis castiga'
~~Ipsa pficit amicita corre~~ ¶ Oromb9 aia sca sagina' luxuria
vigilijs i sidie dya' depellūt' ¶ Ipsa pficit amicitia cor mitiga'
recto/ qz accusato/ tbu lenta/ Dno em placē curates Correctio
minas hom̄ penit9 no time9 ¶ Cito deviat a iustiā/ Cito d'viat
qui dm̃ no amat icta ¶ Estote fres/ ex cui9 ope qui//
ex fat e9 et si9 vaca'

Sequit' Flores bti Augustini

Flores bti Augustini

Quid pdē latroni/ si pamena pta duca' ad suspēdiū/ Et
quid pdest diuiti/ si p flores tpalū duca' quid gel//
ēre medicū Diuitias i venisti/ regem pdidisti/ cu
vigilas/ augmtu diciaz cogitas/ Cu dormis/ latro// d' morte 3°
nes sompnias/ i die sollicit9/ nocte pauid9/ sp aut suspiria

medit9 ¶ Cu sepa aia a corpe emittit tria suspiria/ p//
aia emitt mu q offendit creatore suu/ S'm q desiit carne ama//
re sua/ T'm q nescit q° vadat/ Ois vita sapietis e
vita sapi enis meditaco mortis/ Noe/c annos fabricavit archa ut morte
eva deret corpale s'm tpale/ q'nto magis laborare d3
penitetes/ ut morte evadat etna/ Ille e religiosus qui
Religio no sentit aculeu rephensiois s3 q° onde paciam cu
rephendi/ nc adhuc sclo vivere videat ¶ Magna e
pietas di q ad sola gtricom pcta dimittit ¶ Pro dimi//
tit pctm/ n restitua ablatu ¶ Amariores dolores deo//
Cofessio inbi no i feri9 qz cu pcta nra qfitedo z plagendo
pgam9 ¶ Audacior e qui cu vno pcto dormit/ qz
qui cu 1ta hostib3 de morte sua i vite obligat9 plq
ptat qui qtempnit d'm regnatez i celis/ qz iudi qui
cu ea fixerut ambulanto i tris ¶ Si sentirem9 q'm
aia fetz pomu ad qs pctm inlua et fetet aia nra/ vsqz
ad morte pcto resistrem9/ s3 tacqz amctes et iute
capti/ vulnera no setim9/ qz sensib3 carem9 na cupi//
ditatib3 huius sclj amctes facti/ cu volum no sentim9
Nonc meli9 e tibi ut flagellet dns et recipiat/
dns flagellat qua tibi ptat et deserat ¶ Nisi hio qui fenerari//
fen9 hoi/ fenare do et cetupliu recipies et vita etna po//
ssidebis ¶ Qui elymosina ordinate vult dare/ a
se ipso d3 incipe/ vij etti q° ¶ Qui sibi nequa e cui
Elymosina bon9 erit/ angeli cu sut i celo/ no s'r i tra/ z cu adam adormit//
Angli pao ut no remanet i celo ¶ Si exceptus es a passione flagellorum

Augustinus
¶ Qui bibit de flumo padisi cui9 gutta maior e occeano restat ut
i eo sitis mor penit9 extincta sit

Augustinus

exceptus es a nostro discipulorum. Dictus venit magnus medicus/
quia ubique iacebat magnus infirmus. Oro ē ipsi orantis fi// ora
dium angelorum solatium/ dyabolo supplicium/ ipsi deo gratum sacrifi//
cium. Testis falsus non erit impunitus. Unusquisque resur// Testis falsus
recturus ē cum carne sua. Quos eos participes facimus in terrena sub
sit cum illis pariter habere membrum in vita eterna. Nemo
tibi dicturus es suscipe peregrinos ubi omnes in patria sua
vivent / Ita modo sumus inde peregrini. Propterea ita forni Adulterā
cationis licet uxorem dimittere/ que ipsa uxor permanere no//
luit/ que fidem coniugalem marito non servavit. Nemo potest nemo potest
corrigi ut voles. Sapiens ē qui novit tacere cum sloqui corrigi
tace
in michil prodest/ veritatem vitare nichil te cogeret premium
no ē. Sacra est in sceleratis hominibus secta sunt. Deus nos vitas
fecit et diligit/ non propter sua utilitate/ sed propter sua bonitatem ds diligit non
et nostram utilitatem. Celestis patria ē ubi vita terminum nescit patria celest
iuventus numquam senescit/ decor numquam pallescit amor numquam
tepescit/ sanitas numquam ~~senescit/ decor~~ marcescit gaudium de patria celi
numquam decrescit / dolor nullus sentitur/ gemitus non auditur tristis
non videtur/ leticia semper habetur/ malum nullum timetur/ nam bonum ...
possidetur/ quod ē videre dominum glorie facie ad faciem/ quicquid
desiderabimus totum habebimus/ nichil amplius desiderantes
comprehendetur tunc incomprehensibilis trinitas/ probabit archa//
na divinitatis/ et videbitur et amabitur deus/ una et omni
ligna et iubilatio indefessa/ unus affectus/ amor eternus/
probit vitas/ implebitur caritas/ et erit integritas cor//
poris et anime satietas/ fulgebit sicut sol humanitas glorificata/

cõpleta erit et totorũ aĩe at ſpũs ſocietas / angloꝝ ꝛ hoĩm
vnũ et gaudiũ / vnũ colloquiũ et vnũ cõuiuiũ ĩ ſcla ſcloꝝ am
Ignis gehene / nec lignis nutrit᷑ / nec flatu ſuccedit᷑ / ſꝫ
Ignis etn᷒ a deo creat᷒ ẽ ĩ extinguibit ab origine mũdi Ignis aũt
gehēne ſꝑ ardebit / et nũq̃ lucebit ſꝑ exuret et nũq̃
cõſumet / ſꝑ affitiet ꝛ nũq̃ deficiet / Eſt n̄ apᵈ inferos
ſũma tenebraꝝ obſcuritas ĩ meſa penaꝝ acbitas ꝛ ĩ ſinit᷒
miſeriaꝝ eternitas ligatis īn qᵗ manibꝫ ꝛ pedibꝫ mittite eũ
~~ſinitꝫ~~ ĩ tenebras exteriores / ibi erit fletus et ſtridor den//
Odiũ iv tiũ Odiũ peperit vitas / Certator veri potiet᷑ luce
Peccor ſerena / Peccor nõ ẽ dign᷒ pane quo veſcit᷑ / hac
ẽa diuſione petunt᷑ peccor ut mortes abluniſca᷑ ſui qui
Defide dũ viuet oblit᷒ ẽ dei / Fides ẽ invisibiliũ certitudo lu//
Diff o ane ſalutis ĩ ẽũ / ſꝫ qua neo ad filioꝝ dei nũm pt ꝑuē
re / Omnis certitudo fiducie ẽ m̄ / ĩ ꝑcioſo ſanguĩe xᵉ q//
ui effuſus ẽ ꝓ me / Nichil in tam dulce / q̄ꝫ cũ dño
meo ẽẽ / et oĩs copia q̄ d̄us me᷒ nõ ẽ / m egeſtas ẽ / Q//
Vditys ui diuicias cupit / carpi cupit / de nulla re ſit cõtēti ĩ ĩ//
m᷒ / q̄ꝫ tũ ſimiles ſum᷒ / Null᷒ ꝑfect᷒ aliq̄ᵒ eget ꝛ q̄d
Pfecto vide corpi neceſſariũ ſumet ſi fuit et ſi nõ affuit
ꝓpter ve ſrange ĩ copia / De facili a tēptacone nõ capi᷑
qui bono vacat exercitio / Sī ꝓpte xᵉ de celeſti ſede deſcēdit
Fuge trena ad trãm / tu ꝓpte fuge trena / celeſtia deſiderado / Pom//
mors erit᷑ ĩ qui ẽme admiſit / Chrm timet dyab᷒ valde
ẽa ẽa lr̃e nõ pt qui ĩ iquitas e᷒ ad odium et ideo
ĩnia fugit an eam ſicut canis / an lapido / Date elimoſina et
Elimosiã Fugit an eam ſicut canis / an lapido / Date elimoſina et

Flores doctor Augg

dabit vob vita etna / Erubescentia maxia pos e pmcess// pma
utri aiam tua lectionib dinis pabut em tibi infam sp/
ualem / Pro potit ad hereditate dni pvenire qui noluit Testamtu
testamtu ei9 observare sz patr / Fals ita pbat amicita
sp ad modu honera amici portat / Mai9 e infasita// Impniis
re impniu qz celu et tram denouo care Pera pgra fere pgato rr
plima aur pignez / Fmu a palea pflagellu / Ho p//
urga ptbulacz / Regnu celor emit pauptt Qui male male viuet
viuit et xiam vont i iuria xo faciut / Dns malgaut malo
ido viuit ut corriga / aut ido viuit ut pllu bo9 excrat
Si bon9 es inmicu no hes nisi malu Asseret em gside// imadm
ras ymagine sua / fragilitez nram errore et cecitatem humilitas
nraz / humili do aias subicit / pmitas mgit / caritas vinit
vbi timor ibi salg / Nemo alius do dign9 e qz qui timor
opes gtempnit / Impi9 ad modicu pspari finit / ut Impi9
i etnu atq9 seria illis ad teps petit quos i etnu dam//
pnabit / Qui d bono glar de vitute vitiu facit / Qui vitiu d vtu
cupit ad bibedu pn9 fuit / ul i gviuio suo alios alti te bibe
adonauit pse et pipis i die iudicii reg et Tu clara
est aput dm abstinentia / cu mes iomnat avicijs / Quid Abstinencia
pde acceptare cor9 abstinentia si anim9 i tumescat sup
bia / Magna pietas dei Que ad sola gtione peta dm// pietas di
ittit Caro cu qua hito sp me mult ad pecm deducit Caro
metu mult tonam s no deletare / nullu peyorem pa
tior hoste qz cor9 i quo hito est ni qz leo subuisori i domo

mea vndique me pestiferis dicam & felix ego sum quis me lib//
abit de corpore mortis huius gratia dei mei per ihesum christum dominum
Feria nostrum / Quando feria fres / musci pula dyat / ac lactim//
u / vite suauis mors / blanda percussio / mel ferro lenis
Luxuria sapida iactatio / omnium rerum calamitas vt ignis veste//
sit luxuria comburit et consumit hominem / Vis non timere
Cogitamenta laborem cogita mercedem / Quia quod in precepto difficile est
Pigritia leue est amanti / Erubescat humana pigricia plus vult
ille dare quam nos accipere plus vult misereri / quam nos
Precio vendimus velimus a miseria liberari / Christus qui me redemit non
nos me vendam / ne qui sanguine ipsius redemptus sum iterum ve//
nalis fiam / Quanta iniquitas quanta stulticia ut animam quam christus
Luxuria suo sanguine precioso redemit luxuriosus quisque propter vnius
momenti delectacionem / dyabolo tradat / Quia parua est contubitus
hora in qua amittit vitam eternam / Mundus dicit de suis / Caro
[illegible] dicit mistico / dyabolus dicit intestino / christus dicit resicco quod igitur sequeris
O homo si te delectat mundus semper eris in mundus / quanto minus
mundo adheseris tanto mundior eris / Nichil aliud est tempus
Breuitas vite vite huius / quam cursus ad mortem conquietum est tormentum
donec requiescat in te / O bone ihesu ibi nulla tristicia
nullus labor / nullus dolor nullus timor / nulla mors et
Suauius est pacare sed perpetua sanitas permanebit / Suauius est pacare an//
gelicum emendare quam dyabolicum perseuerare / Omne peccatum
adeo est voluntarium / quod si non esset voluntarium non
Anima christiana esset peccatum / Omnis anima christiana aut est christi sponsa aut est dyaboli

adultā / pmittit dn̄s veniā penitēti / ſʒ nō pmittit ter//
minū differenti / Ad hoc dn̄s exigit ↄfeſſionē ut libēt Confeſſio
humilem Ad hoc dampnat nō ↄfitētem ut puniat ſu//
pbū Quales cupis erga te eē d̄m talis eſto tu ↄſuo d̄i miā p̄r
tuo vn9 quiſq3 tn̄ ē ī dulgē c9 acceptur9 ē a d̄o ↄl// remittēdi
em et ipē dederit pxīo ſuo Noli tuā bāitēʒ aliena
malignitate obſcurare ſʒ vbiq3 quātū vales amab//
ilis corā d̄o ↄ om̄i pp̄o appeas Detractor aut et detrctor
libens auditor dyam ptant ī ligua ↄ ī exitu tuo
cogita d̄m et ī teſtamēto tuo relique paupib3 D// dab militi
abis militi impio qd̄ nō vis dare d̄o Benefacē aāns d̄m
ſp̄ d̄us pati9 ē ſʒ hoīm malicia plr̄ib3 Qui d̄m a
mat bo9 ē / ſi bon9 ſp̄ ↄ bīs / ſʒ quāto q̄s ardenci9
aamt tāto melior efficit Quociēſcūq3 bonis acti9
mādata q̄ faci9 tocies amici xp̄i vocam̄ / humilitas / mādata x̄
ſcīs angelis ſimiles nō fāt et ſupbia exangelis humilitas
demones fecit Eſtimē nō ſolū aīas ſʒ eciā cora
mīa plurimi ledut et ad ī firmitēʒ dedutut Sic docēna ſcōr
ſol oriens effugat caligine noctis ita ſctōꝝ doct//
na a ſſib3 mīs expellit tenebras vicioꝝ / Peſſim//
ū ē ī eo ſtatu viuē ī q° tīmʒ mori Si tue vis agē cīa mors
pmiam q̄ ptare nō potes pcīa te dimiſunt nō
tu illa puclpl cci9 morte / ↄ meli9 ī ci9 hō mortiſ
et ī deo ſanū ē ↄſiliū ut hō ſit ſp̄ pati9 / Nūc tp̄e mo utrʒ tp̄e mī
ē iudicij tp̄e p9 erit Nunc p̄t ē d̄us nc̄ in mīa amit//
tit iudiciū nc̄ ī iudicio mīaʒ Quāto ī ſupiori loco

99

tato i maiori picla Si labor teret intes i vitet/ M//
udissimo nap dno mda debe hitaco frustra vo//
mi xam si imitatores xpi no sumo hmlis no
pt ee notes/ Suphi no pt ee i notes/ Ro disc/
mut filij di a filijs dyai/ i pcari tez Talis e quis//
qp qlis e eius dilectio/ Si tram diligis tra es
Si dm diligis dus es vbi e mlr ibi no dest loquus
dyai Oqp intollerabilis tanus putridus fetet homi
qua aia pcato do mlis e arare i sabbto qua
saltac Cessat aut vindicta dma si qfessio pcrat
huana/ Qui cofiti mult pcta ut i veniat gram
qrat sacdote scietez ligac et soluc ne ambo i fouea
cadat sz si no pt hri sacdos/ sit dignus venia ex sa//
cdos desiderio qui eme qfiti mult socios poletes
cu pcauerit corrigi incipit aliud elegerit qp cu
hic mdo dapnari Mulier semel pdicat et tom
mdus subuit Si no dimittis i iuria q tibi fca
e no orom pte sacio sz maledictom supte inducis
Sic sut diligedi hoies ut errores eoz no diliga//
nt Quid e mpius qp ut quisqp suis pccis poius
qp alienis irasca/ sese qp penites pprmaz et sati//
sfactom deo offerat Si pma caritats volumus
crere/ ad etna priaz possumus feliciter pvenire/
Psequi demus ppam tiqui tem non nate q//
dictam/ Homo lignu aridu et i vtile etmis ig//
mbz deputam Quid redebis in die qu exige a
te ro vsqz ad inima cogitacom/ Vere diuitie sut/

mda hita
e do
xam
dilectio
vi mlr e
Confessio
mlr pdicat
d iiuria
irasci de q tib
pis p p pcta
d iudicij die
vtutes

Flores doctor Aug

virtutes quas hō cū moriť secū ptat ut etnar dives
fiat / Femmez deserit laboratez et clamatez ad se Fteh//
tes qui custodiut odiendo ne pdat amado

Flores bti Jeronimi

Mel meu lux et meu / meuqz desideriu xpc e Q//
ui amat pecuniam dm amare no pt Faci//
le gtempnit oia qui sp cogitat se ee moritu / Felicis
delitatis es si ferime si hic vis gaude cu mdo et
pq ea regnare cu xpo / Nemo pt frui bonis pnti//
bq et futis / Nemo pt vtutes simt et divitias
possidere Satis dives e qui pp dm paup e
Deus nar miters est et patq ut salvet clementia
qs no pt salvare iustia / Vt malam tito gutat ad
pniam qp tito deq patq e etc / psimitam mutare
pniam Age pniam du sanq es z du ptare potes pnia
ut ex amore et no ex timore pnias et gtemq unde
aris pcta relinquisse z no ipa te / Opnia rutillatior
auro splēdidior sole pnia respuit avaricia her
ret luxuriaz fugat furora mitt amorez / extingw//
uit malitia / cogit pecorez oia sufferre libent se
volētes qrit et q bz no vetat / Amor vtq e vicia
dimittē qp res trenas / qz nihil pde trena dimi//
ttē si vicia no dimittq Census tarpis qz equi
zē sn roe trentib / Anima vo i aurige modu retinet
frenu tronu z quia eq absqz rectore pcipites runt
ita corpq sn roe et impio aie i suu fert interitu ruqz

decore monachi t̄pis aut lasciuus s̄mo eḡdia puch
vidi hoīes compassiuos mala sic pre p̄tas dya
no ī temeritate illi9 aut ī actaria / s3 ī tua volute ē
Sit militi ad bellū sn̄ armis exire nō queit ita
hoī x̄iano p̄cede sine orone nō queuit A regno
dei se sep̄ant qui scipos a carite dissociat Magn9
vir ē qui ī iudiam humilite supat Credite m̄ nō
pt cū dō toto corde h̄itare qui feminaꝝ accessibꝫ
asp̄tꝰ mulieris copulat / Gladi9 igne9 asp̄tꝰ mlieris vn nō paꝝ
timed9 ē ubi gladiū hospes inspiciut Costume
lia īferut tātom q pulsores volut ee q3 sint
nate / Fac sp aliqd op̄is ut sp dya9 te ī veniat
occupatū / Plenus vet facile de ieiunijs disp
monach9 utat Si aut cupis ee monach9 qd facis ī vrbibꝫ
Sit tibi vilis et vesptin9 cibus holera et leguma
et m̄tdū pisciclos paucos p̄sumis ducas delicijs
Sp ī ma tua sat sit lecto frequt orado z flexo
corpe m̄tez erigedo ad dnm / crebre vigilie et
vetre vacuo / sepi9 dormiedū ē Quid tunc necce
ea vide crebrius q3 cōtemptū monach9 ee cepisti
hīto simplicitez colube nectuiqꝫ machineris dolos
z si potes astutia ne alioꝝ supplateris msidijs
Quāta btitudo ē p̄pimus mag p̄huibꝫ et mā p
morituris sp viuētia recipe et dm h̄re debi
tore Indomo di est habūdātia sine idigēcia
trāquillitas sine anxiete quies sine labore gaud
pa° xi iū sn̄ dolore / z securitas sine timore pa° dm

n 1º xpi paº sca paº pia paº bta paº flenda paº
gaudenda / flenda p amorē paciens gaudenda p amorē
redimentis paº amara paº dulcis / amara sustine
ti / dulcis pie mti paº sine culpa lauas omnes cul
pam paº / venerada / angelis adorada / laudada
benditenda / hominibus amada / corde / ore / ope / formi
dada de omnibus paº placas deum saluas hominem
dapnans dyam viuificas mundu / paº amabilis
terribilis laudabilis et admirabil in qua est salus vita
et virtus nostra quam salvati et liberati sumus paº quam in eternum glato
et cordis exultatio quam nobis descendit Benedicto illi
qui apparuit in rubo quam apta est nobis in anima tech
quam pretiosum mundu mellifluum sitim pr celi / ianua dya
na in iquitas / scorpionis percussio nocumentum generans in mlicy
Btus est qui diuinas scripturas legens vba vertit in ope
et unda item mundus seipsos pur ... manibus et mundo
pastore pauperem se spu facit Erit sitas doctine / quando
doctoris doctrina perit et vita consentit Doctoris offim offim docto
est ul lapsis manum porrigere ul erratibus via ondere
Caue ne an magister sis quam discipulus an miles quam scutu
fer per bona et mala famam a dextris et a sinistris est
dic miles hic nec laude extolli nec vituperatione frangit
nec diuitiis tumet nec frangitur paupertate consientia et spiam
contempnit / Quicquid agis pertina inrede age / nichil mettes eterna
studeas per laude mdi per humanam opinionem mdi per
fama se propter vitam eternam / lascimes / adolescentes

caro / crebris est fracta ieiuniis / ubicumque saturitas et
ebrietas fuit ibi dominatur libido ¶ Rector superbus totiens ad
culpam apostasie labitur quotiens preesse hominibus delectatur et sui
Ieiunia — honoris singularitate gaudet ¶ Ieiunia moderata debent
esse ne nimis debilitent stomachum ¶ Cautus magis esse quam vi-
deri studeas / Nec david sanctior nec sampsone fortior nec
salomone potes esse sapientior et decepti tamen fuerunt a mu-
lieribus ¶ Quidam sanctorum patrum ait melius est carnes non
manducare quam fratrum comedere detrahendo ¶ Divitie
ut impedimenta in improbis ita et bonis sunt in adiumenta
virtutis ¶ Ille igitur ego qui ob gehenne metum tali me
carcere dampnaveram scorpionum tantum socius et ferarum se-
pe choris intereram puellarum / ¶ Non erubesco confiteri
infelicitatis mee miseriam / quin potius plango me non esse
quod fuerim ¶ Fovea gule sequitur fornax luxurie
Perfectus homo est qui nichil preter christum habet et si preter christum aliquid
habet perfectus non est ¶ Si perfecta sequi desideras exi
cum abraham de terra tua et de cognatione tua et
perge quo nescis si habes substantiam vende et da pauperibus
si non habes grandi honere liberatus es nudum christum nudus
sequere / durum [illegible] grande et difficile / sed magna premia
odium pariunt — ¶ Tria odium pariunt / ¶ Si verum dixeris ¶ Si bonus
fueris et si locuplex efficieris ¶ Stultum est sanctos
velle honorare cibariis / quos scimus deo placuisse
ieiuniis / ¶ Aliena rapere comprobatur qui superflua
non largitur / ¶ Non est evidencius signum dampnacionis quam cum

ꝑpalia adnutu suū reddut / O / monachi si eges et mōchi
accipis potius da q̄ accipias Si aut no indiges acc 2o
et accipis / rapis q̄ paupib; sut tribuenda hystom//
bȝ dare e d̄monib; ymolare Nū p̄mulg e hospis hospis p̄m
int'fice xp̄m / Recht amantib; duc / et nullg labor
est cupientib; / vet' mero estuas / cito estuat i lux//
uia Si uis p̄fectus ee bonu e vinu no bibe
ꝛ carnes no comede melig e eni etiam saginare
q̄ corpus Sollicite puidendu e ut quos saciatas
de paradiso abstulit esuries reducat Quare vi// pignates
teri ꝑtant fetg ear vteri carne repleat' tu vo
q̄ i tumulo mariti sepelisti ꝑit' oms volupta//
tes tuas nichil habes nec aliud ni pseuare icum//
nis Si qd i me pt ee ꝯsilij si experto credit' ꝯsiliu ꝯs
hc primu moneo / hc obtestor / vt ugo x vinu
fugiat ꝓvenenō / qd oleu flame addit' quid
ardenti corpusculo fomita ignium ingerim Cang// Sagis x
mos x ita dz ee reces i cordib; nrīs ac si vide//
mus xp̄m i cce pendentem / Cmpy sut hospicia Cmpy
demonu qui ee debuerat di tēplu Idem e ne//
garaces in danor i clico / qd vsura i layco clicy negari
stlam / Molo p̄m vinu cu hylaritate intus binis oro
de cantare / qua tom psalti cu fastidio / accidia
et torpore / pueres ꝯcordia esuit et magne dedic pudic
discordia labut' Quocies illu die ꝯsidero toto

tor de ꝯtremisco siue comedo siue bibo / siue al//
iqd aliud facio sp̄ vn ī auribꝫ meis illa tuba terri//
vicia carnis bilis ī sonat / surgite mortui venite ad iudicium
Ama scriptas lras et vicia carnis nō amabis Si
pr̄ mr̄ mr̄ et pr̄ phibeat te d'o servire / nepos de religio
repba eos q̄ī summū gen9 pietatis ē ī talibꝫ ee c̄//
del ī principio cuiuslꝫ opis pmitte dn̄icam or//
mli om̄ et signū crucis ī fronte / Mulier si potuit eicē adm
quia erat ī padiso / nō ē miꝝ si impediat eos
qui nō dū ad padisū pvenert Solus cū sola
ī secreto absq arbitro tecte ne sedeas Feminā q̄
vides bn̄ ꝯuersate mēte dilige nō corporali freq̄ntia
q̄ī ī icitū libidis ī visitatōe mlieꝝ Femina ꝯietate
corrupit omēz ffm ꝯfudit / omēz ordinēz soluit ac
gaudiū puētit / Prima teptamēta clericoꝝ sunt femi
pa teptata iclic naꝝ frequēter accessus Fornicatio et voluptas peruertit
ffm anim q̄ debilitat et de racionali hoīe brutū
al reddit / Nulla res sic ab omi pcto custodit sic
amor di amor dī ꝛ timor supplicij ętni Oīs duces aut ī iq//
ꝛ timor uus / aut heres ī iqui / Avelinus ē hr̄e maloꝝ
duces
fuge hores odiū q̄ ꝯsorciū Caue hores q̄s sine culpa tenē
nō potes Sublimitas n hoꝝ magtudo scelerꝯ
ē qui maiori ꝯdu maior sine dubio pena / Diff//
icile ymo impossibile ē ut psentibꝫ bonis fruatur quis
et futuris et ut ī celo ꝛ ī tra appeat gloriosus Quia

Iorinus

felicitas / ut de salute nra exultet celestia curia reth //
ibi plena pax / dyaꝰ laqᵉs cuncta complet Ex p ligna asuescere bonis loqui
asuescere debois loqui et auditu tuu ad bonorum la //
udes magis quam ad uita pacorum accomoda Summa
vitꝭ monachi e humilitas summum vitium superbia Non solu vitꝭ monachi
effusio sanguinis in confessione reputatur martirium sed deuotionis m
te quam mentis affectus quotidianus // martirium est Q
uo superbit qui semper seruum mortis simaz gerit Deo In superbia
deo dedit qui se ipsum obtulit / cum propriis i uiciis p //
acientes ee demus / Et si que videbimus ore sacrilego
dm blasphemate illuc tenere patiaz no demus cum //
essit lras qui satis ignorat / Ex p mortuus in do
in mundu tibi totempore viues qui p morte legere
no potes Ad uirtutes difficiliter surgimus / ad vicia
sine labore labimur Cuius doctrina quisque se pater eius
filius nuncupatur

Flores bti gregorii

6 Sancta erga nos tue pietatis dignatio o inestimabilis / Pro dim
bilis dilectio caritatis ut seruum redimeres filium
tradidisti / Manus in cruce habuit manus aptas ad nos
erudiendum / extensas ad nos amplexandum / cruci a
ffixas ad nos redimendum / Et me ferro inueres
ee possumus si in tribulacionibus patiaz habeamus // Predica o inueres put
plus actibus quam vocibus sonet Tanto quisque a summo // sine ferro p
no amore disiungitur quanto inferius delectatur Ille // dicta o

ꝛligiosꝰ nō ē mortuꝰ / qui rephēsioēs alioꝝ re//
Superbi cipit patiet' / Quecūqꝫ superbū videris filiū dyabo//
lē nō dubites / Item cū ꝑ ꝑmaz nō diluit moꝝ
suo podē ad aliud ꝑsilit Qui labenti adheret mite
ē ut cū labēte cadat Quiscūqꝫ appetit plene vitia
vincere sciat humilit' ꝑgatoris sue flagella tollerare
Mulier Nt ꝓspa te exaltet / nt advsa te cōtbent Mulier
qꝫ videt amica surgit ī hoste demollit hoiem
tota depdat mīte aīm inclinat statū mīus efficit
torꝰ eneruat bursa evacuat aiaz cōmaculat fa//
ma perdit et ꝓximū offendit / et deū amittit Qui
Compat dolore exhibz ī aliena mīe cōem ꝑtat inter duob
modis itez dm baulaꝰ cū aut ꝑ abstinētiam car//
ne affligimꝰ aut ꝑ compaoz ꝓximi nāliter alliꝰ
Lucerna meaz putaꝰ / lucinas ardētes in manibꝫ tenenꝰ cū
Lubi ꝑ bona opa ꝓxīs meis lucē exa meaꝰ / Lubos
ꝑcingimꝰ cū carnis luxuriaz ꝑ continētiaz coarta//
perfecto mꝰ Tut ho ꝑfectꝰ ē qui caritate plenꝰ ē vna
cāpe et suma est ꝓbatō caritatis si et ipē diligit
qui advsat' ille vanit caritatem hꝫ qui et a//
micū diligit ī dm et inimicū diligit ꝓpter dm Erit
pene ī ifīn ī infno frigꝰ ī supabile ignis ī extinguibil'
vmis ī mortalis fetor ī tolerabilis tenebre
palpabiles / flagella cedentium horrida dīmo//
nū visio / pctoꝝ cōfusio et bonoꝝ omī desꝑatio
Impii Impii nō solū ī interioribꝫ sꝫ etiam ī exterioribꝫ tenebris

Flores xxxi

i voluet᷑ qꝛ spūali ꝑit' et corꝑali luce carebut qꝛ
sc̄ptū ē tolla᷑ impi9 ne videat glaꝫ di Tantai//
penis repbi toll'abut augustias ut nichil aliud
cogitare valeat ꝗ̄ illū digent impetū cogita°ꝯ/ vbi
senciet vim doloris/ Dat locꝑ di ausū dn̄ice rr// rr°
om̄s tāta solemitas qꝛ et ī dignū valde ē ut
eo die taceat signa carīs q° videlicꝫ die caro re//
surrexit auctorꝭ/ Justi om̄e q̄d agut metuut Justi
dū caute ꝯsideant aū que iudic̄e stabut/ Flag//
ellat om̄eꝫ filiū q̄ rēcipit/ Mīcors dn̄us adhibꝫ seuitas di
tp̄alē seuitatē/ ne ēt̄na i ferat vl'com̄ Premo pt Surge ovis
ꝑfice ī ꝟtutibꝫ// nisi p̄ius resurrexit a vicijs Si
dm pnteꝫ et oia videtem ᷒ iudicatēꝫ ēdē m9 credo pax ēdiꝯ sp̄
q̄ aut raro aut nūq̄ p̄carem9 Plus displicꝫ
do studiū q̄ꝫ pc̄m Ecce totꝫ mūdꝫ pleꝫ ē sac̄do// sac̄dom mlt̄
tibꝫ/ ꝗ̄ pauci opariꝫ ī veniunt ī messe di Cui t//
renaꝫ reꝫ amore vmci᷑ ī deo nullatē9 del'ta᷑ amor trem9
Debilis ē hostis qui nō offendit nisi volētē Cui detrac̄or
aliena detrc̄oe pasci alienis carnibꝫ et saꝫ//
ne pasci᷑ Quos moꝫ ī firmitas uulnerat me//
dicina paupꝫ curat cunc̄hoībꝫ nō nam qua ad
ymaginē di fc̄i sṫ/ ꝗ̄ hores et diuicias ueniam᷑
cuꝑ pensa9 que ita eos sut negligim9 pēsare
q̄ sut Nichil ꝗppe offert᷑ diciꝯ bona volūtē volūtas vi
Quos dm ut ꝯūtant᷑ tollerat nō ꝯūsos durꝯ exp̄tat d's
Dampnat Si pa° dm reducit᷑ ad memoriam/ nichil pa° dm

tam dux qd equo aio tollet T̄m duo ablicoibz
lorandq c / q̄ m pphoibz i digna susceptit Tuth
vii / vitia ulatq respice crucifixu qt qualibz tetā q i venies
antidotu. i remediu Septe pncipalia vitia des
upbie virulenta radice pferunt Si qtmetia dili
pfctor aie gis trucide supflua Hic pfctor statim pq morte
pbor evolat ad celu / Hic vo repbor stati pq morte
Descedut ad i fimu Qui ceteras vtutes sine hu
humilis militate qgregat q pulvez i vetu portat / Magna vtq
oro oronis q effusa i terris i celo opa / Nulla m
aior i famia / q pdelectatoe momtanea obligat se
homo ad etna supplicia / Iusti i tormtis spi i tuet
i iustos ut hic gaudiu cor cessat q malu qspic
litter qutr ut q incordit evasut / Nuq tut veiam i rec
regm Mee emi nict qui ut tpe aptu pdz Si piam elemosinis
emit paupes no e audiedi ut egem s ut patrones
amor di exoradi / Nuq e amor di ociosq opa em magni
est qui plures adipmus amore tenit / Plus est cor
compao de compati q aliq dare Na qui exteri de comp
ati dese ipo dat qui vo dat vepc ul aliqd aliud
no d suo s d alieno dat Rax valde e ut qui
avaricia possidz aux adreque tedat Susurraco e mt
Supbi amicos discordia semiare Supbi a vra luce
tato longe sut q m apd se humiles no sut Pl
adulacio noez ligna adulatoris q gladius psecutoris Pe
cte e ut sit boni d ubo dei pficiunt sic Mali

Gregorius

i desideriis gustantur / Quisquis deus mentem deserit, superbus
vacat se agnoscit / Qui non vivunt sic deus ipse dominus numquam deserit
veritatem quam predicat contemptibilem facit et impugnat / predicator
virtute parit signis et miraculis credo esse maiore
Justi cognoscunt et vident dampnatos et dampnatorum
scificatos / et utrique vident se cognoscunt sed associatos
unus est gehenne ignis sed non uno modo cruciat / omnes digne i[n]f[er]ni
peccatores / unusquisque cuius quantum culpa exigit culpatum
illic sentit penam / Nam sicut in hoc mundo sub uno sole
multi consistunt nec tamen ardore illius equaliter sentiunt / ita
illuc in uno igne non est unius modi incendium / Qui
profecto verba dei verba dei non audiunt qui exercere opere verbum dei
contempnunt / Radix omnium custosque virtutum paciencia est pacia
eius illius vita in eam asperitate compescat / Certe
iniquorum omnium diabolus caput est et huius capitis membra
sunt omnes iniqui / Doctores sancti dum confessione peccata
nos instruunt / quamvis multis meritis preligna tangunt / Quid
laus tene[?] nisi fumus est mundi / in qua minimum nos sumus laus terrene
pertes cutis sordidum indicat animum / Temptacio cui temptacio
non consentit non est peccatum sed materia exercendo virtutis / illos nullum tentat
dyabolus temptacione negligit / quos quieto iure possidet
dominum se sentit / Terrena omnia suadendo perdimus / si non
bene largiendo spargimus / Gloriosius est iniuria tacendo fugere injuria
quam respondendo superare / Deo quippe maledicere est devotus
numquam sed gloriam non prebere / Carnalium mentes bona

cogitare no valet in q eterna videt Electi i h
mndo magis psp̄a q aduersa formidat / No curat
antiquus hostis ut terrena a nob tollat s ut tam te
Elymosina i nob feriat Qui fat elemosina no illi dat q
accipit / s ipi cuius amore impedit Recepta fac
oculis eius quodda spectlm / po ut i terna nra
facies i ipa videatur valde se sollicitat i bono
cogitacio mort ope qui se cogitat de extremo fine Qui sapiete
se reputat / no facile inclinat ut cedat / Iustus p
morte transire appetit / ut obtine vita plenius
possit / Ideo timus confudi i q honu qui solu glam
Obedia querit apd dm Sola obediencia virtus e que ceteras virtu//
tes menti inserit / insertas q custodit / obediencia no
ta virtus e qua inter virtutu / Dum alieni voluntati sub//
icim nosmet ipos supamus / hos elegit dns qos
bius vite despicit mund
Cogitemus qua bius sit vita nra q via lu//
bica q mors ita et hora mort i certa Qua
tuctiq doloris et afflictionis patimur levit subsi//
stimus si retin-dam q p dnt adpatibulu
pao xi p nob qui nos i vitas ad celu Flevit xc i tre
q pao sua sufficiter redemptioi omni Posuit
redepcoim paucoru / Insaltu ascendit xc ut ab
omnib videt / valide clamat ut ab omnib au//
dire / lacrimas addidit ut ho compatet / Dne

Flores Bernardi

paupertas tua patrimonium meum est / Infirmitas tua — paupertas
sanitas mea est / plus deo muneribus tuis quibus re-
creatus sum quam operibus tuis quibus creatus sum / D- — discretio
iscretio est enim auriga virtutum / Ecce nos relinqui-
mus omnia Recte fecisti Petre non enim poteras ipsum
sequi honeratus Quociens superbia extolleris — superbia
filius dei totiens capiti supponis / Odne si iusticias
iudicas de iniusticiis quid et Magna humilitas non — humilitas
equitat dominus sed azinat / dignum est tota devocione adv- — de adventu
entum domini celebremus delectat enim tanta consolacione
stupefacti / tanta dignacione inflamati nunc eciam cogi-
temus salutem de adventu eius quo venit querere ut salvum faceret
quod perierat / sed eciam illum cogitemus quo veniet et assu-
met nos ad se ipsum / Petite fratres obsecro petite — nomen
manibus vestris petite sanguinem qui pro vobis effusus est hor-
rendum timete periculum ignem qui paratus est declinate
Ut te domine per omnia mee paupertati conformares quasi — paupertas
pro unus iste pauperum periculum propheta mendi-
cabas / Deus dissimile est tolle tolle crucifige eum — pater
Benedictus qui venit in nomine domini Qui non pepercit
filio / non parcet figmento / non parcet in quo / Erubescat — superbia
vermiculus esse superbus / cum humilis factus est filius dei Ob- — obediencia
ediencia que maioribus exhibetur deo exhibetur qua propter
cuncti vite dei precepit filius quod non sit contra deum displi-
cere est omnino accipiendum quod precipiat dominus quod nichil est

vtrum pse an p suos i mistros siue anglos siue hoies
sui placitu hoib3 i notescat ipe eni dedit vitam ne
pderet obediam et ido fcus e obediens usq ad mor//
d' pa^oe tem o bone ihu quanta p hoib3 passus es dura uba d//
urnora v̄bera durissima et inpprabi^a sustinusti
obpbria et flagella En ille qui celu dñs suis vestit
lumib3 / an etem expolia^z nudus conspice o iesu ihu in
pte sputis illitu collaphis cesu / facie velatu spinis
coronatu ob pbrys saturatu et medius duorum neqcum ex//
pasis i tre manibus solus erat derisus qui solus po//
teat ee tremi o bone ihu qua aspe extinsecus sed//
eris / sz asperius intrinsecus ex com pa^oe matris tecum
meoria x̄ iacentis pticipatis Memoria crucifixi vicia crucifigit / hceu
libtas captinorum tradit^z anglorum gla illudi^z / dnus o//
im flagellat^z pctm sine macla z candor lucis e//
terne conspuit^z et velat^z et nos pg sic qd repetat ag//
ē dñi / si ut moriam^z cu illo Sputa flagella v//
mine / crux clavi lancea spine / Feliti siue vere sp^l
meta rutne pa^o tua dne ihu xpe e in vltimu
v̄ refugiu et sin^re remediu Sirciure possu polu
mare magm / atz solum Ltamusq te repio nisi
i sola crucis ara ī qua pufferes tot amara et dira
supplicia / visa pa^one dm Quis tam delinio//
sus ut no abstineat / Quis tam malicosus ut
no peniteat / Quis tam maturdus ut no condole//
at et humilie Becruz hec attessu ad dm o sicama

Bu9

qz ibi hec mrem an filiu filiu an prem mr ot fi^o pect^9
et vbera filius ondit pri lat^9 et uulna nulla ibi ee
repulsio ubi occurut tot et tata dilectionis i signia
Grã lecto electoi oro succedat et breue videbit^2
tpe qz tant^{is} opm varietate occupa^2 Oro dz aia
opa mra pcede grat^z acto secqui / Deput xianos q mis d^2
no qui patit^2 qz qui i iuria facit mis e / Magna
sagitta e gtrito que vno ictu cor dya^i penetr et Cotrito
cor spons^i amore inflãmat / Non gsut^2 i xanis im//
tia qz finis qz bt^9 paul^9 male incepit et bn fini//
uit / vbi sut aatores sc^li / qui an pauca tpa nobcu / amatores scli
fuint nichil ex eis remasit / n^i cines et tinee / Quid
eis pfuit i amis gla bnis leticia / mdi pompa car//
nis voluptas false diuicie magna familia mala
gcupia / vbi ioc^9 / vbi risus vbi iactatia vbi arroga//
cia / Heu d tata leticia qta tristia de illa mag^a ex//
ultatoe / ceciderut i magni ruinaz et tormta i finita
quicqd eis accideat tibi accide pt / Nichil e gla te // Cõsčia
stio bone gsčie cu vitas i mte fulgz et mes i vi//
tate se nidz Sic egrio Nulla dolor acrior ama//
rior et acerbior / remorsu gsčie car rupte / Ro Corrupta gs
de m^9 studẽ tm ut sčias qz ut bom efficiam Tata ex pde sčia
eris acceptior spo so tuo x^o cqto i veste lucidior
i cultu corporis abiectior i smoe rarior / i multu de//
iectior / ias pt tu vecudior et i incessu matior Si mag^{is}

Caritas	hec caritez magnus es Cui ppria puus es si nulla in//
Omne tpe	ll's es/ Omne tpr tibi impesu requiret a te qualit'
vere	sit expesu/ ve semel et vetim ptantibus itterum 2 no
	septibus ~~et~~ xpm/ Fres tatando nobis bona ipsa p
Cantus	vemit ṡ sicu peccat ~~pli comedit i tormit vomet~~
	pph comedit ~~i tor~~ grucos go speis effudite ge//
	mitus/ sm aut q bit mdelicys comedit i tormit
contemplacio	vomet/ Facile contempnit oia qui oculos suos
	dirigit adcontemplandu celestia Cui nichil ppe volunt
voluntas ppa	e totu qd hz di e Sola ppa voluntas ardebit i infno
digne i sm	Quantu distat ignis malis a picto tm mal' ab inf//
	nali/ cuius tata e violencia q si i ipm maris vniu//
	sitas defluet nt admodicu refrigeraret/ Obstupesci//
	te eorum consorcia qui salute impediunt aiar/ Crud//
detractor	elior e ligna detractoris cuspide pforante latus sa//
cogitacio	lvatoris/ Du ptite cogitacoes i aia ludut illudut
paup ficti	Quida paupes ee volut eo tm pacto ut nichil
	eis desitiat/ 2t diligut paupertez/ ut nulla paciat
Tribulacio	inopia/ Dne da m sp tblom ut sp mereu sus Q//
	uis quo vigo get salvatore/ sit flos vite dedito//
Merces nra	dore/ Merces nra est tam multa q nuam no pt
	ta pciosa q compari no pt tam diutna q nullu
	fine hz Tot teptacoibus plena est vita nra ut
	vie et inito tota tetacio debeat appellari Bona
teptacio	e tetacio si ei bn resistit O hō sicio aut no dale
Sicio	o dne d's quid sitis fidez nram salutez nram Et
Crux x	gaudiu nrm Crux est meroru consolacio esurientiu

Flores bernardi

referto et grato p̄fectoꝝ/ Ho p̄mus et nouissim9 paup̄ De natiuitate xp̄i
et egen9 po ī stabulo ī voluit pannis/ cu hostys
pauperꝝ offert ī templo fugit ī egyptu p̄ta iacimo
ut nos faceret diuites ī suo regno/ Quis vmq̄ᵐ a// De capcione xp̄i
udiuit talia q̄ hibitas captiuoꝝ redit/ gl̄a angloꝝ
illudit speculum s̄n macula z candor lucis et̄ne cosp//
uit/ Deus om̄is flagella et vita morientium occidi
O bone ihū nazarene si tā dulce ē flere de te q̃m
cū gaudere de te O bone ihū loqui de te suma re//
ferto ē cognoscere te suma delectacione ē/ h̄re te vita
et̄na ē separari a te mors et̄na ē/ Ascendit xp̄c ī altu De ascensione xp̄i
ut longius audiret/ fortius clamat ut nullus excusare
lacrimas addidit ut ho compateret̃/ Venit si quide natiuitatis xp̄i
omniū s[alua]toꝝ creator et dn̄s venit dn̄s ad hoīes medicus
ad egrotos/ redemptor ad venditos ad errantes via
ad mortuos vita vel no p̄de s̄z saluare eripe no
ligare/ Quanto diucius nos iudex expectat ut eme// expectat deus
dem̃ tanto districtius iudicabit si neglexim9/ O quam
duꝝ ē cor qd no emollit bn̄ficia nc̄ castigat
flagella/ nc̄ allicunt p̄missa nc̄ terrent supplicia
Considera o ho unde venis erubesce ubi es in//
gemisce quo vadis z contremisce/ Teneat ip̄m sollicite
custodi z custodias tenez ip̄m ab omnib; oculos
aute/ Si ī celos ascendere festinam9 oz nos domare festine inquit
carne calcare mundu et ut voluntates corporis de//
clinates/ caueam9 in philosomia s̄cli vanitates N//
ulla putredo ī di auib; ī tolle rabit fetet q̃s s̄cus

Auaricia auaricie Pudicita castitas i delicys humilitas i diuicys
pietas i negocys / veritas i multiloquio 2 caritas inc
Visita mōchꝰ ꝯ sclo Si videris monachu vagari capd erectu
hre aures suspēsas ꝑtare / ex moribꝫ extioris ho
Pnꝰ ad malꝫ is itiorem hoiez i mutatu agnosce / Homo velox
ad missaz / tardꝰ ad ecciaz acer ad cātandu potēs ad
potādu / ꝑ vigil ad fabulaz ꝑcax ad loqndū ꝑ
mptꝫ ad detrcom piger ad oronez festuca ꝑsp
icies et trabē nō ꝯsidēans nc sua ꝓua acta defens
et alia rephēdens hic hoies excecat a dō sepa
rant ꝓxami faciut antixpm mōchu demoniatu
ꝯusu ꝑusu / Omne tpr iqꝰ dedō nō cogitasti tom
De tpr te computa ꝑdidisse ꝯsli nacp vasa ꝺ dūs que ꝑ ca
Cofessio tem nō falgellat naque flagellatu nō emedat
ꝑ futō dapnat / Nuc mit ꝯfiti erubescꝰ et oibꝫ
maifestabi 2 quicqꝫ hic dissimulando palpaꝰ
illic videz flāma combinꝫ / Ve m̄ miso cu ve
Ddie iudicij nit dies illa iudicij / et apti fuerit libri i quibꝫ
oms mei actꝰ et cogitacones dō pnte recitabutr
dimisso capite ꝯfusione male ꝯsc̄ie i iudicō cora
dno stabo trepidꝰ et anxiꝰ ut pote comeorās sce
lez meoz comissa cu dicet de me ecce ho et opa
Ptm aie eius Cuttacꝫ cuttoz cuttꝫ archana ꝓzbut / Co
Aie pctoꝝ tus mdꝰ ad vmiꝰ aie pctu mclꝫ e Si vides
Gla hois aias pctoꝝ nō mīnꝰ abhorres qꝫ carnes lep
soꝝ / Ho qui mō sedebat gloriꝰ i ethrono moriaꝝ

Bndꝰ

sepultꝰ i tumulo qui mo vescebar delicijs mo ꝯsumitur Vole
a vmibꝰ qui mo sedebat glosus i aula, mo iacet
fetens i tumba / Quid pfuit diuitie Quid honores
aut epule diuitie no liberant a morte epule no
a vmie honores no a fetore Quid fedidiꝰ humano ca-
dauere / Quid horribilius mortuo hoie Cui gratis-
simꝰ amplexꝰ i vita / et horribilissimꝰ asp-
ectꝰ i morte / Quid horribilius morte / Quid
inferno terribilius / Quid pt gehenna terribilius cog-
itari / Hoc fuit sp mea ppria cogitare qualis erit pp̄ria bndi
caro mea i morte futura / Si insepulchro mortuorum
respicio 2 no i venio i eis n vmes eorum fetorem
et horrorem / Quod ego sum illi fuerunt / 2 qd illi sunt
ego ero Quid pfuit illis iamis gla breuis leti-
tia mundi potencia / carnis voluptas false diui-
tie magna familia mala cupia / vbi risus ubi
iactantia vbi cupia / Volo ut heatis sp oculos
ad fletu vra peccata / Et volo vos i ꝯsolone divine
me respirare / O latina humilis tua e potestas tuu e latine
regnu tuu e impium tu nosti viam et semitam p
adisi / tibi celestis curie aperiuntur hostia tuta tu
secure intras choros angelorum et archangelorum
et nullum ptimescis omnes tibi assurgunt no cessas
nisi quiescis / donec venias usque i qu altissimi
et inde no recedis / donec negotiu tuu ꝯmissu

pferens vincis i vincibile et ligas oipotetez xpm
ligatu i medm familiaez dedurs / Jesu ridz an//
geli letat mdq exultat / Demones fugiut cu dico
Aue maria Aue maria In padiso erit iocunditas sn dolore
obtinere padi si certitudo sn dubitatione securitas sine timore tn//
qllitas sn labore rectitudo sine puersitate / for//
titudo sn debilitate pulcritudo sn deformitate
veritas sn fallacia / caritas sn malicia felicitas
sn miseria vita sn morte et dies sn nocte O p//
ciosa hereditas padisi felices heredes tui qui illo
gaudio padisi nichil dest ul abest int extus
qd appetat int intus qd fastidiat Qua gloriosa d//
cta sunt de te ciuitas dni virtutum ciuitas deitatis
et uite vbi no sunt tenebre Neqz mors sz lux
ppetua et uita sn fine / vbi lux indeficiens et
Aduentus di salus sp vigens gla no transiens et omne bonu / Ve//
nit ad nos celestis negotiator accipe contume
lias et dare honores accipe dolore et dare sa//
nitate / subire morte et dare vitam haurire
ignominiam / et dare glam / O bone ihu si no fuissp
in ventre mris tuos putes quo te i venia int meos
paupertas xi quar te etia i venia i gaudio cu vix te int t
ua i venit doloris pauper natus e qt pauper v//
rit / pauper mortuus e Si revolues totu
vitam saluatoris ab vtero virginis vsqz ad pa//

ysidorus di summo bono

Speret et finis desideriorum nrorum qz sn fine videbi
sn fastidio amabi sn fatigatone lauda h ille

Flores bndi.

tibi in cens ne i veniēs i co inq stigmata paupertat//
Ignis gehenne sp ardebit et nunq lucebit sp ad// d' igne i fin
uret et nunq ↄsumet / sp affiriet 2 nunq deficiet
Et in inferos suma tenebrar obscuritas / i mensa penar Tenebre
acerbitas et i finita miseriar eternitas Omnia m// oia meb'a cor
ebra ꝓprijs peccis sustinebūt tormenta ut i eo p// quebut
mant i q° peccauerit / Veniet dies iudicij ubi d' die iudicij
plus valebūt pura corda q astuta uba / ↄsciā bona
q marsu pia plena / ca iudex ille no falle' u//
bis / n' flecte donis / Cur tanto tpe uita ipa desi// d' inspia indi
deramus i qua q̄to amplius viuimus tanto amplius
peccamus Tantus e i mulierib' appatus 2 pompa d' mulierib'
vestium / tā subtilis et i excogitabilis tortura cirum
tā dolosi et ↄstituti risus rar tam fraudulenti
et fallaces incessus corpis q oia mebra q capitali
seruire debebat / videt' potius i capitalis pctm co
trisse Nichil sit a nob' requiret dns / sic tpe male tpe male ex
expensum Cur carne tua pciosis reb' i pmis d' carne
uas et ornas / q p' paucos dies vermes deuo
rati st' i sepulchro aiam vo tua no ornas bonis
opib' q dō et angelis eius presentanda e i celis /
Agnosce ho / q nobilis e aia tua / 2 q gna f// Aia cara
uit nulla ꝓpria uulnus fuit xpm dnm nol//
uatū Si em curiosas res requiris p ornatu
vestiu subt' te sternet' tinea / et opimtu tuu erut /

discretio mundi | vermes Qui enim plus diligit mundum quam deum sectum quam
claustrum / gula quam abstinentiam / luxuriam quam castitatem
veri penitentes | sequitur dyabolum / et ibit / in interitum sempiternum Si vis esse
verus penitens confessa aperto et noli plus peccare / quia
in animo est pena quam sequens comparat culpa / De cum
officium demonum | officium est suggerere malos inserere nostrum est illis
non consentire nam quotiens resistimus dyabolum superamus
angelos letificamus et deum honoramus Contemptus
de clericis | ne dum zheos anima / Mira est declericis quam aliud
sunt et aliud videri volunt / non / n euangelizant
ut clerici / non pugnant ut milites non laborant ut
rustici / Et ideo quam nullum tenent ordinem ideo ubi
honora angelum tuum | nullus ordo / sed ubi sempiternus horror est habitabunt //
in quouis angulo in quouis diuisorio reuerenciam exhibe
angelo tuo / ne audeas illo presente facere quod me
temptatio | presente non audeas / Cum temptationis impetu senti//
mus / statim ad xpm benedictum deum nostrum et au//
xilium ab eo deum similiter implorare / videntes
signum crucis | signum crucis viderint demones fugiunt / tim//
entes baculum quo plagam acceperunt Illi me securę
lacrime | committo / qui saluare potest et velit / lacrime pe//
gratia dei in verbo | nitentium vinum est angelorum // Nichil efficatius ad
gratiam dei in vemeda et obtineda et persuadat
misericordia plicada / quam si tota deo in vemans non alium
confessio | sapere / sed timere / Anima confessionem si affectas decore
perseuerancia | Perseuerancia in bono filia summi regis Nemo nostrum

fres pnipedat orom sua/ Dico em vob q̄ anq̄ ex//
cat d'ore oro d'ub fc ea i suo lo sibi/ 2 vim ded//
uob i dubitat expctare dem9 q̄ aut nascitur9 d'hmilit
nt alios pmittit nasci Qntu hmilior eris/ tm
te sequitur gle altitudo Qui sibi ipi vilis e andm
magn9 e Qui s' ipi displicz/ do placz/ Gracia ĝma pec
peta gaudia lamta desiderat Compunctio sam/ Conpunctio
tas aie e Compunctio illmato aie e Compuncte
remissio pecoz e Compunctio spm scm pducit
ad se Compunctio vnigenitu xpm facit hmiliari
ad se Bona m/ qscia gaudiu sp hz Re9 aut a//
nim9 mucp secur9 e Conscia mala sp ex ipe// Cosia b
na/ Plenissima em dz ee qfessio/ ut plenissiaz Confessio
indulgetiaz qsequa Qui hmilit qfite pctm
suu inito accipiet phenne gaudiu Vera q//
fessione dya9 ptimescit/ 2 an oculis faciem no
subsistit/ Quato amplior fuis i caritate/ tato Caritas
altior at felicior eris i btitudine/ Dei suus qu// Ep d
oties tagi vitio toties ad orom se subdat/ Q// oro freq
uia freqs oro vicoz i pugna9 extinguit/
Melius e cu silencio orare/ q̄ solis vbis sine
itm cu mtis/ Qui a preceptis dei auit qd m// precepta
orone postulat no mer/ Meli e orare q̄ lege
q̄ i lectoe cgnoscit9 qd fac dem9 i orone aut
eade accipim9 q postula9/ Sic nullu psicit

meditamtu malueri si ad huc fer ineo e itam
pficit oro illis cui ad huc dolor i mte ul odiu ma
nz i pctore / longe adeo est anim qui i orone cogi
tacoibus sibi fuit occupatus / Qut magis dnas cogi
tacoes curaz sclarnu huams mtibus igerit qui te
oratem aspexit / Manent orams si spei fiducia
no hems / Multi orates no exaudiut pvidete
illis do meliora qz petut Grauit delinqut qui
s loqtes iurare compellut / Non e psuadu
iuranitu malu qd i caute pmittit Cu moppe
caue du e medacu / Iustos tpalia flagella ad
etna pficiut gaudia ideo qz iustus i penis gaude
z impius i pspitatibus luge dz / Qui venia depto
despat plus dedespatoe qua depcto cadit / Nu
dao dz hre manus qui alioz vult terge sordes

Flores Crisostomi

Iohannes / scola vtutu / magistru vite scita
tis forma / norma iustie vizm spectm / P
udicitie titulus castitis exemplu pnie via
pccoz venia / fidi disciplina qua nemo maior hoie
par angel / legis suma / ewangelij sanctio / aploz
vox silc cui pphtaz / lucerna mdi / precursor iu
dicis / x mediator / dum testis totus mediis tim celhic
tatus da meepcui tedit adducit saltatu / hec e mlr antiqua

Marginalia: ..ns odui / ...ime oret; spes; iur' pcant; medaciu / iusto flagella; osut; despao; de iohe bb'ta / de e d'cola

Crisostom9

malicia q adam eicit d' padisi delicijs hec celestes
homines fecit terrenos / hec uitam abstulit mundo 2 hunanum
genus misit i misiriam pp vm9 arboris pomum / hec
malum ducit homines ad mortem / hoc malum fugit ysd
pphta / et cu9 ligna clauis fracta e celi tactus re9
fugit a facie mulieris / hec i uenit ve4 labore p//
ssutace mue occidit iohem bbrin
Sic nauis fracto gubnaculo illuc duci quo tempestas
impellit Sic ho dime gre auxilio pdito no agit qd
uult ss qd dyabolus dime intu homi leue e com//
patoe demon4 di Qui orat dm et peccat no orat
dm s3 illudit / habe9 n accusatore acerbissimu 2 iimite // orac et p
preuenia9 eu / 2 obturem9 os eius i puditissimu p p'a // Confessio
spote cfitedo delicta / Da indigenti et no saltati ut // Elemosina
illius aiam cu tuis pecunijs no pdas Sapia no e
solu eloq dei scire s3 2m eloquia dei viue

Rabban9

In ptate nra e vt4 velim9 ee psiti / porom oia nob vtilia tri // aro
buunt a dno et cuncta noxia pculdubio effugat

Basilius

homo pacificus consortium angelorum merebit / e iniudus
aut pccatores effice demoniorum / ho pacificus se//
cura possidet mentem iniudus autem nubilone peret

Petrus Maxim9 epc

Magni pitulires e si p9 pphitarum oracula p9 aplorum

fide nõle testiõna p9 mrm nulla vetem fidem quasi no// nullam distutē psumas z p9 tā manifestos duas
ī errore pmaneas / z p9 morietur sudores ono//
sa disputatone gtendas

Seneca

Omnia impedimta dimitte z vaca boniti / qz neo
ad ea pveniet malis occupatus / Modū felix es
si no du tbā te deserit Magna iactura tpis no
pt retupari Sancta aia du bellum laudes
ī mdo no qrit gtumelias no sētit Bta civitas
que bellum ī pace tenet / hc e qd pessimos
nos fit qz neo vita reprehendt Malū ali//
enū tuū ne feceris / gaudiū

Origenes

mlr Ecce mlr ptri / Arma dyai expulsio padisi
dilicti mē corruptio legis antique

148

411

416 **MS. OF THE XIVTH CENTURY.— Canticus Canticorum** et FLORES DOCTORUM ECCLESIÆ, *a MS. of* 139 *leaves on* VELLUM PAPER, *written in black,* RUBRICATED WITH RED, IN EXCELLENT CONDITION THROUGHOUT, sm. 4to, $8\frac{1}{2} \times 6$in., *bound strongly in half russia,* from the late HORATIUS BONAR D.D.'s library.

Gothic character.